

**Henrici à Deventer Operationum chirurgicarum novum lumen exhibentium
obstetricantibus : pars prima [et secunda] ... / [Hendrik van Deventer].**

Contributors

Deventer, Hendrik van, 1651-1724.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud Joan & Herm. Verbeek ..., 1733.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/fbcxk3cp>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

A.D.I.

17/1

3

3
9

TRO
Strongroom
RAMC
Coll.
/DEV

22101946542

ditate agendum est: etenim non sufficit, manu ad pedes usque penetrare, quod infante ita verso satis difficulter quidem succedit; sed etiam sciendum est, *qua ratione deorsum ducendi sint*, quippe haud perinde est, quomodo id effectum detur, & recte quidem & prave id fieri potest: Posito, quòd quispiam infantem ita versum, qualem *Figura 28.* exhibet, *pedibus* extrahere velit, qui propterea manu infrà prope ventrem secundum latus infantis immissa usque ad pedes alterum aut binos prehensos *rectè deorsum* traheret, pedes quidem manum trahentem sequerentur, ac si *satis spatii* in utero ad versandum suppeteret, infans quidem *hoc modo* commodè servari posset: at verò *humoribus omnino effluxis*, *infanteque* in utero *arctè compresso* facile *ejus lumbi* prorsus *distorquerentur*, unde infans, tum forsàn nondum exanimis, exspiraret; ideoque non probarem rem ita tractari: manu etiam inter duos pedes immissa si quis prehensum pedem sinistrum malleolo interiore detrahat, potius *genu* aut *coxa luxata* pedem *claudum* reddet, aut infantem extinguet, quàm auxilium subministrabit.

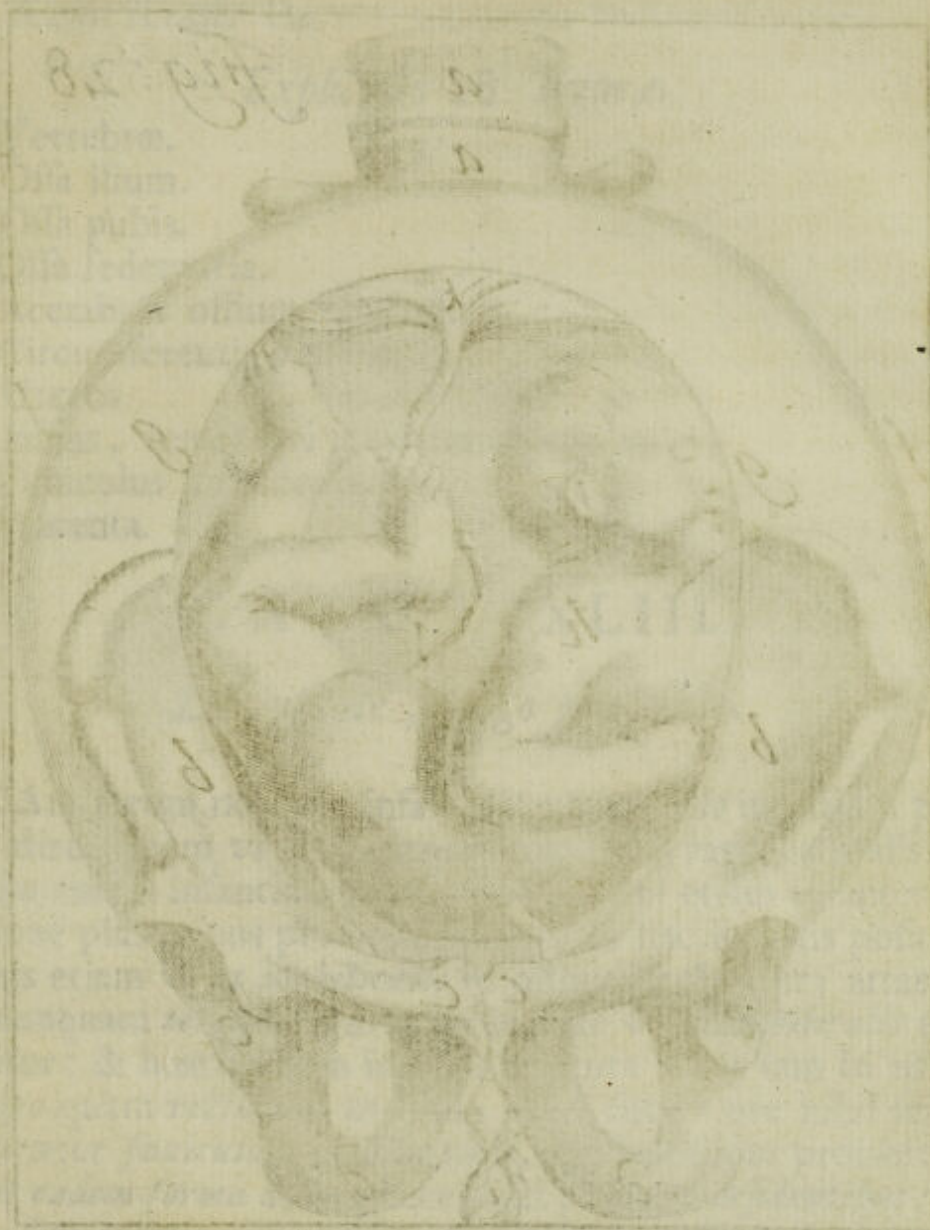
Commodissime autem talis infans vertitur hac duplici ratione: Aut *dextra* ad sinistrum infantis femur immissa id *proxime genu* prehensum pollice (qui coxæ propior est) *sursum* trudito, simulque *posterioribus digitis deorsum* trahito, infantis genibus tuaque averfa manu uterum quodammodo removens, caute tamen & lente, ne scilicet lædatur aut laceretur uterus, atque hoc pacto *prius alterum genu* ad ostium producito, *pede adhuc dum* *suprà* relicto; tum eodem modo & *alterum genu* proferto ad ostium: quo facto manum mutato, & *sinistra* ad ventrem usque & pectus infantis immissa corpus ejusdem superius sursum trudito, & mox spatium suppetet, ut *altero vel binis genibus* *comprehensis* infantem altius remove, *pedesque* commodius in ostium *successive* proferre possis, si binos simul non liceat: aut dextrâ cruribus inflexis, genibusque in ostium productis, uti prius dictum, porro eadem *genua sub poplite prebensa ostium eousque* *præterducenda*, donec *pedes ante ostium* ponantur, quod factum haud difficile est, tum infans *pedibus* potest extrahi, sicut alibi

186 DE INFANTE VENTREM PRÆVIUM EXHIBENTE. Cap. XLII.
traditum est. Aut dextra immitti potest secundum ventrem ad
femur usque sive alterutrum genu, simulque *apicibus digitorum*
introduci fascia tenuis duplicata, oleo largiter inuncta, quæ al-
terutri genu injicienda, ita ut duo fasciæ extrema extra corpus
dependeant, quibus leniter trahere possis; tum dextra iterum ex-
trahi potest, dum sinistra extrema fasciæ tenet, ne loco movean-
tur, deinde dextrâ fasciæ extrema tenente sinistra immittitur,
quæ ventrem infantis sursum trumat, simul dextrâ leniter fasciam
attrahente, quo pacto superius corpus sursum, pedesque deorsum
moventur, & infantis genua propius ad ostium promoventur.

Verùm si forsan *transversus* hic infantum situs inveniat in u-
tero *prono nimis* vel *supino*, vel *in alterutrum latus obliquato*,
jam inde ab initio nequaquam censeo cogitandum de capite
in ostium producendo, sed quamprimum fieri potest, ab efflu-
vio statim aquarum ad pedes tendendum, eosque, uti dictum,
prævios ad ostium producendos judico: humoribus autem
aliquandiu jam effluxis, & ventre infantis ad os uteri delap-
so eadem cura adhibenda est ad infantem commode verten-
dum, ne distorqueatur aut vim patiatur, quod multo diffici-
lius succedit, quàm utero recte posito.

Plerisque *obstetricibus* alienum forsan videbitur, quòd ipsis
suadeam, *prompte utero manum immittere*; plerisque etiam fœ-
minis magis forsan insolens videretur, si consilio meo *obstetrices*
uterentur, quippe iisdem tantam corporis sui copiam facere non
solent, timentes, ne mali quiddam ab ipsis inferatur; neque
semper ab re est, quòd timeant, siquidem paucae admodum no-
titia gaudent & dexteritate, qua parturientem convenienter sci-
rent tractare: neque hujus generis *obstetricibus* ego illius rei fa-
ciendæ auctor sum, sed *quæ ingenio & longo rerum usu pollent*,
& *penitus noverunt partes muliebres generationi inservientes*,
secundum ea, quæ suprà tradidimus: Cæteris verò, si sentiant,
partum difficilem instare, consulo, ut *prudentiorem* sibi adjun-
gant *obstetricem*, sive mature arcescant *prudentem Chirurgum*
obstetricantem, qui *tempestivo celerique* sciat parturienti adef-
se auxilio.

Ex

Explicatio 28. Figuræ.

- aa* Vertebrae.
- bb* Ossa ilium.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- ee* Acetabula ossium coxendicis.
- ff* Circumferentia ventris.
- gg* Uterus.
- h* Infans, ventre ori uteri imminente.
- j* Funiculus umbilicalis.
- k* Placenta.

C A P U T XLIII.

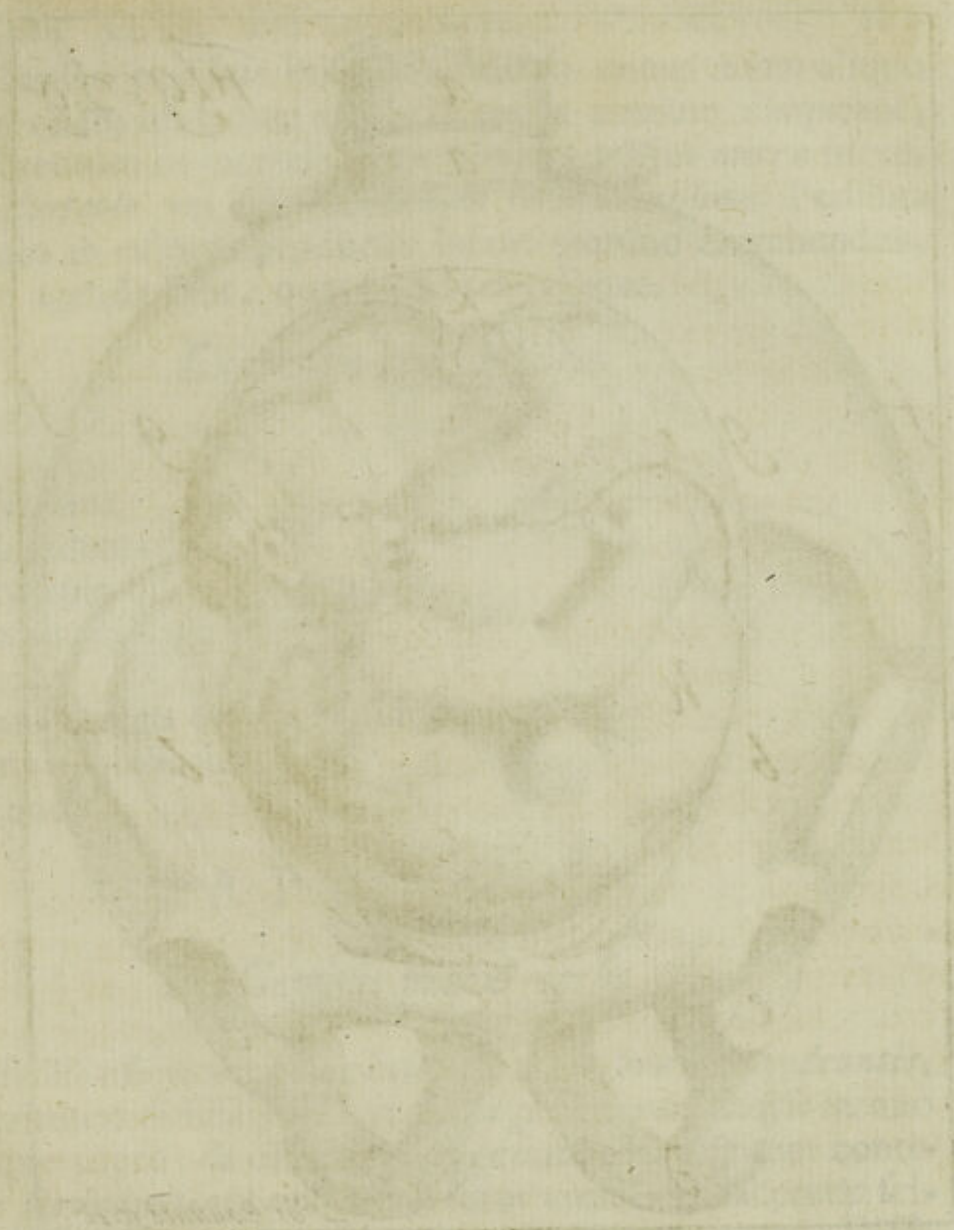
De infante, tergo prodeunte.

TAm rarum non est, infantes *tergo prævio* in ostium prodire, quàm *ventre*; *prona* enim incurvatio naturalis est, *supina* autem infanti molesta, unde plurimi etiam infantes inflexione plus minus *prona* prodeunt. In hac infantis positura sæpius etiam *vena umbilicalis* in ostium prolabitur; attamen nonnunquam *tergum* ostio imminet, ac *vena umbilicalis* non sentitur: & hæc quidem infantis positura datur tam in utero *obliquo* quàm *recto*: in utroque uteri situ in ore nihil sentitur præter *funiculum umbilicalem*, qui in ostium prolabitur, *aquis eadem forma* ac in præcedenti positura *desidentibus*: etenim sive venter prævius sit, sive tergum, neque hoc tamen neque ille aquis nondum effluxis adeò incurvatur, quin satis adhuc distent ab ostio, quòd si contingat alterum eorum sentiri posse, infans erit, qui tergo prævio prodit.

In hoc casu *obstetricis* est, probe observato aquarum effluvio protinus in *pedes* inquirere, *iisque infantem extrahere*, siquidem hæc in hoc rerum statu proxima ad exclusionem via est tam

in utero *recto* quàm *obliquo*; ac nequaquam hîc in producendo ad ostium capite prævio cura ponenda, incassum enim laborares, quoniam infans ita positus capite multo difficilius versari potest quàm pedibus, & satis quidem adhuc difficultatis habet ad pedes penetrare, latum enim infantis dorsum omnem locum occupat, ut solerti & exercitata manu opus sit, quæ à latere viam ad pedes aperire noverit, præsertim in utero *obliquato*, in quo talem infantem vertere quantæ molis sit, multis vix credibile est. Ante omnia tactu explorandum est, an infantis *spina dorsi sursum* magis vel *deorsum vergat*, ut inde dignoscas, an manus supra vel infra infantem immittenda sit: deinde explorandum est, *quo loco caput* positum sit, & *quo loco pedes*, ut inde scias, *dextrane* potius an *sinistra* versioni applicanda sit, quo cognito, si infans *dextro lateri* magis incumbat, ut hæc 29. *Figura* exhibet, manus *infra post tergum prope ventrem* immittenda, & quæsitum ibi sinistrum genu sive pes deorsum ferendus est, eo-que infans aliquatenus versandus, tum & altero pede attracto ambo conjunctim in ostium producendi sunt. At, si *binos pedes supra caput* invenias, (capite scilicet & podice æquali circiter altitudine positus) tum ambos pedes prehenso, & juxta caput positos, porro impune in ostium proferre licet *infante gyrato*: atque ut plurimum quidem experior, infantes hoc modo *in gyrum* tractos facilius versari, scilicet digitis pedum ad caput directis, quàm contra calcaneis ad podicem conversis, uti sæpius dictum.

Humoribus jam dudum effluxis, infanteque arctissime compresso, ut non possit versari, *fasciam alteri vel ambobus pedibus injicere* convenit, *nexu non adstricto*, sed fasciâ *duplicata* solum pedibus immisâ, atque duobus, extremis parum contortâ, ne abstergatur; hanc altera manu detrahito, dum alterâ corpus infantis superius sursum removes; hoc modo pedes in ostium productos, quamprimum potes, *manu* prehendito, ea-que infantem omnino extrahito, *manu* inquam, quippe qua multo lenius membra tractare potes, quàm qualicunque fasciâ, licet leni satis & lata: Ego ne ullas quidem fascias tenuiores utiles

Cap. XLIII. XLVI. DE INFANTE TERGO PRODEUNTE. 189
 les esse censeo pedibus injectas, multo minus nexu aliquo
 adstrictas; nam isti laquei adstricti pedes nimium illaqueant,
 & nutrimentum iis intercludunt: idcirco potius *mitra* utere,
 vel *tenuilinteolo*, vel *cingulo quodam serico lenissimo*. Pedibus
 hoc modo in ostium productis infans omnino extrahendus,
 ac porro agenda sunt, quæ suprâ tradidimus.

Explicatio 29. Figuræ.

- aa* Vertebrae.
- bb* Ossa ilium.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- ee* Acetabula ossium coxendicis.
- ff* Ventris. circulus.
- gg* Uterus.
- h* Infans, tergo ostium obsidens.
- i* Vena umbilicalis.
- k* Secundina.

C A P U T XLIV.

De Geminis prave versis.

SI difficilis est versio *unius infantis tergo prævio prodeuntis*,
 non minus difficilis erit *ejusmodi gemellorum versio* in uno
 eodemque utero; & difficilior, si gemini *unica* saltem conti-
 neantur *secundina*, aut *unica* videantur contineri, laceratis sci-
 licet membranis, aut interfinio, quo separantur rupto. Diffi-
 cilis illorum versio non tam oritur ab exiguo spatio, semper
 enim spatium respondet magnitudini infantum; sed potius,
 quia *manibus pedibusque adeo intricatis quasi connectuntur, ut*
difficulter à se invicem extricari queant.

Difficile nonnunquam est dignoscere aut dijudicare, *unusne*
an plures exstent infantes, præsertim ab initio, quum superiora

uteri tactu nondum exploraveris: nonnunquam unicus infans in utero manibus pedibusque ita intricari potest, ut videantur gemini inesse: quocunque manum vertas, brachium obvium habes, aut crus, aut manum, aut pedem, ut nonnunquam dixerim; *perinde est, ac si totus infans ex meris brachiis, cruribusque aut manibus pedibusque compositus esset*. Equidem non ignore, hæc quæ dicta sunt, aliena videri *inexpertis*, cogitantibus: nil facilius esse, quàm res tactu discernere, & facillime manum à pede dignosci, si quis animum parum saltem attendere velit: Sed sine offensione accipiendum est, quod istiusmodi hominum genus dicit: *in tranquillo* (sicut proverbium habet) *quilibet gubernator est*: si, quæ latent, membra *intra uterum* æque clare distingui possent, ac *extra*, plumbeus sane rusticus aut Boeotica mulier istam operam facillime præstaret: quoniam verò uteri, ac imprimis oris ejus angustia manus arcte adeò comprimitur, vix quicquam difficilius factu est, quàm quæ manu comprehenderis, *tactu dignoscere*, præsertim post humores diutius effluxos manu altius immissa: ex unius quidem membri contrectatione de altero judicari posse concedo, *exempli gratia*, ex clunibus & femore, id quod annexum sentitur, necessariò crus, non autem brachium esse judicandum; ita etiam ab humeris & brachio descendenti satis cognitum est, subsequens membrum cubitum esse, non autem tibiam: interim sciendum est, non semper tam amplum dari spatium, ut ab uno membro distinctim ad aliud progredi manu liceret, aut eam tam libere movere; ægre nonnunquam manus promovetur aut removetur, & tum ex quoquo membro primùm obvio judicium ferendum est: posito te manum primùm, cæque relictâ pedem obvium habere; deinde manu dextrorsum aut sinistrorsum flexa brachium sentis sive crus, unde certus es, te hoc vel illud membrum sentire? aut si quidem distinguere possis, quæ scis, unius ejusdemque corporis membra esse? forsan ita se res habet, forsan non; neque certior eris, etiam si quarta vel quinta vice tactu repetito brachia vel crura sensisse tibi persuadeas, quæ scis, num eadem sint, quæ antea

antea sensisti? mihi quidem exploratum est, plures per hunc errorem lapsos esse. Cettissimum *gemellorum* indicium est, si *duo capita* aut *duo terga* sentias: nunquam in uno eodemque corpore duplex caput invenitur, nisi monstrum fuerit; & tum errore adhuc facile capi poteris, nisi accurate tactu inquisiveris, num duplex illud caput uni eidemque corpori annexum sit.

Quærenti cuiquam: Si metuendum sit, ne *gemini pluresve infantes* in utero versantes *prave versi* in osium prodeant, quid agendum sit? respondemus: eodem fere modo rem tractandam esse, ac si unicus saltem excludendus foret, hac tamen adhibita cura, *ne alium alio impediās aut premas*: igitur hac in re eadem, quæ semper in vertendis infantibus, cautio adhibenda, scilicet, inquirendum est, *an membra quæ protrahere velis, libera sint*, aliās omnis ad vertendum infantem conatus irritus foret, & citius membra mutiles, aut à corpore avelles, quàm trahendo solum infantem verteres: *posito*, quòd infantis dorsum deorsum inflectatur, & porro incurvetur, sicut in *Figura 30. inferior infans* exhibetur: *posito porro*, quòd dextrum erus sinistro femori impositum sit, inferiore pede sinistro brachio supposito, uti id facile posset contingere secundum posituram *hac Figura* expressam: *posito deinde*, quòd *obstetrix* manu prope ossa pubis juxta dorsum penetrans prope sinistram cubitum inveniat dextrum pedem, & rata, rem bene habere, sine ulteriore investigatione tentet trahendo pedem in osium producere: *posito denique*, quòd ipsa sentiens, pedem retinere, laqueum illi aut tenuem fasciam injiciat, eà pedem attractura, dum altera manu infantem sursum trudit: quæritur: quidnam *obstetrici* eventurum sit? quid putas, hunc laborem sequi posse, quàm *claudicationem pedis* & *stuporem*, ac denique *frustrationem laboris*, quo parturiens incassum excrucietur? neque tamen scopus attingitur; omni ista opera *infans magis magisque ante osium constipatur*, hac ratione infantis inversio non succedet, detractio illa quacunque & repressione nihil efficiet, ni-

si ut infans nonnihil à dextro latere in sinistrum inflectatur, neque latum unguem tum ad exclusionem promotus est; siquidem haud intenditur versio infantis ab alterutro latere in alterum, sed *pedum in ostium productio, capitisque in altum erectio*, quæ prava ista detractio neutiquam succedet.

Pari ratione *geminorum crura* inter se invicem implicari possunt, plus minus dissipata; unde nonnunquam *superioris infantis alterum pedem* invenies haud procul ab ostio *inferioris infantis pedibus* transversim incumbentem: num jam satis erit pedem istum detrahere? minime: citius enim pedes à tibiis, aut crura à corpore trahendo avelleres, quàm hoc modo pedes in ostium protraheres. Nonnunquam etiam *caput inferioris infantis positum est inter crura superioris*, ita ut *crura superioris*, infantis circa *collum inferioris* constringantur, uti in hac 30 *Figura* exhibetur; unde nonnunquam contingit, *superioris infantis alterum vel binos pedes* proxime ostium invenire. Antum sine ulteriore investigatione isti pedes protrahendi sunt? nequaquam: quamdiu enim *alterius infantis caput ex alterius cruribus* expeditum non fuerit, neuter illorum poterit excludi. Itidem *superior* infans nonnunquam *inferioris corpori pedibus divaricatis* imponitur, tum facile quoque alteruter pes attingi poterit, sed tentans pedes successive in ostium producere, frustra laborabit, nisi prius *infantes à se invicem expederint*, & ad exclusionem disposuerit. Et hac ratione *infantes multifariam sibi invicem involvi possunt*, quorum omnes situs prave sigillatim explicare nimium nos detineret; quare id ipsum proprio cujusvis iudicio committentes paucis trademus *modum, dictos jam situs corrigendi*.

Primam quod attinet posituram, inferioris scilicet infantis, *Fig. 30.* exhibiti, ea corrigitur si parturiente prius resupinata capite demisso, clunibus elatis, manu subter infantem secundum matris intestinum rectum immissa (quia ibi amplius datur spatium) investigates, num ibidem *hujus infantis pedes* invenire possis; non autem invenies, si dextrum crus probe sinistram cubi-

bitum sinistrum fortè femur transgressum fuerit; at verò si bini pedes conjuncti sint, eo loco invenies. Uno igitur vel pluribus pedibus inventis investigandum est, an corporis *ostio supine objaçentis pedes* sint, hoc modo: cognito, utrò pedes senseris, manus retrahenda est, eaque juxta latus & ventrem usque ad femur inferioris infantis investigandum, tum manu ulterius subinde juxta femur immissa ad genu usque inter progrediendum accurate observandum est, num *brachia*, aut *crura*, aut *alia membra inter hujus infantis crura posita*, sive an *hujus crura alterius cuidam membro implexa sint*: id si invenias, versione inferioris infantis dilata, *crura superioris infantis unà cum pedibus ejus prius expedienda sunt*; & tum demum hic inferior vertendus est; quousque enim inferior infans ostio objectus manet, satis spatii non suppetit ad superiorem extrahendum; inferior ergo prius vertendus pedibusque extrahendus erit: Sin autem manu dicto modo immissa nihil obvium invenias, tum *inferioris infantis dextrum crus* prope genu aliquat enus *protrahendum*, & undique expediendum est, dextrum ejusdem infantis genu ad ipsius pectus apprimendo, & crure simul cum pede à femore remoto porro uterque pes componendus est.

Pedibus inferioris infantis jam extricatis accurate investigandum est, num *superioris infantis crura inferioris corpori transversim alicubi adhuc imponentur*, quod si ita sit, ea prius removenda sunt, ne versionem inferioris infantis denuo impendant: inferiore infante hoc pacto undique extricato, animo revolvendum est, an tutius ille *prorsum* vel *retrosum* versari possit: Hoc rerum statu plures videres paratissimos ad *laqueum* sinistro pedi injiciendum, quo dum pedem detrahunt, altera manu corpus retrudunt: ego verò *laqueos istos parum accommodos aestimans*, ad eorum usum non adeò promptus sum, potius longe aliam agendi rationem suadeo: nimirum suprà monstravi, qua ratione dextrum inferioris infantis genu pectori applicandum sit; quo facto conarer & *sinistrum addere*, quod facile fit manu super dextrum crus ad genu usque porrecta; & utroque genu jam ad

eiusdem infantis pectus applicito (ita ut nihil interpositum sit) manu, uti dictum, super dextrum genu porrecta arreptum proxime genu *sinistrum crus* rectà in ostium deferrem; sic *infans necessariò* ventre deorsum & genu orificium versus *versabitur*: quo facto faciliè pedes successive aut simul in ostium producere possum; tunc nullo opus est *laqueo*, nulla *fascia*: altera saltem manus toti sufficit operi: infans denique ita versus & pedibus in ostium productus porro tractandus est, quasi pedes in ostio prævios obtulisset, sicut alibi traditum est.

Inferiore infante excluso *funiculus umbilicalis duobus locis constringendus est*, ut supra & infra incisionem tam ex parte secundinæ quàm umbilici constrictus maneat ad evitandum sanguinis effluvium: quo facto *obstetrix* mox iterum immissa manu in *pedes* protinus infantis inquirat, iis eundem protractura; *neque hoc consilium mutet*, etiamsi caput *percommode ad exclusionem prodire videatur*, quàm enim priori patuit infanti, & alteri via patebit: quòd si fortè (sed rarò id fit) unicuique infanti, *peculiaris & distincta sit secundina*, & ipsa infantis jam exclusi secundinam segregatam & solutam inveniat, eam mox poterit excludere, deinde & alterum infantem *pedibus* extrahere: Aut: si binæ secundinæ utero adhuc dum cohæreant, missis iis utriusque prius infantis exclusionem atque venarum umbilicalium abscissionem omnino absolvat; tum manu ocyus immissa inquirat, num tertius adhuc infans lateat: si non, secundinam simplicem aut duplicem excludat, si libera sit, lente attrahendo educat, sin utero adhuc cohæreat, eam deglubat sicut tradidimus. *NB. Hic loci de prolapsa vena umbilicali non diximus: quoniam suprà ejus tractatio sufficienter tradita est.*

Quicquid suprà dictum est de *prave sitis infantibus in utero recto*, idem dictum puta de iisdem in utero *prono nimis aut resupinato*, aut *in alterutrum latus obliquato*: faciliè foret demonstrare, si luberet, quantum inde dolores & pericula parturientis infantisque, simul & *obstetricis* opera laboresque ingravescant & adaugeantur; sed illud ex jam allatis partûs difficilis ge-

generibus, (quæ scilicet ex *obliquo utero* resultant) & ex sequentibus Capitibus adhuc afferendis cordato Lectori colligendum committimus. Hunc insuper Librum amplificare possemus *varias exhibendo Figuras, representantes duorum triumve infantum in utero posituras, addita singulis figuris informatione, qua scilicet ratione isti infantes vertendi sint; sed & nos & alios molestiam capturos existimamus, quoniam cæteras infantum posituras perspicax ingenium facilè sibi concepturum esse confidimus, ideoque hac vice his acquiescemus.*

Explicatio 30. Figuræ.

- aa* Vertebrae.
- bb* Sinistrum os ilium.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- ee* Acetabula ossium coxendicis.
- ff* Circumferentia ventris.
- gg* Uterus.
- h* Infans in utero.
- iji* Bini funiculi umbilicales.
- kk* Binæ secundinæ.

C A P U T XLV.

De Agrippis seu Infantibus, pedibus præviis prodeuntibus.

EXorfi ab infantibus *prave versis, qui prævio capite in utero recto prodeunt*, perspectis porro diversis aliis pravis posituris, tandem finiemus *Agripparum partu, seu infantibus pedibus præviis prodeuntibus*. Etsi *duabus his Figuris* prostratum locum tribuerimus, eas tamen propterea *nequaquam difficillimas aut periculossimas* judicamus; contra post naturalem partum

hunc facillimum, minimoque periculo conjunctum censemus; verum hunc ipsi locum ordinis gratia assignavimus, de partu ex integro quasi iteratò dicturi.

Ad singulas infantum versiones pravas viam monstravimus, aut *prævio capite* infantes in ostium deducendi, aut *pedibus* eos extrahendi, judicantes, *convenientius medium non dari maturæ ac securæ exclusionis, quàm si pedibus vertantur infantes & extrahantur*: ideoque de eo coronidis loco iterum perspicue dicturi *duplicem hanc Figuram* proposuimus: *Figura 31.* infantem exhibet *dextro pede excluso, sinistrum genu pectori admotum est, & pes inferior paulo altius quàm nates elevatus*: Hic situs sæpius occurrit, imprimis si *obstetrices* rei minus attentæ sint, alterum pedem in ostium prodeuntem elabi patientes, *quod ne unquam quidem admittendum est*: quamvis enim ab initio laborum bini pedes ostio proxime immineant, altero tamen pede in ostium prolabente, alter à latere retentus retrorsum truditur, unde plerumque ejusmodi situs existit: quod ut præoccupet *obstetrix*, observato, *alterum pedem in ostium prodire*, quamprimum aquæ effluxerunt, eundem *retineat* oportet, neque permittat perlabi; sed protinus alterum pedem quærat, sive dextrâ sive sinistrâ, prout scilicet sentit, hallum situm esse, à cujus latere & alter pes quærendus, est eumque in finem vola manus super malleolo interiore prope hallum immittenda, & altero pede circa ostium non invento manu progrediendum erit juxta alterum crus usque ad ventrem, ubi necessariò alterum femur obvium dabitur, & mox sentiet manu applicita ad genu, illud crus sursum ne tendat an deorsum, consequenter juxta tibiam ad pedem usque pergendum erit, qui suprâ adhuc situs (uti *hac Figura* quodammodo repræsentatur) lente detrahendus, & juxta alterum in ostium producendus est.

At *Obstetrix* serò arcessita vel adveniens, si invenerit alterum crus eousque jam per lapsum, ut nates angustiore loco coarctentur, parturientem resupinare debet capite demisso, quò uterus cum infante parum retrocedat; tum *dextra* crus dextrum prehen-

hendens eo *infantem retrudat*, donec pes totus, vel ad minimum genu intra os uteri reducatur, ut in utero inferiore plus spatii suppetat, quàm *manum juxta crus immittat*, alterumque pedem prehensum & in ostium protractum cum priore conjungat, ut bini simul excludantur, tunc hæc 31. *Figura* similis est *Figurae* 32. exhibenti infantem binis pedibus conjunctim exclusis, *qui ne unquam quidem retrudendi sunt*, sed iis, tanquam in positura convenientē, transitus omnino concedendus est, quippe *minime consultum est, pedibus in uterum reclusis caput in ostium dirigere*, sicuti suadent, qui mera *theoria potius quàm experientia ducti de Arte obstetricandi scripserunt*; verum pedibus præviis liberrimus exitus concedendus est, tum maxime si caput & superior corporis pars supremum uteri locum tenent; sin verò caput unà cum pedibus prope ostium situm sit, uti *Figurae* 24. & 25. vidimus, tunc si libet, utique licet caput in ostium producere, imprimis in *utero recte posito*; at verò in *utero obliquo* contrarium commendatum velim, utpote in quo *pedes potius quàm caput* vellem produci, hac tamen conditione, ut studeat *obstetrix* infantem minus bene versum ab initio *versare*: nimirum *minus bene versos* dico, si *digiti pedum sursum, calcanei autem deorsum vergant*, ut *hisce duabus Figuris* exhibetur, etenim si hoc modo pergant prolabi infantes, *mento ossibus pubis facile inuncantur*, ad quod præcavendum istos invertere convenit, *calcaneis clunibusque sursum, digitis autem pedem & ventre deorsum directis*.

Veruntamen minime cogitandum est, *infantem uno subito actu tanquam undique liberum quasi in vasculo ligneo posse versari*, nequaquam, siquidem utero nimium agglutinatur, quare si tam subito prorsus versare velis: uterum facile læderes aut infantem. *Lente igitur versandi sunt infantes*, dum simul extrahuntur, applicitis ambabus manibus, alterâ scilicet, quousque potest, subter corpus immissâ, dum altera pedes antè combinatos tenet, ne pedes tantum, iisque mediantibus crura, sed simul etiam corpus invertatur; hoc pacto infans sensim versando produ-

ducitur, usque dum pronus in ventrem procumbat, & ultra ventrem exclusus sit: *tum demum opportunum tempus illuxit, quo parturienti laborandum est*, sicuti alibi demonstravimus, quippe jam *caput & brachia conjunctim* plerumque *trajicienda sunt*: Et quamvis omnes (quod sciam) Auctores contrarium doceant, postulantes, ut *brachia prius successive producta juxta corpus ponantur*; ego tamen *contrarium & sentio & expertus sum* in hac aliisque rebus plurimis, quapropter *brachia juxta caput relinquenda esse confidenter suadeo, simul cum capite excludenda*: parturiens quidem, fateor, infantem omni nisu propellere tenetur, sed *nubecula est citò transitura*: Ego quidem ut plurimum ab omnibus laboribus parturientem detineo, donec infantes hucusque processerint; tum parum cessans, addito ipsi animo pro certo polliceor, si officio strenue satisfecerit, partum mox absolutum iri, modò eum in finem omnes nervos intendat ad enitendum infantem, *se se gerendo, quasi dolores urgerent*; siquidem *tum temporis non exspectandi sunt naturales dolores*, si desint, sed parturiens se gerat, quasi iis urgeretur, omni nisu deprimens: quòd si observaveris, parturientem id ipsum præstare, fideliter etiam adjuvanda est, infantem *valide*, attamen *caute, deorsum trahendo, deorsum inquam, non sursum*, non secundum longitudinem parturientis, ut *pleræque solent obstetrices*, sed *deorsum versus intestinum rectum*, aliàs infans coarctatus ægre transmittitur: parturiens monenda est, ut *sine intermissione* depressionem faciat, addito, vitam inde infantis dependere, propterea ultimas vires intendendas esse, brevi momento omnia peracta fore; atque hoc pacto mox infans omnino excluditur: Mihi sane hoc modo res semper prospere successit; huic ergo praxi porro inhærebo, qua periculum non est *caput ab humeris avellendi*; quod *Paulo Portaali* aliisque (uti ultro ipsi fatentur) sæpius contigit: neque mirum hoc est: brachiis enim juxta corpus detractis *os uteri instar laquei vel tendiculæ contractum & conclusum* non rarò *præfocat infantem*, aut si jam defunctus sit & tenellus, *caput faciliè avellitur*, quod in utero remanens uncis deinde ferreis extrahendum est. Hi

Hi sunt fructus illam brachiorum detractionem consequentes, & provenientes ex miserrima ista cessatione istiusmodi hominum, qui nihil non faciunt ad *Veterum exempla*, inhærentes *institutis Majorum*, non attendentes, an probata sint, necne, aut, annon convenientior sit praxis contraria istis traditionibus, quibus Veterum rationes & experimenta exponuntur; hinc corruptio & pernicies Artium & Scientiarum, nisi enim novarum & meliorum rerum inventionem Majores superemus, præstantissimum certe artium illarum & scientiarum interciderit, quum nostra memoria continuis observationibus subinde non renovatur, unde sensim excidunt hæ & illæ minutiae, scientiæque temporis decursu ita hebetantur & obsolescunt, ut de integro reformatæ sint, si nova claritate & splendore effulgere debeant.

Satis cognitum habeo, non de fore *Zoilum aut Momum*, quibus minus arridebit, quod ausim libere adeo animi sensa eloqui, tot Capitibus tanto egregiorum Scriptorum tam Veterum quam Recentiorum numero contraria: sed quid agam? captatio benevolentiae aut gloriæ me non movit ad Librum hunc scribendum: nec livor aut invidia deterrebunt scribentem, quod verum esse non dubito, experientiâ confirmatus: Aliorum Scriptis ad acquirendam rerum cognitionem usus sum, & suspicio omnes, qui experientia ducti scripsere, grato animo agnoscens, quicquid boni à Deo T. O. M. Supremo omnium Doctore mediantibus istis Scriptis mihi concessum est: Sed ubi illos errasse invenio, errorum posteros præmonere fas est, ut ab illis sibi cavere sciant; iste mos apud Majores obtinuerat, idem & mihi receptus est, idem & à posteris observabitur; & hic est genuinæ charitatis genius, non, ut nos invicem contemptu, convitiis aut obrectationibus laceßamus; (ut plerique soliti sunt) sed scientias ab errorum sordibus emundemus, ut hoc pacto viâ posteris præparatâ multorum annorum serie à pluribus successive efficiatur, quod per brevitate[m] vitæ & experientiæ raritatem unus effectum dare non valet.

Evolutione Auctorum siquis quodammodo occupatus fuit,
cun-

eundem non fugiet, quantum splendoris paucis abhinc annis *obstetricantium artificio* accesserit, postquam Dominus *Mauriceau & Portaál* in *Gallia*, *Iustina* in *Germania*, alique in aliis regionibus sua hac de re *Experimenta* in lucem ediderunt: quantum insuper fulgoris *hoc Novum Lumen*, meis *Experimentis* radians, isti Scientiæ allaturum sit, successu temporis patebit: Si cui non omnino caligent oculi, facile intelliget, quæ hoc Libro *novitiis obstetricibus* proposui, non nisi ex attenta experientia potuisse provenire: orbi autem oculis, aut quorum oculi lumen non capiunt, exoculati porro manebunt, & ex oculi lumen non capiunt, exoculati porro manebunt, & ex caligine rapiuntur in caliginem, proprio suo damno pedes subinde offendentes.

Explicatio 31. & 32. Figure.

Fig. 31.

- aa* Vertebrae.
- bb* Ossa ilium.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- ee* Acetabula ossium coxendicis.
- ff* Circumferentia ventris.
- gg* Uterus.
- h* Infans in utero, cujus alter pes exclusus est.
- j* Vena umbilicalis.
- k* Secundina.

Fig. 32.

- bb* Ossa ilium.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- ee* Acetabula ossium coxendicis.
- ff* Circumferentia ventris.
- gg* Uterus.
- h* Infans ambobus pedibus exclusis.
- jj* Vena umbilicalis.

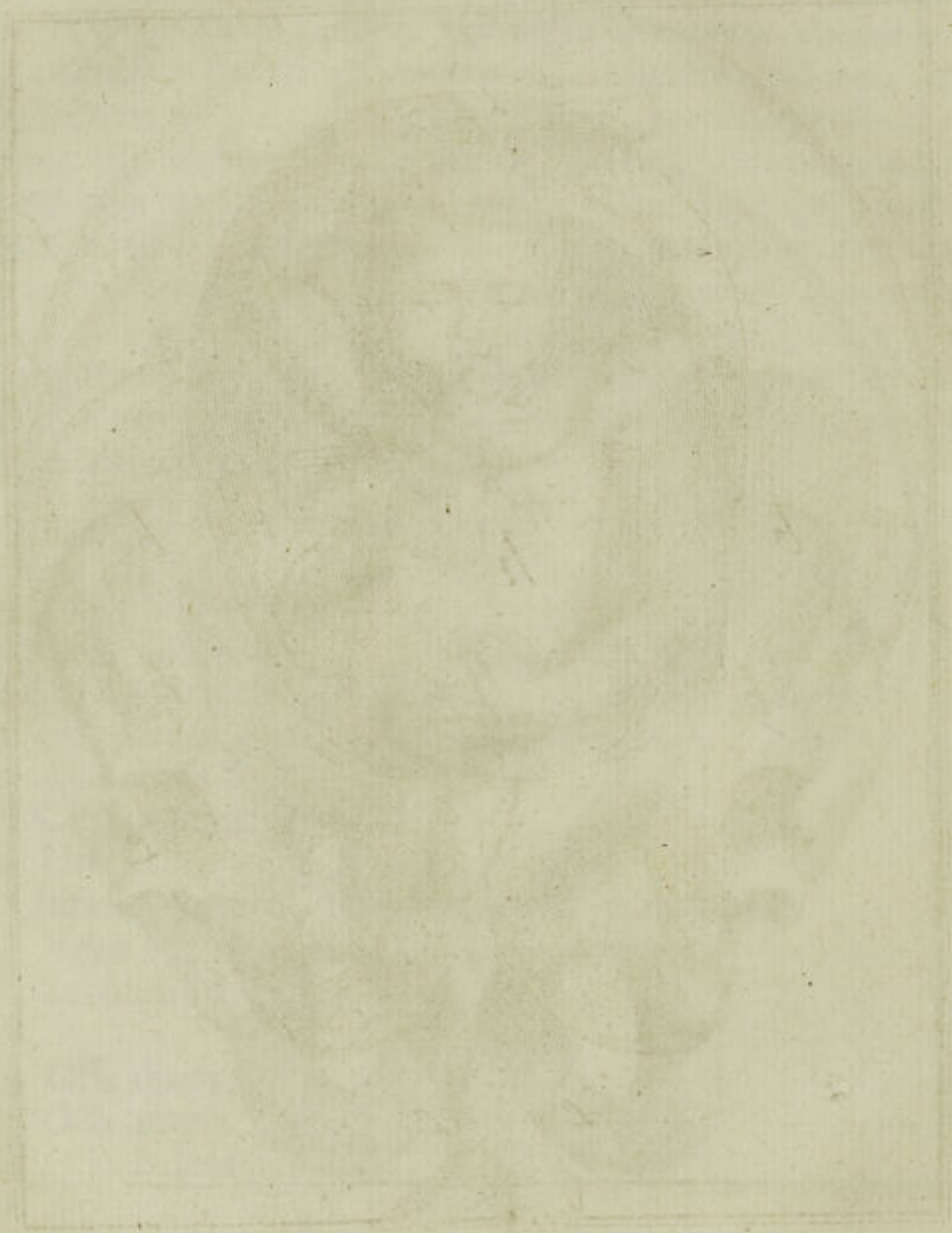
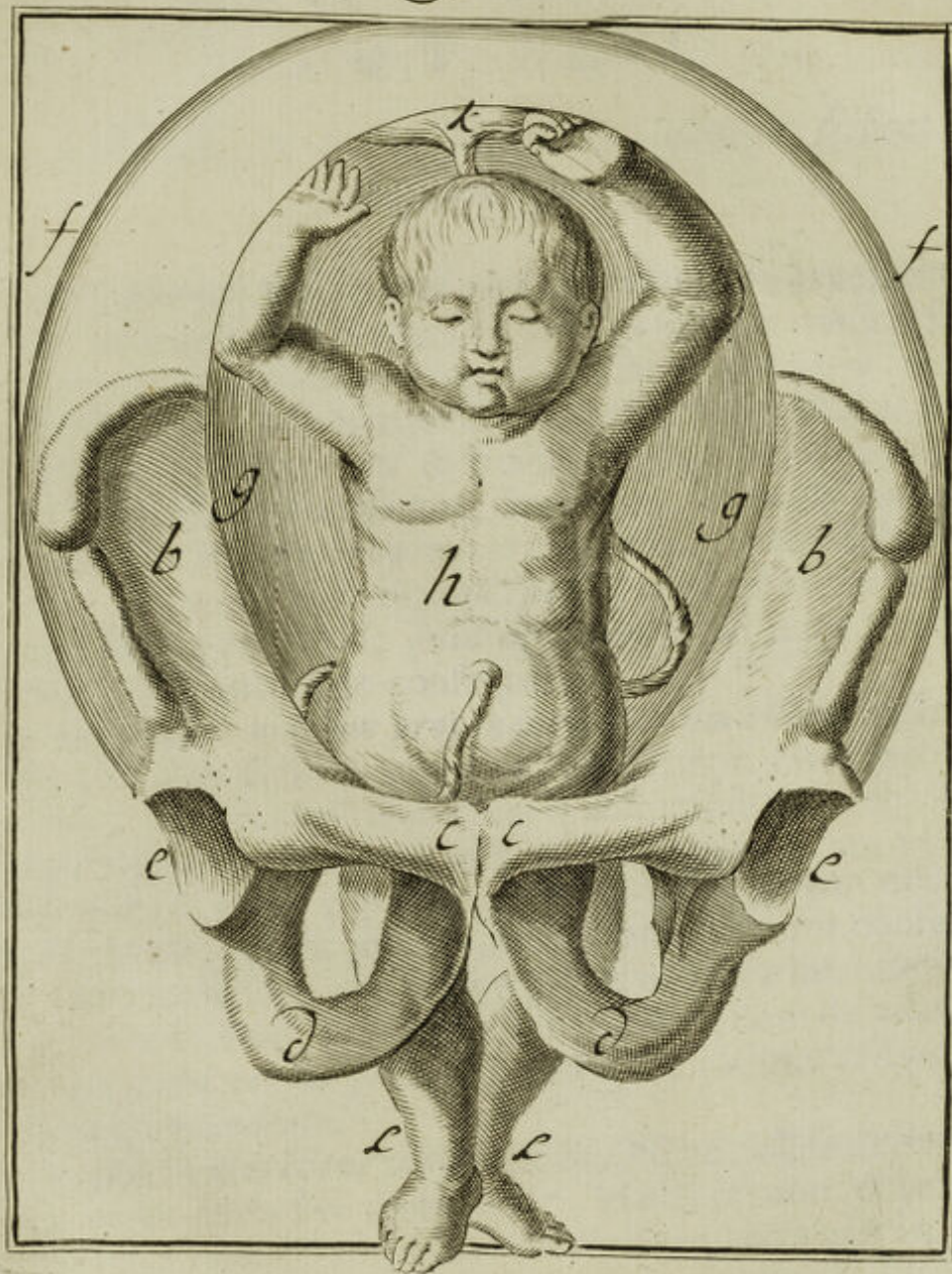

Fig: 32

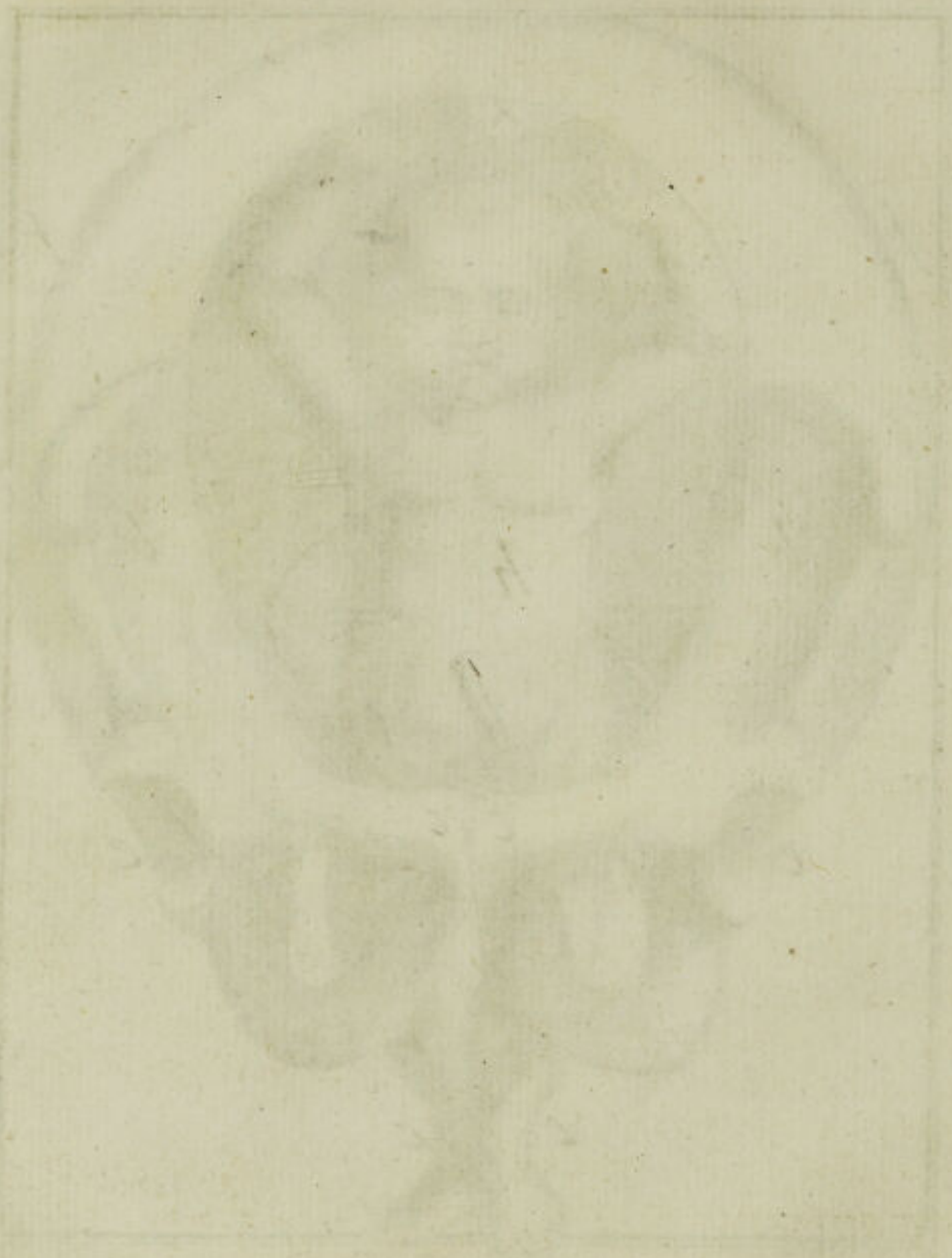

Fig. 33.

U T XLVI.

Partu difficili, ex prave sito utero, nimium scilicet propendulo.

PRAVIS infantum posituris in recte sito utero tam generatim quàm speciatim jam perspectis, additis simul in transcurso observationibus de iisdem pravis posituris in obliquo utero, jam progrediendum erit, & speciatim dicendum de utero oblique posito, ut pateat, quænam inde difficilis partus genera oriantur, sive bene versi sint in illo infantes, sive prave. *Primò* igitur inquirendum est: *Cur ex utero nimium propendulo* partus difficilis proveniat. *Secundò*: unde cognosci possit, uterum nimis propendere. Denique *tertiò*: quid agendum sit ad impedienda seu prævertenda mala inde consequentia.

Ratio, cur uterus nimium propendulus partum afferat difficilem, hæc est: quia scilicet utero ita posito (imprimis in muliere ventrosa, uterum nimis demissum in abdomine gestante) inter labores infans necessario aut ad vertebrae incurvas, aut ad os sacrum impingit, unde caput retardatur, ne in pelvim delabi valeat. Quò hæc magis pateant, neque tamen interea confundamur contemplatione multiplicis pravæ posituræ infantum in utero ita propendulo, hîc loci primò solum agemus de infante aliquo, qui bene versus prodit in utero hac ratione obliquato vel nimium propendente.

Infans respectu uteri bene versus hîc & alibi mihi dicitur, cujus superior pars capitis sive vertex ostio, id est, ori uteri objacet: talis infans plerumque dicitur bene versus; & respectu uteri revera talis est, imò hoc respectu melius versus esse nequit: Quamvis autem infans ita positus in utero nimium propendulo recte versus sit, egoque prioribus Scriptoribus in hac re assentiar;

tantum tamen.

pelvis & vagina (nec
dicere, ut potius hoc respectu
dictum velim, utpote qui propter pravitudinem
in ossa pelvis & postremas maxime vertebra-
rum impingit, uti ex 33. *Figura* patet.

Explicatio 33. Figura.

aaaa Vertebrae.

b Sinistrum os coxendicis.

c Sinistri ossis pubis pars.

dd Ossa sedentaria.

e Acerabulum sinistri ossis coxendicis.

ff Circulus exhibens locum ventris.

gg Uterus, ore suo vertebri opposito.

h Infans in utero *bene versus*.

i Caput infantis, ori uteri imminens.

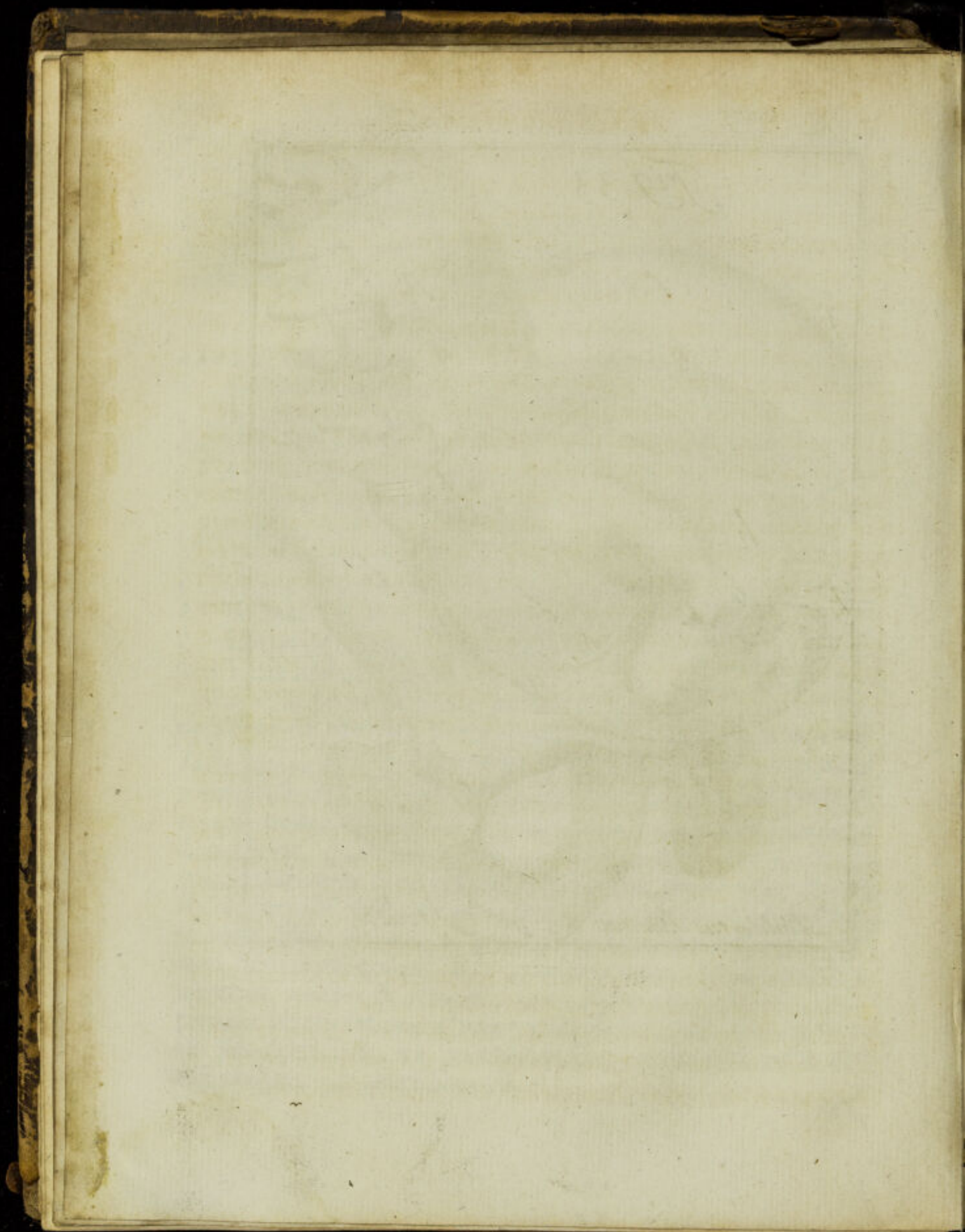
k Secundina, sive placenta uteri.

l Locus umbilici.

mm Vena umbilicalis.

Infantes in utero ita posito interdum (haud sine ratione) *facie prona seu deorsum versa* prodeunt, ac nihilominus non nisi *facie supina seu sursum versa* excluduntur, quia scilicet inter transeundum *prono capite sublati*que *pedibus corpore ex parte in orbem convolvere* coguntur instar petauristae. Admiratione dignum est, quosdam hominum potuisse observare ejusmodi *præcipitationem* horum infantum, neque tamen clare animo sibi concepisse *obliquum uteri situm*! animadvertiebant quidem, infantes istos *petauristas* prodire ex foeminis *ventrosis*, uterum demissum gestantibus; quoniam autem haud perspicue noverant *rectum & obliquum uteri situm*, aliud pro alio accipientes veram rationem non comprehenderunt, cur infantes isti præcipiti jactu ita provolverentur, cujus vera ratio non nisi *obliquus iste uteri situs* est.

No-

Notandum autem est: præcipitem hunc jactum infantum *nequaquam fieri in utero*, quippe recti ex utero prodeunt; sed ex ore uteri progressi in pelvim, aut collo uteri adhuc aperti, quamprimum in anfractum (quem transire debent) feruntur. se ipsos inflectere coguntur & ad viæ flexum incurvare, quo facto facies modò deorsum flexa jam sursum vertitur: quod ut clarius comprehendere possis, animo tibi concipe *æneum* vel *liagneum tubum* ea amplitudine, ut nudus perlabi possit infantulus; tubum hunc tibi propone curvatum instar cubiti parum inflexi, ita ut in superius foramen inspicere, & in inferius manum immittere possis: finge jam, te per superius foramen injicere infantem facie pectoreque deorsum versis, vertice item prævio: infante jam ad angulum usque cubiti injecto, si manum in inferius tubi foramen immiseris, senties infantis verticem ex adverso tubi fixum quasi hædere, *facie* adhuc, sicut antea *deorsum versa*, ut difficulter verti, nec nisi multo cum labore traduci possit: quòd si tandem infantem traduxeris, invenies eum in curvamine cubiti *præcipiti jactu necessario inverti*, unde facies ejus in superiore cubiti parte deorsum flexa, in inferiore parte jam sursum versa reperitur: hoc modo fit *præcepta illa inversio* infantum, qui in utero nimis prono vel propendulo bene versi, hoc est, capite prævio prodeunt.

Hic loci notandum: quòd uterus simul cum vagina *longiorem tubum* constituent: deinde quòd conjunctim *formam cubiti efficiant plus minus incurvati*, prout scilicet uterus plus minus propendet, & quòd istud cubiti curvamen detur *circa confinium uteri & vaginæ* proxime os uteri: denique notandum: quamprimum caput infantis in os uteri penetrare cœperit, quòd tum statim impingat & fixum quasi hæreat à prominentibus vertebrae lumborum postremis sive ab osse sacro, unde consequenter progredi non valet, nisi cernuum deorsum flectatur, collo totoque corpore istius curvamini accommodato, unde *posituram infantis priorem mutari necesse est*, ita ut qui modò in ventrem pronus in utero situs erat, jam vaginam transeundo in tergum *supinus* re-

clinetur; unde patet, inversionem istam proprie *non fieri in utero*, antequam infans delabatur, sed in *vagina uteri*, aut, si magis arrideat, *in utriusque confinio*: Et hoc pacto perspicue satis demonstrasse puto, quòd scilicet *uterus nimium propendulus* infantem cogat sese præcipiti jactu invertere, quæ præceptus inversio non nisi lente & difficilime procedit, unde talis enixus nequaquam inter *facillimos*, sed potius inter *difficillimos partus* recensendus est.

At quærat fortasse quispiam: *num partus istiusmodi difficilis omnibus ventrosis contingat?* earumque uterus nunquam non ita propendeat? cui respondeo: licet huic pravæ uteri posituræ ventrosæ magis obnoxia sint quàm aliæ, non tamen necessariò tantam semper in iis dari uteri prominentiam: contrarium nonnunquam obtinet; & ego quidem *obstetricans* adfui *ventrosis* difficillime parientibus, quia scilicet earum uterus nimium ad *lumbos* aut *spinam dorsis* resupinatus fuerat; qualis uteri situs à priore tantum fere differebat, quantum oriens ab occidente.

Quòd si quis ex me quærat: num unius ejusdemque prægnantis uterus gravidus *hac vice propendere*, & iterata prægnatione *alia vice resupinari possit?* & quænam diversæ hujus, imò contrariæ, posituræ causa sit? illi respondeo hoc quidem fieri posse, tum maxime, quum intestina: uterum deprimant, eum huc vel illuc compellentia, unde situs sequitur mutatio pro ratione pravæ depressionis, cujus causa esse poterit, quòd gravidæ huic vel illi corporis posituræ nimium indulgeant, nimium sedentes, vel alterutri lateri plus minus incumbentes, corpore etiam aut nimis elato aut demisso, vel denique equo aut curru vectæ, aut alio corporis exercitio usæ, quo isti depressioni locum faciunt. Omissis jam remotioribus causis, quibus uterus loco movetur, solummodo dicemus: intestina uterum in alterutrum latus compellere posse, æque ac ab iis prorsum aut retrorsum deprimitur, unde varia pravæ posituræ genera existunt: Quum igitur aqualiculus propendulus argumentum infallibile non sit uteri nimium propen-

Unable to display this page

6. Quolibet irruente dolore os uteri dictis vertebris valide apprimi sentiet *obstetrix*, ita ut non possit delabi.

7. Aquæ, si ostio immineant, forma sentientur tenui & exili.

Obstetrix omnibus hisce signis inventis plane persuasum habere poterit, uterum nimis propendere, & auxilio opus esse ad corrigendum pravam hunc uteri situm partumque promovendum: Omnia ista signa intelligimus reperiri *ab initio laborum*, antequam dolores omnia consilpaverint sive ut plurimum de-presserint, imò *antequam os uteri jam latius pateat*: postea enim singula ista signa magis subinde mutantur, donec tandem omnino fere evanescant: quamobrem probe notandum est, ne unquam quidem certius per tactum explorari posse veram uteri posituram, quam *initio statim laborum*, quamvis tum temporis os uteri ægre nonnunquam attingi queat, utpote alte nimis suspensum: necessarium tamen est attingi, ideoque eousque penetrandum, donec attigeris: quòd si digiti minus sufficiant, manus etiam immittenda, & si qua parturiens hoc detrectet, *obstetrici* genuinum adimit medium cognoscendi veram uteri posituram: heu noxiam & deplorandam cæcitatem! qua devitantur quasi parturientium dolores & læsio, dum interim matres cum infantibus vitæ exponuntur periculo: hem egregiam imperitarum Gubernatricum providentiam! qua leges sanciant rationi contrarias, docentes alias, quæ ipsæ non intelligunt! certo enim certius est, parturienti nequaquam operam convenienter navare posse, quæ tactu non exploratam habet pravam uteri posituram: quapropter *obstetricibus* tempus neutiquam negligendum, sed ejusdem accurata ratio habenda est, quò mature veri rerum statûs fiant certiores.

Obstetrix jam certa, *uterum nimis propendulum in prominulo ventre altius depressum esse*, ponderare secum debet, qua ratione hunc uteri situm corrigere velit, matrique simul cum infante auxilio esse; quem in finem *duo gradus* supponendi sunt: *primò* efficiat, ut caput infantis in pelvim possit illabi usque in ossis coc-

cy-

cygis curvamen: *secundò* caput exinde promoveat, ut infantis exclusio omnino absolvatur; quippe non acquiescendum est capite jam in pelvim promotò: nondum tunc extra aleam res posita est; quin potius tum demum sudandum est, nondum enim dimidium facti absolutum: hic loci plurimi infantes hæserunt nunquam exclusi: plurimæ matres periere simul cum infantibus vertice jamjam in curvamen ossis coccygis delapsis, ubi defecerunt, quoadusque & mater & infans exspiraverant, nec sane inficiandum est, hunc locum infantibus esse instar scopuli quavis Malea periculosioris, in quem plurimi impingentes naufragium faciunt: interim difficilem hunc scopulum præterire necessum est, neque eum subterfugere licet, sine auxilio autem haud facile penetrare possunt, quatenus scilicet rem rationis & status præsentis regulâ metimur.

Auxilium, quod requiritur, in eo consistit, ut ante omnia *caput infantis cum ore uteri in pelvim promoveatur*: quem infinem parturiens parte corporis superiore demissius quàm inferiore ponatur, quod percommode fit in *sella nostra parturientium perforata*, ejusdem posteriore parte, fulcimento scilicet, demisso, & culcitra binis anterioribus extremis eousque elevata, ut fulcrum cum culcitra *rectam lineam* efficiat, ita tamen, ut caput cum humeris supinis deorsum vergant, clunibus elatis: hoc pacto propendens uteri fundus attollitur, præbetque ori occasionem, qua commodius in pelvim introduci potest, *primò*, quia uterus ita erectus proprio pondere defertur, dummodo os ejus loco moveatur. *Secundò*: uterus ita erectus non adeò deprimitur ab ingruentium intestinorum pondere, à quibus aliàs in abdomen depellitur, parturiente ut plurimum absque judicio laborante, sicut plerumque monetur nulla habita sitûs uteri aut infantis ratione: isthoc situ uterus magis magisque retrorsum reprimi potest, quoniam intestina pondere suo deorsum feruntur versus demissiores jam corporis partem. Parturiente jam dicto modo disposita *obstetrix* ambabus utens manibus uterum cum capite infantis expediant, *immissa* scilicet, *altera* quousque opus

opus est, *in vaginam*, altera *abdomini parturientis imposita*: hic loci perinde est, siue dextra utatur siue sinistra; uterus enim rectà propendens utramque æque commode admittit: utero verò magis in alterutrum latus obliquato opus esset siue dextra uti siue sinistra, prout scilicet os uteri versum fuerit: nimirum, si fundus uteri plurimum sinistrorsum inclinetur, *sinistra* in vaginam immittenda erit; sin ille dextrorsum vergat, *dextra* interne adhibenda erit ad disponendum os uteri & caput infantis.

Opera manu *obstetricis* in vagina præstanda, proprie hæc est: scilicet duorum triumve digitorum extremitatibus ad superiorem oris uteri oram adhibitis adversus vel ultra caput infantis idem aliquatenus loco movendum, & in ostium pelvis dirigendum est, ut illabi queat; Sed hic loci *obstetricem* monitam volo, *ne culpam committat, verticem infantis nimium premendo*; capite enim infantis, qua patet parte, nimium pressio siue tracto, facile mors illi infertur, proinde *obstetrix* istud caute tractare debet. Si fortè os uteri vertebri vel superiori ossis sacri parti jamjam nimis firmiter appressum fuerit, ita ut non nisi violenter digiti ibidem prætermitti queant, tum parturiens non, uti suprà dictum, sed alio modo ponenda erit.

Datur quoddam *artis opus*, quo in hac uteri positura caput infantis in pelvim dirigitur: scilicet fellâ parturientium modo suprà dicto ad resupinandum dispositâ, parturiens culcitra perforatæ (quæ antè satius patet) *parti anteriori levissime insidet*, corpore quodammodo *cernuo*, ut uterus, quoad potest, in abdomen deferatur; tunc manus in vaginam immittitur, ut digitorum summitates in os uteri non solum tendant, sed etiam *id parum prætereant*, usque dum post superiorem oris uteri oram pervenerint: *NB. non intra, sed post oris uteri labia*, ita ut os uteri cum vertice infantis & *interior* digitorum pars se invicem tangant, manu siue digitis ad rotunditatem oris uteri vel capitis infantis formatis; *exterior* autem manûs seu digitorum *pars* tangat prominens ossis sacri curvamen, siue vertebra inferiores: Altera

tera manu hoc modo posita, altera *extrà* imponitur, ut antea dictum, atque tum *parturiens sensim resupinatur*, usque dum superior corporis pars demissior cubet quàm inferior: hoc facto *manu interea intra vaginam dicto loco immobili semper manente*, exterior manus uterum *solenter à se propellit*, ut in rectum situm, quoad potest, restituatur: dum fit iste repulsus uteri, simul *manus interior* jam coarctata *leniter movenda erit*, summitatibus maxime digitorum tremulis, ut leni vacillatione os uteri cum capite infantis deorsum feratur: quamprimum interior hæc manus senserit, os uteri coepisse delabi, *ipsamet simul debet delabi*, singulis vicibus parum priorsum tendens: hoc ipsum diversis vicibus repetendum est, donec vel tandem os uteri (à difficili isto offendiculo liberatum) & cavitas pelvis sibi invicem respondeant, quo facto omnia ad ulteriorem infantis depressionem conveniunt.

Isthoc *artis opus* exercitatae manui maxime accommodum & tutissimum est; siquidem os uteri & vagina ita se habent, ut vel *latum digitum*, imò nonnunquam quidem *latum pollicem* post os uteri pertingere liceat: verùm *imperita manus sibi caveat* oportet, ne lædat *vaginam*, aut eandem ab ore uteri abrumpat, spatium quærendo ubi non datur. Repulsus iste uteri, manu abdomen premente factus, *sano* itidem *judicio* efficiendus est, manu *non desuper deorsum ducta*, inde enim uterus infrà firmitus apprimitur; sed *obstetrix*, quantum parturiens ferre potest, *inferne sursum* debet premere, ut, si possibile sit, uterus resupinetur: At verò *obstetrici* observandum est, hanc uteri reprefionem una manu ante non esse tentandam, quàm altera debito loco infrà convenienter locata fuerit; tum demum enim *utraque manu* opus opportune perficitur: quod si prima vice ex voto manus successerit, *aliquoties repetendum erit*, donec iteratis vicibus eò perventum sit, ut infrà infantis *caput coronatum* sentiat, hoc est, oris uteri oram circum circa contrectare queat ostio pelvis imminentem; atque tunc de egregio successu certa esse poterit ac sperare, dolorum deprimentium impetum non fore frustraneum.

Hactenus nihil dictum est de *labore parturientium*, quoniam, huc usque opportunum non erat, parturientem ad laborem hortari, utpote non solum frustraneum, sed & maxime obstantem *obstetrici*, cui soli hactenus omnis labor competit: Sed quæret fortasse quispiam: *quid parturienti agendum est, sentienti se doloribus ad laborem urgeri? an tum non licet laborare? aut anne poterit illa à labore sibi temperare?* respondeo: ipsam quidem non posse cohibere, quin doloribus corripiatur; posse tamen cum iisdem *non cooperari*, aut ad minimum quodammodo abstinere à nimia depreffione, id quod eidem injungere summopere debet *obstetrix*, quæ si sentiat irruentem dolorem, (quem, quum attenta est, plerumque citius quam ipsa parturiens observare poterit, manu scilicet ori uteri applicita) tum quiescere debet, nec quicquam tentare, sed commoditatem ad agendum arripere, quamprimum transiit dolor, *reprimendo, attrahendo & propulsando*, uti supra monstravimus, priusquam alius irruat dolor.

Alienum forsan plerisque videbitur: *prius peritum obstetricantem Chirurgum aut obstetricem quam ipsam parturientem irruentes dolores posse sentire*: at verò quàm mirum etiam videatur, verum tamen est, nec exiguam commoditatem *prudentibus* confert *obstetricantibus*, qui hac observatione quacunque ratione uti scientes, opportunitatem idoneorum ad agendum temporum arripiunt, suaque temporis officia cum Natura conjungunt, ut pariter cum illa efficiant, quod neutra figillatim valeret; aut contrà alternis vicibus jam hoc jam illud agant: quemadmodum enim hic loci *obstetricanti* cessandum est, dum Naturam sentit per dolores operantem, & operandum, si dolores præteriere; ita alia vice simul cum doloribus illi laborandum est, istisque præteritis cessandum: Ab *obstetrice* igitur dolorem irruentem sentiente parturiens præmonenda est, ut *patienter potius ferat sinatque præterlabi dolorem, quam cooperetur*, ne infans uterusque magis subinde coarctentur.

Quæret fortasse quispiam: *qua ratione obstetricans sentire possit*

fit, adventare dolorem? cui respondeo: me istud sensu quidem cognoscere posse, quin & parturienti prædicere solitum, officiique sui admonere, siue laborandum sit illi, siue non, prout res postulat, sed fateor, me nescire, quodnam nomen rei imponendum sit: *Exoritur in ore uteri subtilis quidam motus, contractio siue compressio, quam solum licet observare, quotiescunque afficiuntur muscoli novo sensu, quo illi excitati novo spirituum influxu novum in uterum faciunt impetum, id quod dolorem vocare solemus: quisquis igitur motum hunc ab aliis novit distinguere, is irruentem dolorem præsentire potest.*

Hic loci *obstetrices* monendæ sunt: quòd si manu circa os uteri occupatæ sint, dicto modo ejus oram digitis probe apprehensuræ, *ut sibi temperent à nimia digitorum motione*, illos hinc atque hinc non ducentes, dum interiorem oris uteri oram contrectant; hoc enim dolorum irritamentum est, quumque parturiens tum doloribus non opus habeat, iussu labores inhibere, *obstetrici* utique cura habenda est, ne ipsamet dolores provocet: Ego quidem experientiâ edoctus sum, *diversam rerum tractationem diversos etiam sensus commovere*, & medium esse excitandi dolores parturientium, aut eos profligandi, uti sequentibus fusius dicemus.

Quando jam *obstetrix* feliciter rem eò perduxit, ut os uteri cum capite infantis in cavitatem pelvis coeperit illabi, infanti porro subvenire studeat, omnemque, quam potest, operam conferat, qua facilem reddat infanti transitum: Ante omnia parturientem *superiori corporis parte curabit aliquatenus elevari*, imprimis aliquandiu morata, antequam os uteri in pelvim inducere potuerit, quippe incommoditatem affert parturienti & angorem, *diutius ita capite supinato retrorsum inclinari*, omnibus enim intestinis pondere suo diaphragma prementibus respiratio quodammodo præcluditur, unde maximus angor: fin autem minus diu resupinata fuerit parturiens, neque incommoda inde duriora sentiat, (alii enim homines in hac re firmiores aliis) eâdem positurâ aliquandiu adhuc maneat, & obstetrix il-

li injungat, ut singulis posthac doloribus intenta, quantum potest, cum iis cooperetur; jam enim dolores mediante capite infantis os uteri magis subinde ampliare, caputque sensim propellere debent.

Verum *obstetrix* hinc jam curam ac diligentiam adhibeat oportet in ore uteri sustinendo, ne simul cum infantis vertice in sinum ossis sacri delabatur; quod si factum fuerit, miserrima carnificina erit, caput porro deorsum promovere: plurimum enim interest, an caput solum infantis in hunc sinum immiseris & traduxeris, an verò caput & os uteri pariter inibi conclusa & compressa inveneris, imprimis si prava adeò sit positura uteri, qualis hæc est, quæ maximam affert difficultatem capiti inde producendo: hæc enim uteri positura necessariò infert, nimirum citius uterum & infantem pariter delapsuros esse, quàm infantem solum, eundemque citius vertice in immobili illo ossis sacri curvamine constipatum iri, quàm præterlapsurum fore: *obstetrices* igitur hoc non intelligentes omnia patiuntur simul delabi, ut ubique fere locorum usu venit, earumque vix millesimam quamque hanc rem penitus perceptam habere censeo; quapropter tot egregiis fæminis pleno adhuc ventre moriendum est: Aliæ infantes suos morti victimas mactant, qui non possunt excludi, nisi aperto prius & excerebrato capite forcipe tandem extrahantur: Alius quidem maximi Arcani se inventorem putat, quòd noverit infantem eductore capitis (*tire teste*) extrahere, ita ut non opus habeat caput omnino excerebrare: id quod correcturus alius binis utitur uncis oculis, auribus aliisque capitis partibus injectis, quibus violenter extrahit infantem, cui, si vivus adhuc educitur, tamen paucis post horis aut diebus moriendum est: ne dicam, quæ præterea matri incommoda inferantur: ecce egregiam obstetricandi artem! & hæc quidem omnia percommode fiunt sub nomine & prætextu infantis jam defuncti! *obstetrix* ait: omnem meam curam atque operam contuli, malo mederi non poteram, quamdiu infans alte adeò suspensus erat: at rei consulere nescia ore uteri adhuc suspensio,

mul-

multo minus expediet, illo jam infra curvamini ossis sacri affixo; nec ipsemet Chirurgus obstetricans melius foetus producendi consilium adferri novit, præterquam uncis, cultris, forcipibus seu eductore capitis (*tire teste*) infanti vitam adimere, mortuumque sive integrum sive frustulatim extrahere: Et quidnam aliud relinquitur eligendum, quàm quod in usu observari solet? scilicet: *satius esse, unum saltem mori, quàm duos, ideoque infantem, si nondum exspiraverit, occidere & extrahere, ut hoc modo Matri vita servetur*: heu miseram optionem, ubi morte infantis vita matri redimenda est! vah negligentiam! vah noxium obstetricum inscitiam! quæ nesciunt parturienti & infanti maturo adesse auxilio: Verùm enim verò quisnam illas accusaret à nullo unquam meliora doctas? *hactenus utique nemo firmis & Mathematicis fundamentis demonstrationibusque hanc Artem ipsis explanavit*; quid igitur mirum, tam crassiseas inscitiae tenebris involutas mansisse.

Verùm ut triste hoc malum præcaveat obstetrix, omni studio in id incumbat oportet, ut os uteri sustineat, neque id patiatur delabi, quò solum infantis caput denudatum, nec utero obvolutum deferatur, quod longe facilius postea expeditur & traducitur, quàm si utero adhuc circumvestitum sit, & in sinu ossis sacri fixum hæreat: Quòd si membrana interim loco capitis validius deprimat, eodem modo ac caput illa tractanda nimirum humorum formatura non impedienda; sed os uteri solum sustinendum est, quod non sinat delabi obstetrix, adhibita cautione, ne membranam dirumpat: propterea semper late satis distendat digitos, oræ saltem oris uteri, non autem membranæ applicitos, idque perseveret agendo, usque dum membrana rumpatur, quo facto caput tractet, ut jam diximus.

Sed videor mihi opposcentes audire obstetrices: quicquid scribas, plurimum tamen interest inter dictum & factum; non semper ad conceptum nostrum res succedit: quisnam omnia accurate adeò internosceret? & licet possemus internoscere, gravidæ tamen nostrates id non ferunt, nolunt illæ tangi præterquam unico,

vel ad summum duobus digitis, ita quidem, ut ne dolorem afferas, nolunt enim incommoda pati, opulentæ præsertim, quæ non nisi tactu molliſſimo volunt tractari. Respondeo: me non ignorare, quod multum intersit inter dictum & factum, & quòd facilius sit de hac re literas facere, quàm eam probe perficere: satis etiam cognitum habeo: *obſettrices* hæc mea præcepta sine accurata attentione & indefeſſo studio non peracturas eſſe: neque me fugit: gravidas molliculas satis eſſe, nec placide ferre dolorem, ſibi ipsis parcentes, ſibi que ab *obſettriciſus* parci petentes: charitas etiam & æquitas poſtulat, ut *obſettrices* caveant, ne ſupervacaneis parturientes afficiant doloribus: inſuper certus ſum: me *obſettriciſus* nihil præcipere agendum, quàm quod fieri poſſe experientia me docuit: denique non ignoro: gravidas, tenerrimas licet, & quantum poſſunt, fugitantes dolorum, plurimas tamen, eaſque præcipue, quæ rationi & ſano iudicio locum dare conſueverunt, animo tam æquo eſſe, ſi monſtraveris, in quo verſentur periculo, ut non recuſent tractari modo maxime neceſſario; hac enim ſola ratione ſupervacuos licet effugere dolores: quibus neceſſariò ſiunt obnoxia, quæ tempore opportuno modoque convenienti auxilium non admittunt: quæ verò operam neceſſariam non admittunt, in eas ipſas damni culpa conferetur, nequaquam autem in eas, quæ operam ſuam pollicitæ ſunt.

Quando jam *obſetrix* eò rem perduxit, ut membrana rupta, caputque infantis vertice maxime excluſum ſit, tum non opus eſt, ut os uteri, velut antea, ſuprà ſuſtineat, ſed caput ſimul cum ore uteri ſinat delabi ultra oſſis ſacri curvamen, quod facilius jam præterire poterit maxima parte denudatum, quàm ore uteri adhuc veſtitum: ut verò infans porro educatur, *obſetrix* ruruſum ambabus, ut ab initio, manibus utatur, alterà ſcilicet intrinſecus, alterà extrinſecus applicatâ; huic operæ iterum, adhibeat *iudiciuſus*; non quidem, ut antea tradidi, præteritis ſingulis doloribus laborando, ſed *contrario proruſus modo*, quippe jam cum laboribus cooperandum eſt, atque ceſſandum, maxi-

ma dolorum efficacia cessante: quare non solum ipsamet *obstetrix* dolores observare; sed & parturientem ad idem cohortari debet, ut non solum cooperetur, sed & omni nisu, quoad poterit, in cooperando perseveret: eum in finem singulis vicibus *obstetrix*, quamprimum irruentem sentit novum dolorem, parturientem ejus commonefaciat, ut conjunctis viribus infans promoveatur, idque sequenti modo: *Obstetrix altera manu in vaginam uteri immissa* dorso seu averfa ejus parte ad intestinum rectum conversa, digitorum apices, quousque potest, subter caput infantis intrudat, (caute tamen, ne caput nimium prematur) tum manum ibi teneat immotam, donec dolor irruat: *alteram manum extrinsecus abdomini* parturientis imponat, eo circiter loco, quo fundus uteri latet; & quando jam dolor irruere incipit; ipsa simul incipiat utraque manu cooperari, manu scilicet intra corpus leniter deprimat, nimirum contra ossis sacri acumen, quod retrorsum premendum est; altera manu extrinsecus uterum leniter resupinet, simulque deorsum premat; *leniter* inquam, ad proportionem nempe doloris ab initio paulatim vigescantis, qui uti parturientem ad laborandum successive fortius incitat, ita & *obstetrix* fortius subinde deprimere debet.

Sed notandum: quod hæc *depressio externa* nunquam debeat esse *vehemens aut violenta*, sed semper *moderatissima*; depressio autem altera manu *intrinsecus* facta *cum robore* fieri debet, adeò ut *obstetricem* quidem omnes nervos in eam depressionem contendere oporteat, his tamen conditionibus: *primò*: ut depressio illa vehemens solummodo adhibeatur, quamdiu parturiens summo doloris vigore ad laborandum concitatur: dolore verò cessante cesset & depressio: *secundò*: depressio illa fiat æqualiter manu averfa, non autem nodosis manus articulis prominentibus: *tertiò*: manum, quàm potest, latissime dispandat, ut æqualiter ubique apprimatur: his probe observatis omnes quidem vires adhibere potest *obstetrix*, nequaquam sollicita, se parturienti nocituram, quinimo rem gratissimam ipsi afferet.

At

At verò secum forsan quis cogitabit : *Nonne obstetrix hac ratione parturientem dilacerando læderet ? aut intestinum rectum adeo comprimeret, ut illud vel tandem emoriatur ?* siquidem plura testantur exempla, sive muliebria parturientium ad intestinum rectum usque, sive os uteri dirupta esse : sed respondeo : modo suprà dicto id fieri non posse : dirumpuntur autem muliebria aut os uteri, si obstetricantes intruso in os uteri aut muliebria utriusque manus digito omnibus viribus incaute distrahunt, & ita partes illas dilacerant : sed in ejusmodi depressione generali id non est, quòd timeas.

Porro *obstetricibus* probe observandum est : non satis esse, dicto modo os coccygis omnibus viribus retrorsum premere, sed simul *inter deprimendum manum attrahere debent*, & sentiet, caput infantis singulis doloribus validis aliquatenus promotum iri, & successive proditum : manum ita attrahentes, eandem simul quidem incumbenti infantis capiti subducunt ; sed hoc nihil refert, modò eandem, quamprimum vigor doloris transiit, mox iterum immittant, digitosque capiti rursus supponant, *singulis vicibus simul cum dolore depressionem & attractionem reiterantes* : hoc rite factò experiuntur, quantum inde spatium supeditetur, quàmque januam quasi aperuerint capiti infantis ad delabendum ; cui rei etiam non minus inserviet manus *extrinsecus* deprimens, abdomini imposita, infantemque cum utero fortiter propellens : etenim ratio observatu digna, cur scilicet infans tarde adeò progreditur, hìc loci non sita est in angustia oris uteri, neque pelvis, sed in eo potius, *quòd dolores non commode impressionem facere valeant*, infansque in superiore uteri parte adeò coarctetur, unde tardus ille progressus durat, usque dum superius infantis corpus superius illud sinuosum curvamen præterierit, quo factò infans facilè prorumpit & excluditur.

Quamprimum jam obstetrix infantem gremio excepit, venam umbilicalem aut ipsamet debet præligare & abscindere, aut alii id faciendum committere ; *ipsa verò ocyus manu in uterum immissa secundinam extrahat, uterumque in locum genuinum redigat*;

digat, adhibitâ curâ, ut *is rite contractus probe claudatur*: quo non bene procurato puerperæ uterus sanguine sæpe impletur, qui demum conglobatur & concluditur, unde facile *delirium*, *insomnia*, *continua febris*, *immodicus sanguinis fluxus*, & *denique mors infertur*, quæ plerumque ingenti labori imputatur, quum revera sæpius *ex neglecta uteri purgatione* & *minus curata constrictione* provenerit: equidem non ignoro, & alias dari mortis causas, sed satis cognitum etiam habeo, ex dicta sæpius causa illam originem trahere, quam mortis causam *prudentes obstetrices* circumspecta rerum tractatione facile possunt auferre.

Obstetricis est, ut post extractam secundinam manu denuo immissa *uterum lente resupinet*, & *deorsum quodammodo ferat*, tam diu morata, donec circa manum constringatur uterus, nisi instar asseris nimium rigeat, uti nonnunquam, sed rarò, contingit: tunc non morandum est, donec uterus claudatur; sed *puerpera studiose observanda*, an mala forsan symptomata postea indicent, uterum conglobato sanguine exonerandum esse: at si vulgari crassitie sit uterus, facile & sine mora imò commodius contrahitur, quàm *extreme tenuis*, qui *circa manum instar madidi lintei vel mille plicis concidit*: utero circa manum clauso ea extrahenda, simulque egerendum est, quicquid alieni adhuc residuum est, ut omnino purgatus sine impedimento plane claudatur.

Haftenus *obstetricibus novitiis* tradidimus: quid agendum sit, si ab initio statim vocentur ad parturientem, *cujus uterus pronus in abdomine propendet*, ut, quantum quidem possunt, infantem *more consueto sine versione* excludant: At si fortè *obstetrix* per ignorantiam omnia hæc præcepta neglexerit, & inter multas cunctationes titubationesque eò res pervenerit, ut uteri pars acuminata seu inferior in pelvim illapsa sit, atque os uteri cum capite infantis in curvum ossis sacri sinum perruperit, ibique constipetur, si in hoc rerum statu membrana rupta sit capite infantis parum adhuc denudato, si parturiens inter multas cunctationes

jam defatigata sit; tum quæritur: *quidnam obstetrici arcessitæ in hoc rerum statu agendum sit?* Ego respondeo: quod ad partum ejusmodi parturientis absolvendum *Viri* potius quam *fœminæ* auxilium requiratur; quapropter eam *perito cuidam obstetricanti Chirurgo* tradi præstaret; etiamsi non diffitear, *expertam etiam obstetricem* nonnunquam huic operæ parem esse posse.

Jamjam supposuimus: *infantis caput parum adhuc denudatum esse*: præterea supposuimus: *infantis caput in curvo ossis coccygis sinu fixum quasi hæere*: exinde concludendum est: infantem hîc loci in os uteri aperiendum impetum facere non posse; *situs* igitur *uteri mutandus erit*: quapropter parturiens disponenda cubitu *obstetricanti* non incommodo, sed appposito & conveniente: eum in finem parturientem *obstetricans* in grabato seu lecto humili, aut super aliquot pulvinos humi stratos collocet, *ut procumbat genibus prono & demisso capite*; cubiti suffulcian- tur tot pulvinis, quot ad sustinendum & immobiliter innitendum exiguntur: convenienter id fit, si innitatur *fulcro sedilis inversi*, pedibus sedilis (jam sursum tendentibus) parieti aut spon- dæ cuiusdam oppositis, ut parturiens corpus obfirmare valeat, ne moveatur, quod facile contingeret, nisi ejusmodi fulcro instructa foret.

Parturientem ita capite prono & demisso genibus provolutam collocamus, ut mediante hoc cubitu *uterus proprio pondere in imum ventrem deferatur*, & consequenter *se ipsum è curvo isto ossis coccygis sinu proripiat*; quod ut eo citius & commodius fiat, *obstetricans* manu seu digitis in vaginam *pone* inter intestinum rectum & caput infantis immisis uterum deprimat, donec os uteri eousque repellatur, ut spatium suppetat idem os manu sustinendi, ne delabatur, utque capiti infantis locus detur faciendi depressionem in os uteri, ejusque aperiendi, quò tandem magna parte denudetur, neque tamen permittatur, ut os uteri iterum in sinum ossis coccygis delabatur: utero tandem cum infante eousque repulso *obstetricans Chirurgus* porro infantis plenam exclusionem eo modo perficere potest, uti supra *obstetricibus*

tradidimus, id quod temporis redimendi gratia hoc loco non repetemus.

Quamvis autem infantis exclusio hoc modo concipiatur, & nonnunquam à *perito Chirurgo obstetricante* perficiatur, si nimirum parturienti sufficientes adhuc vires & dolores suppetant; eam tamen & alia ratione experiri licet, si metuendum sit, ut parturiens ad absolvendum prospere partum viribus & doloribus destituatur: idcirco parturiente ut antea collocata, uterum (uti dictum) depressum *obstetricans* porro, quantum potest, repellat, donec os uteri sursum in amplius pelvis spatium reductum commodius aperire manu, eamque immittere possit, *quæ capite infantis semoto pedes quærendi*, neque cessandum est, donec eos invenerit, versoque infante in ostium produxerit, digitis pedum, quantum potest, deorsum ad matris intestinum rectum converfis: Pedibus jam in ostium productis non opus est, ut parturiens porro capite & superiore corpore prono decumbat; sed versa & resupinata se præparet ad valide deprimendum, quum res postulaverit: *Obstetricans manu interea intra corpus semper infantis pedes tenens*, jam eos attrahere debet, quoad clunes venterque exclusi sint; tum *infante probe apprehenso, altera manu ventri supposita, altera autem tergo injecta* parturientem, si dolorem non sentiat, jubeat, ut se gerat, quasi dolore concitaretur, scilicet *omnibus viribus deprimat, quasi infantem enixura*, quod dum illa præstat, *obstetricans* continue (attamen lente) trahere debet, ut hoc modo caput pariter cum brachiis excludatur.

Cognito jam, qua ratione parturiens adjuvanda sit, cujus uterus *pronus nimium propendet*, cujusque infans *recte*, id est, *capite prævio* in ostium tendit; porro videndum quoque erit: qua ratione uterus ejusmodi propendulus tractandus sit *infantibus in eo prave positis*: Quemadmodum enim prava infantis versio in qualicunque uteri positura locum habet; ita etiam in hac locum habere poterit, siquidem manus, pes, cubitum, vena umbilicalis, mentum, aut facies, clunes, aut aliud membrum

prævium prodire nonnunquam poterit; quare necesse est, *novitias obstetrices* nosse, *quibus indiciis pravi isti infantum situs internoscendi sint*: præterea: *quid ad tales infantes oblique praveque sitos expediendos agendum sit.*

Ne verò in hac materia nimis prolixus sim, paucis dicam: varios istos infantum situs *tactu* dignosci posse, sicut alibi traditum est: eodem enim modo situs infantum internoscitur in *obliquo*, ac in *recto* utero: neque etiam in hac uteri positura diu hæsitando opus est, quodnam præcise membrum in ostio prævium exhibeatur, satis est, si *obstetrix* observaverit, caput non exhiberi, ut sciat, *pedibus* infantem extrahendum, & proinde tempus non otiose terendum esse, si se ipsam huic operi parem judicare ausit; alioqui *expertus Chirurgus obstetricans in auxilium vocandus est*, qui hoc effectum reddat, dum vires matris & infantis adhuc vigent, membranâ nondum ruptâ, uteroque adhuc in superiore pelvis parte suspenso: foeminâ igitur in sella parturientium collocatâ, ita ut in anteriore parte culitræ ante latius patentis erecta sedeat, ipse manu in vaginam immissa os uteri ita disponat, ut ad aperiendum aptum sit, quod jam multo commodius aperitur, quàm si caput infantis prævium sit: quo facto unum primò aut duos, deinde tres & successive quinque pariter digitos in os uteri ingerat, eoque ampliato in uterum penetret: tum membranam dirumpat, aut, si satius censeat, moretur, dum sua sponte rumpatur, porro quæsitos pedes in ostium producat, curans ut digiti pedum ad matris intestinum rectum conversi sint, & ita tandem infantem extrahât modo suprà dicto de hac positura uteri obliqua.

Sed quæret forsan quispiam: *Cur in hac obliqua uteri positura mox suadeam infantes pedibus potius extrahere? & cur infantes caput prævium exhibentes non item mox pedibus extraham?* quum talium infantum exclusio in ejusmodi prave sito utero tam difficilis & periculosa sit? ad quæ respondeo: in hac prava uteri & infantum positura facilius infantis versionem succedere, quàm si caput prævium fuerit, infanti item, si caput aut pedes præbeat,

beat, commodissimum concedi transitum; præterea quamvis (secundum novas hæc demonstrationes meas obliquæ uteri posituræ) verum & infallibile sit, *tutius scilicet & facilius ab initio statim laborum infantem versum pedibus extrahi*, (etiam caput prævium prodeat) quàm permitti, ut capite prævio prodeat; suprà tamen etiam proposui, infanti capite prævio prodeunti progressum concedi posse, *ne statim ab uno extremo ad aliud transeam, aut uno quasi ictu omnem Veterum structuram deturbarem*; præsertim quum hic ipse obliquus uteri situs inter quatuor posituras maxime inconvenientes commodissimus adhuc sit, & infans concurrente fideli auxilio vivus adhuc excludi possit, licet plurimi auxilio destituti pereant.

Verum enim verò ut plane & aperte profitear, quod res est, uti ingenue verum dicere decet, *etiam si propriæ praxi id dissentiat*, præclare eloquar cogitata mentis: scilicet, *quòd in quacunque uteri obliqua positura tutissimum, promptissimum minusque dolorificum censeam partum accelerare infantes pedibus extrahendo, idque in principio statim laborum, ante vel mox post effluvium aquarum, quamprimum certus sis, parturientem genuinis pariendi doloribus laborare*: quòd si hac methodo procederetur, uti vel tandem aliquando factum iri confido, incredibilis sane multitudo mulierum & infantum, aliter pereuntium, servaretur: Denique addendum est: obliquam hancce uteri posituram commodius adhuc admittere exclusionem infantis, *prævio capite prodeuntis*, quàm sequentes, ubi uterus in alterutro latere situs est, aut ad lumbos apprimitur.

C A P U T XLVII.

De partu difficili, ex utero spinæ dorsi nimis appresso.

EXperientiâ ego edoctus sum, & eâdem magistrâ omnes veritatis studiosi *obstetricantes* erudientur: *uterum loco nativo emotum nimium sæpe resupinari, aut ad spinam dorsi adigi,*

unde os vel ostium ejus non solum alte nimis in ventrem elevatur, sed & adeò obliquatur, ut *vagina recto tractu non amplius respondeat*; sed contrà superior vaginae pars eousque inflectitur & incurvatur, ut potius figuram *normae triquetrae*, quàm *lineae rectae* referat plus minus, prout scilicet uterus spinæ dorsii plus minus apprimitur, lumbique parturientis plus minus sinuosi sunt.

Prava hæc uteri positura præternaturalem & difficilem partum necessariò inducit, nisi *prompta solertique manu statim ab initio* parturiens & infans in integrum restituantur: quapropter *obstetricem* summo studio & attentione *primo statim tactu* oportet percontari, num pravam hujusmodi posituram uteri sentiat, ut *primo statim laborum impetu* matri & infanti auxilio sit, nec longas neccat moras, uti plures *imprudentes* solent *obstetrices*, quarum culpâ, quòd hujus incommodi ignaræ sint, mater & infans non rarò occumbunt.

Id scire volo *obstetrices novitias*, quòd scilicet è positura uteri prius monstrata necessariò sequatur, *caput infantis, quàm quidem potest, optime versi in ossa pubis impingere*, dum enim egredi infans allaborat, tam à propriis conatibus,, quàm doloribus valde deprimentibus in hoc rerum statu ad ossa pubis violenter adigitur, ubi mollius capitulum hærens quodammodo infringitur, & magis subinde imprimitur, unde, quia non potest in cavitatem pelvis delabi, etiam mater infantem eniti nequaquam potest, nisi caput prius inde remotum in cavitatem pelvis inducatur.

Non rarò parturientem biduum triduumve, quin & quatri-duum laborare, neque tamen partum eniti contingit, & quod plus est; primis nonnunquam diebus *dolores maxime vigent*, ita ut irritis defatigata laboribus *infanti animam inscienter extinguat*, cuius rei culpa in inscitiam *obstetricis* conferenda est: denique *nullo fere aut languido doloris impulsu infans mortuus sponte quasi excluditur*, sed singulari Dei providentia id fit ad conservationem matris, quæ aliàs plerumque simul occumbit, & moribunda sæpe foetum edit exanimem. Quò

Quò, verò *obstetricibus novitiis* innotescat hujus rei causa, & qua ratione prævare possint, diligentius ea explananda erit: *Imperitæ Obstetrices* parturientem tactu explorantes, quando capitulum infantis, utpote ossibus pubis impactum, non sentiunt, parturienti ejusque cognatis præsentibus dicere solent: *infans nimis adhuc suspenditur, ut tactu assequi non valeam, opus est, ut prius delabatur*: sicque infantis descensum præstolantur, qui tamen delabi nequit: Vel: Situm infantis tactu percontantes, si per intermedium uterum rotunditatem quandam & duritiem senserint obviam, quam non male pro capite habent, tum dicunt: *infans bene versus est*: tumque dolores solùm efficaces exspectant, quibus infans propellatur; sed spes illas frustratur, ignorantes, caput infantis ad ossa pubis hære, unde neque matri neque infanti sunt auxilio, quare non rarò ob istam inscitiam utrique occumbendum: Hæc inscitia inde potissimum originem trahit, quòd tactu non possunt clare internoscere uterum & vaginam, neque os uteri probe distinguere à partibus infantis ad exclusionem præviis, sive à membrana humores continente; quum tamen *obstetricis* sit, singulas partes rite dijudicare posse; tum certe non ignoraret, ubi & quomodo infans situs sit, ac consequenter prompte & omni mora rupta auxilium subministraret.

In hoc pravo uteri situ, de quo nobis hæc sermo est, *obstetrix probe attenta os uteri aut omnino non aut parum saltem tangere poterit*, nisi jam late satis pateat, atque tum adhuc aliquam saltem circuli partem attingere licebit; capite enim infantis suprà in ossa pubis impactum erit: tota ergo superior oris uteri ora prorsus non poterit tangi digitis, utpote qui inferiorem solùm oris aperti partem assequi valent: atque tum ii *prudenter* adhuc & *caute* inter cervicem vesicæ & os uteri immittendi sunt: *obstetrix* enim digitos posticam versus ad intestinum rectum intrudens nil nisi *sacculum clausum* offendit, & parum validius premens præ inscitia facilè sibi persuadet, infantis se capitulum sentire, non dijudicans, uterò adhuc tectum esse, ac se frustra ejus descensum præ-

præstolari: *Obstetrix sagax* in hoc rerum statu *proxime cervicem vesicæ sentiet oram aliquam lunatam*, quæ oris uteri est, quòd si digitis illac penetraverit, etiam *capitis partem duram, globosam, laevemque* sive *verticis aperturam* sentiet, unde certo colligere potest: *infantem pariter cum utero spinæ dorsî nimis apprimi*: quum igitur certo certius sit, quo magis infans ad hæc ossa à doloribus apprimatur & constipatur, eo difficilius inde removeri, imò cerebrum quidem infringi posse, ut subita morte pereundum sit ipsi, abjecta omni cunctatione infanti succurrendum erit, hisce sequentibus observatis:

Primò: Quamprimum *obstetrix* pravum hunc situm observaverit, parturientem prohibeat, *ne valide cum doloribus allaboret*, sed istos potius sustinendo prætermittat, usque dum situs infantis correctus sit, *obstetrixque* denuo laboris commonefaciat.

Secundò: Jubeat *obstetrix* parturientem (si quidem potest) è vestigio mejere, ut vesica exoneretur, nec periculum sit pressione ejus lædendæ: (sive illa pressio fiat à capite infantis, sive *obstetricantis* manu, dum capite infantis extricando occupatur) quòd si pauciores adhuc & minores dolores parturientem urgeant, ac membrana nondum rupta sit, *leni* etiam *clystere alvum ciere licet*, ut omnia prius obstacula, quantum fieri potest, removeantur.

Tertiò: Parturientem *obstetrix* convenienti positura collocet, quòd auxilium commode subministrare queat: nimirum *in sella perforata plane primùm resupinetur*, in principio scilicet, si infans ossibus pubis nondum valide appressus fuerit: aliàs conducibilis foret, superiorem corporis partem demissius collocare, quàm inferiorem, quòd uterus cum infante facilius retrocedat.

Quartò: *Obstetrix* digitis alterius manû (ejus scilicet, quæ rei maxime accommoda foret) *oram oris uteri caute prehensam posticam versus ad intestinum rectum premat sive trahat*: attamen hoc non prius aggrediatur, quàm alteram manum abdomini parum supra ossa pubis opposuerit, tunc facilius succedet
opus

opus ambabus simul manibus operanti: externa scilicet manu caput infantis parum retrudat primò, & mox deprimat; interna verò manu os uteri retrahat ad intestinum rectum itidem deorsum: quum jam senserit, caput infantis cum utero aliquatenus loco moveri & delabi, moneat parturientem, ut erigat corpus superius, ita tamen, ut ne inferius moveatur; id est, se ipsam incurvet, & pronam, quoad potest, inflectat, *quasi se erigeret, & ad dejiciendum conquinesceret*: interea *obstetrix* curam intendat, ut manûs dicto jam modo probe locatas contineat: parata (dum parturiens inflexu corporis infantem cum utero à tergo levat & propellit) ad caput antè deprimendum, quò rectà in cavitatem pelvis delabatur.

Quintò: Capite jam expedito, & ab offendiculo vindicato *Obstetrix parturientem moneat, ut jam doloribus intenta, quantum potest, cum illis allaboret ad propellendum porro infantem penitusque excludendum*; quapropter eandem sinat laborare corpore ut plurimum ad sedendum composito, aut in genua etiam provolutam cubitis commode suffultis.

Sextò: quòd si verò infans jam dudum ossibus pubis impactus hæserit, antequam *obstetrix* advenerit, vel: si illa parturientem cum infante inscitià alius *obstetricis* neglectam in misero hoc statu inveniat, *supinam retrorsum omnino inclinet, capite demisso, & corpore aliquatenus elevato, tentetque modo suprà dicto caput infantis deprimere*; sed curam intendat oportet, ut non solùm superne deprimat, sed *prius parum retrudendum & tum simul deprimendum est*, nam ossa pubis nonnunquam impressionem seu strigam in caput infantuli faciunt, qua de cāusa id non deprimi potest, quin lædatur, nisi prius parum retrudatur.

Septimò: Si forsan in hoc situ membrana jam rupta, & ore uteri latius ampliato caput infantis non parum denudatum sit, *obstetrix* missà uteri orà *digitos inter caput & ossa pubis intrudere*, & quodammodo superiori capitis parti, seu altius superiori oris uteri oræ applicare, & hoc modo caput simul cum ore uteri deorsum trahere studeat.

Unable to display this page

novit, quàm plerumque *obstetrices* solent: dixi, quòd *suaderem allaborare*: in ejusmodi enim infantis positura exclusio non nisi cum labore, eoque difficili ac molesto perficitur, idque ob tres hæc rationes.

Primò: Quia in hoc casu *os uteri* plerumque *minus apertum est*, lenta vi demum aperiendum; *lenta vi* inquam: nimia enim festinatione parturiens excrucietur, proinde *manus probe intruenda est*, unusque primò, deinde plures digiti in os uteri intrudendi, ac inibi sensim distendendi, ut plus spatii acquiratur: porro quinque pariter digiti immittendi, itidemque distendendi iunt; denique ad brachiale usque intrudenda manus, eamque dispan-
dendo & restringendo orificium uteri magis subinde dilatandum est, prout scilicet id commodius effici sentitur: caput infantuli, quoad potest, subinde retrudendum ac semovendum, tum ulterius in uterum sensim penetrandum est, adhibetâ curâ, ne infans uterufve lædatur: digitorum etiam sensu internoscendum est, *an inter membranas secundinæ & uterum manus versetur*, *an inter infantem & secundinæ membranas*; nam *si inter secundinam & uterum versetur*, cave ulterius promoveas illam, sed parum retractam inter secundinæ membranas & infantem immittito, quando nimirum in fundo uteri pedes quærendi sunt: & diligenter advertendum, ut *ab uteri orificio usque in ipsius fundum manus proxime infantuli corpus inseratur*, sic enim uteri lædendi minus periculum est, & percommoda occasio datur partes infantis dignoscendi, ut pedes certius invenire possis: membranam etiam ab initio hujus instituti (si nondum rupta sit, ac nihilominus veri dolores urgeant) digitis dirumpere non dubitet *obstetricans*, si nimirum tempestivum sit: equidem humores augeri convenit, quoadusque os uteri iis dilatari percipiatur; interim ad quemvis doloris impetum caput, quoad potest, semovendum; tum statim post ruptam membranam manus immitti potest: fin percipiatur, quòd humores impressionem non valeant facere ad aperiendum os uteri, tunc illud *obstetricante manu* aperiendum est, eoque satis aperto membranarum diruptione aquis pro-

rumpendi locus dandus, ac statim exadverso, uti dictum, manu juxta corpus infantuli immissa pedes quærendi sunt.

Secundò: Quemadmodum multi laboris opus est, angustum os uteri, quod nondum satis patet, aperire; ita sane haud minus negotii facessit angustum uteri *capite insuper infantis obsessum*, si per illud in fundum usque penetrare velis; unde non est, quòd mireris, quum non nisi multo labore & patientia pedes invenire noveris.

Tertiò: Experieris, *longitudinem viæ* ejusque *flexum obliquum* à pudendo muliebri in fundum usque uteri (in ejusmodi vase occluso ubi exiguum adèd spatium datur, & vehemens compressio urget) laborem perdifficilem reddere: angustum enim & flexuosum iter difficilem concedit transitum.

Quartò: Adde & hanc difficultatem, quòd scilicet *brachium*, cujus manus operam hanc præstat, *juncturam seu flexuram non habeat*, & propterea circa medium viæ flexuosæ ad ejus curvamen se minus accommodare possit, item, quòd *ossa pelvis brachio etiam non cedant* aut flectantur, unde brachium sæpius adèd comprimitur, ut obstupescat sensuque destituatur, aut adèd cruciatur, ut aliquandiu ab opere abstinendum sit, brachiumque alio loco ponendum; quare hæc opera non immeritò *labor* appellatur; *validissimus* enim *Chirurgus obstetricans* in hac uteri infantisque positura leviter etiam vestitus frigore hyemis intensissimo ita laborare potest, ut capilli madeant sudore.

Quòd si jam ad alterutrum aut ambos pedes perveneris, ii detrahendi sunt, nisi brachiis impliciti, aut crura transversim sibi invicem imposita sint; ista igitur membra diligenter perscrutanda sunt, quæ nisi distingueres, brachium nonnunquam aut crus facilè frangeres, uti hoc infortunium nonnulli habuere. Maxime conveniens est *ambos pedes simul detrahere*, (si conjunctos invenias) semperque, si possibile sit, *digitos eorum faciem versus convertere*: at nonnunquam alterum saltem pedem invenire & detrahere licet, quod utique faciendum est, quia cum spes est, & alterum (ut plerumque fit) eò facilius inveniendi:

endi: Sin verò difficulter eum invenire possis, *prior pes alligandus est injecto post calcem linteo quatuor digitos lato*, quod manu extra corpus contortum tenetur: tum iterum manus secundum ductum cruris inventi ascendit, probe scilicet observato, *dextrumne an sinistrum pedem prium acceperis*, hac enim ratione cognitum habebis, an dextrâ an sinistrâ alter pes commodius protrahi, aut qua ratione perscrutans manus aptius dirigi possit. Si pedem jam inventum (sive rectum sive inflexum) examinaveris *digitis suis*, facilè dignoscere poteris, an dexter adhuc quærendus sit, an sinister, is enim *balli* latus necessariò claudet, seu interiorem pedis partem: ideoque *dorsum* (seu exterior pars) *manus* ad inquirendum alterum pedem adhibendæ inter immittendum *debet conversum esse ad interiorem pedis partem*, & hoc modo ascendat ad clunes usque aut ventrem infantuli, ubi necessariò alterius pedis principium datur; inde porro ductu femoris ad crus, & denique ad inferiorem pedem descendendum est, qui acceptus quamprimum in ostium deducatur modo posituræ infantuli maxime accommo: *nec quicquam violenter, sed omnia via naturali caute peragenda sunt.*

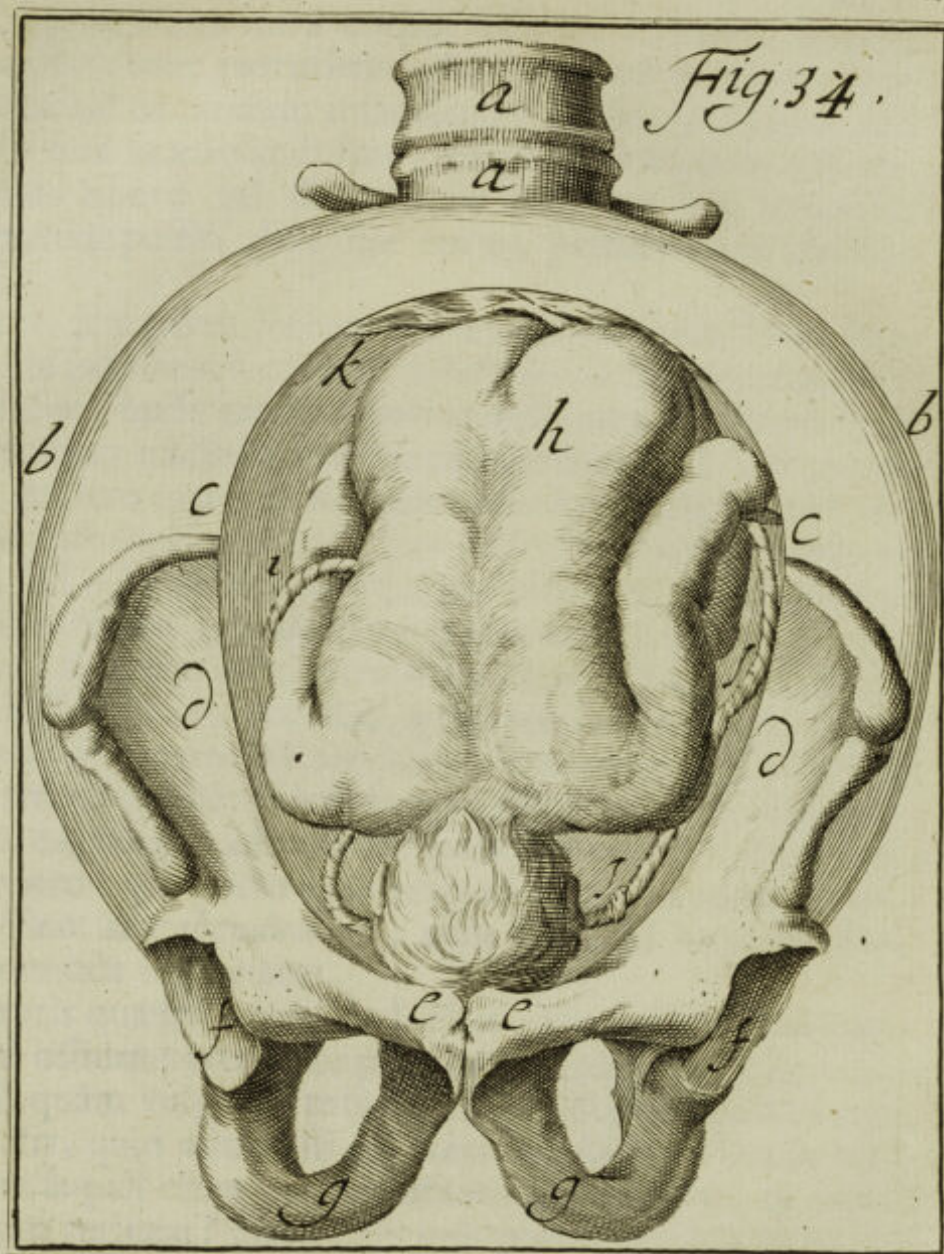
Quòd si jam binis pedibus in ostium productis invenias, *illos prave sitos esse*, digitis scilicet fursum, calcaneisque deorsum versis, ab eo tempore cogitandum est *de lenta inversione infantis*, quæ sit, dum pedes sensim extrahuntur; altera scilicet manus subter infantis corpus, quoad potest, in altum promota inter extrahendum *torquendo* adjuvat, donec vel tandem infantis venter digitique pedum deorsum vergant, tunc enim caput infantis in tanto periculo non versatur, ut *mento adunco* in ossibus pubis hæreat, quin potius facilius transire potest: pedibus infantis ventreque ad usque pectus exclusis *neutiquam opus est*, (ut alii Scriptores tradunt) *brachiis successive detrahendis desudare*; sed altera manus tenet pedes, dum altera subter ventrem pectusque, quousque potest, penetrat; aut, pedibus *obstetricantis* gremio insidentibus alte-

ra manus suprâ, altera infrâ corpus leniter, at probe tamen, comprehendat: tunc parturiens exhortanda est ut omnes nervos intendat ad enitendum infantem, *sive dolores sentiat sive non*, ii jam non præstolandi sunt, sed parturienti demonstrandum, ipsius labore vel depressione infantem jam temporis puncto excludi posse, data spe certa, partum mox absolutum iri.

Observato, jam parturientem omnes nervos intendere, impetumque in infantem facere, & *obstetrix* indefinenter eum detrahere debet, unde tandem partus absolutus sequetur: ego utique infantum exclusionem hac ratione semper absolvi, ita ut ne ullum quidem caput in orificio hæserit, nec ulli corpori infantuli, ne emortuo quidem & jam male olenti caput à collo avellerim, sed infantes hac ratione seu vivos seu mortuos nunquam non integros extraxerim; quum contrâ alii Scriptores (uti ipsimet fatentur) sæpius truncum à capite avellerint: quòd si forsan difficilius res succedat, quàm plerumque solet, digito inferne intruso meatus dilatari aut eodem indito in os infantuli sensim is attrahi potest: itidem si caput ægre transeat, (quod tamen rarò contingit) *alterutrum quidem brachium detrahere licet*, & porro caput dicto modo expedire; at *nunquam utrumque brachium detrahendum est*, nam plura id incommoda, quàm commoda importaret.

Ne mireris quæso, benevole Lector, caput cum binis brachiis simul ostium pertransire posse, minus periculosa hæc methodus est quàm vulgaris; prius enim brachiis secundum corpus detractis, quid aliud nisi ori uteri ansa datur, ut instar tendiculæ sive laquei circa collum infantis contrahatur, & caput compressum retineat? quod fieri non potest brachiis ab utroque capitis latere sitis, neque brachia ab utroque capitis latere tantum crassitie aut impedimenti afferunt, ut plerumque putatur; temporum enim planities iis locum concedit, & angustia oris uteri, tanquam partis extensivæ aliquatenus adhuc laxari patitur: Ego sane hanc methodum optimam duco, ac aliis
aliam

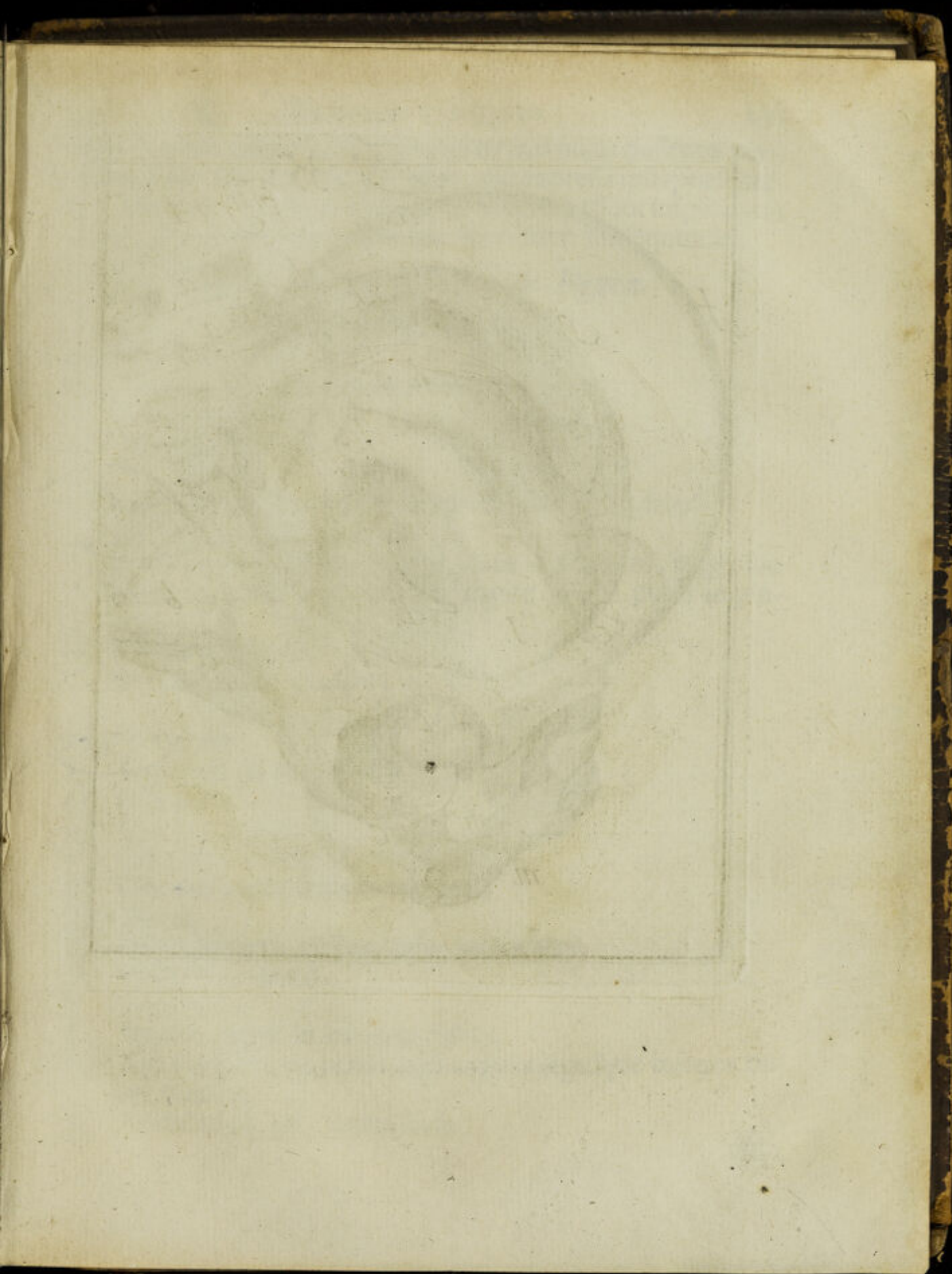
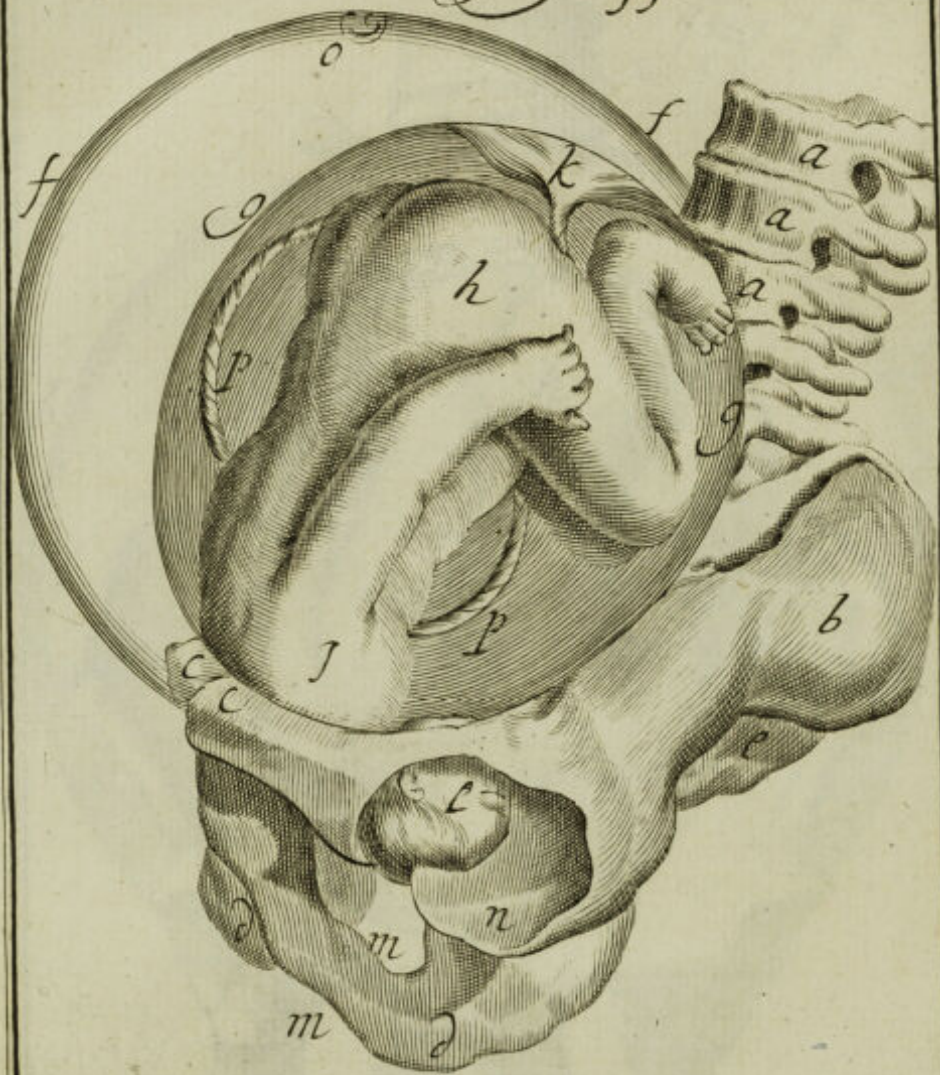

Fig: 35.

aliam liberam relinquo: Et quia *obstetrices* hujus posituræ periculum ægre sibi concipere censeo, nisi expressa ipsis præsentetur, ideoque clariorem ejus ideam capere possunt inspicientes 34. 35. & 36. *Figuras*, quæ hîc successive subsequuntur.

Explicatio 34. 35. & 36. Figuræ.

Fig. 34.

- aa* Duæ Vertebrae.
- bb* Circumferentia designans ventrem.
- cc* Ambitus uteri.
- dd* Ossa coxendicis.
- ee* Ossa pubis.
- ff* Acetabula, in quibus versantur capita ossium femoris.
- gg* Ossa sedentaria.
- h* Infans in utero, tergo matris plane incumbens, tergo suo oculis aspicientium obversus, capite in ossa pubis impingens.
- iji* Vena umbilicalis.
- k* Secundina sive placenta uteri.

Fig. 35.

- aaa* Vertebrae.
- b* Sinistrum os coxendicis.
- cc* Ossa pubis.
- dd* Ossa sedentaria.
- e* Ossis sacri exstantia.
- ff* Circulus repræsentans ventrem.
- gg* Uterus.
- h* Infans humeris ossibus pubis incumbens.
- j* Humerus infantis.
- k* Secundina.
- l* Infantis caput in cavitate pelvis.
- mm* Apertura seu via pelvis, quâ caput corpusque infantis debet transire.
- n* Acetabulum ossis coxendicis.

Fig.

Fig. 36.

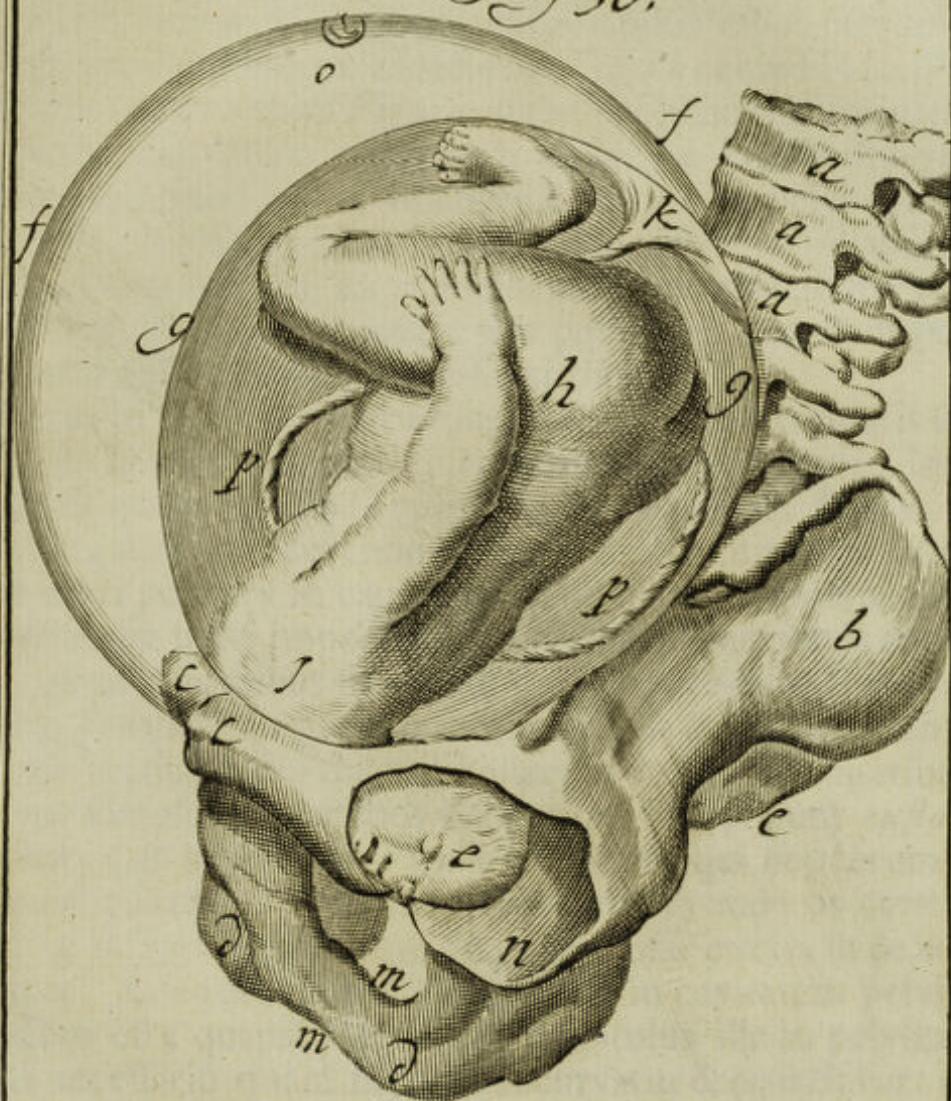
- aaa* Tres vertebræ.
b Sinistrum os coxendicis.
cc Ossa pubis.
dd Ossa sedentaria.
e Dorsum, sive posterior exstantia ossis sacri.
ff Circulus ventris.
gg Uterus, vertebris lumborum incumbens.
h Infans retrorsum inversus, capite in cavitate pelvis versante, humerisque in ossa pubis impactis.
j Humerus infantis.
k Placenta uteri.
l Caput infantis in cavitate pelvis, magis denudatum, quam res ipsa fert, ut positura ipsius appareat.
mm Via seu meatus, quæ infans inter ossa transire debet.
n Acetabulum sive pyxis ossis coxendicis.
o Locus umbilici.
p Vena umbilicalis.

Uterior 34. 35. & 36. Figuræ explicatio.

Hæ tres *Figuræ* hic loci conjunctæ sunt, quia in principio animus non erat, duas posteriores exsculpi; pictor enim desiderio meo non poterat satisfacere genuinam istorum infantum posituram accuratius exprimendo: postea verò plurimis *Figuris* jam exsculptis, quum 34. *Figuræ* descriptionem relegbam, visurus an corrigenda sit, tum cognoscebam quidem, hanc *Figuram* parum luminis præbituram esse Lectori, nisi duabus aliis hanc explicarem, ut *unam eandemque Figuram* varie à diversa parte conspiciere possit, quapropter duplicem hanc *Figuram* adjunxi.

Figura 34. exhibet infantem *bene versum* in utero obliquo: *bene versum infantem* dico, quoniam *vertice ori uteri imminet*, nam in hac re *Scriptorum* sententiæ communi accedo, si nimirum cum illis supponitur, non opus esse infantem vertere & extra-

Fig 36.

trahere, in qua sententia persisto, usque dum rei veritas de ea recedere cogat: Quamvis autem hic infans in utero bene versus sit, facilis tamen partus haud expectandus est ob uterum obliquum, quod quidem ex inspecta *hac Figura* nemo sibi facile persuadebit; *octava* enim *Figura*, exhibens bene versum infantem in bene locato utero, nullo modo ab *hac 34. Figura* differre videtur, nisi quòd in hac infantuli caput super pelvi adhuc positum sit, in altera autem in cavitatem pelvis jam illapsum sit, unde idonea foret ad exprimendam unam eandemque posituram uteri & infantis, quare res postulabat, eandem posituram *alia* adhuc *Figura* clarius exprimere.

Uterus in *hac 34. Figura* longitudine sua parturientis spinæ dorsī aut lumbis incumbit, quantum quidem ejus ratio admittit, plane & quam maxime appressus; consequenter fundus uteri diaphragmati imminet, non autem ad umbilicum conversus est, quæ uteri positura in causa est, quòd caput infantis necessario *transversim* pelvi imponitur, & vertex ossibus pelvis apprimitur, quod plus minus sit, prout scilicet parturientis *lumbi* plus minus *sinuosi* sunt; quippe prominens ossis sacri curvamen cum ultimo verticillo seu duabus postremis vertebrae mulieribus incurvos sinuososque lumbos habentibus componunt *exstantem gibbum*, (ut in *secunda Figura* videre est) qui hoc rerum statu os uteri cum capite infantis altius extollit, unde os uteri cum vertice infantis altius situm est, quàm ossa pubis, in principio scilicet, antequam caput à doloribus in cavitatem pelvis depressum est; quapropter postea infantulus ille in pelvim illabens necessario quàm maxime incurvatur & coarctatur: quod ut clarius pateat, inspiciatur *35. Figura*, exhibens eandem posituram tam infantis quàm uteri, præterquam quòd in hac caput infantis in cavitatem pelvis jamjam illapsum est, quod in *34. Figura* ossibus pubis adhuc impactum in pelvim nondum delabi potest.

In *hac 35. Figura* infans in sinistrum suum latus incumbens exhibetur, cujus caput in cavitatem pelvis illapsum est, ubi

verò antea caput impegerat, *ibidem jam humeri hærent*, infanque situ prius percommodo ac libero gaudens (præterquam quòd caput ossibus pubis imprimebatur) *arctissime jam constringitur*, quia cervix ita incurvatur, ut fere suprâ quàm potest, extendi opus sit, idcirco omnibus fere infantibus hoc modo prodeuntibus moriendum est; hac enim compressione nervis cervicis nimium extentis, vasisque nimium interclusis humorum cursus impeditur & sistitur, unde & infans desinit vivere.

Quærenti igitur: *quamobrem hic infans transire non valeat?* respondeo: ob sequentes rationes: *primò*: quia caput detinetur & retardatur in angustiore cavitate pelvis, *quam nullum caput transire potest*, (*etiamsi bene prodierit*) *sine compressione quadantenus violenta*: quoniam verò caput in hac positura neque pondere infantilis corporis, neque dolorum impetu deprimi potest, quoadusque humeri ad ossa pubis impacta hærent, ideo caput ad impetus dolorum quàm maximos immobile manet, & ne transversum quidem unguem promovetur. *Secundò*: Quia *humeri ossibus pubis ita affixi delabi non possunt*, quandiu manu obstetricante aut dolorum efficaciam ab isto offendiculo non liberantur.

Rarò fit, ut *pelves ampliores, capita parva, & manus pusille* casu felici in unum convenient, quemadmodum res exigit; quapropter hîc loci *humeri manibus difficulter liberari possunt*: nam si pelvis parva, & caput infantis magnum sit, nullæ, *ne quidem minutissimæ manus muliebres* juxta caput penetrare possunt humeros liberaturæ atque detracturæ: sin autem parturienti *ampla pelvis*, infanti *parvum caput* obstetricique *minutæ & subtiles manus sint* unâ cum ingenio solerti, tum fieri id quidem (attamen laboriosissime) potest.

Dolores infantem ita situm deprimendo ægre trajicere possunt ex hoc: quòd viribus parturientis à primis doloribus fractis (dum caput ab ossibus pubis in pelvim depresserant) dolores postea sæpe minuuntur, capite in pelvim jam delapso,

viresque jam deficiunt, quas potius vigescere opus esset, quò infans, jam adeo coarctatus, ac non solum capite, sed & humeris detentus, trajici queat: id dicere volo, scilicet *opus esse, ut vires diminutæ jam augeant, doloresque jam decrecentes pigrescentesque, frequentiores & validiores ingruant*, ad expellendum protinus infantem; quippe *major jam dolorum impetus & depressionis vis exigitur quàm antea*, etenim ante illapsum capitis in pelvim aquæ nondum effluxæ præibant, capiti viam quasi monstrantes: aut fieri quidem poterat, ut aquæ os uteri dilatantes capiti occasionem præberent facilius in pelvim illabendi: præterea quoad aquæ uterum late distendebant, infans adhuc vivus sine controversia facilè moveri, & quodammodo flecti seu incurvari, eoque modo in pelvim deprimi poterat; nam corpus infantile urgebat caput, dum à doloribus corpus deprimebatur, & aquæ deorsum tendentes locum cedebant, ita ut caput ab ossibus facillime delabi potuerit: sed *humoribus jam effluxis, capite in pelvi coarctato, humerisque ad ossa pubis impactis*, quì quæso dolores in illos impetum facient? uterus aquis vacuus plana sui parte lumbis parturientis incumbit: infans super planum ventrem in utero complanato immobilis jacet: dolores musculos ventris ab antica posticam versus valide contrahunt, unde maximus impetus fit in planam uteri partem, quæ lumbis fortius hoc modo apprimitur, infansque magis constipatur quàm promovetur: quid igitur mirum, si ventris musculi (diaphragmate, visceribus & intestinis, spirituque in illis concluso firmati) parum adeo propellere valeant infantem tam arcte compressum? si ab antica magis posticam versus, quàm desuper deorsum premant? ac quid mirum, si infans ita situs aut *nunquam excludatur*, aut *emortuus in lucem edatur*? atque brevi post & *mater*, diuturno labore defatigata, *exspiret*?

Suprà assereram: In hac positura infantis caput ad ossa pubis impactum facilius inde expediri & in pelvim illabi posse, quàm humeros ibidem impactos, ob rationes suprà allatas, quibus

adjungi poterit *primò humerorum latitudo & crassities: secundò: humerorum cum pectore cohærentium soliditas*, unde tam facilè non incurvantur & flectuntur ac caput exili collo cohærens: ex hoc discrimine facilè comprehenditur, humeros multo difficilius ab ossibus pubis liberari & in pelvim illabi quàm caput: verùm licet caput multo facilius ab ossibus pubis liberetur quàm humeri; nequaquam tamen putandum est, quòd nunquam non facilè inde delabatur: contrà nonnunquam caput infantis fixum adeò hæret, ut dolores id nullo modo depellere possint; idque plurimùm fit, si membranæ isto loco rumpantur, & *aquæ furtim quasi defluant*, quod fit, quia caput & os uteri simul quàm firmissime ossibus pubis impressa sunt, unde aquis in latitudinem formandis locus non datur, quæ proinde deorsum tendentes exiguum saltem aperturam inveniunt, quâ penetrant, ubi membrana quolibet irruente dolore extenta & extenuata tandem dirumpitur, tumque humores per minutam aperturam furtim defluunt, qui *obstetricibus* propterea dicuntur *aquæ furtivæ*, (*een sluypend water*) quia furtim emittuntur: quòd *aquæ istæ furtivæ* ita clanculum effluunt, ut *obstetrices* lateat, quando creverint & membrana ruperint, id causæ est, quòd scilicet paucae dentur, quæ vera gaudent cognitione parturientis rite tangendæ; nimirum non alte satis penetrant ad locum, quo aquæ istæ crescunt, propterea ignorant, qua ratione aut quo loco formantur: totos nonnunquam dies parturientibus assident, nescientes uteri situm, imò ne cognitum quidem habentes, ubi os uteri situm sit, aut quid in eo prævium exhibeatur; multæ alba & atra discernere non possunt, hoc unum certò sciunt & dictitant, *infantem nimis alte adhuc suspensum esse*, (nimirum sibi ipsis) quapropter volunt, patienter expectandum esse, usque dum infans delabatur: infallibile certe argumentum quod rudes sint illæ artis obstetricandi, ac plane inhabiles ad ferendas ulli parturienti suppetias convenientes. Aquis jam effluxis infantis caput multo firmitus ossibus pubis apprimitur, quàm antea, ac nisi expediatur, à doloribus vehementer adeò adigi potest, ut

caput *impressionis sulcum* patiat^{ur} ab acuta ossium pubis spina, quo infans facile exspirare poterit, idque causæ est, quod dolores vehementes hic detrimentum æque facile ac adjumentum possunt importare.

Cognoscat ex his *Medicus*, cui conscientia curæ est, quid commodi aut incommodi afferant *remedia* à se præscripta *dolorifica*, si sine prævia cognitione situs uteri & infantis exactissima illa præscribit rogatu *obstetricum*, quæ os uteri non possunt tangere, nescientes, quo modo & loco illud situm sit.

Perspectâ jam periculosa uteri & infantis positurâ in *Figura 35.* attento jam animo contemplemur posituram *Figura 36.* expressam, & videbimus, hanc haud minori, sed majori potius periculo obnoxiam esse, quàm priorem: *Figura hæc 36.* exhibet eandem posituram uteri, longitudine sua lumbis foeminæ plane incumbentis, ore uteri ossibus pubis opposito: eadem etiam infantis positura est, præterquam quòd hic in *hac Figura* supinus & capite retrorsum inflexo in pelvim illapsus est. Facile comprehendì potest, caput hujus infantis, priusquam in pelvim illapsus erat, etiam ad ossa pubis impactum, ibique eodem periculo defunctum fuisse, quo prioris infantis caput, quapropter & in hac positura considerandum venit, quicquid in priori observatum est, hoc saltem addito, hanc scilicet posituram & matri & infanti multo majus periculum intentare, quàm priorem, & difficilius expediri, nam *omnia infantis membra commodius prorsum quàm retrorsum inflectuntur*. In principio ore uteri & capite infantis suprâ adhuc ad ossa pubis impactis, ore item uteri nondum satis aperto hanc posituram mediante tactu internoscere difficile est, atque manus usu & exercitatione prædita ingeniumque sagacissimum falli nonnunquam poterit.

Quæritur ergo: si quis infantem uterumque ita situm mediante tactu perceperit, uti *hæc 36. Figura* representat, sive caput suprâ adhuc ad ossa pubis impactum, sive in pelvim jam illapsus sit, quid tum faciendum? Respondeo: Caput ossibus

pubis adhuc incumbens, si libet, in pelvim induci posset eodem modo, quo prius in *Figura 35.* sed ego nemini auctor esse vellem, ut istud moliatur, quippe si caput in pelvim illapsum fuerit, quid tum? qua ratione ulterius promovebitur? situs iste tum multo minus ad transeundum accommodus foret, & anticipi sane mortis periculo mater infansque exponuntur; quis enim infantem ut emortuum statim tractare ausit instrumentis illum extrahendo, quum omnia, quæ solent esse, indicia & vestigia vitæ adhuc reperiantur? & quamvis delapsus jam infans miserrime adeò comprimatur, sicut *Figura 36.* exhibetur, diu tamen adhuc vivere poterit, ecquis eum in hoc situ expedire poterit, nisi tanquam emortuum illum tractet?

At quæret forsan quispiam: Si isthæc positura tanto deterior est quàm prior, *cur igitur ibi tradidisti, caput in pelvim inducendum esse*, quum tamen eò delapsus in eodem sinu angusto coarctetur, hac solummodo differentia, quòd alter infans pronus, alter supinus jaceat? infantuli molles utique sunt & teneri, quàm unus penetravit, & alter quidem transibit, quid igitur tantam difficultatem prætendis? Respondeo: hanc posituram revera cæteris deteriolem, & inde causas esse, cur aliam agendi rationem quàm antea tradam: Et licet in priori positura tradiderim, qua ratione caput infantis in pelvim inducatur, eo tamen minime volui indicare, id convenientius & consultius mihi videri: Equidem non inficior, si id maxime ab initio fiat, (supposito infantem capite prævio excludendum esse) tum parturienti & infanti magnum afferri adjumentum, foetumque excludi posse, si validiores ingruant dolores, & officia ac opera *obstetricantis* præsto sint: itidem hæc via prima facie maxime naturalis videtur, & plurimùm congruere cum modo illo, quo veteres & recentiores Auctores suaserunt infantes expedire, quorum capita ossibus pubis opposita erant, licet veram istius situs rationem ignorasse videantur: Ego aliam statim viam ingredi nolui, aut de communi sententia decedere, ne consilium meum novum nimis, & ideo nimis rejiculum videretur; sed commodiorem

occasionem præstolari malebam, in qua res ipsa clarius loqueretur: propterea jam clarius aperiam, quid sentiam de prava hac positura tam uteri, quàm infantum, sive proni, sive supini fuit, sicuti *trius his postremis* exhibentur *Figuris*.

Ut igitur ingenue sensa mea explicem rationi & experientiæ meæ consentaneæ, hæc mea sententia est: si infantes proni aut supini prodeunt, ut nobis in his tribus *Figuris* exhibentur, optime tum consuli & matri & infanti, quibus singulis auxilio opus est, & *obstetricanti* auxilium ministraturo, si ne unquam quidem permittatur, multo minus ad id opera conferatur, ut caput prævium in pelvim illabatur, si nimirum *obstetricans* tum mature præilo fuerit, ut id cohibere queat: Licet enim suprà concesserim: infantem ita situm in utero bene versum esse, id ex communi omnium sententia solummodo fuit, atque si supponatur, infantem capite prævio excludendum esse, ut statuerunt omnes (quod sciam) ante me Auctores, obliquâ uteri positurâ ejusque consequentiis non observatis: Sed secundum hanc meam methodum ac veram uteri obliquati cognitionem non possum quin asseram, *hunc infantis situm non solum difficilem esse, sed etiam adeò difficilem, ut ne difficilior quidem excogitari possit*: idcirco firmissime assevero: *in ejusmodi positura ne unquam quidem permittendum esse, ut caput prævium aliquatenus delabatur, quoniam nihil periculosius excogitari potest, quàm pati, ut infans ita situs capite prævio delabatur*. Si omnes quotquot sunt, veteres & recentiores Scriptores id suadeant, per me quidem licet, quantum libet; ego nullius Personam aut Merita despicio, verum quemadmodum ipsis liberum fuit, sua quemque sensa & experimenta proferre, ita & mihi liberum est, mea publicare: Concedo multo satius esse caput ab ossibus pubis amovere inque pelvim deducere, quàm ad ossa ista impactum relinquere, *supposito scilicet, infantem naturaliter* (uti dicunt, id est, prævio capite) *excludendum esse*: At si oculos conjicio in maximum discrimen, in quo mater & infans versantur partum isto modo præstolando in hac positura, eti-

etiamsi omnibus cumulentur generibus adminiculorum, quæ Scriptores nostri dictitant, tunc *in illorum sententiam discedere prorsus non possum, ac tantum abest, ut hanc methodum quasi optimam commendem, ut contremiscam, si mihi ejus rei recordatio in mentem venit.*

Quod si quis ex me quærat: *qua ratione res tutius tractanda sit?* illi respondeo: *summopere cavendum esse, ne caput in pelvim delabatur, & abjecta omni cunctatione infantem quamprimum excludendum esse:* si quærat: *qua ratione?* respondeo: ea ratione, quam antea hoc ipso Capite tradidi, nimirum *infantem vertendo, pedibusque extrahendo:* Si præterea quærat: *anne periculosum sit?* respondeo: nequaquam, ne decimum tantum periculi esse, si infans vertatur, pedibusque extrahatur, quantum quidem est, si permittatur caput prævium delabi; quocunque modo prodeat infans, sive in tergum supinus, sive in ventrem pronus, sive vivus, sive emortuus, modo *mature cauteque* fiat exclusio, tunc per hanc operationem neque mater neque infans vitâ periclitatur.

At fortè quispiam porro rogaverit: *num ista operatione certò promitti possit, matrem & infantem fore superstites?* Ego ad hoc interrogatum respondeo alia interrogatione: Num quis certò promittere potest, *parturientem, quæ naturaliter, id est, modo quàm quidem potest, facillimo peperit, unâ cum infantulo superstitem fore?* satis est, si vere dici potest, *in hac operatione seu versione & extractione infantum per se considerata haud quicquam funestum inesse*, atque si caute & solerter perficiatur, neque matrem neque infantem mortis periculo exponi, utut difficilior positura non detur in obliquo utero quàm ea, qua infantes capite prævio prodeunt, ita ut ne duæ aliæ posituræ pravæ versu difficiles adeò sint, ac hujus generis una. Utinam isthæc matura infantum versio & extractio in omnibus ejusmodi pravis uteri posituris prudenter satis peracta obtineret! incredibilis fane numerus infantum foeminarumque servaretur, quæ hujus operæ defectu morte mactantur!

tur! Quid quæso mortiferum foret in hac operatione? matri utique funesta non erit hæc opera; quippe ab initio laborum statim adhibita altero quidem tanto minus dolorum affert, quàm si postremò eam moliri velis, quum humores dudum effluerunt, infansque propter siccitatem in utero compressus concluditur, caputque in pelvi coarctatur; tum parturienti vel triplo plures cruciatus exantlandi sunt, quàm si ab initio statim infantis versio tentaretur: Atqui audent vertere infantem jam emortuum, morte parturienti jamjam imminente; cur ergo idem non auderent maturius minore adhucdum periculo imminente, initio scilicet laborum, quum parturiens & infantulus viribus adhuc valent?

Facile quidem concedent, maturam hanc infantum versionem fieri posse in parturiente sine ipsius vitæ discrimine; at in majore forsan periculo versari videbitur infans, & consultius, veterem retinere consuetudinem, qua non extrahitur infans nisi in extremo periculo, id est, si certum est, infantem esse mortuum, parturientemque defatigatam viribus deficere, ut sine hoc ultimo adminiculo ne spes quidem ulla foetum enitendi ostendatur; etenim id foeminæ *Chirurgum obstetricantem* arcessentes frequenter in ore habent, rogatæ: ex quo prægnans laboraverit? certo temporis spatio nominato insuper addunt: *Et jam certò constat, infantem exspirasse: ergo* (volunt dicere) *jam opportunum tempus est infantem extrahendi*: idque his cogitationibus nititur, quòd putant, infanti, si nondum exspiraverit, utique moriendum fore, si extrahatur, quæ opinio à consuetudine imperitorum Chirurgorum originem traxit, qui instrumentis infantes discerpere, disseccare, distrahere & (ut verbo dicam) ita tractare solent, ut nondum exanimis necessario obire cogantur: methodus excludendi detestabilis fane, & nequaquam approbanda! Manus longo usu & exercitatione valens atque in partibus istis genitalibus probe versata os uteri caute aperire, juxta infantis caput corpusque penetrare, pedesque invenire novit, atque tum inter aut mox post effluvium a-

quarum sat spatii datur ad infantem tutò vertendum, detrahendum & educendum.

In hac exclusione omnis cardo vertitur in duabus his rebus: *primò*: ut ab initio *caput* infantis eousque *semovere* scias, quò manum juxta illud immittere possis: in hac capitis remotione maxima attentione opus est, ut lente satis leniterque os uteri aperias, simulque caput *semoveas*: manui exercitæ, si caput prætergressa est, periculum porro non obstat, quo à pedibus arceretur, quin eos detrahare ac educere queat. *Deinde* summo studio in id incumbendum est, ut *caput simul cum brachiis transeat*, quod percommode etiam ac extra vitæ periculum modo supra dicto effici potest: ex his igitur concludo: *in hac positura securius, tutius ac minus periculosum medium non dari, quàm si infans abjecta omni cunctatione vertatur, pedibusque extrahatur*, ut hac ratione & matri & infanti Deo benedicente vita fervetur.

C A P U T XLVIII.

De partu difficili, ex utero in alterutrum latus nimium obliquato.

PERlustrato in præcedentibus Capitibus partu difficili ex utero parturientium nimis resupinato aut propendulo oriundo, jam partus difficilis hoc Capite considerandus est oriundus ex utero *in alterutrum latus nimium obliquato*: ne verò Capita multiplicentur, duas has diversas posituras in unam contrahamus, ut evitemus confusionem ex diverso uteri situ, altero scilicet nimis in dextrum, altero nimis in sinistrum latus obliquato, prius de situ uteri *dextrorsum* nimis obliquati differemus; tum Cordatus Lector, quæcunque de hac positura dicta erunt, facile transferre poterit ad situm uteri *sinistrorsum* nimis obliquati: itidem supponimus infantem in utero recte positum, capite scilicet ori uteri imminente: utque hanc posituram accuratius contemplemur,
age

age inspiciamus *quædam indicia*, quibus *obstetrix* hanc posituram internoscere poterit: primò ex ipsa parturiente sciscitetur, *quoniam loco infantem plurimum moveri senserit*, ac utra ventris pars *acuminata magis duriorque* sit; utque id certius ipsi innotescat, *ipsamet ventrem extrinsecus contrèctare* poterit. (NB. Nobis hîc sermo est de utero, *cujus fundus profundius in dextro latere situs est magis ad posticam quàm anticam vergens; nimirum profundius plerumque in latere ad lumbos situs est, quam posituram difficillimam ego æstimo, quippe uterus altius quodammodo suspensus partum tam difficilem haud reddit, quàm talis uteri positura.*)

Sed præter hæc indicia *obstetrix* de hac uteri positura certior reddi potest *per tactum*, quo si parturientem exploret ab initio laborum, antequam dolores deprimentes uterum loco moverunt, inveniet:

1. Os uteri altius suspensum esse.
2. Unde id difficulter attingere potest.
3. Applicatum illud reperiet spinæ sinistri ossis pubis aut coxendicis.
4. Non integrum os uteri, sed inferiorem ejus oram tangere saltem poterit.
5. Aut omnino nihil, aut parum saltem, inferiorem nempe capitis infantilis partem, tactu assequi poterit, nisi forsan (ore uteri spinæ dictorum ossium nondum valide appresso) locus adhuc detur, uno vel pluribus digitis inter illa penetrandi, vertricemque infantis tangendi.
6. *Obstetrix* infantis cuput sentiet per intermedium uterum & vaginam, non autem nudum, transversim pelvi impositum: quæ signa conjunctim sumpta *obstetricem* certioorem reddere possunt, *uteri fundum in dextro parturientis latere situm esse*, & satis ipsi *sudandum*, si pravam hanc posituram corrigere, felicemque partum maturare velit.

Non est quod mirentur *obstetrices*, si dicam: *satis ipsis de sudandum esse*, si pravam hanc posituram corrigere, felicemque partum maturare velint; quippe isthæc positura haud

exiguas affert incommoditates, & ut *obstetrices* cognoscant, quænam mala inde consequantur, ea paucis hîc annotabo:

Primò: Ex hac positura necessario sequitur, *caput* infantis, quamprimum vel minimam saltem aperturam oris uteri facit, *ad spinam sinistri ossis pubis aut coxendicis impingere*, unde parturienti, nisi illi subveniatur, diu sine successu laborandum erit; nam caput ad ista ossa impactum progredi non potest, quoniam ossa illa non valent retrocedere, unde necessario *diutinus irritusque labor*.

Secundò: Inde exoritur *furtiva & prematura aquarum destillato*, quia scilicet os uteri cum capite infantis à dictis ossibus occluditur, ideo sive caput infantis sive humores illud os neque rectà in medio, neque superiore parte, sed inferiore parte parum saltem aperire possunt, aut apertum invenire; unde caput sursum cedit, & aquæ membranas deorsum premendo acuminatas trajiciunt, easque plerumque ibidem rumpunt, priusquam id ab *obstetricibus* observatur; hoc ipsum illæ vocant *aquas furtim effluentes*.

Tertiò: Sæpius ex hac positura existit, ut *infantis brachium dextrum excludatur*, si scilicet, uti jam dictum, humores membranas in formam acutam deorsum premunt, tum ab iisdem humoribus caput simul sursum pellitur, unde illud quodammodo super oram dictorum ossium protruditur, quo pacto dextra (si ostio imminet) aquis jam defluentibus in ostium deduci, & successu temporis ad humerum usque delabi potest, infante sicco relicto.

Quartò: Brachio ita in ostium progressu *caput infantis magis magisque sursum repellitur*, unde *collum infantis adeò inflectitur*, ut facile (sicut dicere solent) *frangatur*, hoc est, collum magis flectitur, quàm infans ferre potest, unde exspirat.

Quintò: *Vertex* infantis hoc modo in spinam ossis pubis aut coxendicis impingens à doloribus vehementer deprimentibus facile *isti spinæ adeò imprimitur*, ut *cerebrum infringatur*, infasque ante partum exspiret.

Sex.

Sextò: Ex omnibus hisce malis metuendum est omnium maximum, scilicet, ne post multos dolores irritosque exantlatos labores ipsa etiam mater sine enixu expiret; quippe omnia, quæ suprà memoravimus, perpeffa, iisque non rarò quatuor, quinque, imò sex dies sine adjutorio divexata miserrima parturiens nihilominus ne latum quidem unguem ad enixum profecit: Nullus quæso miretur, quòd dicam: *sine adjutorio*: namque *obstetricum*, quæ varias uteri posituras rationemque eas corrigendi ignorant, quæ unum saltem, aut duos ad summum digitos in tactu adhibent, (uti gloriantur) quæque omnem in Natura spem positam habent, talium, inquam, obstetricum adjutorium in hac positura nullum deputo, opera illarum neglectio potius est & genuina causa, cur verum Adjutorem non quærant miseræ parturientes, hoc pacto sufficienti auxilio destitutæ.

Omnia hæc, quæ diximus, mala, obliquam hanc uteri posituram consequentia, *prudens obstetrix* aut prævertere, aut evitare sciat oportet: Equidem accurata rerum attentio & improbus sane labor requiritur, si omnia ad felicem partum præparare velis; verum si quis officium suscepit, oportet, ut ei & conscientia satisfaciatur, nisi velit committere culpam, præsertim in rebus tam arduis, ubi & matris & infantis vita pendet quasi a fidelibus suppetiis, quas *peritus Chirurgus obstetricans* aut *obstetrix* ambobus debet ferre, quantum quidem fieri posse ratio & experientia docet.

Supposito jam, infantem ita capite prævio excludendum esse, si ejusmodi parturienti decenter succurrere velis, hoc modo res tractanda foret: Ipsa fellæ parturientium impositâ corpore superiore quodammodo elevato *obstetrix* tactu explorare potest, an os uteri sinistro ossi pubis & coxendicis vehementer impressum sit necne? si minus imprimitur, parturiens plane reclinanda erit *in dextrum latus parum obliquata*, ut uterus proprio suo pondere aliquatenus recedat, neque adeo ad dicta ossa impingat: Deinde *obstetrix dextræ suæ digitos ori uteri immittere studeat*, aut intra illius oram; quin

fatius adhuc esset, si digitis *supra superiorem oris uteri oram* pertingere posset, & hoc modo tentaret os uteri parum removere, propiusque ad cavitatem pelvis deducere: Et quò id melius succedat, jubeat aliquam *foeminarum dextrum parturientis latus aliquatenus inferne sublevare*, ut ipse quoque uterus hoc modo sublevetur, sicque sublevando & demittendo sensim in pelvim promoveatur.

At verò *obstetrix* hinc curam gerat, *ne uterus cum capite infantis nimium delabatur*: nam licet capite cum uteri parte acuminata simul in curvum ossis sacri sinum delapso tantum periculum non sit, illud inibi fixum hæsurum esse, quantum periculum est utero in propendulo ventre sito; multum tamen interest, utrum caput solum, an simul cum uteri acumine in sinum istum illabatur, ac multo facilius caput solum quàm cum acumine uteri conjunctum traduci potest: proinde *obstetrix*, ut os *uteri mature* & *alte satis ante nimium ejus descensum retineat*, omnem laborem & curam debet adhibere, ut *caput prius sufficienter denudatum sit, quàm deorsum prodeat*, (ut antecedenti Capite tradidimus) quo factò minore cum periculo toti partui descensio potest concedi: Et quod de capite infantis observandum est, idem & de *humoribus* in certam formam adhuc cogendis membrana nondum rupta observandum; ea vero dirupta caput modo jam dicto tractandum est. Porro quantum ad ulteriorem infantis & secundinae exclusionem, purgationem & contractionem uteri attinet, ea peragenda sunt, sicut præcedenti Capite traditum est: Et quamvis caput infantis in hac positura plerumque quodammodo ad latus inflexum prodeat, quia uterus aliquatenus *detortus* est, eo tamen detineri non opus est, sed in situm rectum id disponendum, tractandumque porro, quasi recte situm prodiiisset. Præterea *obstetricem* oportet curam adhibere, ut capite infantis in pelvim jam directo parturiens superiore imprimis corpore in sinistrum latus quodammodo inflectatur, quò infans pondere suo eo commodius in pelvim deferatur.

Sed quæret fortè quispiam: *qua de causa suadeam, parturien-*

rientis corpus ita inflectere, ut infans eo facilius in pelvim illabatur, uterum utique tum etiam delapsurum esse, quum tamen modo dixerim, ab obstetrice uterum sustinendum esse, ne nimium delabatur? Respondeo: utile utique esse, uterum cum infante proprio suo pondere dolorumque urgentium impetu valide deprimi, quo in pelvim delabatur, ac nihilominus *obstetricem* omnibus nervis debere contendere, ut præpediat descensum oris uteri: dum enim urgentes dolores uterum & infantem deprimunt, *obstetrixque* os uteri sustinet, aut humoribus, aut capiti infantis (utrum scilicet prius prodit) locus datur ad penetrandum, & aperiendum os uteri, quod aliàs sine ista deprefione & retentione aut omnino non, aut minus commode fieri posset: sicque clare satis patere arbitror, quòd duo ista monita, quæ sibi invicem contradicere videntur, optime congruant & conjungantur.

Quòd si *Chirurgus obstetricans* aut *obstetrix*, parturiente diuturno irritoque labore jam defatigata & fracta, arcēssitus demum fuerit, ei ego auctor sum, ut abjecta omni cunctatione, quantum labore contendere potest, tantum faciat, ut *infantem vertat pedibusque extrahat*; qui enim longas moras nequit infantem in pelvim dirigendo, & porro prævio capite traducendo, (quod sine vehementibus doloribus succedere non potest) & matrem & infantem extremo exponit periculo, & (ut in proverbio est) è Charybdi in Scyllam jactat; proinde partus quamprimum maturandus est infantem vertendo, pedibusque extrahendo: Quòd si forte præter hanc pravam uteri posituram insuper & *infans prave versus sit, obstetrici*, si tactu mature id observaverit, suadeo, sine mora infantem excludat uterum aperiendo, membranas confringendo, infantem vertendo pedibusque extrahendo.

Fortasse quæret quispiam: *si caput parum ab ostio distans facili negotio in illud induci posset, nonne satius esset caput prævium in ostium inducere*, (quod Scriptores communiter omnes suadent in quacunque prava positura) *quàm infantem præviis pedi-*

dibus extrahere? Ego nego: quippe in hac uteri positura *nil tutius minusque periculosum est, quàm infantem statim vertere pedibusque extrahere*: quicquid alii in medium proferant, hanc utique uteri posituram non cognoverunt, sed supponentes, uterum nunquam non recte situm, solos autem infantes in utero prave versos esse, nunquam non optime consentaneum esse judicarunt, infantes capite prævio in ostium inducere: sed cognitum non habebant, si infans prave versus in ejusmodi prava uteri positura (qualis hæc est) prævio capite in ostium deducatur, porro hac ratione excludendus, quòd tum *Et mater Et infans multo majori exponantur periculo obeundi mortem sine enixu, quàm si infans pedibus extraheretur!* quippe si hoc penitus intellexissent, sine dubio aliter judicassent: Idcirco aliis suo cuique abundare liceat sensu, ego sane meliora sciens perfidiose facerem, nisi secundùm solida hæc fundamenta suaderem, quoscunque prave versos infantes in utero male locato vertere pedibusque extrahere: Sed recte intelligenda sunt sensa mea: sermo mihi est de ejusmodi utero, *qui quàm maxime prave situs est*: imò tantum abest: me suasurum, prave versum infantem in utero prave locato ita vertere, ut caput prævium prodeat, ut contrà *difficiliorem infantis situm in utero obliquo non agnoscam, quàm si caput prævium exhibeatur*; Et quoscunque quidem alios infantum situs commodiores judico, quàm illorum, qui capite prævio prodeunt, sicut jam antea dixi, quia scilicet tum infans perquam difficillime verti potest.

Quicunque mecum obliquas has uteri posituras statuunt, iis nequaquam alienum videbitur, quòd omnes in utero obliquo infantes prave versos vertere suadeam pedibusque extrahere; sed contrà animo & cogitatione percurrentes quævis pericula & incommoda, quæ in partu ex hac positura infantibus etiam bene versis necessariò existunt, facile comprehendere possunt, minus periculi esse, si ab initio laboris infantes etiam bene versi vertantur pedibusque extrahantur, quàm si caput præmittatur: hoc ipsum facilius adhuc concedet, quisquis mente probe per
ce

cepit, quod uno tantum verbo jam annotavi, nimirum: *uterum ita in alterutrum latus obliquatum plerumque etiam nonnihil detortum esse*; utque clarius pateat, quid *istlo detorto uteri obliquati situ* dictum velim, id diligentius explanabo.

Quibusvis *Anatomicis* exploratum est: *uterum non rotundum instar pyri*, sed ab antica vesicam versus, atque à postica versus intestinum rectum quodammodo *planum* esse, at proinde haud absimilem *cruenae* vel *mar supio suffercto* simulque *plano*: neque ligamenta *planis* uteri partibus sed *exilibus* annexa sunt: Atqui ego annotavi, *uterum praegnantium istam formam nunquam non quadantenus retinere*, ac proinde ut plurimum magis proclivem esse *ad lapsum prorum aut supinum*, quam in alterutrum latus *obliquum*: praeterea ligamenta utrimque *uterum* retinentia, quoad possunt, impedimento sunt, quò minus in alterutrum latus obliquetur, unde saepius retrorsum primò reclinatur, atque tum paulatim in alterutrum latus labitur: quòd si igitur utero contingat (uti nonnunquam fit) profundius in alterutrum latus delabi, *necessariò detorque- retur*; quippe propter planam, qua gaudet, formam in planam sui partem sponte sua nunquam non tendit, quod si fiat *utero* in parturientis latere sito, utique respectu situs sui naturalis *necessariò detortus* jacebit.

De hujus situs consequentia quisque sanæ mentis jam cogitationem suscipiat, & facile patebit, *infantem* (si capite prævio prodeat) *capite obliquato necessariò in pelvim delapsurum esse*; & licet *sagax obstetricans* hoc observato caput rectum in pelvim dirigeret, subsequentes tamen *humeri pelvi*, quâ angustior est, *decussatim necessariò imponentur*, unde haud sine obstaculo in eam poterunt penetrare, consequenter infans inter transeundum *torquendo* progredietur, quæ omnia vehementes dolorum impetus requirunt: qui situm hunc penitus inspexerit, facile percipiet, *dolores*, utut vehementes, *parum valere ad trajiciendum infantem adedò ad ossa impactum*, & proinde (si dolores rari sint & pigri, parturiensque debilitata ac enervata) & matrem & in-

fantem in vitæ periculo versari, consequenter *multo tutius esse; ut ab initio laborum uterus situs aperiatur, membranae confringantur, infans vertatur, pedibusque extrahatur potius, quam permittatur, ut infans capite prævio prodeat, & mater cum infante in periculo forsan occumbat.* Interim etiam tradidi rationem os uteri & caput infantis in pelvim deducendi, ac porro infantis enixum adjuvandi, quia nimirum neque parturientibus neque *obstetricibus, quæ veteri se consuetudine haud facile expedire queunt,* consilio deesse volui, & optimam quidem ipsis viam monstravi, qua moribus dudum pervulgatis inhærentes, si opus bene quidem ceciderit, ad optatum enixum possunt pervenire: Si quis autem ad *rationis* solum & *veritatis* regulam opus metiri velit, ei iterum dictito, scilicet in hac uteri positura quocunque etiam modo infans prodeat, consultissimum esse, quamprimum parturientem foetu expedire infantem vertendo pedibusque extrahendo.

Explicatio 37. & 38. Figure.

Fig. 37.

aaa Tres vertebrae.

b Sinistrum os ilium, quod hîc solum apparet, quia dextrum utero & infante obtectum est.

cc Ossa pubis.

dd Ossa sedentaria.

ee Acetabula seu cavitates, in quibus capita ossium coxencis vertuntur.

ff Circumferentia repræsentans ventrem.

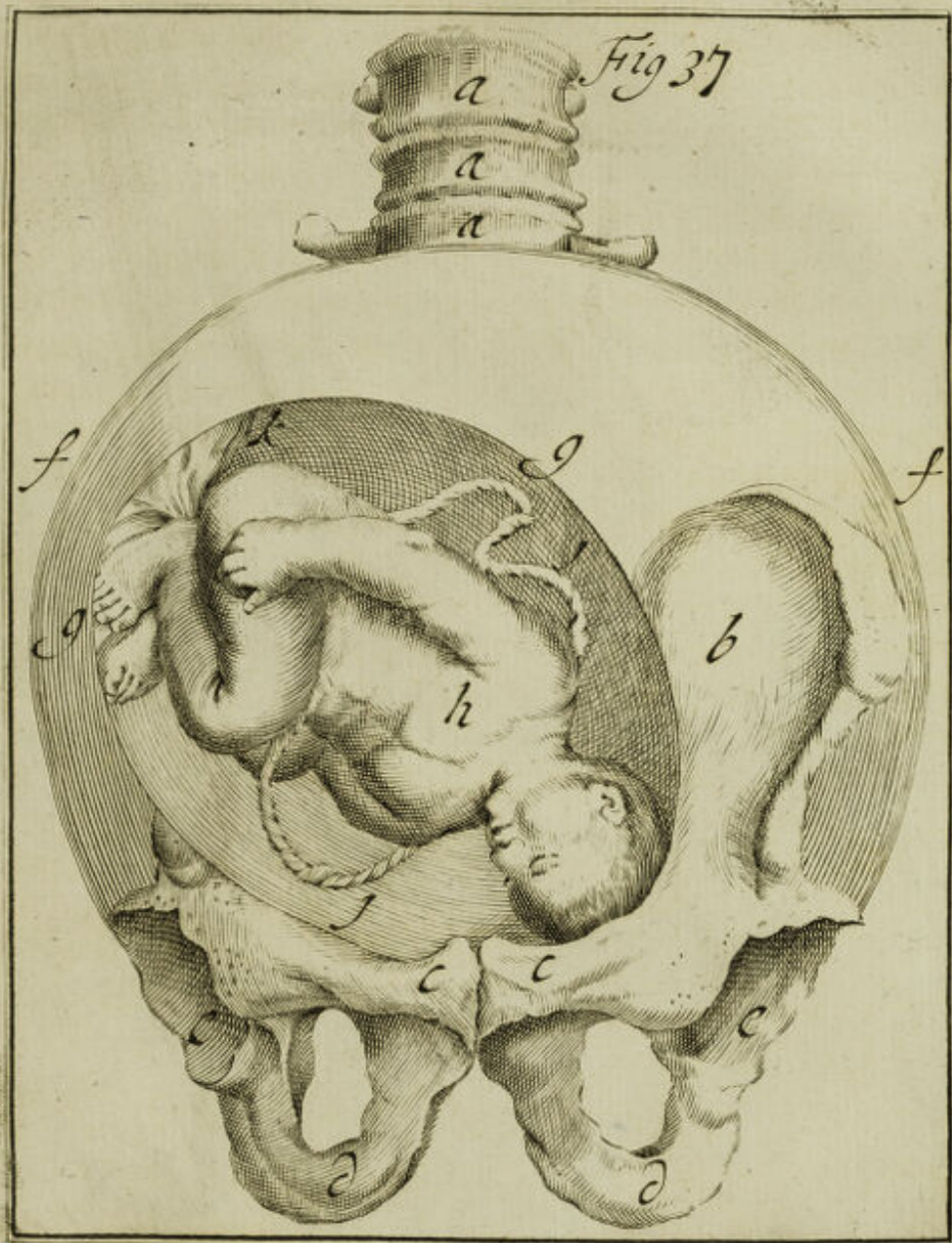
gg Ambitus uteri, cujus fundum in dextro latere situm est, orificium verò sinistro ossi ilium & pubis objacet.

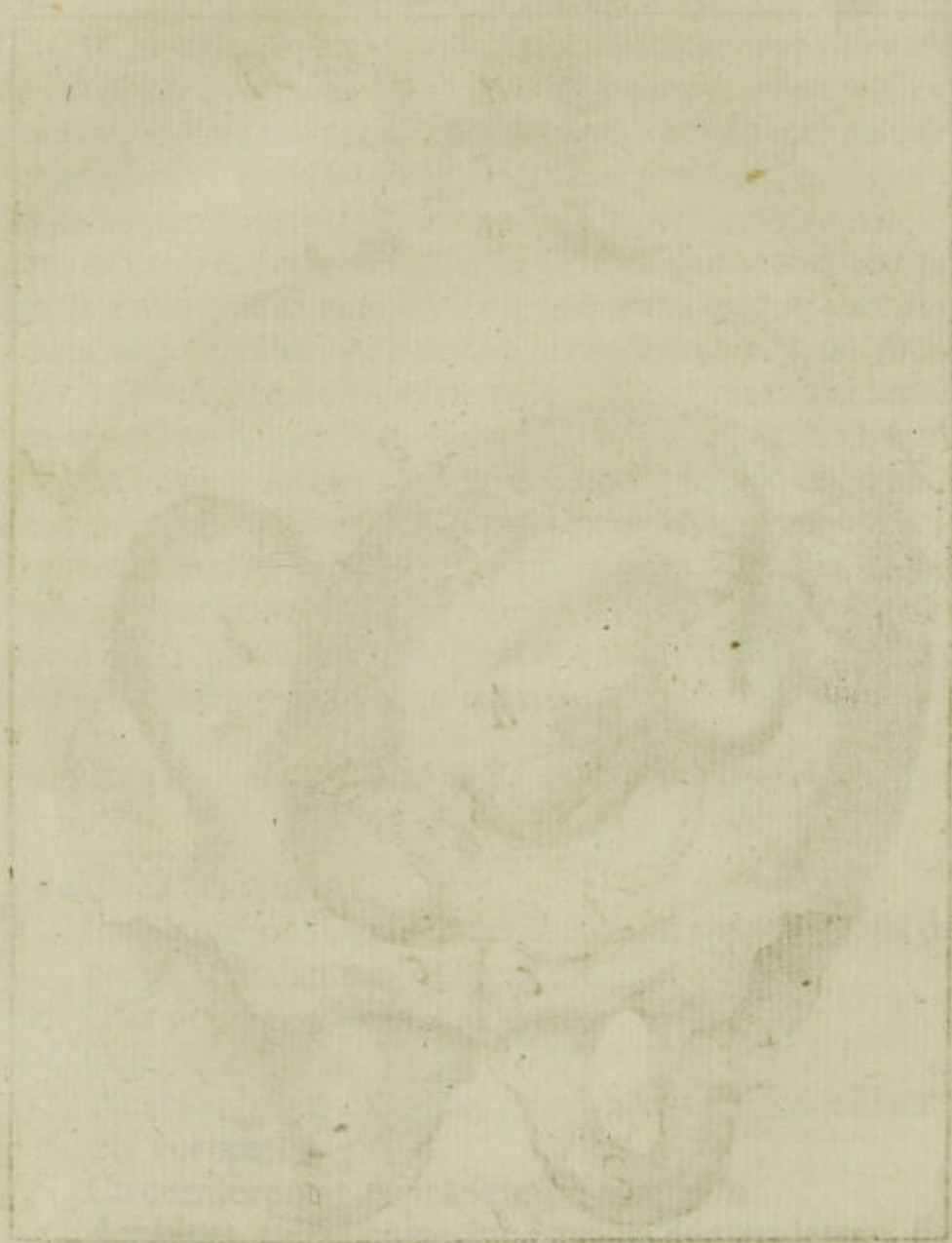
h Infans in utero pronus, capite in os ilium & pubis impacto.

jj Vena umbilicalis.

k Secundina.

Fig.

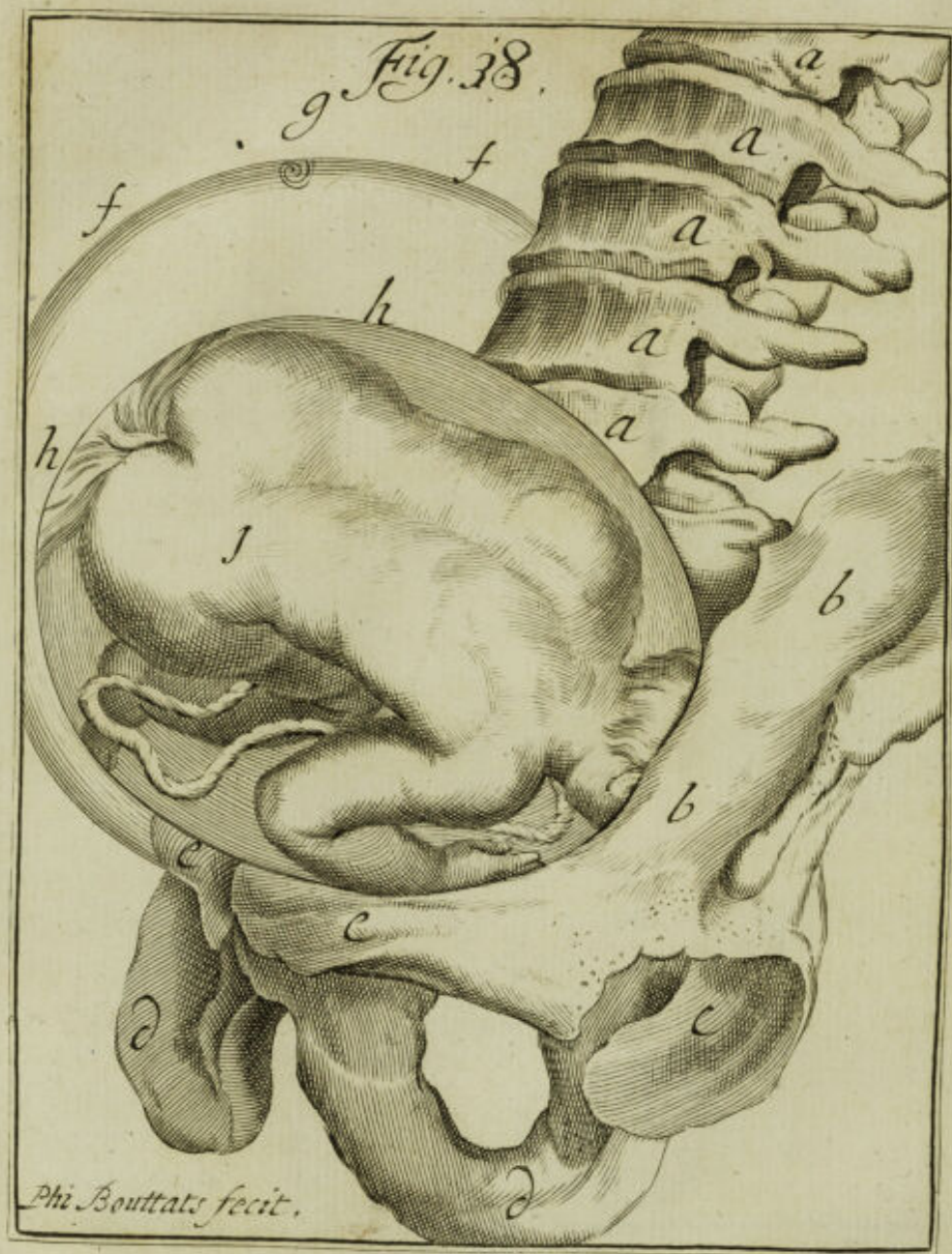

Fig. 38.

aaaa Vertebrae.

bb Sinistrum os ilium coxendicis.

c Acetabulum sive cavitas, in quo caput ossis coxendicis vertitur.

dd Ossa sedentaria.

ee Ossa pubis.

ff Ambitus repræsentans locum ventris.

g Locus umbilici.

bb Ambitus uteri, cujus fundus in dextro latere situs est, plurimum ad anticam vergens.

j Infans in utero, cujus caput prope sinistrum os ilium in ostium delabitur.

k Secundina.

l Vena umbilicalis.

Uterior 37. & 38. Figuræ explicatio.

Fig. 37. uterum nobis *obliquum* exhibet, cujus *fundus* in *dextro* latere situs est, magis ad posticam quàm anticam vergens, quapropter ejus *os* seu ostium ad *sinistrum* os pubis iliumque impingit. Contrà *Fig. 38.* uterum nobis exhibet *obliquum*, cujus *fundus* itidem in *dextro* quidem latere, situs est, sed *magis priorsum* in abdomen delapsus, quapropter ejus *ostium* sublimiùs ossi coxendicis objacet proxime vertebrae lumborum aut os sacrum: Infantes capitibus suis in utroque utero orificio imminet; sed unus infans nobis ventrem, alter dorsum magis obvertit: Infans in *27. Figura* omnino adhuc ossibus applicitus est, & in dubio adhuc ponitur, an caput supra vel infra os ilium lapsurum sit: quamdiu infans in hoc situ persistit, humores & caput in os uteri efficacem depressionem facere nequeunt, quia impetus eorum in os tendit, dum caput infantis isti ossi affixum manet: quòd si caput paululum sursum tendat, tunc interiorem ossis ilium aut pubis oram transgreditur, unde obliquatur, ut in ostium sive os uteri prodire nequeat; quin potius humerus, ma-

nus aut cubitus, quàm caput in ostium prodit, ut videre est in 21. *Figura*: *Figura* 18. exhibet nobis posituram uteri huic 38. consimilem, hoc discrimine, quòd infans ibi *supinus* situs sit, *facie ori uteri*, & *consequenter ossi coxendicis objacente*, qualis uteri & infantis positura inter periculosissimas, quas excogitare licet, recensenda est: *Fig.* 22. etiam videmus posituram uteri in dextrum latus obliquati, in quo infans itidem *intortus* jacet, nec ullum ejus membrum in ostium prodit: ideoque nihil, præter aquas, os uteri alte satis suspensum potest aperire, unde *obstetrix* illud non facile attinget, infansque rarissime delabatur, quin aliquot dierum spatium, imò ad obitum usque parturientis in hoc situ super pelvim hæerere poterit, humoribus enim effluxis arctissime constringitur: *Figura* item 25. consimilem adhuc posituram uteri in dextrum latus obliquati plurimumque deorsum delapsi exhibet, in quo infans transversim positus est, nec quicquam, præter aquas, in ostio tactu sentiri potest.

Obliquæ hæ, quotquot sunt, uteri posituræ ab *obstetricibus vulgaribus* aut omnino non, aut rarissime cognoscuntur, imò ne cognitum quidem habent, quo modo locove os uteri situm sit, aut quid in eo prævium exhibeatur; quin imò nesciunt sæpe, an membranæ ruptæ sint, quas intumescere non senserunt, multo minus dirumpi: nesciæ igitur quid agendum parturientibus assident aut accumbunt; & licet illæ concatenatis urgeantur doloribus, *obstetrices* tamen eos negligunt, triduum, quadriduum, pluresve dies noctesque *patienter satis* cum parturiente esse possunt, nec plus adjumenti dant, quàm ille, qui nunquam natus est, ea scilicet de causa, quòd tactu nihil sentire possunt, quare non est illis, quod agant: verecundantur auxilium petere, utut non nesciant, ac conscientia convincantur, sese parturienti nihil posse auxiliari; quin & alias fidum adiutorem arcessituras cohibent, sub prætextu, non esse quod agat, patientiam præstandam esse, & à solo Numine enixum expectandam; & hoc pacto moras nectunt, usque dum & mater & infans exspirent: Verùm si parturientis maritus aut foeminæ circumstantes ple-

plenius cognoscerent de periculo ejusmodi positurae uteri & infantis, quieto & æquo animo tamdiu non ferrent, miseram parturientem ita deserui, omnique auxilio destitui, neque illud petendum in extrema differrent, quin potius mature subministrari curarent eo modo, quem in antecedentibus Capitibus tradidimus; quippe in quibusvis obliquis uteri posituris, siue bene siue prave in eo versi sint infantes, tempus otiose non terendum est, sed omni mora rupta exclusio infantis procuranda, uti sequentibus demonstrabimus, ubi peculiari Capite omnibus Maritis propinquisque parturientium informationem trademus, quæ ad monitionem eorundem non solum, sed & omnium Medicorum ad ejusmodi parturientes arcesistorum exhibebit, ut ad illam, tanquam certam regulam se conformare sciant, & fideliter satisfacere conscientiae in tribuenda parturienti & infanti opera sua: Nullus dubito, quin eo ipso in me incensurus sim odia & contemptum multorum, (istius maxime generis hominum rudis & superciliosus) qui artem non percillant, & propterea actionum suarum rationem reddere recusant, propinquis sinistra potius referentes, quam verum dicentes, aut incertiam suam profitentes: Verum stat sententia: *hoc Scripto nullius hominis captabo benevolentiam, neque ulloꝝ odia aut maledicta pertimescam, sed Deo Veritatiqꝛ fidem præstabo*, quantam quidem possum, homines illuminans, ut cuilibet clare pateat, cui sanum iudicium divinitus concessum est, *quid ad Artem Obstetricandi requiratur*: qui lepide novit efficere officium, non reformidabit id facere in conspectu omnium hominum; qui verò artem non probe callet, facta sua nunquam non obtegere conatur: Sequenti igitur Capite, quàm brevissime poterò, describam: *qua ratione prudens obstetrix parturientem tractare debeat, quibusque rebus propinqui parturientis atque circumstantes cognoscere queant, an obstetrix artem suam probe calleat, & officio suo satisfaciat*, ita ut ipsi ejus actionibus omnino acquiescere possint: Antequam verò hoc Caput finiamus, pauca agamus de varia uteri positura, qua is minus obliquatur quàm ille, de quo præcedentibus dictum est.

De Utero varie obliquato.

Hactenus Uterum contemplati sumus quàm maxime obliquatum, *prorum* scilicet sive *supinum*, *dextrorsum* sive *sinistrorsum* inclinatum, quem quadruplicem situm si comparaverimus cum quatuor ventis cardinalibus, *Euro*, *Austro*, *Zephyro* & *Septentrionali*, tum & reliquas obliquas uteri posituras, si libitum esset, conferre liceret ad reliquas indicis magnetici plagas, quippe uterus quaquaversum prave versari potest, ac instar acus magneticæ in orbem quodammodo gyrari.

Quamvis autem uterus *minus obliquatus* partum tam difficilem non inferat, quàm qui summe obliquatus est, maximo tamen impedimento est iis præcipue parturientibus, quarum *obstetrices* nulla uteri obliquati gaudent cognitione, quæ eum in rectum situm mature restituere scirent: etenim si tales felici tandem eventu foetum sive vivum sive mortuum excludant, casu solum, non solerti suo ingenio id effectum dant, diversis rationibus rei periculum facientes parturientem jam hoc jam illo situ disponunt; quòd si omnes ejus artes irritæ tandem fuerint, ultimum refugium & remedium est *patienter morari*: denique si res bene vertunt, parturiens adhuc enititur, postquam multo cum cruciatu plures dies noctesque cessatum est; tumque *obstetrix*, quæ operam navavit, æque multum sapit, aut potius æque obtusa manet ac antea! revera enim nescit, quænam causa tam diuturni laboris fuerit, quæve subsequenter tandem progressionis ratio: interim sibi persuadet, se pensum suum lepide accurasse; omnem utique, quam didicit, artem ac laborem insumpsit, quid autem bono, aut quid impedimento fuerit, accurate perspectum non habet; quapropter ad eadem semper initia recurrit; Sed quàm miserrima sane parturientium istarum conditio est, quæ istiusmodi hominum opera utuntur.

Etiam atque etiam peto atque contendo, nequa *obstetrix*, rata me ipsam speciatim his dictis impetere, ea moleste ferat; ob-

obtestor enim, me nequaquam in animo habere, ullam earum speciatim in invidiam aut suspicionem adducere: vitia, quæ invaluerunt, manifesta facio, exponens, quanta inferant mala, ut quæ commiserunt, iis in posterum prospiciant, meliora doctæ: nec quenquam hominum despicio vel odi, potius inscios rudesque seu ore seu scripto informare desidero, etiam si antea de me male senserint ac dixerint: id unice in votis habeo, ut hoc meo Scripto omnes Boni, qui inscientes male fecerunt, cognoscant, qua ratione errata sua corrigere queant, utque omnes Cordati prospiciant aut sibi met, aut propinquis, aut carissimis Costis, ne inopes auxilii in maximo discrimine tantos cruciatus perferant, quod *prudentes obstetricantes* non accersiverint.

At dicet fortè quispiam, aut cogitabit: *hæc scribis eum in finem, ut operam tuam vendites*: sed puto, me vere dicere posse, id mihi non esse in animo: gratias ago Deo T. O. M. quod affatim Artium & Scientiarum mihi concedere dignatus sit ad paranda mihi & Familiæ, quæ suppetant ad victum & amictum, ut non opus sit mihi *Obstetricando* rem familiarem quærere: non desidero alios ejusmodi miseriis premi, ut auxilii mei indigeant, nullius in his rebus gratiam aucupor, seu commendationes expeto: Deo gratias agerem, si hoc meo Scripto tot foeminæ illuminarentur habilesque redderentur, ut nemo necesse habeat, auxilio meo uti: Interea tamen & obstrictum me credo, ut donis à Deo mihi concessis proximi commodis salutique serviam, præsertim quum de vita hominis agitur: ingenue certe confessor, si animadvertero, homines hisce meis præceptis applaudere, ita ut *huic meæ obstetricandi methodo insistentes* plures foeminas infantesque conservent, uti fore confido, quod tunc laboris me temporisque impensæ non poeniteret, quin potius Deo T. O. M. gratias agerem, quod talento meo in proximi emolumentum foenerari mihi concesserit. Sed revertamur ad propositum, & videamus, *quibus indiciis Obstetrix cognoscere possit rationem uteri minus obliquati, & qua ratione qualemcunque situm uteri minus obliquati corrigere possit.*

Qua.

Qualescunque uteri *minus obliquati* positurae (sive plus minus pronus ille sit, sive resupinatus, sive plus minus in alterutrum latus vergens) *tactu* optime explorantur; nam os uteri *prudenti longoque rerum usu exercitatae obstetrici* nunquam non positurae suae signum indicabit; sed, uti jam dictum, *experientia opus est & iudicio*, quae praecedere debent, siquidem ex *tactu* verum iudicium ferre omnino non potest *obstetrix*, quae exacte non cognovit *totam muliebris pelvis figuram*, ut & *situm vesicae, recti intestini, vaginae & ipsius uteri ante & sub ipsum praegnationis tempus*, item, *quomodo muliebri pelvi respondent* &c. namque harum rerum rudis nec *sublimem*, nec *demissum*, nec *rectum*, nec *obliquum*, nec *prorum* nec *supinum situm* distinguere poterit, sed perpetua cogitationum confusione laborabit: licet etiam rem recte sibi animo concipiat, quia antea aliquoties corporis foeminei compagem inspexit, attamen sine experientia errabit, & ab ancipiti iudicio fallatur, donec vel tandem usus & experientia certum discernendi iudicium confirmaverit.

Os uteri nunquam non *ex adversum fundo* situm est; si igitur *obstetrix* exacte noverit *situm oris uteri recte positi*, etiam intescere poterit, *quantum illud in obliquo utero à recto situ recesserit*, ac utrò plus minus obliquetur, unde facile iudicabit, quo loco *fundus uteri* situs sit: loco oris uteri ejusque fundi cognito consequenter etiam novit reliquam totius uteri dispositionem.

Rationem restituendi quemcunque uterum minus obliquatum sagax obstetrix facile inveniet, si probe animadvertit, quara-
tione *uterus quàm maxime obliquatus* restitui possit, siquidem unum ex altero fluit: idcirco supervacaneum duco, isti rei fusius scribendo inhaerere, imprimis quum hunc Tractatum non admodum exaggerare statuerim.

Sed hic loci quæret fortasse quispiam: *si infantes prave versi prodeant in utero minus obliquo, quid tum agere maxime congruat?* ad hoc respondeo: in quacunque uteri obliqua po-
siti-

fitura nonnihil momentosa *consultiſſimum eſſe verti prave verſos infantes, pedibusque extrahi*; at verò tales infantes hîc non intelligo, qui pedibus præviis prodeunt, utpote quos non vertere, ſed ſolùm extrahere opus eſt. Verùm infantes in utero minus obliquato *recte verſos* prodeunt vertere non opus eſt nec pedibus extrahere: ſed tum *obſetricis* eſt ſtudere, ut *uterum in ſitum genuinum redigat*, infantisque tranſitum expediat; hoc enim rerum ſtatu minus periculofum eſt, ſi patiaris infantes prævio capite prodire, quàm ſi uterus quàm maxime obliquatus fuerit: proinde *utero parum ſaltem obliquato infans prævium caput exhibens nequaquam morandus*, ſed omnis illa cura atque opera tribuenda eſt, ut facilè tranſire queat.

CAPUT XLIX.

Index & Clypeus Obſetricum.

Quandoquidem hunc Librum flagranti deſiderio ſcripſi, ut non ſolùm inſerviat *Obſetricantibus tam Viris quàm Fœminis illuminandis, qua ratione Artem Obſetricandi ſecundùm ſolida veræ cognitionis fundamenta exercere queant*; ſed & ut *indicio ſit perſpicuo, Artem Obſetricandi non levem & infirmo fundamento nixam eſſe*, aut ſi hætenus hoc nomine quibuſdam fuit infamis, talem tamen in poſterum non poſſe videri ulli *obſetricanti*, qui *ſecundùm nova hæc fundamenta veritatis* rem tractaverit: Equidem mihi perſuadeo, me *partûs facilis ac difficilis cauſas* tam evidenter & perſpicue æquo judici demonſtraſſe, ut neminem illæ latere poſſint, qui qualicunque clara partium genitalium cognitione inſtructus eſt, uti eæ in hoc Libro exhibitæ ſunt; Contrà quilibet Vir aut Fœmina *hiſce meis demonſtrationibus probe comprehenſis* habilis erit ad iudicandum ex validis argumentis: *an opportunum tempus illuxerit infantem arte obſetricante excludendi necne*: unde neceſſariò ſequetur: *primò: quòd obſetrix*, ſtatu rerum ipſi parturienti aut propinquis ipſius

patefacto, maxima animi tranquillitate adjumentum subministrare possit cessando, ubi cessandum est, aut operando, ubi opera requiritur: *Secundò*: Propinqui maxima item animi tranquillitate expectare & pati possunt, *obstetricem* parturientem tractare faciendo, quicquid factu necessarium est.

Nihil unquam molestius est operam navanti, quàm si de opera ipsius diffidatur, si quibuscunque ejus factis obmurmuretur, si ista in suspensionem vocentur: quòd si res prospere cedat, fortunæ potissimum adscribitur; sin præter spem & expectationem eveniat, in operarium culpa confertur, etiamsi omnem non solum laborem, sed & curam & prudentiam adhibuerit: hujus diffidentiae & suspensionis principium potissimum oritur ex hoc, quòd scilicet operarius artem & scientiam suam conatur occultare, ut plurimum eum in finem, ut simul per hanc speciem inscientiam suam abscondat: id, dum aliis subolet, in causa est, quòd omnia ejus dicta in suspensionem vocentur, præsertim si ambigue sæpius respondeat sciscitantibus, ut claram rerum ideam mente concipere non possint, odorantes, & ipsum operarium in verbis suis & conceptibus mentis confusum esse, ancipitem hæere quid faciat, jam hoc jam illud experiri, & nihilominus subinde errare; hinc, inquam, diffidentia & suspicio, operarium aut rem non satis intelligere, aut habitu & usu non satis pollere ad rem perficiendam. At verò si quis rotunde dicit, quod res est, ejusque veram rationem explicat, ut ii, quorum res agitur, comprehendere possint, an cessandum sit, aut quid agendum, quidve patiendum sit, tunc alter tranquillo animo expectare & permittere potest, ut alter sedato animo rem peragat: hic scopus est, ad quem toto pectore expeto vel tandem rem perducere, quare *Unicum omnium donationum bonarum Largitorem* imploro, velit animum meum & intellectum ita gubernare, ut hoc Scriptum ad id proficiat. quòd hæc praxis usu quotidiano invalescat, maximo Reipublicæ emolumento.

Ut verò mutua hæc & tranquilla confidentia concilietur inter eum, qui auxilium subministrat, & inter eum, cui id submi-

ministratur, opus est, utrumque distincta rerum comprehensione gaudere, scientes, quæ partum promoveant aut impediant, & quid consequenter faciendum vel omittendum sit; quam cognitionem iterata hujus Libri lectione sibi facile acquireret, quisquis sano attentoque judicio valet, imprimis si accurata attentione *Skeleton humanum* aliquoties contemplatus fuerit, ut hac ratione *secundum meas Figuras perfectam pelvis ejusque ossium imaginem* animo recondat, unde certissime sequetur promptissima facultas & reliqua distincte & perspicue intelligendi, tum quilibet propriis suis oculis & judicio uti poterit ad cognoscendum, quid *obstetrix* facere, quid omittere debeat.

Non ignoro, paucas *obstetrices* huic meo consilio applausuras esse; verum satis etiam scio, neminem illud, præter rudes parvi ducturas atque resputuras esse, odorantes, si homines hoc consilium sequerentur, actionum suarum rationem exactum iri; & quum sentiant: se certi nihil habere, quod ad rem dicant, ideoque ipsarum res profligata est & perdita, aliorumque hominum ludibrio exponuntur, unde bona non solum opinione excidunt, sed & earum opera à nemine posthac adhibetur, cujus operæ locatione invite destituuntur: sed quid consilii? utique satius est, *obstetricem* aliquam pude fieri, quam matrem cum infante vitæ periculo exponi, aut per inscitiam perire. Ego in expectatione sum, hocce meo consilio plerasque *obstetrices* nolentes volentes tractum iri ad majus scientiæ studium, metuentes, ne sua ignorantia vulgo dispalescat, contemptumque afferat: *Prudentes* verò & *cordatæ obstetrices* hoc meum consilium sequentes experientur, se majore cum tranquillitate ac laude munus suum obire & conficere posse.

Cujuscunque igitur ordinis atque sexus hominibus suadeo, ut studeant iterata lectione solidam sibi comparare cognitionem *verarum causarum* (generalis maxime & præcipuæ causæ) *partus difficilis*, ut mediante ista cognitione ex *obstetricibus arces* sitis sciscitari queant, *an parturienti partus facilis an difficilis futurus sit?* quod ab initio statim ponderetur, *an parturiens Natu-*

ra vel Arte obstetricante debeat eniti? Quibuscunque etiam prudentibus Obstetricibus, quibus conscientia cordi est, suadeo, ut ab initio statim, quamprimum prægnantem tactu percontatae sunt, siue ipsimet prægnanti, siue propinquis ejus, rem omnem exponant sine ambagibus aut involucris, sine assentatione aut fūco, ut ex eventu vel tandem pateat, ipsas prudenter & fideliter negotium suum gessisse: Et sane persuasum mihi habeo, quæ hoc modo officium exsequentur, & Deo & hominibus carissimas fore, etiamsi malorum invidiam non omnino effugere queant.

Primò igitur omnium *obstetrix*, habito brevi examine, *parturientem sine morata actu explorare debet*, uti sæpius in hoc Libro tradidimus: hoc ipsum si negligat *obstetrix*, intolerandum est, atque certissimum ignorantiae argumentum, aut infidelitatis ejus, ex ignavia ut plurimum & arrogantia fluentis, quasi verò rem, licet inexpertam, satis tamen exploratam habeat, quum interea omnium rerum rudis sit, utpote quæ *aut non agnoscit, aut non metuit obliquati uteri pericula*.

Parturiente jam tactu explorata *obstetrix* ex isto tactu cognitionem situs uteri capere debet, & quid inde consequatur: idcirco si quis ab ipsa rationem exigat, oportet illam eidem indicare *locum oris uteri*, an situm sit illud *super mediam pelvim*? an in *antica* ad ossa pubis? an in *postica* ad vertebrae sive os sacrum? an in *dextro* an in *sinistro* latere?

Si *obstetrix* asserit: os uteri hiulcum super mediam pelvim situm esse, simul etiam indicare poterit, *quàm late illud pateat*, & *quid in eo prævium exhibeatur*, caputne, an aliud membrum? seu aquæ protuberantes?

Si vertex infantis in ostio oris uteri, atque os uteri super pelvim, aut in pelvi situm est, tunc nullo negotio opus est, & solum expectandum, dum Natura parturientem dolorum impetu ad laborandum concitet; nullum jam periculum in mora est, omnia peropportune cadent, dummodo irruant dolores, qui quoadusque cessant, aut pigriores sunt, non opus est, ut parturiens laborando defatigetur, sed dolorum impetum secure licet expectare.

Si

Si os uteri super mediam pelvim situm fuerit, *obstetrix* etiam indicabit: *altiusne an demissius illud situm sit*: altius; magni capitis, aut parvæ pelvis argumentum est: contrà si demissius jam descenderit; parvi capitis, aut amplæ pelvis indicium est, hocque posterius faciliorem partum promittit, quàm prius.

Si os uteri in media quidem pelvi situm est, neque tamen vertex in eo sentitur: è contrario si caput oblique aut facie prævia exhibeatur, aut vena umbilicalis, aut pes juxta caput prodeat, scito: *Obstetrici non licere, ut parturienti sine auxilio otiosa assideat*; quòd si nesciat, quid hoc rerum statu agendum sit, tunc non callet artem suam: illam utique non oportet cessare; quoadusque remotis quibuscunque aliis membris aut partibus *solum caput in ostio versetur*, ita ut vertex aut facies sola in ostio persistat: præstaret quidem solum verticem in ostio prævium exhiberi; attamen faciei soli valide prorumpenti consultius est locum in ostio concedere, quàm eam violenter velle loco movere; *violenter*, inquam, aliàs si *leniter* ac sine attritus aut læsionis periculo loco moveri illa poterit, vertexque in ostium promoveri, tunc ingens progressio facta est.

Si *obstetrix*, quæ prius indicaverat: hoc vel illud membrum juxta vel ante caput in ostio exhiberi, brevi post sine longo temporis dispendio refert: *se membrum simul cum capite oblatum retrusisse, solumque caput vertice, aut* (si quidem aliter non potest) *facie prævia in ostium produxisse*, tunc bene fecit, & prudenter negotium gessit: sin longas necit moras, & observe-tur, membrum illud simul cum capite exhibitum (seu manus sit, seu pes, seu vena umbilicalis &c.) ulterius progredi, nec *obstetricem* illud reducere posse, nec ulteriorem prolapsionem præcavere, tum ipsa non callet artem, nisi assiduorum dolorum vigore impediatur, ut non suppetat illi tempus membri simul prodeuntis retrudendi: atque in tanto dolorum fervore tantum non imminet periculum; siquidem aquis repente extuberantibus, membranisque citò ruptis *obstetrix* mox post efflu-vium aquarum suo quidque ordine disponere potest: sin ista do-

loribus pigris languidisque adhuc nesciat membrum exhibitum post caput retrudere, tunc inepta est: & metuendum, ut porro negotium expedire possit, quare in illius opera non acquiescendum.

Ore uteri in pelvim directo, si *obstetrix* ait: se tactu nec caput, nec nates posse sentire, nihil in ostio exhiberi præter aquas, quæ coeperunt extuberare, *isthæc partus difficilis indicia sunt*: Nisi igitur *obstetricis tuæ* dexteritati confidere dubitas, bene est; aliàs habilior tibi quærenda, aut ad *peritum Chirurgum obstetricantem* confugiendum erit; *infans enim transversus prodit*, quare mox post aquarum effluvium caput in ostium producendum, aut *infans pedibus extrahendus est*, nisi matrem & infantem mortis periculo exponere velis.

Si os uteri rectà in mediam pelvim quidem tendat, sed loco capitis altera solum manus, pes, genu, cubitum, vena umbilicalis, aut manus unà cum pedibus prodeant, idem, quod modò exposui, periculum imminere memento: deliberandum igitur: *an præsentì obstetrici negotium committere liceat necne?* si licet; bene est: sin minus; *maturato opus est*, nisi matrem cum infante mortis periculo subicere velis, quæ mox post effluvium aquarum cum foetu servari quidem potest.

Si, ore uteri convenienter super mediam pelvim sito, infantis podex prævius exhibeatur, tunc minus periculi imminet, si quidem ille *cum valentioribus doloribus complicatus excludi quidem potest*: At verò si *obstetrix* egregie callet artem, sub aquarum effluvium infantis situm facillè mutare, pedesque in ostium producere potest, unde facilius adhuc enixus.

Si, ore uteri dicto modo convenienter super mediam pelvim sito, non nisi alteruter pes, aut bini pedes prodeant, tum parum periculi est, si *obstetrix* dexteritate pollet, sub aquarum effluvium *uni pedi prodeunti alterum facillè adungere poterit*; quod si mox post effluvium aquarum effectum dare nesciat, tunc non callet artem, & matri periculum, idemque majus adhuc infanti affert; hic enim, licet vivus tandem prodeat, facillè tamen lædi,

di, delumbari aut luxari potest, nisi caute inflectatur, dum in ostium producitur: namque infantum hoc modo prodeuntium *coxa facile luxatur*, nisi convenienter tractentur, unde postea semper altera parte claudicant.

Si *obstetrix* post tactum ait: *infans nimis alte adhuc situs est*: neque novit exponere, quomodo aut quo loco os uteri situm sit, aut quid in illo prævium exhibeatur; dictitans, *intempestivum adhuc*, & *morandum esse*, usque dum uterus cum infante ulterius delabatur, antequam res istæ cognosci queant: interea si observatur, parturientem doloribus ad laborem concitari, tunc in mora illa non licet acquiescere: *obstetrix* enim sub ea *ignorantiam suam conatur abscondere*, sperans, postea omnia feliciter adhuc *forſan* eventura esse; sed male *forſan* evenire possunt: mature igitur *peritior obstetrix* aut *Chirurgus obstetricans* quærendus; liquidem os uteri alte suspensum esse res arguit, quia scilicet ipse uterus oblique situs est, aut infans in utero prave versus prodit: utrumque ab initio statim commodius corrigi potest; cunctatio autem & matrem & infantem mortis periculo exponit, quapropter vigilandum est.

Si *obstetrix* refert: os uteri super mediam pelvim non situm, sed in antica ad ossa pubis, aut in postica ad os sacrum, aut in latere ad ossa coxendicis nimis conversum esse; tum periculum imminet: quæritur igitur: *an os illud parum saltem ad ista ossa vergat? an verò multum eò declinet, altiusque illis objaceat?* si parum saltem eò vergat; tunc minus periculum est, atque si *obstetrix* usu rerum & exercitatione valet, negotium rite expediet, & abjecta omni cunctatione rem conficiet: sin de cunctatione verba habet, totum negotium Naturæ committens, tunc imperita est aut ignava, in qua acquiescere non licet, sed *peritior obstetrix* aut *Chirurgus obstetricans* mature quærendus, periculum enim in mora est.

Si *obstetrix* ait: os uteri altiùs & validiùs huic vel isti ossi objacere, tunc à Natura enixum noli sperare; id enim & matri & in-

infanti periculosissimum: si *obstetrix tua* usu & exercitatione valet, ut arte partum maturare sciat secundum methodum hoc Libro traditam, tum abjecta omni cunctatione omnem curam atque operam ad id conferat, consultò tamen, caute, prompteque negotium expediat: *cunctatio nihil commodi, sed multum mali quidem inferre potest*: Si rei tam gravi atque arduæ *obstetricem præsentem* parem esse addubites, tum peritior tibi quærenda, aut ad auxilium *periti obstetricantis Chirurghi* confugiendum erit; *talis enim uteri positura mortem afferre solet infanti, imò & parturienti nonnunquam*, ac rarò quidem utriusque vita servatur, si soli Naturæ id negotii detur, aut non nisi vulgares suppetiæ ferantur; quum contrà, si ejusmodi parturienti manu exercita auxilium subministretur, partusque arte acceleretur, & mater & infans servari possit.

Utero seu recte seu plus minus oblique posito, si membranà ruptâ membrum aliquod (sive manus, sive pes &c.) exclusum sit, id indicat: *partum confestim ac sine mora excludendum esse* secundum methodum hoc Libro traditam, quod si *obstetrix* arte è vestigio effectum dare nesciat, persuasa, id à dolorum efficacia expectandum esse, tum ocyus exercitior arcessenda, aut partus ab *experto Chirurgo obstetricante* excludendus est: quid cessas? periculum subinde ingravescit, opera fit difficilior, cruciatus parturientis aggravantur, viresque ad ferendos dolores deficiunt: *cunctando remis velisque plenissimis in discrimen fertur parturiens, sed maturata partus exclusione periculum subterfugit*.

Si *obstetrix* utero adhuc alte suspenso, membranisque nondum ruptis periculum indicio suo mature detegere omisit, si uterus jam delapsus & simul cum infante in angustias compulsus est, si dolores vehementes sine successu irruunt, *tum nullum temporis momentum prætermittendum est*; rarissime enim fit, ut periculo, quod incurrit, se sciat expedire, qui illud mature prævidere & subterfugere nescivit: hoc casu in *talis obstetricis* opera acquiescere noli, sed, si rebus tuis consultum vis, peritiorem a-

liquam aut *expertum Chirurgum obstetricantem* adjungito, quò & matris & infantis, aut alterutrius ad minimum vitæ servandæ prospiciatur: quare cessatur auxilio aliorum quamprimum invocando? quare in dies singulos illud procrastinatur, usque dum aut mater aut infans, aut ambæ expirent? utinam hoc ponderarent homines! tantus sane foëminarum & infantum numerus (ut quotidie fit) haud occumberet.

C A P. L.

De partu difficili, oriundo ex dolorum defectu, aut à pravis ac tergiversantibus doloribus.

Partus non semper retardatur aut aggravescit ex *prava uteri positura*, aut ab *infantibus prave versis*, sed & alia symptomata enixum remorari possunt, de quibus hoc Capite paucis agendum est. Ad partum felicem facilemque etiam requiruntur *dolores naturales*, suo tempore & modo *instar nimbi* irruentes: Per *dolores* hos *naturales* intelligimus *tales motus* ultro exorientes, quibus *ventris & intestinorum muscoli adstricti tantam depressionem impetumque in uterum faciunt*, quasi è corpore expellendus esset; atque horum dolorum impulsu aperitur uterus, fœtusque in ostium, & porro per illud expellitur, & hoc pacto foëmina feliciter partum edit. Si igitur motus isti naturales (haud absimiles motibus, quos quilibet sentit *alvum exoneraturus*, in hoc tamen discrepantes, quòd *hi intestinum rectum* potius, *isti autem uterum* impetant) aut omnino desint, aut minus sufficiant, aut pravi etiam sint, inde labori mora & impedimentum infertur.

Quemadmodum *pravi* datur *irritusve dejiciendi conatus*: ita & *pravi* dantur *irritive dolores*, quos vocant, aut vocare possunt *feroces aut tergiversantes dolores*: foëminæ his tergiversantibus doloribus laborantes corripì videntur *vehementibus deprimeudi conatibus*, qui quasi *repentini nimbi* ingruunt; ante-

quam verò penetraverint, aut depressionem veram fecerint, cessant isti motus, ac in cruciatum aut spasmum laborandique impotentiam mutantur: Remedium tergiversantes hos dolore in genuinos pariendi dolores mutandi descripsi CAP. XVIII. cui ex abundanti superaddam: in his tergiversantibus doloribus medicamentis propellentibus non utendum esse, quia exinde cruciatus ingravescent; sed contrà lenientia & anodina sumenda, & experieris, dolores ultrò concitatum iri.

Nonnunquam autem accidit, ut dolores, quos ab initio satis adaugescere spes erat, postea admodum diminuuntur, aut omnino cessent, quod ut plurimum fit ex inopia auxilii convenientis: Non rarò infantis caput aut humeri alicubi hærentis in causa sunt, quod partus parum adeò succedit, undo Natura invita languet, sicut alibi monuimus, ideoque hîc loci in hoc explicando prolixiores non erimus. Quod si fortè, ut fieri potest, dolores imminuantur vel cessent, infante autem ad exclusionem bene sito, periculum non fit in mora, tunc suadeo, parturientem partiaris quiescere, usque dum dolores ultrò redeant; aut, si infans ulterius jam progressus sit, quàm ut in illo statu relinqui possit, tum experiendum est, an adhibito Clystere modo suprâ tradito dolores concitari possint: quod si itidem irritum fuerit, ad consilium prudentis Medici confugiendum; sed prius probe ponderandum: an manuum opera ad concitandos labores infantemque expellendum nonnihil tribuere valeat; quippe non rarò expertus Chirurgus obstetricans sive obstetrix plus conferre potest ad promovendos dolores exercitæ manûs operâ, quàm expertus Medicus præscriptis medicamentis.

Equidem non ignoro, ad concitandos dolores medicamenta plurimum valere, sed plurimæ etiam observationes me edocuerunt: medicamenta fortiter propellentia multum mali parturientibus inferre; quin imò, si rejectis remediis (ut vocant) dolorificis manuum opera prudenter adhibita fuisset, plerasque foeminas fore superstites confido, quæ nulla infirmitatis habitatione ejusmodi remediis utentes, vel potius abutentes, mor-

Unable to display this page

mortalitas Ipsa est, meumque animum movit, ut susceperim negotium salutaris hujus Scientiæ tam fideliter ac perspicue describendæ in proximi mei solatium.

A P P E X D I X.

De Monstrorum & ejusmodi Infantum exclusione, qui in utero quàm maxime obliquo recte quidem versi, sed capite (ex obstetricum negligentia aut alia de causa) prave in cavitatem pelvis delapsi, inibique immobiliter coarctati sunt.

Postquam toto hoc Libro traditum & demonstratum est, qua ratione prægnantium partus sine matrum infantumque periculo capitali prompte expediri queat, sine ullo instrumento, solâ manuum probe exercitarum operâ; non inutile judico commemorare; ubi & quâ ratione exiguorum quorundam instrumentorum usus nonnunquam locum habere queat, quò Chirurgus obstetricans quovis obveniente casu se expedire valeat; Chirurgus obstetricans, inquam; siquidem fœminam ne ullo unquam instrumento uti debere existimo: certum enim est, expertum Chirurgum obstetricantem, chirurgicarum operationum usu valentem, majori dexteritate valere quàm obstetricem in adhibendis (ubi res postulat) instrumentis, licet illa judicio satis quidem pollere possit, tractandis tamen instrumentis tam habilis non est: Attamen si obstetricem ruri necessitas nonnunquam urgeat, ubi Chirurgus obstetricans arcessi non potest, pro viribus rem expediat, captoque sibi pro tempore consilio pareat necessitati.

Ut igitur plane explicem sensa mea de usu instrumentorum, duos tantum casus dari arbitror, ubi instrumenta usui esse possunt, scilicet: si infantes ob monstruosam magnitudinem totius corporis, aut partis alicujus, pelvim, proportionem suam nimis par-

parvam, integri transire prorsus non valeant: aut, si *propter negligentiam vel inscitiam obstetricis in utero quàm maxime obliquato infantis recte versum caput in angustam cavitatem pelvis delapsum, inibique simul cum humeris adeò coarctatum sit, ut ad impetum dolorum validissimorum ne minima quidem percipiatur descensio*, ita ut quibuscunque remediis frustra tentatis (ut saluti matris consulatur) *infantem illum tanquam mortuum oporteat tractari & extrahi.*

Ad *monstra* quod attinet, ea magnitudine adeò excedere possunt, ut angustiam pelvis transire omnino non valeant, quare in hoc casu alia certe ratione rem expedire non licet, nisi *infante dearticulando & frustulatim extrahendo*: Equidem non nego, talem casum incidere posse; at fateor unà, mihi eundem ne unquam quidem obtigisse: quoscunque mihi occasio obtulit infantes, pedibus extrahere potui, neque unquam infortunium habui, ut caput, quantum erat, intra maternum corpus fixum hæserit, seu à trunco suo avulsum sit: Veruntamen si fortè venter, aut pectus, aut caput præ monstruosa magnitudine transmitti prorsus non possit, in tali casu *aperienda & exenteranda, vel humoribus* (quibus ut plurimum *hydrocephali* turgent) seu omnino seu ex parte vacuanda erunt, ut infans extrahi possit.

Ejusmodi *hydrocephalus* aut *ascites* commode aperitur instrumento quodam persimili illi, quo ventrem hydropicorum, aut scrotum hydrocelicorum aperiunt, præterquam quòd hoc (de quo nobis sermo est) majore forma esse debeat, quod illud minore forma exhibet; nimirum *teres tubulus*; *unum pedem aut quinque pedis quadrantes longus*, cujus *canalicula* exactissime respondet *stylus* itidem *teres*, mucrone trigono acuto: tubulus ille primò juxta manum usque ad caput aut ventrem perforandum immittitur, & per illum probe fixum stylus trajicitur usque in cavitatem ventris sive capitis, quo pacto humor emittitur.

Hoc instrumentum appositum quidem est & maxime accom-

modum; attamen quia ejusmodi casus *Chirurgus obstetricanti* in vita sua ne unquam quidem aut rarissime obvenerit, vix operæ pretium erit tale fabricari; siquidem qualicunque instrumento pungente non admodum acuto nunquam non caput aut ventrem infantis perforare licet, instrumento, inquam, non admodum acuto, neque mucrone scilicet, neque angulis: instrumento enim nimis acuto facile se ipsum quis aut parturientis partes læderet, qualecunque enim instrumentum fuerit, unà cum manu, aut juxta manum in corpore versantem nunquam non intro-mitti debet, ita ut certus esse possis, illud nullibi læsurum, præterquam ubi perforare velis, quo loco si applicitum fuerit instrumentum, venter facile pertundi, humorque emitti poterit, quod si nondum sufficiat, venter porro exenterandus est, ut aptus ad transeundum fiat. Quòd si caput, licet hydropicum non sit, præ monstrosa magnitudine tamen transire nequeat, itidem perforandum & excerebrandum erit, ut concidat, aptumque fiat ad transeundum per pelvis angustiam.

Chirurgus artis obstetricandi peritus in ejusmodi casu facile sibi consilium capiet, modò à suo ipsius animo & ab ipsa parturiente ejusque propinquis concessam habeat licentiam infantis lædendi seu exenterandi: nullum fere infantis membrum est, quod *sine recisione quidem* facile deartuare non posset, *exempli gratia*, brachium sive crus, si res postulat, *torquendo* seu *versando* deartuari potest, idem & aliis membris fieri potest. NB. dico quidem, *id fieri posse, si nimirum necessitas exigat*; at verò nemini auctor esse vellem, ut id faceret, nisi *extrema necessitate adstrictus* ad demendum crus vel brachium, quod tum tutius adhuc *torquendo* quàm abscindendo detruncari posset.

Ne verò in *monstris* diutius immoremur, neque de singulis speciatim verba habeamus, sive unum corpus duo capita habeat, sive duo capita & duo corpora in unum coaluerint, sive quocunque modo male conformata sint, ut ea de causa per angustum pelvis iter transire prorsus nequeant, tum *ad recensionem*

confugiendum earum partium, quæ transitum ut plurimum impediunt, eæque *torquendo* potius deartuandæ sunt, quàm recidendo, quippe recisio parturienti majus periculum intentat. Membrum quoddam, *exempli gratia* brachium, avulsurus linteo sicco lacertum apprehensum torquere debet, quasi linteum extorqueret, una eademque via semper torquens, & videbit tandem brachium prope humerum abrumpi, prorsusque dissolvi. Hoc artis opus adhuc tyro tempore ignorantiae meæ addidici, nondum penitus explorata versione infantum, nesciens emortuos infantes, quorum brachium humero tenus exclusum erat, integros & illæsos extrahere; tum temporis aliquando brachium prope humerum *torquendo* avulseram, quod plus spatii mihi suppeteret: sed brevi postea errores cognitos corrigere studens *istò torquendi modo nunquam adhuc usus sum*, sed omnes infantes ita sitos integros illæsosque verti, pedibusque extrahi: interim ex isto errore meo hoc addidici experimentum, *urgente nimirum necessitate membra hac ratione abs-torquendo deartuari posse*, at verò res fere nunquam illud exigit.

Verum videamus, qua ratione negotium expediendum sit, si infantum exclusio non quidem monstruosâ formâ aut magnitudine, sed *prava uteri positura præpeditur*, quid tum agendum sit, ac in quo casu instrumenta quædam adhibenda sint: *Primò*: Excipio omnes infantes, qui in obliquo utero prave versi prodeunt, id est, qui *capite prævio ostio non imminet*; ii omnes solis manibus sine ullo instrumento, sine læsione aut detruncatione ullius membri secure verti extrahique possunt, quapropter *instrumenta hîc non usui sunt*. *Secundò*: Excipio omnes infantes, qui in utero obliquo bene versi prodeunt, si *adhuc supra pelvim siti, aut in eandem nondum procul delapsi aut coarctati sint, ita ut retrudi possint, quò juxta caput ad pedes penetrare possis*: dum hoc fieri potest, *instrumentis non opus est*; sed ii infantes manuum operâ integri & illæsi extrahi possunt.

Si verò *ex obstetricum inconsiderantia aut ignorantia infan-*

tes

tes capite prævio in cavitatem pelvis delapsi sint, & aquis jam effluxis in flexuoso anfractu tanquam in triangulo constipati neque dolorum impetu, neque artis opera, neque sursum, neque deorsum moveri queant, tum alia via non patet, nisi ut infantem, five mortuum five vivum, matris servandæ gratia, ut mortuum tractes, quod meritò nunquam tentandum esset, præterquam in extremo hoc periculo: detestor levem quorundam consuetudinem, qua infantes uncis extrahere audent! quamprimum dolores parum cessant, confestim audies: infans exspiravit: tum uncis extrahuntur miseri infantuli, utut adhuc vivant, & vivi quidem extrahantur cum Chirurgi pudore, Parentumque ac aliorum præsentium mœrore: Attamen si infans, uti dictum, in curvamine triquetra compressus fixusque hæreat, tum alia expediendi via non datur, quàm ut infans tanquam mortuus tractetur; atque tum unci nunquam usui esse possunt, quia humeri adeò valide obstant, ut caput, licet vi maxima detractum succedere non possit: quòd sicui nihilominus arrideat uncis rem experiri, illi liberum esto: sin minus succedat, aliud medium rei secure expediendæ non datur, nisi verticis perforandi, capitisque excerebrandi, ut porro manu juxta caput immissa humeri ab ossibus, quibus apprimuntur, removeantur; aliàs periculum est, ne operam perdas, & violentius trahendo parturientem lædas: Siquidem mihi ipsi contigit, ut caput licet omnino jam excerebratum, valida forcipe vehementer quidem, sed sine successu traherem, quia scilicet humeri ossibus validissime appressi renitebantur: capite verò excerebrato humerisque manu juxta caput immissa ab ossibus remotis facile aut minore cum labore succedunt; quapropter hanc methodum tanquam maxime convenientem, commendo.

Ad perforandum infantis caput singulari instrumento non opus est: vulgaris culter incisivus, usque ad extremum acumen obvolutus, aut forficula aut spathula acuta huic operæ sufficit: tum foramine digitis dilatato, cerebrum itidem digitis solutum egerendum est, quo factò caput seu manu, seu linteolo detra-
hen-

hendum, ac hoc modo tentandum, an corpus successurum sit: si succedat; perge modò trahere: sin minus succedat; tunc humeri ab ossibus liberandi sunt, uti dictum est, totumque corpus detrahendum: quando dico, *caput linteolo detrahendum esse*, id volo, scilicet *fasciam latiore filisque obliquis crenatam* (aut aliud exile firmumque linteolum) post caput ingerendam, colloque injiciendam esse, qua probe contorta infans extrahendus est, quam agendi rationem ego maxime probo.

Quibus *manus* sunt tam *subtiles*, ut talem fasciam post caput nondum perforatum ingerere possint, iis non necesse est aperire caput, ideoque ad hoc negotium expediendum magna commoditate gaudent: nihil unquam cum *arte obstetricandi* magis congruit, quàm *manus subtiles, digiti oblongi, ingeniumque capax*, sed tum humeri quoque expediti sint oportet ad sequendum trahentem, aliàs irritò conatu traheretur.

Nonnunquam ex alio casu infantes caput prævium exhibentes angustiam pelvis transire nequeunt, ut propterea dicto modo tanquam exanimis tractandi sint: attamen re præcognita & præmeditata & mater & infans servari quidem poterit, *infantem vertendo pedibusque extrahendo, quamprimum nimirum prægnans parturire cœpit*: casus ille, de quo hîc sermo est, quibusdam fœminis accidit, *quarum os sacrum quàm maxime prius in incurvatur, quarumque os coccygis durissimum & inflexibile ferre est*, unde partes finitimæ non nisi violenter retroagi possunt: At verò si hujusmodi parturientibus *in principio laborum* adfueris *arte enixum expediendo*, uti suprâ dictum, mater unâ cum infante servari quidem potest; quum aliàs omnibus ejusmodi infantibus certissime moriendum sit, quin & nonnunquam ipsa mater sine enixu occumbat.

Quæret fortasse quispiam: Si prægnantium partus expediri potest methodo hoc Libro hætenus demonstrata, *quàm igitur utilitatem adferant tot instrumenta, à plerisque Auctoribus typis exhibita atque commendata?* Cui respondeo: Quas-

cunque Artes & Scientias continuo exercitio emendari, atque ad expeditum usum magis magisque accommodari: *eadem & Artis obstetricandi ratio est*: quibuscunque *Speculis matricis, uncis*, aliisque instrumentis insolentibus Veteres plures infantes occidisse quàm servasse censeo; quòd si iisdem quarundam parturientium vitam nonnunquam servaverint, non paucas sane læserunt etiam & excruciauerunt, quorum errores nobis instar phari sunt atque monumenti, ut meliora investigemus: Et ego jam studium impertivi meum secernendo à paleis frumento, quæ reliqua sunt, alius porro eventilet.

Ex his, quæ jam dicta sunt, cuilibet satis liquet, *rarissime*, imò *ne unquam quidem instrumenta usui esse*, præterquam *infantibus incuria neglectis, monstrisque excludendis*, ut proinde *obstetricandi Ars* pro re inhumana, crudeli aut horrenda nequaquam posthac habenda, sed à quibuscunque cordatis æquisque hominibus maximi meritò æstimanda sit, & quisque obstrictum se sentiat ad usum *salutaris hujus Artis mathematicæ* mature adhibendum, priusquam ab incitia & incuria parturiens unà cum infante in maximum discrimen deducta sit. Huncce laboris mei fructum concedat Deus ad plurimarum foeminarum infantumque salutem, atque ad ter-Sancti Nominis Sui gloriam, AMEN.

FINIS.

Admonitio ad Lectorem.

Multi homines jamdudum querentes dolebant, quòd non sine incommodo suo seriùs cognoverint *de peritia mea*, qua valeam ego ad *corrigendos & restituendos mancos aut membro captos*, rerum eventu experti, meam peritiam & dexteritatem præstare multorum aliorum scientiæ, palàm profitentium, se curaturos ejusmodi malis laborantes, quorum tamen auxilio cum nummorum temporisque dispendio frustra se usos esse miseri querebantur, è contrario experti, se magna cum voluptate compotes fieri omnium eorum, quæ ego ipsis promiserim præstare; unde conscientiam me adstrictum esse censebant, ut in Diario novorum publico istam peritiam meam curarem publicari: Ego verò apud animum id statuere nunquam potui, ratus, proverbium observandum esse: *Ægro Medicum querendum esse, non autem Medico agrum*: quippe bona ultrò oblata plerumque suspecta sunt ac vilipenduntur, quamvis certum etiam sit, multos in miseriis detineri, quòd ipsos lateat, unde auxilium petendum sit. Ne igitur lucernam subter modium ponam, neque imiter vanos circumforaneorum clamores, (qui solius lucri stimulis incitati novorum relatoribus supplementa subministrant, sive schedulas significativas oppidatim dispergunt, ut plebi novorum cupidæ salivam moveant, & jam hunc jam illum vanis pollicitationibus lactantes argento emungant, sibi ipsis opulentiam exinde parantes) consultum mihi visum est relationem aliquam mearum operationum hîc loci subjungere, quantum quidem satis erit ad informandos eos, qui, quòd se vertant, nesciunt, aut sibi aut suis auxilium petitori: non quidem, ut ejusmodi miseriis laborantes ab aliis Operatoribus aversos allicerem; sed, uti dictum, eos solum informarem, qui nesciant, unde auxilium petant, aut qui ab aliis irritò successu illud petiverunt: Atque ut speciatim innotescat, quanam corporis vitia redintegrare soleam, aliqua illorum frequentius obvia describam.

1. *Obstipa seu obliqua capita*, quæ ob tendinum contractionem directa teneri nequeunt, sed in alterutrum semper humerum inclinata sunt, neque in adversum latus flecti possunt, ea, inquam, capita erigo, & efficio, ut in medio humerorum directa emineant.

2. Si *caput atque collum ad alterutrum humerum ulterius discedit*, eaque non recta sed obliqua è corpore assurgunt, personæque deformant, licet eadem Personæ caput & collum quoquoersum flectere ac movere valeant: istam deformitatem tollo, & caput & collum in genuinum situm inter humeros super medium corpus directa restituendo.

3. Sicuti *alter humerus altius altero assurgit vel duorum digitorum, & quod excedit, latitudine*; tum aut solum altiorem humerum deorsum redigo,

aut dum altiore redigo, depressiorem sursum redigo, quoad usque eadem altitudine conveniant.

4. Si alteruter humerus ex tendinum contractione prorsum nimis trahitur, ut exinde scapula exstet & emineat; talem humerum prorsum nimis tendentem in locum genuinum retrorsum redigo, ut exstans scapula sublidat, ac costis plane iterum incumbat.

5. Si uterque humerus nimis prorsum trahitur, dorsumque nimis latum & pectus nimis angustum sit, unde dorso fornicato corporis deformitas; ejusmodi humerum utrumque retroago, pectusque tam latum, & dorsum tam angustum planumque reddo, quam quidem opus est ad justæ staturæ correctionem.

6. Si alterutrius lateris coxæ nimium exstant, & superius corpus alterutram coxam excedit ac incurvatur; tale corpus in rectam staturam restituo, curans, ne porro in alterutrum latus declinet.

7. Si costæ in alterutrum latus discedentes excreverunt, & multo majores factæ sunt quam costæ in adverso latere, unde corpora gibbera & quam maxime deformia: tum costas excedentes retrorsum redigo, in altum nimis assurgentes impedio, ne altiùs crescendo assurgant, eoque efficio, ut minores costæ in cavo latere accrescant, unde utrumque latus pariter suppletur, tum porro totum corpus superius in rectum statum redigo.

8. Si totum corpus superius in alterutrum latus delabitur, & exinde altera coxa introrsum, altera autem extrorsum cedit; tum ego coxam extrorsum cedentem introrsum, ac introrsum cedentem extrorsum redigo, & alteram alteri parem reddo, ut corpus rectum inter utramque coxam emineat.

9. Sicuti altera coxa altius assurgit quam altera vel duorum etiam triumve digitorum latitudine; tunc ego altiore deorsum redigo, ut cum inferiore rursum æqualis fiat.

10. Sicuti una aut plures vertebrae luxatae sunt, ac is exinde pedibus totoque inferiore corpore captus est, ut nec pedem nec ullum pedis digitum movere queat, atque superius corpus totum sit gibberum & obliquum; tum excedentes vertebrae introrsum redigo, ut succo nervorum via rursum pateat per spinæ medullam, atque hoc modo tali Personæ ambulandi facultatem restituo justumque staturæ habitum.

11. Sicuti lumbi sunt nimis sinuosi, clunesque nimis retrorsum exstant, unde cernuus incedit; tum nates prorsum ventremque retrorsum redigo, melioremque formæ staturam restituo.

12. Sicuti ossa femoris ob tendinum contractionem introrsum intorta sunt, ut ambulare nequeat, aut non nisi pedibus decussatis incedere possit; tum efficio, ut ossa ista retorqueantur, ut instar aliorum hominum incedere queat.

13. E contrario sicuti ob tendinum contractionem ossa illa extrorsum torta sunt, ut exinde itidem decussatis pedibus incedendum sit; iis æque ac prioribus offibus ambulandi facultatem restituere non dubito.

14. Itidem omnium infantum pedes, quorum digiti nimis introrsum vel extrorsum torquentur, efficio, ut in alteram partem vergant, ut directis pedibus incedere possint.

15. Siquis compernis genua ambulando inter se collidit, & exinde pedes inter eundem late distantes ponit instar vari: vel è contrario: si genua latius à se invicem distant, pedesque sibi invicem nimis appropinquant, instar vatii, ut in exitu sufflaminetur; ejusmodi malis laborantes restituo, ut convenienter ambulare queant, dilatans, quod nimis propinquum est, propiusque adducens, quæ nimium a se invicem distabant.

16. Si infantum tibiæ curvæ & inflexæ introrsum vel extrorsum excrescunt, ex morbo (uti vocant) Anglico, unde incurvi & incapaces fiunt ad ambulandum; tum efficio, ut tibiæ inflectantur, & rectæ evadant, ut accipiant facultatem eundi.

17. Infantes, qui pedibus obliquatis vel retortis nascuntur, hoc est, quibus pedes prope malleolos inflectuntur, ut plantæ pedum extrorsum aut introrsum cruribus apponantur, unde infantes ad ambulandum inhabiles redduntur; tales, inquam, infantes ego restituo, ut instar aliorum hominum super plantis convenienter incedant.

18. Quicumque in partu aut alio casu unum vel utrumque malleolum luxarunt, unde successu temporis crura malleolos transgrediuntur, ut ipsis super latere pedum aut malleolis incedendum sit; eos itidem restituo, ut super plantis pedum incedant.

19. Sicuti pedes per contractionem ita convolvuntur, ut tarsus suprâ nimis in rotundum gibbum elevetur, planta verò infrâ nimis insinuata sit, ut exinde ægre ambulare possit; talem restituo, ut convenienter incedat.

20. Siqui ex paralyti altero pede, imò altero latere capti sunt à ventre usque ad pedis digitos, ita ut ne quidem super pedem illum captum stare valeant, multo minus ambulare; tum ego efficio ut ambulent mediante instrumento quodam cruri accommodato, quo stare, ambulare, sedere, quin & genua flectere possunt, ita ut illis non opus sit gradum scipione subalari aut baculo fulcire.

21. Itidem remedia adhibeo omnibus contractione aliqua aut rigore laborantibus in humeris, brachiis, cubitis, manibus, digitis, quæ singula hîc recensere nimis prolixum foret.

22. Profectioris jam ætatis homines, qui jam inde ab infantia sua obliquati aut gibberi fuerunt, eoque insanabiles; nisi jam annosi nimis sint, corrigere insigniter quidem possum, aut à majore incurvatione conservare mediantibus capitulis (keurslijven) ex ferro aut ossibus balænæ confectis, quibus multo minorem deformitatem præ se ferunt, quàm aliàs solent, quoniam destituuntur vestiario, qui vestem illis commode & concinne accommodare novit.

Ratio cum Personis conveniendi hæc est; Priusquam laboranti curationem meam petenti manum adhibeo, totius curationis pretium pacisci soleo, neque contendo de numeranda pecunia, antequam vitii correctionem, aut curationem

rationem absolutam, quam promisi, præstiterim, nihil postulans pro labore, instrumentis, impensive, nisi conditionibus promissis antea expletis, præterquam quod ii, qui capitiis utuntur, tenentur ea extra pactum solvere: adhuc petentibus certum tempus plus minus trimestre libenter concedo, prout scilicet accidentia corporis se habent; quod tempus si effluxerit sine competentem emendatione, tum pacto, si libet, absolvi possunt, nequaquam adstricti ad ullam compensationem: verum intra illud temporis spatium si competentem melius habeant, tenentur curationem continuare, usque dum promissam restitutionem assequuti sint: quo tempore, ne pensio in serum protrahatur, pecuniam ex pacto mihi numerari curo, quamvis opus sit, laborantes diutius adhuc continuare usum instrumentorum ad restitutionis confirmationem, cujus pacti conceptam syngrapham ab utroque contrahente subsignari curo.

Tantillum de vitiis corporum, quibus quotidie remedia adhibeo, instrumentis ac commodis à me ipso inventis, ea restituens, neque dictorum numero terminata sunt vitia, quæ curo, nam præter memorata plurima curavi: Et hoc pacto multorum desiderio me satisfecisse arbitror, existimantium, me male fecisse, multosque miseros defraudasse, quod dudum non palàm fecerim in Diario novorum publico donum à Divina gratia bonitateque mihi concessum, ut plurimi eo miseri juventur. Quicumque igitur vel in suo vel suorum corpore memoratis miseriis aliisque similibus vexatur, neque eo, ubi habitat, loco auxilium invenire potest, eidem ex hoc patet, unde auxilium sibi petendum, aut quorsum alii illud petentes ablegandi sint.

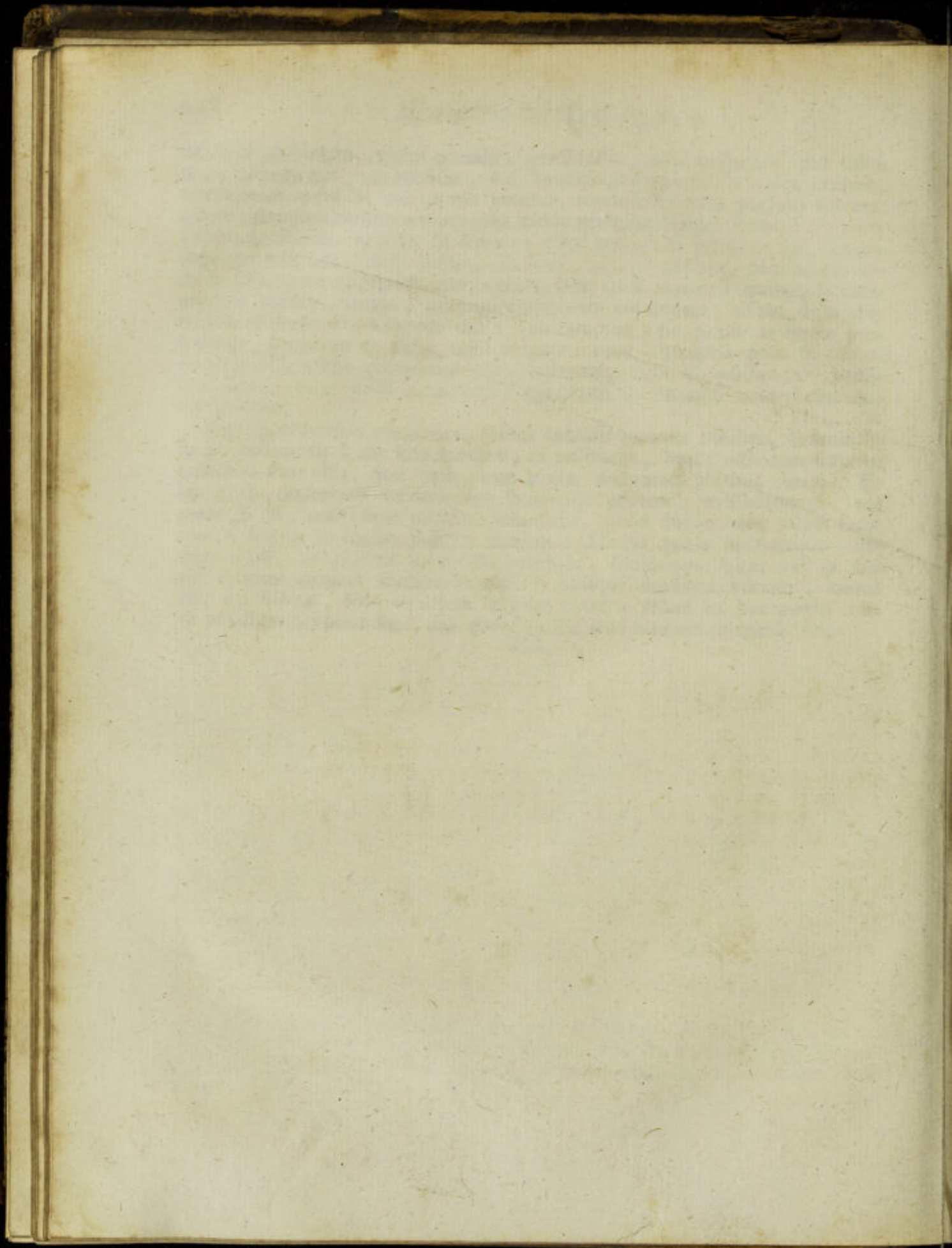
Vale.

OBSERVATIONES

NOVAE

SECONDAE

EDITIONES ACCESSERUNT.

OBSERVATIONES
N O V Æ,

QUÆ

SECUNDÆ HUIC

EDITIONI ACCESSERUNT.

OBSERVATIONES

IN O V A

QUB

SECONDE HUC

EDITIONI ACCESSERUNT

INFANS BRACHIO,

*Ad humerum usque natus, & non obstante obliquo
utero feliciter servatus.*

A Nna . . . Uxor Arnoldi ab Heusden quatuor jam dies partus labores passa, quando XV. Kal. Decemb. Anni M. DC. XCV. ad eam arcessebar ego; tactu verò explorando eam, comperiebam infantis brachium dextrum ad humerum usque jam esse natum, jacente infante sinistrâ manu & ambobus pedibus in fundo uteri, suoque capite incumbente sinistro ossi ilium, atque in hac figurâ infans jam à pridie jacuerat, quo tempore quoque, secundum Matris Obstetricisque dictum, fuerat mortuus.

Causa mali hujus situs erat, quod uterus fundo suo nimis planè mulieris lumbis vel spinæ dorsi erat appositus, quo infans capite suo pubis ossibus adstabat superne, unde obstetricis ignorantia non liberatus, post effluxas aquas vehementi pressione, caput pedetentim in partem lateralem & humerus in uteri orificium delapsus est, in quâ figurâ infans inveniebam mortuum, matremque debilitatam valdè: immittebam manum meam in uterum, sinens propendere brachium, atque porrigere pedetentim ad pedes, quos attingere poteram difficulter me enim impediēbat brachium sinistrum, quod idcirco ad me quoque attrahebam, atque removebam parumper ad latus.

Dein attingebam pedem unum, quem quantum poteram, ad me trahebam & quoniam rursus sursum cedere perpetuo volebat, ipsi vinculum linteum duos digitos latum alligabam, non nodans neque substringens, verum illud solummodo circum pedem talumque posteriorem circumvolvens, quo vinculo pedem istum tenebam firmiter,

dum interea omnes meas intendebam vires, ut & alterum quoque pedem attingerem, sed frustra, quoniam crus alterum liberare nunquam poteram, quapropter tentare debebam, an infantem isto uno pede invertere possem.

Itaque vinculum linteum, pedi circumvolutum, ne de pede delaberetur, ambabus contorquebam extremitatibus: atque igitur unâ manu vinculum tenens, & leniter trahens, alterâ mea manu infantis brachium introducebam, & infantem parte corporis superiore lente protrudebam fursum, dum ego pedetentim vinculo pedem ad me trahebam, unde verti incipiente infante, pedem unum in uteri orificium introducebam, dein manum rursus immittens, ut quærerem pediolum alterum, quem ego tunc etiam sine magna difficultate inducebam in orificium uteri; ambos pedes, vertendo infantem, attrahebam, donec ventre suo pronus jaceret, atque tunc ad me trahebam, usque dum ventre esset natus: quo tempore parturientem rogabam, vellet omnes suas vires intendere, atque ita juvare ut excluderetur infans, efficiendo aliquos nixus, vel ita agendo acsi ipsi essent nixus, quod & fideliter præstitit ipsa, mox liberatam iri sperans, prout quoque tunc confestim liberata erat; infante capite & brachiis simul ita transeunte.

Infantem, sicuti cogitaveramus, reperiens mortuum, statim manum, non abstringendo infantem, in uterum, immittebam, ubi secundinas satis laxas comperiebam, quasque porro dissolvebam, educebamque, liberans deinceps ab omnibus sanguinis grumis uterum, eumque circum manum meam contrahi faciens: manum deinde extrahens, apponebam ventri constringens linteum, tradebamque puerperam obstetrici aliisque præsentibus mulieribus, quæ eam in lectum collocabant vel potius eam benè rectèque disponebant; parturientem enim juveram corpore in lecto cubantem, pedibus vero & natibus de lecto prominentibus, duabusque mulieribus pedes tenentibus.

Vix suo loco rectè disposita erat puerpera, quin talibus corripereetur spasmis seu nervorum contractionibus, ut omnes circumstantes atque etiam ego eam mori putaremus, non autem diu durabat quin aliquatenus vires suas suamque recuperaret mentem, agens mihi gratias pro auxilio à me ipsi præstito, læta se nunc unius horæ spatio liberatam esse, postquam tam diu jacuerat exspes.

Profitebatur mihi postea, se in nullo suorum puerperiorum tam cito ac in ultimo fuisse restitutam, ne vel minimum hoc cujusdam læsionis, lacerationis, procidentia, vel in continenda urinâ difficultatis comperiens incommodum.

MULIER QUÆDAM,

Seu juvenca gravida in partu mortua, cum jam in uteri orificio esset infans.

PRidie Kal. Februarii Anni M. DC. XLVI. ad fæminam advocatus fui habitantem Hagæ-Comitum in vico vulgo dicto *Het Spuy*, quæ nunc sex dies parturiendo triverat, atque visitata fuerat, sicuti dicebatur mihi, à quinque Obstetricibus, quæ eam exspem derelinquere debuerant omnes; Omnis certitudo rei, quam nancisci poteram, erat, quod infans in initio capite diu elatum valdè steterat, quodque dein delapsus erat eum in locum, in quo nunc jam multos dies immobilis hæserat; porro mihi affirmabant obstetrices infantem die antecedente adhuc vixisse validè, sed illo die parumper admodum movisse se: Erat nunc hora circiter decima, vel undecima ante meridiem, quum ego fæminam tactu explorans inveniebam pudenda ad crassitiem fere pugni tumida & ita occlusa esse, ut non nisi vi vel unico digitorum ad infantis caput adducere possem, fæminamque inveniebam adeo debilem & defatigatam, ut vix verba

quædam posset proferre, valdè Anxiam, & facie æquæ ac toto corpore turgidam; evomentem quandoque liquoris quandam copiam, & quæ nunc per longum tempus nec alvum exoneraverat nec vesicam.

Videns miseram patientem una cum infante capite periclitari, dicebam ego, ut scilicet obtrectionem atque convivium, si forte res non ex voto succederet præcaverem, me ipsius respectu nihil fore tentaturum nisi post quorundam Medicorum consultationem atque approbationem: quapropter ab obstetrice ibi presente petebam, vellet Dominum... quippe qui ut Poliatrus hanc miseram visitabat ejusque curam agebat, adire, atque rogare eum, ut simul cum adhuc aliis duobus Medicis, qualescunque etiam sibi ipsi placeret eligere, ante horam pomeridianam secundam adesse vellet ædibus patientis hujus, ubi & ego essem quoque, ut una consultaremus, quomodo patienti miseræ, si modo possibile, succurreremus.

Interim Dominum *Theodorum Schoon*, Dominumque Doctorem *Jalon* rogari jubebam, ut consultationi interesse vellet; & cum Dominus *Schoon* non esset domi, adibam ego una cum Domino *Jalon* patientem, atque in transitu Chirurgum *van Dyk* rogabam velle se nostrum esse socium, sicuti fecit quoque.

Domum Patientis venientes, eam reperiebamus in misero admodum statu; & quærentibus nobis, quare Domini Doctores illuc arcessiti non venirent? à muliere quâdam, quæ nuncium tulerat, respondebatur, quod, illâ dicente me ibi fore præsentem, responsaverat Dominus... sibi eo die non vacare tempus, præscripsisse se remedium, & quod, cum medicamina forent consumpta, ad ipsum tunc rediret ipsa, atque sic miseram Patientem in suâ deserebat miseriâ.

Nos igitur videntes vires valdè minui, nihilque nisi
sum-

summo periculo tentari posse, consultum duximus eventum commendare Deo.

Quum autem decessimus inde disquirebamus nos, quæ forsan esset causa, quare fœmina non possit liberari, atque pro certissimo ponebam, utrum istius mulieris malè inversum jacere, & infantem, quamvis ipsius caput in orificio uteri fuerat tactum, pelvi tamen perversè incumbere, esse nempe Petauristam, qui capite suo in coccygis ossis cavum delapsus erat; neque etiam nixus infantis caput ulterius propellendo fuisse sufficientes, quoniam illud in locum perversum comprimebant adstringebantque, quapropter absque auxilio impossibiliter poterat liberari infans, cessasse porro nixus, quia natura, cum incassum plane laboraverat, tædiosa quasi facta fuerat: Addebam ego, quod, si obiret femina, non inconsultum foret aperire eam, spe inveniendi infantem adhuc vivum, eo quod obstetricum una mihi paulo ante dixerat, putare se illum hætenus posse sentire vivum; quodque tunc unusquisque de veritate conjecturæ meæ posset esse certus.

Postquam igitur ab invicem digressi eramus, egoque abiveram aliorsum, circa horam istius meridiæ quartam iterum ad Patientem advocabar: me vero illuc adveniente ipsa jam erat mortua atque Chirurgus *van Dyk* præsentibus obstetricibus eam aperuerat statim, infantem autem invenerat mortuum; cum rogassem illas quomodo & infantem comperissent & uterum, respondebant mihi, *quemadmodum tu dixeras*: meoque digito designans cadaver, erat enim adhuc denudatum nondumque plane confutum, rogabam illas, *nonne ibi jacet fœtus posteriore corporis parte in fundo uteri?* Illæ vero annuebant rursus, addebatque obstetricum una; *atqui sic tamen dicitur, rectè versus est infans.*

Errores in hanc Patientem ignorantia commissi hi sunt.

I. Obstetrix, quæ primum ad eam vocata fuit, tactu explorando non rectè judicavit nec distinxit, quomodo uterus erat versus, quique in eo infans situs; & qualis difficilis partus inde expectandus erat.

II. Periculum hoc non rectè prævidens neque prævidere potens non attulit huic Patienti neque afferre potuit necessarium auxilium, quo infans uterusque, quantum possibile erat, transitui disponderentur benè.

III. Coacta fuit Patiens hæc omnes vires suas perverso labore frustra perdere, quoniam infans & uterus ita jacentes nixibus magis magisque evadebant malè dispositi, atque infans usque in coccygis ossis curvamen capite delapsus in tali statu immobiliter fixus hædere debebat.

IV. Ex hisce antecedentibus erroribus tribus ortus est quartus; cessatio nempe laboris seu nixuum, natura enim in cassum laborans tædiosa quasi fit, labiturque in querulam patientemque quietem.

Omnes hosce errores imperitiâ Obstetricum commissos esse mihi constare videtur, eo quod se ipsas patientem hanc juvando valde deditas gerebant, quare etiam ad quinque usque, sicut mihi narratum est, ad eam fuerunt advocatæ, sed quæ omnes æquè hæsitantes & consilii inopes erant: imo & hoc testari debeo, quod, cum ibi adessem ego, magno animi affectu officium auxiliumque suum obtulerint ipsæ.

V. Neglectum quoque est naturalem promovere exonerationem, cujus Doctorem præcipue oportuerat habere curam: vespérâ enim præcedente misera patiens admodum se cruciaverat ut suam redderet urinam, & tamen ne vel minimam evacuationem nancisci potuerat; pariter quoque alvus plane fuerat suppressa: atque ita inferne occlusâ feminâ, non tamen desistebatur repletum corpus magis adhuc implere, singulis horis præscripti cujusdam potus plenum dando cochlear.

EPI-

E P I S T O L A

A D

DOMINUM W. VINK.

Med. Doctorem, Anatom. & Chirurg. Lecto-
rem Rotterodamensem scripta Voorburgi
IV. Id. Novemb. Anni M. DCC. XIII.

DOCTISSIME DOMINE!

MI DOMINE!

Dubio procul Tibi etiamnum recenti in memoriâ versatur, me XIII. Kal. Novemb. Anni hujus M. DCC. XIII. tuo inductu arcessitum fuisse Rotterodamum ad sartoris cujusdam Uxorem, in semitâ vulgo dictâ *de Dronkenmanssteegs* habitantem, quæ tunc jam quinque dies parturiendo triverat, atque vehementi feбри etiam, & delirio admodum debilitata erat: Meum esse duco, atque Tibi & Publico quoque utile, exactam istius casus Tibi tradere narrationem, nullus dubitans quin pergratum Tibi futurum sit, extraordinarii istius obliqui uteri sitûs accuratam & perspicuam posse habere ideam, indeque liberandi impossibilitatem tali in casu percipere clarè.

Nosti, Obstetricem, quæ inde à Die Lunæ parturienti huic adfuerat Mulieri, Tibi mihiq̃ue ut cæteris adstantibus mulieribus retulisse, natibus prodire infantem, partumque promovere nihil, verum immobiliter fixum manere illum:

O o

atque

atque hoc dicebat illa, cum tamen verum nec uteri nec infantis situm cognosceret neque intelligeret, & multo minus rei istius mala perciperet consequentia.

Tu quoque nosti, me audito hoc statim subiti partus spem dare, dicendo, quod, si infans natibus prodeat, non difficile foret parturientem liberare: verum opus aggrediens confestim mirabar valde, me statim experiri humerum sinistrum prodire primum, & mox deinde sentire me ipsius dorsum atque humerum dextrum, foetus enim potissimum resupinatus, & humero sinistro prodiens, atque mihi obversus erat, adeo ut humero dextro magis elato, & sinistro magis depresso jaceret: atque immittens dextram meam subtus infantis dorsum rectà sursum, ibi foetus cervicem & collum comperiebam, ac manum meam porro in altum evehebam usque ad foetus caput; quod versus uteri latus dextrum mento suo pectori arcè appressum & firmiter compressum erat

Explorabam porro, an in parte uteri sinistra aliquod spatium superesset; sed experiebar, me non nisi magnā difficultate posse immittere manum inter foetus humeros, cervicem, & caput, interque uterum, qui illis infantis partibus firmissime erat constrictus, adeo ut ab hac parte nihil tentari posset, ad perversum foetus situm immutandum.

Relinquens igitur illum locum, consultum judicabam accuratè investigare perversum uteri situm; eumque in finem meam immittebam manum sinistram, quam porrigebam transversim subtus dorsum infantis, & mox sursum versus ubi manum & digitos versus me ipsum inflectens foetus caput & pectus quidem attingere, sed nullo plane fructu quicquam operari poteram, quoniam nec ibi ne minimum quidem inveniebatur vacuum spatium, caput enim mento supra pectus, & uterus supra ambas istas partes constringebatur firmiter, tantāque vi, ut non nisi maximo labore, &
ne

ne quidem absque dolore vel unicum digitum aperire, nec porrectum contrahere possem.

Omnes tamen meas intendebam vires, ut pervenirem altius, verum frustra, quoniam in uteri impingebam latus: dico me tetigisse uteri latus, qui, cum in sinistro abdominis latere debuisset jacere, tunc temporis directè fursum versus situs erat, unde poteram concludere firmiter, uterum fundo suo sine dubio in abdominis latere dextro jacere.

Ut mihi hanc rem persuaderem magis, pertentabam manu mea sinistra abdominis partem exteriorem, dextramque etiam porrigebam prorsus, quantum poteram, versus abdominis latus dextrum, atque sic quam maxime evadebam certus insueti hujus & admodum obliqui uteri situs, cujus fundus penitus defederat in propendens abdomen, in latus nempe abdominis dextrum, in quo propendente abdominis latere dextro infans totà posteriori corporis sui parte, idest, natibus atque cruribus delapsus & compressus hærebat, unde duæ profluebant impossibilitates inevitabiles.

Prima impossibilitas erat, quod propter insuetum hunc & admodum perversum uteri & infantis situm nulli nixus, quanti etiam forent vel jam fuissent, exprimendo per orificium uteri infantem prodesse possent, cum è contra infantem modo validius deorsum in abdomen propendens deprimebant, nihil aliud exprimentes quam liquores, qui necessario hic manere debebant, sicque plus detrimenti quam emolumenti afferentes.

Altera impossibilitas, quæ inde necessario profluebat, erat, quod diuturno nixu & vehementissimâ fundi uteri depressione, atque omnium liquorum necessariorum defluxu, absolutè esset impossibile, manum aliquam vel brachium tam profundè in uteri fundum inferre, ut infantis partes posteriores, veluti nates, crura vel pedes attingi possent, sine quo tali in casu minimè verti, & consequenter nec extrahi nec gigni poterat, quod in initio dolorum adhuc fieri potuisset,

dum aquæ uterum dilatatum & expansum retinebant, dumque uteri fundus unâ cum infantis partibus posterioribus nondum tam profundè in abdominis latus delapsus ac compressus erat, cumque consequenter adhuc majus erat spatium, ut eo pertingere aliquis ac necessariam operam adhibere posset.

Nosti, quantopere mihi cordi erat, quantoque labore ac opera conabar, mulierem istam, si factu possibile fuisset, ab infante liberare, qui non tantum mortuus erat, sed & jam summopere putrescebat, quapropter non tenebar fætus istius ullam habere curam: verum omnia erant frustranea, quoniam propter obliquum illum uteri situm mihi impossibile erat istas fætus partes attingere, quibus non comprehensis in tali situ nullus infans verti nec per uteri orificium juvari potest; quare igitur, coactus eram ego miseram illam in isto statu derelinquere, indubiæ dare morti, quæ, prout nosti, postridie circa meridiem secuta est.

Tu quoque non ignoras, quam libenter aperuissem cadaver istud, ut tui ipsius oculis veritatem omnium, quæ ante dicta sunt, demonstrarem, quô tibi non tantum non difficile fuisset, de omnibus uterorum & foetuum obliquè jacentium consequentiis posse judicare, hic enim erat gravissimus & difficillimus omnium, qui contingere poterant, uteri pravus situs.

Verum Apertura hac tu quoque prorsus potuisses evasisse certus veritatis ipsius obliqui uterorum situs, quem, etiam si satis clare meo in Libro ob oculos posui, ut contempleris ipse, Tibi forsan nunquam fuit occasio, cujusque Tu ut oculatus testis potuisses testimonium præbere omnibus, qui quoniam ego hætenus unicus sum, qui situm illum detexi obliquum, eum adhuc in dubium revocant, quæque dubitatio etiamnum multas necat, quem tamen si crederent rectèque perciperent se ipsas vel suas ex isto mortis periculo absque

absque morâ juvari paterentur, in quo nunc istius increduli neglectus causâ pereunt.

Mulier hæc, de quæ huc usque locuti sumus, hætenus modo secunda est, in quâ talem extraordinarium obliquum uteri situm expertus sum, & quamvis prior huic erat similis, non tamen illius respectu spes prorsus deerat, quod adhuc liberari posset; sed desperatum propositum illam præ vitâ mortem eligere faciebat; & ut ab incommodo marito liberaretur, (prout mihi ipsi dicebat) optabat potius fætu suo, qui adhucdum in vivis erat, retento mori, quam cruciatus tolerando ab infante liberari, suumque apud maritum remanere, quapropter meum auxilium abnuebat, atque post aliquot dies una cum foetu diem explebat ultimum.

Prior ille uteri situs à posteriore tantum in eo differebat; quod nempe prior magis directè pronus in abdominis prominentiâ, & hic posterior totus in propendente abdominis dextro jaceret latere, fætuum vero in uteris situs ambo prorsus æquales erant: in priore etiam omnes infantis superiores partes attingere quidem poteram, ipsius vero partium posteriorum nullam: ut & digitum meum in ipsius os me immittente, mordebat me leniter; atque etiam pluribus aliis locis illum hætenus validè vivere sentiebam, quare mihi religio erat vocare illum in mortis discrimen, alias enim, propter extraordinarium obliquum uteri & fætus situm, mulieri nullus expectandus erat eventus; Non quidem pro certo pono meâ operâ infantem indubiè fuisse moriturum, quamvis tamen etiam à periculo non abfuisset prorsus: mulier vero, quæ hætenus vires suas fere habebat omnes, suam foetus que sui mortem præ molestâ cum marito vitâ eligebat desperanter, atque ita post aliquot dies suam reddebat animam.

Ut nunc post duo hæc rarissima exempla Tibi demonstrem quoque magnam, quæ rectè cum obliquè jacentibus uteris intercedit, quamvis in uno perinde ac in altero æque malè

verſi prodeant infantes, differentiam; non poſſum quin narrem tibi, quid VII. Kal. Novemb. ſextiduo poſt caſum, qui in ſemitâ vulgo dictâ *de Dronkenmansſteege* accidit, contigerit.

Arceſſebar nempe Hagam Comitum ad Uxorem cujuſdam Gallicæ Linguae Præceptoris, cujus uxori meo auxilio opus erat; agebat enim tertium ab inceptâ parturitione diem infansque, prout dicebat, præcedenti nocte erat mortuus, ipſa autem mulier magnâ lipothymiâ laborabat, atque ſumma anxietate.

Me accedente Galliæ Eccleſiæ Paſtor quidam Ardentem fundebat preces; ego vero, ne vel minimum temporis perderem, me ſtatim operi aptabam: Finitis precibus mulierem comperiebam adeo languentem, atque anxiam, ut opus aggreſſi non auderem, quapropter aliquam moram rogabam, timens ne illa ſub ipſo opere moriretur; atque ita circiter quadrantem horæ me cunctato, pulſuque venæ pauliſper aucto ordiebar opus comperiens ſtatim ambas manus uteri orificio imminere, infantemque ſimili modo verſum jacere ac illum in muliere habitante in ſemita nunc ſæpius dicta *de Dronkenmansſteeg*; uterum vero rectè benèque eſſe ſitum, inque eo adhuc ſatis eſſe aquæ: Siniftram meam per pauco labore ac etiam dolore immittebam juxta dorſum ad infantis nates uſque; dein quærebam pedes, quorum unum ad me trahebam uſque ad orificium uteri, tuncque infantem verſabam parumper, ſeponendo ambas manus illaſque in eum locum diſponendo, ubi mihi obeſſe nequibant; porro etiam pedem alterum in uteri orificium inducebam, & totum infantem circumverti faciebam, illumque ventre ac pectore verſabam deorſum; tunc vero illum axillis tenus promovebam, ac primum educebam brachium dextrum, mox quoque ſiniſtrum; tuncque parvo labore etiam una cum ſecundinis ſequebatur caput; Atque ita mulier cum à fœtu tum

à ſe.

à secundinis facili prorsus lenique modo intra unius quadrantis spatium planè liberata erat.

Ex his duobus eventibus diversis nunc luce meridianâ clarius videre potes magnum, quod obliquè jacenti utero cum tali, qui benè jacet, quamvis in utroque infantes modo æquali versi sint, intercedit discrimen, quam facilè infans inverti possit in uno, & quam difficilè, vel etiam quidem impossibiliter in altero: in neutro autem horum tali modo versus infans unquam in mundum prodire potest, nisi antea peritâ manu fuerit inversus: nam qualis etiam spes obstetrices alat, qualemque dent aliis, infantem eo modo transiturum fore; ego tamen validis argumentis fretus dico, infantem nisi in antecessum versus sit, eo modo nequaquam nec à fortissima fœmina, nec à vehementissimis etiam nixibus posse educi.

Animadvertas porro Domine, si placeat, etiam hoc, quam conducibile sit, si aqua vel in totum vel maximâ ex parte in utero manserit, tunc enim manet ille extentus atque rotundus vesicæ instar, quæ aqua vel vento expansa manet, unde sufficiens datur spatium perveniendi non tantum ubicumque opus fuerit, verum etiam spatium illud amplum vertendo atque versando, prout necessitas exigit, infantem, conducit valdè; qua in re quoque retentæ adhuc aquæ lubricum magno est adjumento: è contra facillime quoque concipere ac concludere potes, quam difficile esse debeat infantem etiam in benè jacente utero vertere & rotare, si nempe omnis defluxerit aqua, cumque uterus undiquaque arcte, rigide, firmiterque circum malè versum infantem contractus sit, imò aliquando adeo arcte ac firmiter contractus, clausus atque compressus, ut non nisi bene illita manus, neque hæc absque maximo labore in dimidium uteri tantum immitti queat, ubi tunc sæpius ita comprimitur, ut manus brachiumque evadant hebetia, & ferme insensilia, quod haud melius quam pedi torpido, qui diu in loco incommodo fuit positus,

tus, comparare possum: qua manuum atque brachii hebetudine rectum acumen sensus aliquando amittitur adeo, ut impossibile sit ad discernendum, quale membrum qualisve pars corporis infantis attingatur.

Si itaque hoc aliquando ita contingit, quemadmodum ego illud sapissime expertus sum, etiam in rectè jacentibus uteris, quis inde igitur non posset concludere, quàm difficilia hæc omnia necessario sint in utero obliquo, in quo omnes antedictæ difficultates duplicantur valde, imo ubi adhuc multo major accedit difficultas, quæ in rectè jacente utero nunquam occurrit aut experitur, neque unquam occurrere potest; nam in Utero recto jacet Uterus in rectâ lineâ cum meatu pelvis, & quam altè vel quam profundè in eum manum immittere necessarium fuerit, brachium tamen inter pelvis ossa comprimitur nunquam: verum in utero obliquo semper magis vel minus constringitur, pro ratione magis vel minus obliqui uteri situs: imo adstrictio illa quandoque potest esse tanta, ut illa artis Magistrum ab opere desistere cogendo sufficiat, prout ut in semitâ, dictâ de *Dronkenmanssteeg*, factum fuit.

Probè animadvertas Domine, istam brachii adstrictionem, de quâ hic loquor, non esse eam, quæ efficitur solummodo à naturalibus angustiis pelvis, quæ in unâ muliere angustior multo ac in aliâ esse potest: cujus rei exemplum planè singulare in cujusdam Lectoris uxore sensi, ubi ego os pubis inter & curvas ossis sacri vertebrae non majus, quam duos digitos latum, inveniebam spatium, mirabarque repetitis tentaminibus comperire me, quod, quando duos digitos sibi invicem imponebam in crassissimas circa os sacrum vertebrae, mei tunc digiti singulo nixu arctè admodum constringerentur, atque hæc quoque causa erat, quare ibi infantis caput tam immobiliter hæreret fixum, usque quo caput tandem à me versatum & in pelvis latus reclinatum majus inveniret spatium, dilabereturque. In penetrandâ tali
arcta-

arctatâ pelvi, brachio quidem multa difficultas occurrit atque renixus, non tamen ab ossibus comprimitur illud, quamdiu rectâ lineâ sursum ducitur; utero autem obliquè jacente, brachium statim comprimitur quam cito coactus fueris illud versus unum vel alterum abdominis latus convertere, imo tum maxime, si uteri fundus in abdomen propendens defecerit, vel ibi jacuerit pressus, tunc enim brachium necessario, ab uno latere infernè, & ab altero latere supernè, pelvis ossibus apprimi debet; sicuti & Tu dubio procul ex formâ pelvis ipsâ quam facile potes percipere.

Ex omnibus antedictis igitur, tam clarè, quam quod duo & tria sint quinque, sequitur, quam cito mulier incipit parturire atque innotescit, (sive ante sive post ruptas membranas) quod infans prodeat malè versus, quod dorsum, venter, una vel ambæ manus, humerus, sive cervix partui se offerant, confestim esse dandam operam, ut sine morâ liberetur mulier per aliquem, qui in istoc opere bene exercitatus est; moramque omnem & matri & infanti noxiam esse atque perniciosam: Nam ab eo tempore, quod membranæ ruptæ sunt, Partus singulis horis difficilior, imo tandem quidem evadit prorsus impossibilis: rumpentibus enim membranis, mulier adhuc omnibus suis gaudet viribus; aqua uterum hætenus tenet in omni sua magnitudine & amplitudine; infans etiamnum vivus facile se verti & rotari finit, imo adjuvat sui ipsius exitus promotionem: Econtra Partu dilato disperditur aqua, vires pedetentim diminuuntur; infans traditur mortis periculo; & infans jam mortuus incipit putrescere & fetere; fetor inficit uterum, & ille iterum sanguinem omnem; inde sequuntur animi deliquium, phrenitis, vehementes motus, contractiones nervorum, concussiones membrorum, & tandem anxietates, ipsaque mors.

Quod si autem neglectus Partus subiti talibus periculosis subjectus sit accidentibus, etiam uteris bene versis, cum nempe infantes malè versi prodeant, quanto magis omnia

hæc mala consequentia inevitabiliter sequi debent, cum malè versi infantes in malè versis uteris jacent; atque quanti criminis suntne illæ omnes reæ, quæ, quamvis ratione muneris & officii sui talem lethalem neglectum præcavere debeant, tamen contra omnem rationem claramque demonstrationem Partum differunt, usque dum tandem nimis sero imploratur auxilium.

Hæc cum ita sint, prout evidentissima sunt, neminique, qui æquus est, si modo claram meam de obliquè jacentibus uteris hypothesein concedat, ignota esse possunt, neutiquam mirandum est, in omnibus frequentibus Urbibus quotannis tot mulieres infantesque solo accelerati partus neglectû mori ac perire misere; taceo nunc de iis, quæ rure ubique eadem de causâ obeunt, unde quaquaversum tot vidui efficiuntur & orphani, quorum multi etiam inde nutrimentum à publico implorare coguntur: quapropter bonum esset fanè, ut Magistratus contra talem perniciosum neglectum bonas leges instituerent, easque executioni darent, ut ita, quantum, in ipsis est, impediant, ne in posterum multi talis lethalis neglectûs se faciant reos.

Si Dominus forsan roget, quosnam se perniciosi Partus accelerati neglectus quam maxime agere reos: ad id ego, quamvis neminem sigillatim accusem, tamen secundum veritatem respondebo, atque eo magis quod sciam tibi cordi esse, ut noxios in arte errores emendare juves.

Primæ, quæ nobis hic occurrunt, quæque se omnium maximè istius perniciosi neglectus accelerati partus reas faciunt, sunt Obstetrices: Sequuntur dein Doctores Medici: Et tandem parturiens mulier ipsa, ipsiusque consanguinei: atqui hi omnes, sive conscii sive inscii, lethalis hujus neglectus rei sunt.

Primo, certissimum est multas Obstetrices, sive conscias sive inscias, suâ negligentia multarum feminarum infantumque mortis esse causas, quæ accelerato partu in vitam quidem servari potuissent: Illæ enim, etiamsi plus satis expe-

experiuntur, multas unâ cum suis malè versis infantibus mori mulieres, non excluso foetu, quæ tamen parturitionis initio facillimè, paucò dolore, & absque periculo potuissent foetum eniti, nimirum per aliquem qui istius operis ipsis peritior est; insistant tamen malæ isti consuetudini, non partum accelerando, sed cunctandi absque spei fundamento. Causa suæ sine fundamento cunctationis & spei verosimiliter ex suâ, quâ periculum imminens ignorant, oritur ignorantia: non enim videtur, quod discriminis conscia, parturientes & infantes absque foetus exclusione sinerent mori, si crederent eas aliorum manu & in vitâ servari posse; quapropter ego existimo, dicendum esse & credendum, illas hoc ex ignorantia facere, & quidem præcipue, quia non norunt discernere, num uterus bene malè versus sit, & per consequens nesciunt, an in tali, qualis illis occurrit, uteri situ infans absque versatione nasci posset nec ne; nam si scirent foetum absque versatione nasci non posse, quî foret possibile, quod non statim implorarent auxilium? idcirco nequeo credere, illas verum uterorum situm intelligere, aut tactu posse discernere. Atque ista ignorantia adeo est, quod earum respectu cum pudore debeo dicere, universalis, ut hactenus ne unicam quidem obstetricem compererim, quæ mihi rei istius rectam potuit dare informationem.

Sed quid mirum, ipsas tactu suo verum uteri situm non posse discriminare, multoties enim non sciunt, qualis infantis pars partui se offerat: affidebunt mulieri quandoque tres vel quatuor, imo etiam quinque vel sex dies, & tamen postremo die non magis ac primo scient dicere qualis corporis infantis pars ante vel in orificio uteri sit: dicent infantem natibus prodire, dum interea humeris, cervice vel dorso se offert, multisque erroribus talibus obnoxia sunt: Si autem verum nec uteri nec foetus situm sciant discernere, quomodo rectum poterunt ferre iudicium, cumque veritate loqui de periculis & imminetibus infortuniis inde emanantibus,

quæque inevitabiliter inde sequi debent, si non subito liberetur parturiens mulier? At quoniam de iis non possunt judicare, non ergo infantes habendæ sunt, cum in suâ ipsarum ignorantia à doctiore non petunt consilium, eumve advocant in auxilium: Vulgare effugium ipsarum est, dicere: Illic vel illic fui, ibi infans tali etiam modo situs erat, ibique quidem tam vel tamdiu durabat, & tamen parturiens feliciter liberata est, sperabam & hanc quoque feminam liberatam quidem iri; cum tamen nullo veritatis fundamento queant dicere, quomodo uterus in illa quæ liberabatur, inque illâ quæ liberari nequibat, situs erat; ponas enim, infantem in rectè jacente utero prodire natibus, parturiens, si adhuc satis valida sit bonosque edat nixus, certè quidem ita liberari poterit, præcipuè, si ipsi parum auxilii adferat obstetrix; si vero in obliquo vel propendente Utero natibus prodeat infans, impossibile est ad educendum, nisi in antecessum vertatur totus, pedibusque extrahatur infans: atque ita cum multis aliis tum uteri tum foetus sitibus quoque comparatum est. Quod cum ita sit, unus quisque, qui prudens est, facile videre potest, quam periculosum sit solo obstetricis confidere judicio, quæ suam inscitiam indicare veritatem alium non vocat in auxilium, sed quæ potius extrema tentare vult, donec jam nimis fero sit; quæque se ipsa hoc modo mulieris infantisque cædis in consanguineorum dolorem facit ream.

An non multo satius foret, & religiosius, sibi que minus periculosius, si mox obstetricandi artis peritum vel Doctorem Medicum, vel Magistrum arcessat, illumque adhibeat in consilium, atque tunc vel differat, vel acceleret partum? An non tunc hoc modo suum agere coram Deo hominibusque omnibus posset justificare? Quod si vero illud negligat, quomodo se ipsa habebit infantem, imo quisnam criminis eam absolvere poterit?

Verum

Verum dicens; arcessivimus nos talem vel talem Doctorem Medicum, ut ex ipsius præscripto media nixus incitantia mulieri daremus, utque sic infans propelleretur fortiter: Respondeo ego, hoc fuisse benè, si rectè jacuisset uterus, & uteri orificio tali modo imminuisset infans, ut validi nixus illud protrudere potuissent: Cum autem contrarium sit verum, an non se igitur noxii neglectus reas agunt ipsæ, usûsque perversorum remediorum, quæ multo plus detrimenti afferunt quam emolumenti? Et an aliquis, qui rem benè perspectam habet, tales obstetrices potest habere insontes? Non putem ego: Nam si rectè intelligerent, quale damnum vehementes nixus afferant, si uterus ad latus, infansque in utero malè versus jaceat; alienissimæ forent ab incitandi medicinis nixus voluntate; nam loco quod tunc nixus per uteri orificium propellerent infantem, operantur plane contrarium, exprimunt enim aquam utero, uterique fundum profundius deprimunt, infantem autem tam firmiter comprimunt, ut immobiliter fixus hærere debeat, atque parturientem reddunt imbecillem; unde tunc unum malum sequitur alterum, usque quo mors & matrem & infantem vitâ privat: Obstetrix interim cogitando perseverat se egisse benè, imo egisse se quicquid agere poterat: Et sane, fecit illud omne quod poterat, unicâ re, quæ parturientem infantemque in vitâ servare potuisset, exceptâ; si enim parturitionis initio artis obstetricandi peritum Doctorem quendam Medicum, vel Chirurgum arcessivisset, ille verosimiliter parturientem liberare quidem valuisset, quod illa efficire nequibat, quodque obstetricum aliquæ non cernunt libenter, quoniam inde constat istas non omnia scire, neque etiam omnia perficere posse, ac quidem alii, qui à Deo majoribus dotibus donati sunt.

Ex prænarratis his facile est ad concludendum, quod, quemadmodum obstetrices intempestivè prorsus remedia ni-

xus incitantia à Doctore Medico postularint, putantes parturienti se fore facturas benè, sic & Medicus ipse non sit infons, quando solo obstetricis imperitæ dicto talia remedia dat præscribitve: Verum quidem est medicum non nisi seductum secutæ matris infantisque mortis evasisse reum; eo quod perversè ipsi narrabatur & persuadebatur, infantem tali vel tali modo uteri orificio incumbere, quâ de re non aliter judicat quam ex eo, quod ipsi obstetrix instar veri dicit, cum moris non sit, quod mulierem tactu exploret ipse, quod tamen ipsius quidem foret officium, quo autem si ipse perfungi vellet, forsan non tantum obstetrix sed & omnes adstantes ei obniterentur, quæ inveteratâ consuetudine de veritate obstetricis dicti minime dubitant, quapropter passim cæcè remedia præscribit, sicque cæcum cæcus ducit, atque in puteum labuntur ambo, id est; ambo se faciunt reos; obstetrix; quæ perversè judicat perversaque remedia expostulat; Medicus vero; qui ignorans, num obstetrix judicaverit rectè, media præscribit, quæ & parturienti & infanti noxia sunt, loco quod auxilio essent illis: Obstetricem enim, cum aliquam foetus partem sentit, atque nescit, quænam pars sit, illud confitendi pudet, utque ignorantia suæ ignominiam effugiat, divinare potius vult, quam dicere se corporis partem, quam infans offert, non posse discernere satis; atque eâ propter potius dicit, infantem tali vel tali modo uteri orificio imminere, ut eo facilius nixus incitantia remedia præscribat Medicus, quod tamen, etiamsi obstetrix verâ diceret, ipsum facere non oportebat, nisi illa simul ipsi dicere queat, quomodo jaceat uterus, ut ex utroque tum uteri tum infantis situ certo fundamento possit judicare, num bonum tutumque sit remedia præscribere talia, num vero è contra melius magisque necessarium, ut obstetricandi artis peritus Doctor Medicus vel Chirurgus arcessatur, antequam mulier infans que in majus immittantur periculum.

Equi-

Equidem quoque scio, in talibus casibus obstetrices magis reas esse quam Doctores, quos talia remedia rogant, perversum testimonium, sive incitiâ sive confitendi inscientiam suam pudore, dando: Verum etiam; ut omnem dicam veritatem; quando Vir Religiosus semel imo sæpius ab obstetricibus ita fuit seductus, an non prudentius ageret, cavendo sibi in posterum, ne decipiatur amplius? Et an non postmodum obstetricum testimonium deberet habere suspectum? Imo an non tunc tutius satiusque foret, quod proprio suo sensu, proprioque examine rei veritatis se redderet certum? quam quod talibus dolosis nixus testimoniis pergeret præscribere remedia, in parturientium infantumque damnum atque detrimentum.

Etenim certum est, quod si parturiens mulier utero infanteque pessime jacentibus, nixus incitantibus remediis utitur, ego diuturnâ experientia, & indubitato veritatis fundamento dicere, omnesque plenâ certitudine certiorare valeo, tum parturientem mulierem tum etiam ipsius fœtum, si vivat hætenus, in multo majus lethale induci discrimen, quam absque talium remediorum usu: Et me quod attinet,; ego in talibus casibus medicinas nixus incitantes nec dare nec præscribere prorsus vellem, quantumcunque inde nanciscerer temporale emolumentum: Sumque ego omni tempore paratus ad dictum meum omnibus veritatem amantibus in arte sociis, omnibusque aliis, qui istius rei curam habere vellent, evidentissimè demonstrandum, & tam dilucidè declarandum, quam quod bis bina sunt quatuor. Vita mea verisimiliter non amplius adeo longa erit, & proprium lucrum non necesse est me incitare atque movere ad tanto zelo partum subitum commendandum; attamen mihi esset, maximè volupe, si meorum monitorum fidorum tanta haberetur ratio, ut ea propter antiqua, mala ac noxia negligeretur praxis, ejusque in locum introduceretur melior, ad multarum matrum atque
in.

infantium conservationem: gaudeo me exonerasse in re tanti momenti meum animum; & optarem quidem me omnes posse monere homines, præcipuè Medicinæ Doctores de illo intempestivo perversoque nixus incitantium remediorum usu, solo rogatu imperitarum obstetricum, absque proprio examine, vel absque examine & approbatione periti Doctoris aut obstetricantis Chirurgi.

Mihi videtur, duas reverâ solummodo res esse, quæ Doctoris Medicos possunt movere, ad salutare meum consilium non amplectendum, sequendumque antiquam pravam noxiamque consuetudinem.

Primo esse potest, quod Doctor Medicus proprio suo tactui diffideret forsan, quippe credens, quod, si omnino ipse parturientem tactu exploraret, veri tamen uteri infantisque situs non magis evaderet certus quam testimonio obstetricis, quam operis istius peritiorem esse oportebat, ac ille ipse; quoniam illud earum opus proprium est, ipseque in eo non exercitatus, quamvis ratione studii sui corporis partes melius quam obstetrices cognoscat: Quâ in re Virum talem prorsus errare non facile dixerò; nam, ut vera dicam, non est certe factu tam facile ac proclive, quam quidem aliqui, qui opus illud nunquam experti sunt, sibi imaginari possent: Multa sane observatio magnaue ad id requiritur experientia, ne facile suo ipsius tactu seducatur aliquis; non enim semper tale spatium invenitur, quali quidem opus est, ut quis oblatam infantis partem verumque uteri situm amplè satis ambire, atque ita bene distincteque discernere possit: Quapropter non est quod quis miretur, Doctorem Medicum non libenter tentare velle, ut suo ipsius tactu de vero uteri infantisque situ se reddat certum, Attamen mirari satis nequeo, audere Doctorem, in omni ista incertitudine, præscribere remedia, dum ignorat an bonum afferent malumve; quoniam in antecessum illum coarari oportebat, ut ab artis obstetricandi perito quodam Doctore

ore aut Chirurgo veri uteri infantisque situs redderetur certus, ne mulieri aut infanti adferat detrimentum ullum.

Altera ratio, quæ medicum movet vel facile movere potest, est, quod forsan timeat, ne, si abnuit obstetricis rogatu ac testimonio præscribere aut dare nixus incitantia remedia, in malam partem illud fumeretur, atque contemneretur ipse: homines enim imperiti, tam obstetrices quam adstantes, isti noxiæ pravæque praxi ita assueti sunt, ut, si cuidam religioni sit, solo obstetricis testimonio remedia nixus incitantia præscribere, ipsam quidem statim defererent arcefferentque alium, qui lucri, propriæque æstimationis cupidus est; Nam si casu fortuito situs uteri infantisque talis sit, ut per vehementes nixus promoveri possit partus, remedia ipsius laudantur, celebraturque Medicus; si vero partus non sequatur, eo quod propter nimis obliquum uteri infantisque situm impossibiliter sequi potest, obstetrix tunc, Medicus omnesque consanguinei se mutuo consolantur, dicendo: *Utique peregimus omnia, quæ peragere poteramus*: non tamen cogitantes se rectum partum promovendi medium neglexisse, adhibuisse è contra remedium ei plane contrarium, seque ita matris infantisque mortis causas existere, imo se perverso suo medio, istam accelerasse mortem; si enim mulieris tempestivè partum acceleravissent, forsan & mater & infans unâ potuissent salvari.

Forfan dicet Dominus, impossibile est ad persuadendum mulieribus, ut se adeo cito per Virum paterentur liberari, præcipue quum adhuc sperant per mulierem fore liberandas; non obstante, quod tristi experienciâ constet, quam multas istac fraudulentâ spe esse vitâ privatas.

Equidem & ego scio, impossibile ferme esse, ad educendos ex tali mala ac inveteratâ valde consuetudine homines, quamvis consuetudine istac prava nimis sero ex-

spectandi quotannis multæ mulieres infantesque pereant: Obstetrices vetustam consuetudinem omnibus suis viribus suffulciunt, continuo spem dando partum adhuc quidem futurum, & eapropter cunctantur sperantque ad extremum usque, donec mortis signa coram oculis cernant, aut spiritum reddat mulier: Et etiamsi obstetrices benè possent cernere, sibi ipsis verum spei fundamentum deesse, utpote insciis veri uteri infantisque situs, suum tamen os suo ipsarum cordi contrarium est; nam loco suam imminentis periculi inscitiam confitendi, indicandique suum metum æque ac spem suam, vanâ suâ spe nitentes cunctari suadent semper, atque mulierem ita unâ cum suo infante mori faciunt.

Verum quidem est, in hisce regionibus, utique in ple-
risque urbibus insuetum esse, quod mulieres manibus Viri
liberentur, & adhuc insuetius, quod hoc fieret tempesti-
vè satis; attamen Dominus probè novit, Parisiis non am-
plius adeo insuetum id esse, quia nempe bonus successus
plerotque eo usque jam ibi illuminavit, ut plurimæ matro-
narum etiam primariarum se per artis obstetricandi peri-
tum Magistrum potius quam per obstetricem faciant libe-
rari: Atque si in hac nostra Provinciâ recta methodus a-
liquando admitteretur ac adhiberetur, nullus dubito, quin
felix rei successus vetustam illam noxiamque consuetudi-
nem quam citissime quidem demigrare, omniaque obstacu-
la removeri faceret: quæque obstacula imprimis sunt.

- I. Parturientium pudor.
- II. Imperitarum obstetricum res propria.
- III. Ingentium impensarum metus.
- IV. Graviores patiendi formido.

Quæ obstacula, meo iudicio, removeri quidem pote-
runt, vel saltem diminui adeo, ut perversæ tali noxiæque
consuetudini amplius continuandæ sufficientes esse nequi-
rent. Si vero Dominus roget, quâ ratione hæ difficulta-
tes

tes removeri vel diminui possent, non recusabo ego meas de hac re cogitationes tecum, aut sub correctione, communicare.

Indubitate verum est, Magistratus Præfectique leges ac instituta in pravas noxiasque consuetudines posse statuere, & quidem præcipue in eas, quibus quotannis in plerisque urbibus, atque rure ubique multi homines pereunt & moriuntur.

Ponas mi Domine! esse in urbe aliquà damnosum puteum, in quem quotannis multi homines ex ignorantia inciderent, inque eo opportuni auxilii defectu suffocarentur atque extinguerentur, ponas denunciari Magistratui, urbis incolas falso conceptu vel inveteratâ pravâ consuetudine puteum illum nolle obturare, nec amovere periculum illud: Quæritur, an non Magistratus, cum monitus sit de tali pernicioso puteo deque tali neglectu obturandi puteum istum, deberet bonis legibus ac institutionibus curare, ut oppiletur noxius ille puteus, utque suorum bonorum mandatorum neglectores atque præcatores punirentur.

Nunc autem prorsus certissimum, atque extra omnis dubitationis aleam positum est, in puteo ignorantiae obstetricum, supinique neglectus mulieres parturientes festinanter liberandi, quum nempe uterus & infantis mali versi jacent, in urbibus omnibus & rure ubivis annuatim magnam mulierum infantumque multitudinem perire, quæ tamen omnes vel saltem quo ad maximam partem servari potuissent.

Annon æquum esset ut Magistratus Præfectique egibus ac mandatis suis perniciosum talem ignorantiae puteum oppilent, atque ita lethale hoc amoveant periculum? Nullus dubito, mi Domine, quin neglectus bonorum ac necessariorum contra istam lethalem parturientium cito liberandarum cunctationem edictorum oriatur inscitia, eo quod Magistratibus Præfectisque ejus rei recta notitia nondum data sit, quodque ea propter periculum diuturnæ parturitionis magnamque subitæ liberationis utilitatem non

rectè cognoscant percipiantque hætenus; quia enim suæ etiam ipsorum uxores isto pernicioso neglectu non magis ac foeminæ vulgares à morte reservantur, incredibile idcirco est, quod si duarum istarum perversitatum feriâ monitione clarâque demonstratione inducti, formarent rectum conceptum, suas ipsorum uxores ac tot alias negligere vellent, neque vellent abire à tali inveterato abusu malâque consuetudine differendi subitum partum.

Noxia hæc consuetudo tam profundas radices egit, & inter obstetrices, ac ipsarum operâ iater omnes in universum mulieres adeo vulgaris est, ut ipsis juri & rationi plane contrarium videatur, si tu obloquaris ei, & subitum suadeas partum, ipsisque demonstres, quod, uteris infantibusque male jacentibus, statim post ruptas membranas deberent liberare. *Qui ajunt, permetteremus nos, dum adhuc vivit, extrahi infantem?* contra omnem rationem pro certo habentes, vivum infantem eo in mortis periculum inductum iri, vel eo certissime mori debere illum: Atqui si vel omnino verum esset, foetum eo vitâ periclitatum iri, quod autem ita non est, satius tamen foret periclitari illum, quam quod mater unâ cum infante absque auxilio morti traderentur miserè.

Veritas autem hæc est, quod infanti vivo multo minus periculi mortis sit, si versetur & extrahatur statim, quam si in isto situ linquatur perverso, tunc enim utrisque, Matri æque ac infanti, moriendum est: atqui si hoc verum sit, prout reverâ est, quare non confestim conareris in vitâ servare ambos.

Scire quidem vellem, qua ratione quove fundamento pro certo habeatur, quod morti traderentur infantes, quum statim post ruptas membranas vertuntur ac extrahuntur? Impossibile est concipere ullum inter operandum infanti lethale periculum, quum nempe à prudenti peritoeque obstetricante Chirurgo efficiatur operatio: mortis discrimen
non

non in extrahendo infante, sed in ejus periculoso situ positum est; si enim non extrahatur vivus necessario mori debet, neque nasci potest; adeo ut impossibile sit in vitâ servari posse infantem, nisi unico isto extrahendi citò medio: mortis discrimen igitur in extractione positum non est, sed extractio proximum unicumque medium est ex mortis periculo illum liberandi: quare omnibus hominibus, & præcipue proximis meis, consanguineisque suadeo ego, ne istoc salutare medium negligant, sed ut illud quo citius eo melius adhibeant: quinimo puto, quod, si infans malè versus se offerat etiam in utero jacente rectè, minus periculosum sit, illud pedibus extrahere cito, quam cunctari, donec obstetrix aliquo alio modo conetur protrudere illum.

Si igitur Magistratus Præfectique bene essent informati, beneque perciperent, quænam ratio sit, quare tot mulieres unâ cum suis infantibus non extrusis moriantur, quî posset esse possibile, quod legibus bonis perniciosum talem non impedirent neglectum: Verum ah! Illi, quorum esset Magistratus rectè benèque de eâ re in formare, non faciunt illud: Ab obstetricibus id expectandum non est, nam ipsarum inscitia impedimento est, quod veras difficilium partuum causas perciperent; & sua ipsarum res aliena est ab implorando citum auxilium ab aliis, qui istius operis ipsis peritiores sunt; atque ideo extrema tentare malunt, quam quod opus suum traderent aliis.

Non itaque expectandum est, quod ab iis Magistratus Præfectique rectè informari possint de magnis acceleratorum partuum emolumentis, deque magno detrimento hos procrastinandi.

Nosti etiam, mi Domine, quam pauci Doctorum Medicorum veram difficilium partuum causam percipiant rectè, quoniam hætenus perpauci sunt, qui obliquorum uterorum

rectam habent ideam, uti nec inevitabilum malarum, quæ inde oriuntur, consequentiarum.

Noſti me primum fuiſſe, qui Anno M. DCC. I. in libro meo, qui dicitur *Novum obſtrictantium Lumen*, obliquum uterorum ſitum rationibus atque figuris publico manifeſtaſſe, indicâſſeque inevitabilia, quæ inde profluunt, pericula.

Dolendum vero eſt; novum iſtud lumen in omni ſua claritate manifeſtatum hætenus tam paucorum Medicorum oculos aperuiſſe rectè; non obſtante quod multi magni Viri ſuam acquieſcentiam ſummam etiam cum gratiarum actionibus demonſtraverint mihi; aſt dolendum eſt, illos tali firmo & immobili fundamento non melius hætenus ſuperſtruxiſſe, dubio procul quia hujus rei imperiti, utpote numero maximi, vetuſtam perversam ac lethalem praxin nimis adhuc ſuſſulciunt, partim quidem ob eaſdem rationes, propterquos pro authoritate Dianæ Deæ certabat Deme- trius.

Pauci ſolummodo ſunt dies, cum Dominus quidam juvenis viſitandi honore me dignatus eſt; Veniebat ille tranſeundo Angliam Pariſiis, ubi annum moratus artem obſtrictandi addiſcere conatus fuerat; dicebat mihi ſe iſto tempore ducentis partibus interſuiſſe, imò ſe ipſum effeciſſe aliquos in Noſocomio dicto *l'Hôtel Dieu*, ubi tali quid contingit ſæpius; rogabam ipſum, num liber meus jam ibi eſſet notus; dicebat non, belli nimirum cauſa, addebat autem illum jam ante quinque annos Jenæ typis eſſe excuſum: Rogabam quoque ipſum, num Pariſiis certam etiam obliqui uterorum ſitus haberent notitiam? Reſpondebat mihi, non; quodque ille ipſe ejus rei hætenus nullam experientiam habuerat, *quamvis ego*, agebat ille, meas manus tali ac tali modo ſectere debui, unde ego bene intelligere poteram, illum quidem ex obliquè jacentibus uteris extraxiſſe infantes, attamen obliquum

quum uterorum situm non observâsse illum, quapropter mihi occasionem præbebat dicendi, quod Parisiis suas operationes peragerent cæcè ac vagè, & non adeo claro firmoque notitiæ fundamento, quod & non negabat ille. Interim tamen in partu adjuvari per Chirurgos artisque obstetricandi peritos Magistros ibi jam pervulgare erat; Atque nosti, mi Domine, quam vulgare illud jam factum erat Amstelodami, dum in vivis esset Celeber. Doctor Medicus *Roonhuizen*, qui istud opus citò liberandi magno cum applausu peregit: Atque optandum esset, quod & illud in omnibus frequentibus Urbibus fieret vulgare, quippe quo multæ in vita servarentur mulieres: Idem ille Doctor *Roonhuizen* opponebat se quoque semper Liberationis subitæ procrastinationi, tanquam parturientibus infantibusque valde noxiæ, neque omittebat obstetricum negligentiam redarguere acriter: attamen quoque scio, quod in universum quererentur nummorum summam, quam sibi dari poscebat, quamque temperare ipsum oportuerat quidem, ut etiam vulgares mulieres æque ac divites ab ipso potuissent juvari.

Ut igitur tandem tecum communicem, quæ ego concipiam, quod omnes difficultates atque obstacula possent removeri, vel ita diminui, ne eapropter impediretur ut talis necessaria praxis, qualis liberatio cita est, obtineret locum, sub correctione dicam: fore nimirum admodum necessarium, ut in unaquaque urbe frequente aptus peritusque obstetricandi artis Doctor vel Magister crearetur, talibus sub conditionibus ac mæotris, ut honestè indè posset vivere; atque hoc sub certâ singuli Partus pretii limitatione, ratione mediiorum hominum: impotentium atque pauperum respectu ex Urbis ærario, vel generali civium censione ipsi satisfieri deberet: vulgarium respectu parvo mæotro deberet esse contentus, accipiendo paululum plus à pauperibus: respectu civium honestorum stipendium ejus iterum aliquanto majus esse

se deberet: atque majus adhuc respectu divitum; & tandem à præpotentibus ratione statûs ac generositatis ipsum liberaliori dono oporteret donari, eâ tamen restrictione, ut si liberalitate ac generositate ipsi non darentur majora, stipendio statuto deberet esse contentus.

Atque tali modo ars obstetricandi ab unoquoque in unaquaque Urbe Magistratu rite ordinato, maxima certè obstacula removerentur vel ita emollirentur, ut non amplius occurreret renixûs multum: Pauperes enim muliêres gratis, ac ut dicitur *Pro Deo* possent juvari, vulgares non ultra vires gravarentur, uti nec illæ, quæ magis potentes largiterque à Deo ditatæ sunt.

Rebus ita à Magistratibus urbium ordinatis, omnis in unaquaque urbe, ubi talis Doctor Medicus vel Magister creatus fuerat, obstetrices jurejurando, vel certâ quâdam mulctâ obstrictas esse oportebat, ante vel statim post ruptas membranas, marito sive proximis parturientis consanguineis, ingenuè, saltem quantum penes eas est, indicando verum uteri infantisque situm; & si neutrum certo noscent discernere, eas & hoc, absque reticentiâ, sincerè dicere oportebat, ne ipsarum occultatione decipiatur aliquis.

Quod si Obstetrices non plane essent persuasæ uterum atque infantem rectè ac bene versum esse, eas obligatas esse oportebat, ad arcessendum Doctorem illum Medicum vel Magistrum, aut ad proximis consanguineis, animi sui liberandi causa, suadendum, eosque rogandum, ut Personam constitutam advocare vellent, ad explorandum an partus citus absque periculo procrastinari posset nec ne: quo facto animum suum exonerarent illæ, & quantum in ipsis est omnis neglectûs essent insontes, neglectusque tunc in parturientem ipsam caderet, vel in illius consanguineos, si isti renuerent Personam ad hoc opus constitutam arcessere, aut secundum ejus examen bonumque consilium opus dirigere.

Et si omnes in unaquaque urbe, in qua talis Doctor vel Magister creatus erat, obstetrices taliter agendo obstrictæ essent, id ipsum, illis etiam esset, magno levamini, illæque libere id agere possent, quippe quod ipsarum æstimationem talis obedientia ne vel minimum posset minuere, è contra ipsarum obedientia prompte deberet laudari, neque in ipsarum posset tendere detrimentum.

Si vero forsan eveniât, quod Doctor Obstetricans vel Magister examine suo comperiat, parturientem impossibiliter posse liberari, si non vertatur atque extrahatur infans, & quod nec mulier parturiens, nec consanguinei operationem illam aut pati aut permittere vellent, quodque mulier ac infans morirerentur indè, non aliter tunc videre possem, quam quod istæ Personæ utriusque se mortis reas faciant, monitæ enim, mulierem propter malum uteri infantisque situm absque auxilio omnino minimè posse liberari, inexcusabiles sunt.

Quando sub Lege Mosaicâ alicujus bestia feriens esset vel mordax, bestięque Dominus quamvis monitus non curaret prævenire, quod inde effici poterat, malum; bestię Dominus talis reus erat, si hominem aut bestiam læderet vel necaret; quare igitur non esset quis reus, qui uxorem suam aut proximam quandam amicam mori fineret, neglectu unius certissimique medii illam illiusque infantem in vitâ fervandi.

Omnia quæ dicta sunt, si Magistratum mandato in usum introducerentur, cito quidem per virum obstetricari pudorem discuterent, neque se per virum ab infante magis, quam à calculo vesicæ puderent liberari: Eventus felix declararet è contra, omnem gratitudinem bonæ Magistratum Rectorumque deberi, curæ, eo quod talem perniciosam mulieres infantesque absque recto remedio morti tradendi abolevisent consuetudinem.

Ex hac rustitatione ac exercitio bono adhuc alia sequeretur utilitas maxima, quæ alioquin exspectanda non est; quod nempe constitutus talis Obstetricans Doctor vel Magister frueretur commodissimâ occasione unam pluresve ad id destinatas personas suo ductu suaque directione sensim informandi, & exercitio arti obstetricandi proprios reddere, atque sic non necesse foret ullius valetudinem aut vitam imperitis ac in exercitatis committere hominibus, prout nunc aliorum inopiâ etiam sæpius debet fieri, sicuti quoque nunc difficile valde foret ad inveniendum virum peritum in singulis urbibus majoribus: Re autem hac, prout de eâ supra dictum est, in consuetudinem introductâ, apta subjecta deesse non necesse foret, tuncque multi homines non in tantis versarentur angustiis, neque ad tam ingentes cogerentur impensas, ut ex procul remotis urbibus aut pagis virum talem arcessant, tanti temporis jacturâ, unde contingit sæpius, parturientem mulierem jam mortuam esse, vel agonizare eam, antequam arcessitus Vir advenerit; quod Tu, Mi Domine! Ipse Experienciâ testari quidem potest, atque quod mihi contigit sæpius.

Dominus novit, quod hâc æstate præteritâ Rotterodamum arcessebar, ad tutoris cujusdam Uxorem partu levandam; me vero adveniente mors jam appropinquaverat mulieri, crucifixum cereumque manibus suis tenenti, meusque adventus ferotinus prorsus erat. Atque mihi illud etiamnum contigit *Pridie Non*: hujus mensis *Novembris*, quum Vlardingâ me curriculum arcessebat ad Medicinæ ibidem loci Doctoris Uxorem, quæ hætenus quadraginta solummodo horas parturiendo triverat; me autem jam ad proficiscendum parato, Dominus Juvenis aliquis equitando adveniebat mihi nunciabat, mulierem jam esse mortuam: Sicque contingit sæpius, quando auxilium tam procul petendum est.

Nihil

Nihil itaque, mi Domine ! Videtur amplius remanere, nisi unica adhuc difficultas, quæ non nisi experientiâ potest superari; atque hæc est pavor ille, quo perstringuntur parturientes, quôque horrescunt dolorem, quem sibi imaginantur esse intolerabilem: Præcipue hujus rei ratio hæc est, quod dolorem partus subiti putant similem esse illi quem sentit mulier, quando jam 3. 4. vel 5. imo sex dies parturiendo trivit, ubi omnes aquæ defluerunt, uterus firmiter contractus, atque ubi mortuus est vel jam putrescit infans, tamque firmiter compactus & compressus est, imo ubi ad hæc omnia etiam uterus obliquè jacet, atque infans perverso se offert modo; quando nimirum partus non nisi magno parturientis dolore, & gravissimo magistri labore fieri potis est: Quando autem liberatio citò, parturitionis initio, imo etiam secundo aut tertio die, peragitur, dolores nunquam tanti sunt; quin quidem benè tolerari possint, etiam à tenerrimis Matronis, ac præcipue si jam semel enixa fuerit mulier: Atque ego certus sum, mulieres, quæ illud experti erunt ipsæ, vel quæ adfuerint quando parturientes tam cito juverit obstetricans Chirurgus, postea persuasas fore, quod pavore doloris neminem oporteret subitum differre partum, sed quod ille peragatur quanto citius tanto melius, quodque minore dolore, minoreque periculo perficiatur opus.

Ex hisce igitur necessariò est concludendum, citum subitumque partum omnibus modis præferendum atque commendandum esse, ut tutissimum, certissimum, facillimum atque utilissimum; Doctoresque Medicos in omnibus urbibus eum oportere commendare Obstetricibus, atque Magistratibus esse Authores, ut ipsorum imperio & autoritate eum in usum introducerent, ordinationibus talibus ac institutionibus, quas supra indicavimus, vel quas ipsorum sapientia ac prudentia reperiretur illi scopo aptissimas; quo factò certè singulis annis multas à morte servarent.

Rr 2

Quod

Quod si hæc Epistola, quæ multo quam initio scriptio-
 meæ proposueram, excrevit, forsitan non satis potis erit, ad
 efficiendam in illo pernicioso parturientes subito juvandi ne-
 glectu universalem reformationem, me tamen spes alit, ut
 post has claras demonstrationes accuratæ tuæ non defuturæ
 sint commendationes: quorsum etiam hujus epistolæ cum
 Collegarum tuorum quibusdam, qui æqui sunt iudicii, qui-
 que Reipublicæ bonum amant, communicatio forsitan bonam
 posset habere efficientiam, quod Tibi ad faciendum vel
 omittendum pro libertate atque bene placito relinquo, omni-
 que honore permaneo.

DOCTISSIME DOMINE,

Tuus Obsequiosus Servus.

H. v. D.

HISTORIA

GRAVIS ADMODUM PARTUS QUI CONTIGIT.

V. Id. Febr. Anni M. DCC. XXIV.

Die Mercurii V. Id. Febr. A. M. DCC. XXIV. advocabar seu arcessebar Rotterodamum ad mulierem quandam, quæ jam ultra biduum parturiendo triverat, absque ulla probabilitate, quod liberari posset: Membranae pridie jam fractæ erant, postquam in antecessum aqua formata fuerat oblonga atque pusilla; quod semper præsagium est malè versi infantis, partûsque difficilis.

Obstetrix, reperiens unum infantis brachium Uteri orificio incumbere ac hære ibidem, utebatur prudentiâ mulierem incasso labore non defatigandi, prævidens quidem illam absque extraordinario auxilio non posse liberari, quod & etiam indicabat ipsa.

Illustriss. Professor *Wilhelmus Vink* tanquam Medicinæ Doctor ad mulierem advocatus, tam ex Obstetricis narratione quam ex proprio accurato examine judicabat, nullum tempus negligendum, sed citissimè auxilium implorandum esse; quapropter me epistolio propriæ suæ manus honorabat ad persuadendum mihi, ut tam cito advenirem, quam omnino foret possibile, cui rogatui serio accedebant mulieris parturientis Mariti lachrymæ ac supplicationes, quæ me

movebant, ut, non obstante tempore hiemali meaque ex liberatione cujusdam mulieris die, quæ præcesserat, Dominicâ defatigatione, me ipse cum parturientis Marito horâ matutinâ nonâ itineri committerem; atque sic unâ duodecimam inter & primam horam meridianam ad patientem adveniebamus, quam ego adhuc satis virium habentem comperiebam, eo quod incasso labore non defatigata erat, quemadmodum alias plurimæ parturientes in talibus casibus defatigatæ sunt, inscitâ nimirum Obstetricum, quæ tales mulieres ad edendos nixus incitant continuò.

Obstetrix amplam mihi de mulieris statu deque perverso infantis situ dabat historiam: atque post paululum temporis adveniebat & illuc Dominus Doctor Medicus *Vink*, qui mihi indicabat quoque, quid ad illud tempus usque respectu mulieris situsque infantis observaverat ipse, quod cum Obstetricis testimonio consentiebat apprimè rectè.

Necessario apparatu instructo opus aggrediebar præsentem Doctorem Medico Domino *Vink*, qui operationi ad finem usque intererat; comperiebam autem Parturienti plus patendum mihi plus laborandum esse, quam ullus nostrum sibi fuerat imaginatus; *partim* propter extraordinarium infantis obliquum situm, *partim* propter siccitatem magnam, defluxâ nimirum omni fermè aquâ, atque *tertio* propter vehementem adstrictionem & contractionem uteri, qui ad instar sacci fortiter constricti omnia adstringebat & compingebat firmiter.

Infantis situs erat talis: Infans duplicatus dorso incumbibat, longitudine suâ in & supra longitudinem pelvis; dextro autem latere deorsum magis; dextroque etiam complicato brachio suo; atque cubito suo partim contra, partim in orificio Uteri posito, non tamen ad extra vel deorsum propendente; caput infantis potissimum jacebat in sinistro natesque magis in dextro uteri & abdominis latere; femora & genua infantis ventri ipsius ac pectori incubabant; atque

atque crura rursus & pedes ipsius natibus incubabant complicata; adeo ut caput & genua in sinistro, natesque & pedes in dextro abdominis jacerent latere, atque omnia triplici crassitie, & altitudine sibi invicem imposita.

Hic duplex complicitus infans jacebat proinde curvatus & plicatus delapsus in cavum pelvis, utque in curvaturam ossis sacri ossisque coxigis, quare coactus eram subtus infantis latus inferiusque contrectare, inducendo primum meam manum digitosque meos deorsum ad intestinum rectum, unde tunc meam manum infernè ab infantis latere rectà sursum porrigeram, ut illic aliquas infantis posteriores partes quærerem aut invenirem: Verum in hac subvectione manûs, exterior illius pars prominentia ossis sacri ultimæque vertebræ tam fortiter comprimebatur & adstringebatur, ut præ dolore isto manum meam altius evehere non potis essem.

Tentabam alterâ meâ manu num illam subtus per axillam supra pectus evehere possem, quod mihi succedebat feliciter, ast ibi mea manus femoribus impingebat, & quidem adeo firmiter, ut nec per femorum medium nec circum ea, ad alterutrum arripiendum penetrare possem; ibi manus mea fixè & otiosè debebat remanere, neque eam ulterius sursum seu infantis partes posteriores versus provehere poteram, atque tanta aderat compressio, ut clausos digitos non aperire neque erectos claudere possem; manusque mea ad tantam premebatur hebetudinem, ut nulla certitudine possem nosse, qualem infantis partem ego attingebam: Ob quas rationes judicabam insperatum prorsus esse, ut solis manibus posset extrahi infans, quapropter coactus eram ad tentandum, num illud medio instrumentorum perficere possem, quamvis & ad id non dabatur spei multum. In *Ulteriore Examine* pag. 17. &c. eâ de re in simili ferme casu meam sententiam dixi, quomodo nempe talis malè jacens infans capite extrahi posset, quia nimirum loquebar ibi de situ quodam, ubi caput adhuc
ma-

manu poterat attingi : istud vero consilium mihi hoc in casu inservire nequibat , quoniam hîc propter magnam angustiam vehementemque adstrictionem ad infantis os porrigere mihi erat impossibile ; ac idcirco vel aliud hîc excogitandum erat medium vel mulieri retento infante moriendum.

Unica, quæ mihi hoc in casu obveniebat , via erat , ut medio unci corpore ex dextro in sinistrum protraherem parum latus, atque tunc infantem ita duplicatum extraherem ; sinistrâ igitur juxta brachium & sinistrum latus infantis iterum immissâ, introducebam etiam uncum ; sed magna siccitas vehemensque adstrictio tantum tactui efficiebant impedimentum, ut nulla animi securitate uncum auderem affigere , metuens , ne forsan mulierem uspiam vulnerarem : ut itaque efficerem majus spatium , infantis brachium sicco linteo quidem firmiter apprehendebam , illoque trahebam, ac si infantem conarer duplicatum extrahere, verum trahebam eâ intentione, ut ad mulieris latus sinistrum adducerem infantem , quod & eo proficiebat parumper.

Dein immittebam iterum manum sinistram, reperiēbamque aliquantò majus spatium, quo mihi occasio dabatur uncum in infantis ventrem ingerendi, atque ad me trahendi ; unde subgrandis in ventre oriebatur apertura ; & quoniam ego trahendo mulierem simul & laborare faciebam, intestina inde per aperturam ventris taliter exprimebantur , ut ex corpore extrinsecus ebullirent, quod rursus aliquantò majus efficiebat spatium.

Rursus brachium vi attrahebam, ac invehebam uncum in latus mulieremque iterum laborare faciebam, quod notabile rursus præstabat auxilium ; & sinistram iterum immittens, tunc sentiebam me sub costis lumborum vertebrae posse complecti , atque imaginabar mihi , quod si obtuso meo unco lumborum vertebrae illic complecti possem , etiam tunc valerem infantem extrahere duplicatum : invehebam
igitur

igitur uncum obtusum allaborabamque tamdiu, donec circum lumborum vertebrae circumvinctus esset, atque tunc rogabam mulierem vellet omni suâ vi eniti, ac urgere fortiter, dum ego interim simul omni meâ vi attrahebam uncum, atque ita bonitate Dei duplicatus transibat infans, totum nempe corpus ad caput usque, quod & statim post sequebatur, dein ego secundinas, quæ quoque satis magnæ erant, extrahebam, atque ita parturientem liberabam prorsus.

NB. Mulier non quidem erat magna, ast infans secundinæque tamen ideo non erant parva.

Postquam mulier omnes hosce labores perpeffa, & enitendo optimè perfuncta valdeque fatigata esset, mirabar ego, ipsi tantas adhuc superesse vires, quæ quoque me tertiam inter & quartam horam abeunte ipsi etiamnum supererant.

III. *Nov: Maji*, atque ita post tres à partu hoc difficili menses rogabam Doctorem Medicum, Dominum *Wilhelmum Viuk* super valetudine hujus memoratæ mulieris, atque mihi dicebat ipse, illam valere perquam optimè.

Nata mihi erat occasio Dominum istum de istius prædictæ mulieris valetudine rogandi, eo quod reperiēbam ipsum ad *Novum Portum* apud mulierem quandam, quæ jam aliquot dies parturiendo triverat, quæque liberari nequibat: Erat propectæ ætatis fœmina, triginta novem circiter agens annos, neque antea pepererat unquam: infans ejus benè versus capite in uteri orificio jacebat, quod caput à muliere apertum seu terebratum erat, ossa cranii dissoluta pendebant, cerebrum jam ex parte effluxerat, aut extractum erat, sanguinis dilapsus erat multum, gangrænaque totum jam penetraverat corpus, atque infans vehementer putrefieri jam incipiebat, unde magnus concitatus erat fœtor: increpabam obstetricem quod tam malè multasset infantem, dicendo ipsi, quod, etiamsi mea
S s
ipsius

320 HISTORIA GRAVIS ADMODUM PARTUS.

ipsius soror esset, ego ipsam non possem justificare, quodque obstetricem non deceret infantis caput aperire.

Rogabam illam, num extrahendi secundinas perita esset? Dicebat, *Imo*: atqui ergo, aiebam ego, illud committam tibi, nam me maximâ gravedine laborante, non necesse erit, ut me usque adeo denudem, ac quidem alias deberem facere ad extrahendas secundinas.

Me igitur collocabam ante parturientem mulierem, & apto forcipe apprehendebam frustum cranii simul cum circumpendente cute, illaque unâ ad me trahebam extra corpus, ac simili modo cum altero infantis capitis latere agebam: Dein has dissolute pendentes partes usque adeo extrorsum eductas sicco linteo apprehendebam, omniaque ad me trahebam leniter, quo factò infantis quoque caput absque ulla vi sequebatur, ac extrahebatur: involvebam infantis caput in eodem linteo, atque animabam mulierem dicendo, quod statim esset liberata, si modo fortiter parumper deorsum deprimeret, agendo acsi ipsi essent nixus; Illa faciebat hoc sedulo, atque ego ad me attrahebam infantem, qui quoque extrahebatur statim, & ita intra horæ quadrantem à mortuo suo infante etiam, quod mihi dicere licet, absque dolore liberata erat mulier. Obstetrix amputabat funem umbilicalem; egoque illi mortuum istum & foetidum ac rancentem foetum tradebam, quo seposito, surgebam, illique secundinarum extractionem committebam, quam quoque satis citò ac benè perficiebat; atque ita mulier planè liberata erat, ad ipsius Mariti omniumque, qui aderant, gaudium.

Fig. 39: 40.

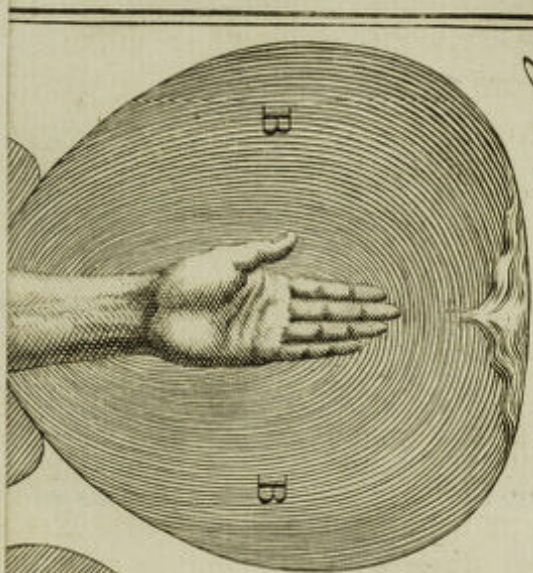
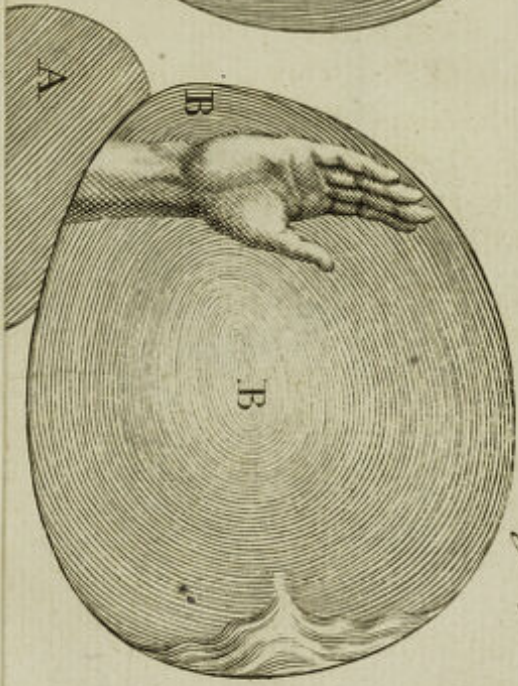
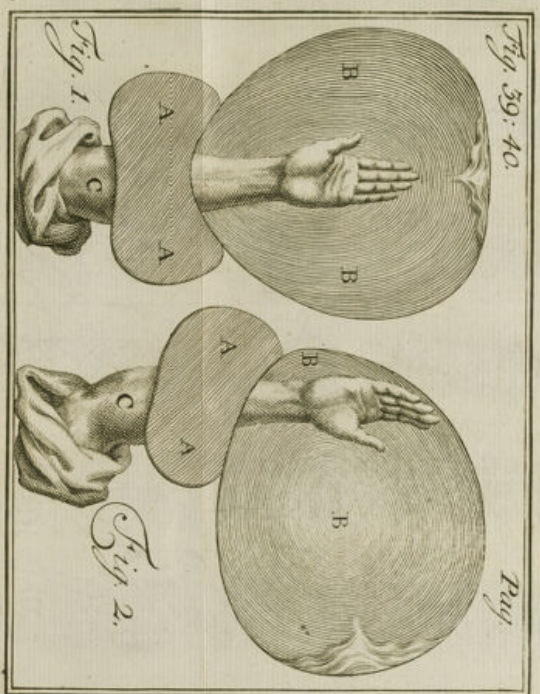
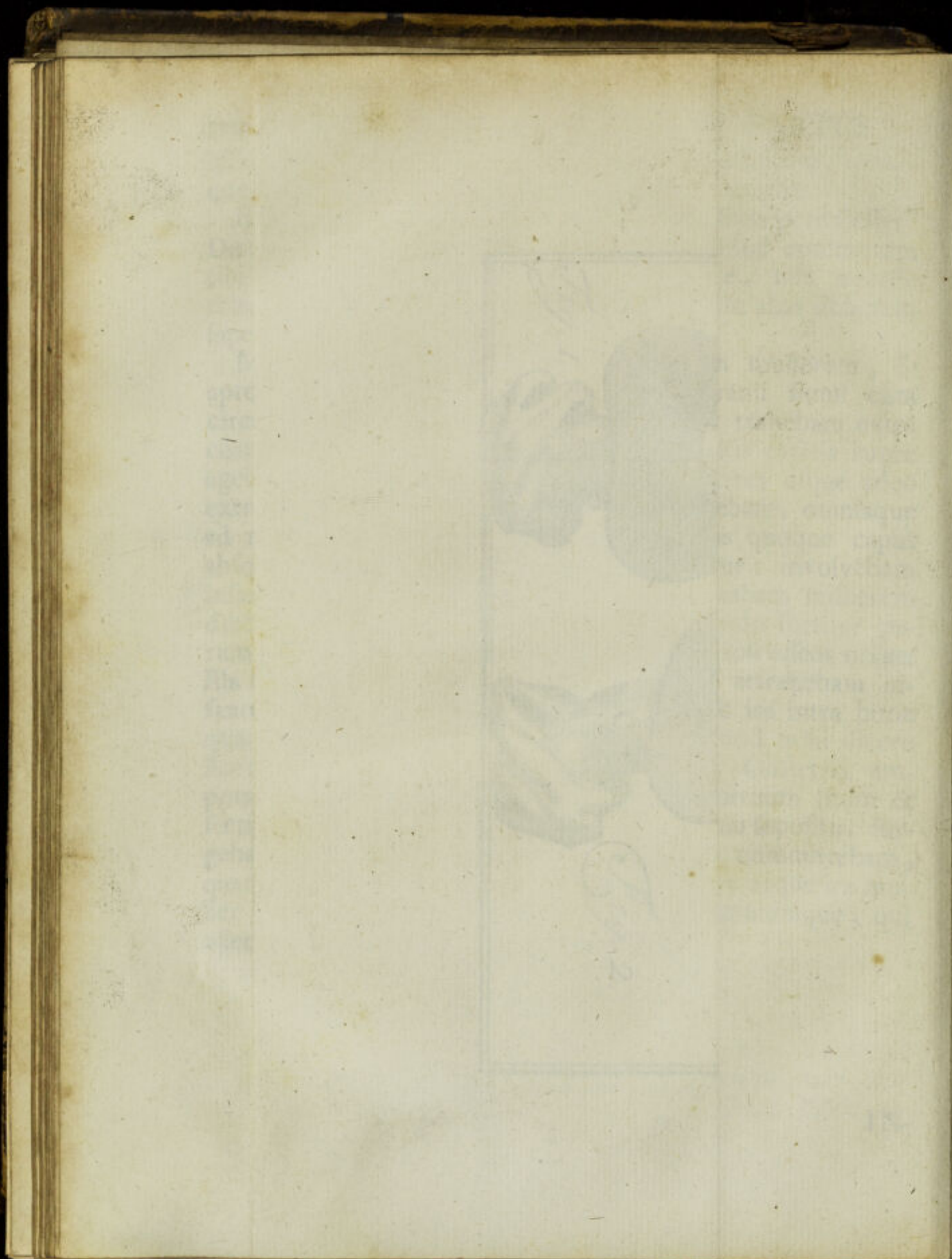

Fig.

INDEX

Bibliopego designans cujuslibet Figuræ locum.

Figuræ à se invicem abscissæ sigillatim insuendæ sunt, ita ut facies cujuslibet Figuræ conversa sit ad explicationem suam, quantum quidem fieri potest Effigies Auctoris ex adverso Tituli locanda, ita ut effigies & Titulus Lectori simul pateant.

Figura 1. locanda inter paginam 16. & 17.

2.	20.	21.
3.	22.	23.
4.	28.	29.
5.	50.	51.
6.	74.	75.
7. 8. 9.	76.	77.
10. 11. 12.	84.	85.
13. 14.	90.	91.
15.	132.	133.
16.	152.	153.
17. 18.	160.	161.
19. 20.	168.	169.
21. 22. 23.	170.	171.
24. 25.	168.	179.
26. 27.	182.	183.
28.	186.	187.
29.	188.	189.
30.	194.	195.
31. 32.	200.	201.
33.	202.	203.
34. 35.	230.	231.
36.	232.	233.
37. 38.	250.	251.

HENRICUS DE VENTER

Medicus Dilectus

OPERATIONUM CHIRURGICARUM

NOVUM LUMEN

EXPERIMENTUM

OBSTETRICANTIBUS

PARS SECONDA

ET

DE AFFECTIBUS UTERI ET VAGINAE

TRACTATUS DIFFICILISSIMUS

UT

REPERIRE LITIGIA ET CLYSTER

OBSTETRICUM

IN HOC LIBRO DE PRINCIPALIUS AFFECTIBUS

UTERINIS ET VAGINALIBUS TRACTATUR

ET DE CLYSTERIBUS OBSTETRICIS

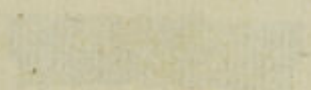
TRACTATUR

LIBER SEPTIMUS

DE AFFECTIBUS UTERI ET VAGINAE

TRACTATUR

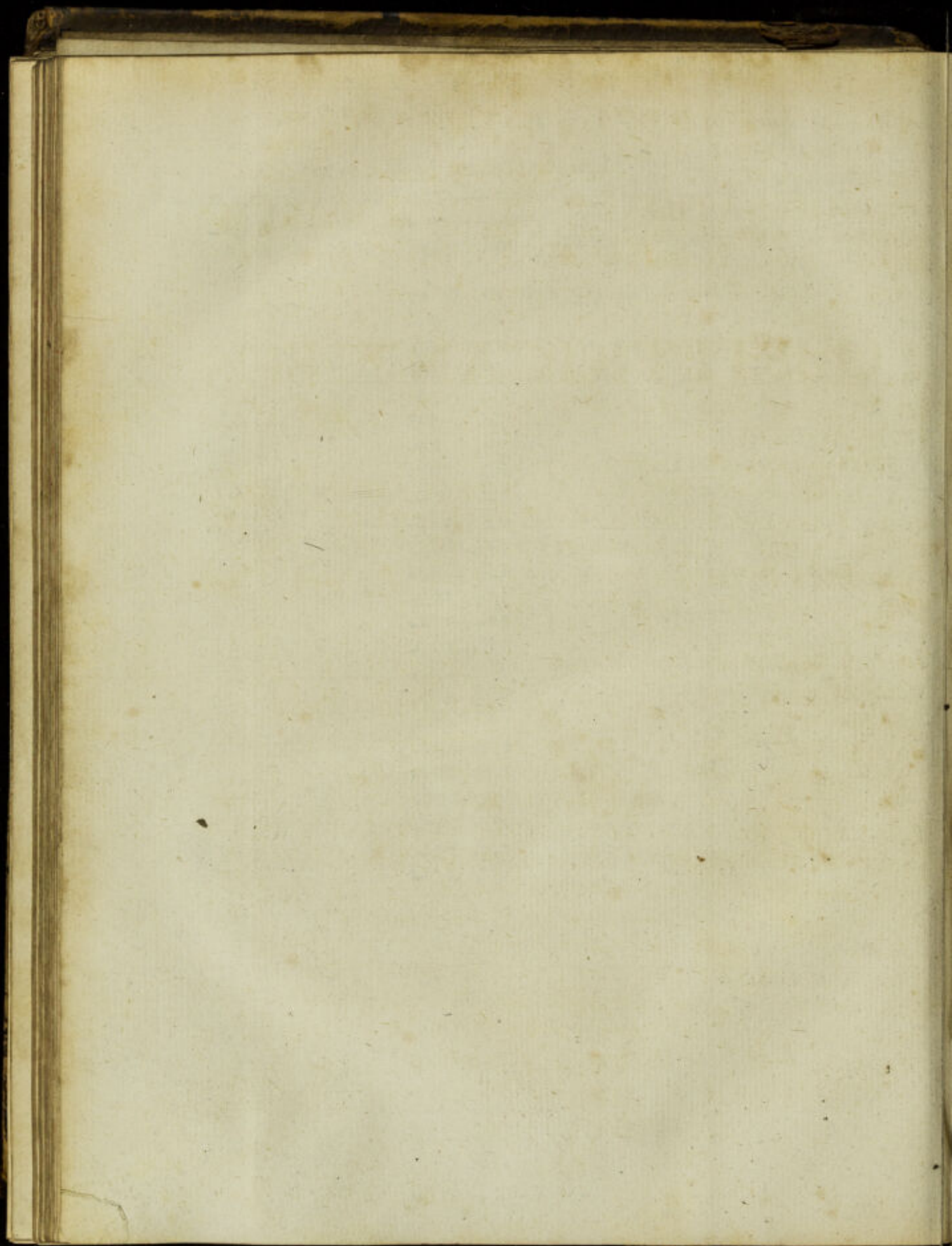
ET DE CLYSTERIBUS OBSTETRICIS

LIBRARIUS

DE

DE

HENRICI à DEVENTER,
Medicinæ Doctoris,
OPERATIONUM CHIRURGICARUM
NOVUM LUMEN
EXHIBENTIUM
OBSTETRICANTIBUS,
PARS SECUNDA:
ET
QUÆ EXHIBET ULTERIUS EXAMEN
PARTUUM DIFFICILIUM,
UT
LAPIDEM LYDIUM ET CLYPEUM
OBSTETRICUM:

Ubi simul agitur de necessitate Inspiciendi
Cadavera mulierum in Partu defunctorum,
non enixo foetu, ut appareat, an
Obstetrix causa fuerit cladis
matris & foetus.

*Inserviens augmento Novi Luminis Obstetricantium,
simul præbens fidele Monitum omnibus maritis,
quibus salus uxorum & liberorum in
pretio est.*

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOAN & HERM. VERBEEK, Bibliop.
M DCC XXXIII.

HENRICI PLETTER
OPERATIONUM CHIRURGICARUM
NOVUM LUMEN
EXHIBENTUM
OBSTETRICANTIBUS

PARS SECUNDA
ET
QUE EXHIBET ALTERIUS EXAMINIS
ARTIUM DIFFICILIORUM
ET
LAPIDEM LUTIDUM ET CLYSTER
OBSTETRICUM

Ubi simul agitur de necessitate laborantis
Cadaveris insectionis in parte claudens
non enixio facta, ut appareat, et
Obstetrici causa fuerit claudis
partus & foetus
Inferioris argumenti Novus Luminis Objectionum
sunt praebent sibi Alentium omnibus morbis
quibus salus aeternum & liberorum in
petio est

LUGDUNI BATAVORUM
Apud JOAN. & HENR. VERHEIJ, Bibliop.
MDCCLXXIII

PRÆFATIO.

CORDATE LECTOR.

IAM 22 circiter elapsi sunt anni, quum liber meus ferens titulum *novi Luminis obstetricantium* vernacula lingua prodiit, hac spe, ut ex *novo hoc lumine obstetricantibus* persuaderem, veras difficillimorum partuum causas non adeò dependere a pravis posituris infantum in utero, quam quidem a perverso ipsius uteri situ. Quam rem, quantum tunc noveram, vel & hætenus mihi conscius sum, nullus auctor antea attigerat, & quamvis *novum hoc lumen* nondum omnium illuxerit oculis, inprimis illorum, qui semper discunt, nunquam tamen veritatem agnoscunt, tamen profuit quibusdam obstetricibus, & multis eruditis viris, qui veterum placitis servili quasi animo adhærere volebant, recipientes veritatis testimonia fundata manifestis & indubitatis demonstrationibus, quorum multi gratias mihi egerunt vel coram, vel literis ad me missis.

Et licet liber meus tantum duabus linguis
*
lu-

P R Æ F A T I O.

lucem viderit, Belgica nempè & Latina, tamen quidam eruditi viri noluerunt hoc *novum lumen* sub modio occultare, sed candelabro imposuerunt, & me nescio, Lingua Germanica & Anglica ediderunt.

Quamvis autem *novum hoc lumen* caliginosis quorundam oculis molestum fuerit, tamen non potuerunt illud extinguere, nec impedire, quò minus sensim magis & magis illuxerit, & ex hac regione ad alias transiverit nationes, & videntes se non sufficere veritati impugnandæ, vel huic operi emendando, maluerunt tacendo illud approbare, quam cum infamia se illi opponere: a 22 annorum spatio, quo *novum hoc lumen* publice expositum fuit, non novi, aliquem quidpiam magni momenti de arte obstetricandi scripsisse, vel novi quid circa hanc rem protulisse, nec puto, aliquem facillè hoc tentaturum esse.

Tamen non est impossibile, continuo exercitio, & sedulis in praxi observationibus, hætenus dicta novis quibusdam experimentis extendere: cuius rei specimen in *ulteriori hoc examine* ipse præbeo, proponens adhuc quosdam difficiles partus, quorum veræ causæ mihi tunc nondum satis innotuerant, quas postea

P R Æ F A T I O.

scilicet didici, & quæ necessariò cognosci debent, hinc mei muneris esse putavi, has publici juris facere, ut proximo melius inserviri possit, & unico omnium bonorum largitori Deo debitæ reddantur gratiarum actiones.

Uterius hoc examen edere placuit, in forma peculiaris cujusdam parvuli tractatus, quamvis sit prosecutio majoris operis, & huic subjungi possit. hoc autem feci.

Primò, ut illi, qui jam sibi compararunt librum meum, hunc illi subjungere possint, nec cogerentur novum emere.

Secundo, ut omnes viri, vel fœminæ, quibus salus familiæ cordi est, minimis impensis & labore, legendo *ulterius hoc examen*, breviter & tamen evidenter perciperent, quanta cum prudentia procedere debeant, quando illorum uxores vel filiæ parturiunt.

Tertiò *per ulterius hoc examen* paucis pagellis volui excitare & admonere obstetrices, sciens, quod libentius perlegent parvum libellum, vili pretio parabilem, quam majoribus impensis & labore meliora inquirerent.

Quarto putavi, lectionem hujus *ulterioris examinis* non adeò tædiosam fore amplissimis magistratibus, quibus vel momentum tempo-

P R Æ F A T I O.

ris in pretio habetur, qui in brevi hoc specimine videre poterunt & facile percipere magna incommoda & calamitates, quibus exponuntur subditi, necessariâ opis penuria in illis angustiis, quando illorum filia vel uxores parturientes vel negliguntur, vel malis adeo modis mulctantur, quibus hactenus nil aliud præsidii fuit, nisi in solis lacrymis, quibus necessarii subsidii penuriam deplorabant, donec amplissimis magistratibus placuerit damnum hoc refarcire, idoneis ad hoc malum adhibitis remediis.

Secunda hæc pars in hac translatione impressa est incipiendo pagina 1. & Capite 1. non verò pag. 351. Cap. XLIX. uti in belgica editione habetur, hoc factum fuit, ut eò melius formam secundi voluminis acciperet.

In usum illorum, qui *novum lumen* jam sibi comparaverunt, vel adhuc comparabunt, subjunxi indicem ordine alphabetico constructum, continentem omnia annotatu digna in hoc opere facile reperienda paginis in indice indicatis.

Forſan non injucundum erit lectori, unâ cum approbatione paucula quædam extracta videre, ut inde appareat, quid sentiant erudi-

di-

PRÆFATIO.

diſti medici de *Novo hoc obſtrictantium Lumine*,
in cujus perfectionem *ulterius hoc examen* ante
mortem adungere volui, optans, ut æterno
omnium rerum moderatori Deo placeat, in-
ſerviat ſaluti publicæ, & afflictorum ſolatio,
ut infinita ejus bonitas omni honore digna lau-
detur & glorificetur, quod præmium ſufficiet
mihi indigniſſimo & humillimo ejus ſervo,

HENRICO a DEVENTER
M. D.

Extractum ex Epistola Eruditissimi Viri

JOHANNIS AB HOORN,

Medicinæ Doctoris Holmiæ,

Missa ad

HENRICUM à DEVENTER, M. D.

Eruditissime Domine & mihi ignote amice.

Quamvis antehac nulla mihi unquam tecum intercesserit familiaritas, neque ullum literarum commercium tecum habere habuerim, nihilominus putavi muneris mei esse, ut paucis his literis tibi mandarem, quanta cum animi voluntate tuum *novum lumen* obstetricantium perlegerim &, me iudice, parturientes foeminae nunquam debitas tibi possunt reddere grates, quia nobile adeò donum orbi communicare voluisti.

Fateor, me nullum hactenus legisse auctorem, nec alicui locutum fuisse, cui hæc cogitata inciderant, unde optimo jure *novi luminis* nomen meretur, quinque abhinc annis parvum tractatulum edidi Suecico idiomate hanc materiem spectantem, quoniam in Galliis huic arti pro virili incubui, & postea Lugduni Batavorum *pro gradu de partu præternaturali* disputavi, & quotidie adhuc hanc artem exerceo: optassem sanè, ut tuus liber vel citius prodisset, vel meus serius in lucem editus fuisset, sic enim majori perfectione donatus publico emolumento magis infervisset, utpote tuis in hac arte præceptis illustratus: discimus enim, quamdiu vivimus, & meliora docet senior ætas: utinam daretur hujus libri auctoris colloquio coram frui, sed cum hoc fieri non possit, tamen speramus, ut, veluti magnum & novum lumen in arte protulisti, sic & promissis steteris, nempe orbi communicando *Operationes chirurgicas*, ut eruditus orbis eò majori in pretio habeat tuam eruditionem & diligentiam, & simul ingenuum aliis communicandi candorem meritis effe-
rat laudibus. Hæc toto animo sperans salutem plurimam tibi
apprecatus me subscribo Tuæ dominationis

Humillimum Servum

Holmiæ 19. Novemb. 1702.

JOH. AB HOORN, M. D.
Fra.

Fragmentum Epistolæ Doctissimi Domini

FRANCISCI KEUFFERLE,

Medicinæ Doctoris Campidonæ ad fauces montium
Tyrolensium.

Illustrissime Domine, Domine colendissime.

Jam decem præteriere anni, cum forte fortuna liber tuus de arte obstetricandi tribus annis ante in lucem editus mihi in manus incideret, quem cum charitate in proximum plenum & solidissimis praxeos fundamentis innixum deprehenderem, tantam in eo posui fiduciam, ut mox, ascita obstetrice necessariis ad hanc operam instructa dispositionibus, illam monitis & præceptis tuis saltem theoretice imbuerem, quibus libenter susceptis, & successive in praxim deductis, mirum quantum utilitatis exinde hauserit publicum, ut nominata obstetrix non modo ad primæ Nobilitatis puerperas foras evocetur, verum diversæ aliæ mulieres instructioni ejus datæ, totiusque circum regionis puerpuræ jam non alia nisi tua methodo adjuvari velint, cum antea toto negotio naturæ commisso innumeri infantes cum matribus vel vita privati perirent, vel pessime constituti ruinosam adhuc trahant vitam, unde nomini tuo perpetuus honor mercesque magna a Dei misericordia tibi expectanda venit. . . . Vale Vir Illustrissime, & tuo dignare favore, qui nominis tui, quamdiu viveret, duraturus cultor fidelissimus

FRANCISCUS KEUFFERLE, M. D.

Campidonæ ad fauces montium

Tyrolensium 7. Julii 1714.

Monsieur le Docteur & très-honoré Amy!

Votre Livre intitulé: Operationes Chirurgicæ novum lumen exhibentes Obstetricantibus, Lugduni Batavorum 1701 impressum, m'est fort cher, depuis que j'en ay fait la lecture. Si je n'avois pas lu plusieurs autres, qui ont écrit de la même matiere, je ne croirois jamais, qu'ils avoient tant de siecles ignoré, que la matrice tombe dans quelques femmes grossës, tantôt en devant, tantôt en arriere, & quelque fois a un côté. Mais la lecture de Mauri-

ceau

ceau, Portail, &c. montre assez, qu'ils ont cru, que dans des
enfantemens difficiles, l'enfant seroit ou mal tourné, ou trop grand,
en comparaison de la femme grosse & de ses parties.

Monsieur le Docteur, je vous felicite de tout mon cœur de cette
decouverte, si utile pour le genre humain. Je vous prie Monsieur,
si il y a un Epitome fait de vôtres livres mentionnés de m'en envoyer un
exemplair. Nos sages femmes sont fort ignorantes en ce pais icy.
Mais parce que j'aie de la peine a entendre le Hollandois, je sou-
haiteray, qu'un tel extrait de vôtres tres util livres soit ou en latin,
ou en François. Si par hazard vous eute un de vôtres mains déjà
bien exercée, quelle voudroit venir en Dannemarc, elle feroit assu-
rement sa fortune. Ou s'il y avoit un Medecin ou un Chirurgien de
vôtres informations, qu'il avoit déjà une bonne experience, nous luy
recevrons icy avec un grand plaisir, & il pourroit fort bien vivre,
parce que il n'y a icy que le seul Docteur Hacquart le jeune, qui vient
de mourir; de sorte qu'il n'y a ni Medecin ni Chirurgien, qui pourroit
in partu difficili secourir. A Dieu Monsieur &c. je suis pour jamais

Monsieur le Docteur,

Copenhague ce

26. Mars 1716.

Votre tres humble & fidel Serviteur

JEAN de BUCHWALD,

Archiatre & premier Chirurgien

de Sa Majesté Danoise.

A P P R O B A T I O . . .

Rogati Professores Medicinæ in Academia Lugd: Bat:
a Viro Expertissimo HENRICO à DEVENTER, ut evol-
verent tractatum, cui titulus est *Operationum Chirur-
garum Novum Lumen Exhibentium Obstetricantibus
Pars Secunda*, & de eo judicium ferrent; eundem per-
legerunt, dignissimumque judicarunt qui prælo commit-
teretur & cum publico communicaretur.

H: OOSTERDYK SCHACHT

Lug: Bat:

Fac: Med: h: t: Decanus.

Postridie Nonas Aug.

Anni MDCCXXIII.

CAPUT

CAPUT I.

*De partu difficili ex eo quod infans in utero antro-
trorsum propendulo in tergum resupinus
occipite suo in pelvim descenderit.*

IN quadragesimo sexto Capite pagina 201. egi de difficili partu, orto ex tali perverso uteri situ, ut suo fundo profundè descenderit in abdomen, & ibi demonstravi veram Petauristarum causam ut ibi videri potest: sed ibi non egi de partibus difficilibus, qui oriuntur, quando in tali in abdomen propendulo utero infans resupinus occipite in pelvim descendat, & ibi, sicut plerumque fit, fixus hærens in lucem prodire non possit, & quoniam talis situs difficilimum faciat partum, necessarium duxi, de illo hîc loci prolixius agere secundum experimenta a me habita.

Nulli dubium esse debet, quod infans in propendulo tali utero æque resupinus quam pronus possit jacere, sed difficulter quis nisi expertus crederet possibile esse, ut quidam uteri suo fundo tam profundè in abdomen possint descendere, uti ipse accuratâ observatione verè comperii: & ideò nulli alienum videri debet, me de hac perversa uteri & infantis positurâ antea non scripsisse, nam in talibus casibus ipse iudicium diu suspendere debui, metuens, ne forsan fallerer in iudicando; sed sæpius repetitæ & accuratæ observationes tandem omne a me abstulerunt dubium & certam omninò rei veritatem

A

esse.

effecerunt; & ideò nullus dubitare debet de veritate hujus asserti, licet, quantum noverim, primus sim, qui hanc pravam posituram uteri & infantis orbi tradam, & malos hujus successus demonstrem.

Dico igitur, quandoque accidere in quibusdam mulieribus, imò sæpius, quam quis facile credet, ut uteri fundus profunde descendat in abdomen mulieris, cujus abdomen valdè demissum est, & quidem ita ut uteri longitudo cum vagina simul faciant curvum anfractum, usque adeò sæpè, ut ferè angulum rectum facere videantur, & quando accidit, ut in utero tam perversè sito resupinus jaceat infans, inde necessariò & inevitabiliter oritur difficillimus partus, & parit plerumque mortem & matri & infanti, quoniam tales mulieres plerumque moriuntur, non excluso foetu.

Si roget quis, cur talis situs uteri & infantis adeò periculosus est? & ferè semper lethalis matri & infanti? respondeo, ob sequentes rationes.

(1.) *Quia obstetrices periculi ignaræ non tempestive implorant auxilia*; & quid miri est obstetrices periculum hujus posituræ non novisse? quoniam talis positura uteri & infantis illas & totum orbem hætenus latuit; & quid miri est talem posituram orbi ignotam fuisse hætenus? quoniam (me conscio) nemo omnium auctorum, qui ante me scripserunt, hunc situm novit, vel saltem descripsit, & quia talis positura omnibus obstetricibus hætenus ignota est & fuit, nulli mirum videbitur, omnes obstetrices hætenus fuisse ineptas, & adhuc esse, ut tactu explorando talem uteri & infantis posituram ab aliis posituris bene distinguere valeant.

Quod verum sit, illam posituram omnibus obstetricibus hætenus ignotam fuisse, ex eo etiam judico, quia ha-

hactenus nulla obstetrix unquam dicere novit, uterum & infantem sic positos esse, quando ipse vocabar ad liberandam mulierem, ubi res sic erant compositæ.

(2) Quia nunc nulla obstetrix talem uteri & infantis posituram tactu ab aliis pravis posituris distinguere novit, etiam ineptæ sunt, quæ tali parturienti mulieri necessaria ferunt auxilia, nec possunt mulieri nec amicis periculum hujus posituræ indicare, & per consequens parturiens mulier nec amici satis tempestive deliberare possunt, ut mature matrem & infantem ex hoc lethali discrimine expediri curent.

(3) Obstetrices talem situm uteri & infantis non noscentes, nec lethale inde discrimen metuentes se ipsas fallunt, uti & parturientem mulierem imo & amicos & reliquos adstantes: rogatæ enim, an infans bene versus sit? utrum directè uteri orificio suo vertice incumbat? dicunt, ita, vertice prodit, benè versus est, & his acquiescentes expectant securè citam liberationem, loco quod timere deberent, ne, si non cito peritus obstetriciæ artis magister advocetur, mulier certò non enixo foetu mori debeat.

(4) Hæc ergo positura, de quâ agimus, non tantum obstetricum ignorantia periculosa est, sed & in se tanto stipatur discrimine, ut peritissimus & dexterrimus in hac arte magister illam periculosam judicare cogatur, & confiteri, sibi, si non impossibile, saltem difficillimum esse, in tali uteri & infantis positurâ mulierem a mortis periculo liberare: & ut demonstrem illa, quæ dico, veritati & experientiæ inniti, lubet & necessarium duco, hanc posituram, & quæ inde sequuntur, tam clarè proponere, quam fieri potest, ut omnes artis periti plenè de hac re convincantur.

Casus, de quo agitur, est ille: infans resupinus in

utero tam profundè demisso in abdomine propendulo sive antrorsum deorsum prominente, ut positura uteri & vaginæ anfractum vel angulum rectum facere videatur.

Suppono infantem in tali utero resupinum suo capite accumbere orificio uteri, ergo aliter fieri nequit, quin uteri orificium primo impingat & apprimatur superius contra curvaturam vertebrarum lumborum & os sacrum vel coccygis, quod plerumque in acumen prominet, ut omnes norunt anatomici, & ideò facile intelligere possunt, quod hic præsuppono.

Ex hac verà suppositione inevitabiliter alia sequitur, nempe, quod uteri pars acuminata cum infantis capite incluso necessario debeat incumbere ossibus pubis mulieris, unde sequi debet; primò, aquas os uteri non facile posse dilatare, & præterea si aquæ os uteri parum aperiant & dilatent, hoc fieri nequit nisi sub capite infantis in pelvis cavo, & per consequens aquæ non possunt formari nisi oblongæ & tenues, & sæpe rumpuntur antequam advertat obstetrix, vel jam ruptæ sunt, antequam ad mulierem accesserit. quia gravida talis non patitur genuinos labores, & obstetrix vocata rarò tam altè pertingit manu, ut aquarum incrementum sentire possit nam solis digitis attingere nequit, nisi instar intestini descendant vel promineant.

Et quando aquæ sive potius membranæ rumpuntur, & desluunt aquæ, vocant fugitivas aquas, absque eo quod rectè concipiant veram causam, cur aquæ sic desluant; tamen experientia sciunt, plerumque fugitivas aquas difficilem partum prænunciare, nam oblongæ & graciles formantur aquæ in omnibus pravis posituris uteri & foetuum, quorum caput non directè imminet uteri orificio,
&

& hoc fit plus vel minus, prout caput infantis plus vel minus occludit os uteri; attamen quia aquarum fugitivarum sequelæ non semper sunt æquæ malæ, hinc meliora sperant, nec monent se pessima timere.

Ex hæcenus dictis quilibet artis peritus faciliè colliget, primo: labores in hac positurâ uteri & foetus parum urgere posse, ut capite infantis os uteri ulterius dilatetur, quia hoc in os sacrum impingit, prætereà, si foetus caput uteri orificium parum jam dilatet, tunc occiput foetus tantum pauxillum in pelvim descendere posse, & si tunc accadat, ut occiput foetus paulatim magis & magis descendat in pelvis cavum, quod tunc caput non possit ulterius dilabi, nisi donec infans cervice suâ ossibus pubis innitatur, ulterius enim non faciliè dilabi potest.

Fœtu jam in tergum resupino, vertice capitis incumbente curvaturæ ossis sacri, cervice innitente ossibus pubis, occipite supra vel in pelvim delapso facie superiora versus inclinatâ, obstetrix tangit occiput infantis, & sibi imaginatur se verticem capitis rectè sentire, & dicit rectè prodit foetus, naturalis est partus, benè versus est infans, modo labores debiti adessent, res benè cederet, sed dicit, labores nimis sunt inertes, nil promovent, & monet parturientem, ut strenue urgeat, sed omnia incassum tentantur, nam fortissimi spasmi nimis debiles sunt, ut infantem sic situm exprimant, nam infans undequaque fixus apprimitur pelvis ossibus.

In hac positurâ aliud adhuc est incommodum, de quo conqueruntur obstetrices, ignaræ tamen cur hoc fiat. Et hoc imprimis obtinet in mulieribus provectioris ætatis, nunquam antea foetum enixis, & hoc incommodum in eo consistit, quod non detur apertura, nec fiat, nec fieri possit, licet mulier pluribus diebus parturiant, nam caput

put infantis sic compressum manens non urget, imo nunquam potest urgere pudenda, quia nequit descendere, nec laborum nec manus auxiliis, & ideò hic non profunt medicamenta, labores illos sive spasmos parturientium incitantia, quin imò summopere nocent, & nil hic expectandum est, nisi certa mors matris & foetus, imprimis si aquæ penitus defluerint, & foetus in utero sicco compressus hæreat, si, ut servetur mater, dum constant vires, foetus non tractetur ut mortuus & sic liberetur mulier, & ut hoc fiat, requiritur dexterrimus magister in hac arte, nam non tantum difficillimum, sed etiam fere impossibile est hoc præstare: dico fere impossibile non tamen absolute, nisi in hac arte minus peritis.

Si roget quis, quomodo obstetricans agere debeat, ut talem foetum extrahat? respondeo, in hac positurâ & discrimine jam præmonitis non cogitandum esse de invertendo foetu, vel pedibus extrahendo, nam caput tunc retroduci nequit, unde caput, quod primò in pelvi occurrit, prius educi debet, sed hoc difficulter fieri potest, nam præterquam quod in primo partu mulieribus proVectioris ætatis nulla sit apertura, & hîc prius fieri debet, caput fixum adeo & appressum hæret, & situs corporis secuturi adeò perversus, ut penitus impossibile sit caput educere nec manibus, nec ullo instrumento qualicumque, nisi prius calvariâ apertâ exemptum sit cerebrum, & tunc difficultate non caret.

Aliquis forsan rogaret, an non instrumento Domini Mauriceau, vulgo dicto *tire teste*, posset educi infans, non exempto prius cerebro? respondeo, quod licet hoc instrumentum secundum ejus præscripta fecerim, & jam per multos annos servaverim, tamen illo nunquam fuerim
usus,

usus, quia expertus novi, in tali positurâ caput non educi posse, nisi ablato prius cerebro: nam idoneis ad hanc rem instrumentis satis tentavi; ratio est, quia infans cervicē suâ fixus apprimitur ossibus pubis, & quia humeri & dorsum infantis nimis apprimuntur undequeque pelvis ossibus, quam ut, sine maximâ vi protrahi possent. nec sufficit in hac positurâ quodam instrumento arreptum caput ad se trahere, nam sic incredibili vi hoc ossibus pubis apprimimus, &, ut caput sequatur, tractio magis versus posteriora quam versus anteriora debet dirigi, aliter enim non datur via, &, nisi caput cerebro vacuum sit, spatium nimis angustum est, ut versus posteriora trahatur, ideoque huic instrumento (*tire teste*) præfero uncum vel forcipem robustam, hæc enim melius potest dirigi, & minori incommodo introduci.

Ne multiplicemus capita, & tamen hujus artis tyrones debitis instruamus monitis in partibus adeò difficilibus, adhuc de aliâ quâdam perversâ uteri & infantis positurâ dicendum est. Nempe: accidit aliquando uterum non rectâ antrorsum in prominulum abdomen delapsum esse, sed magis ad dextrum vel sinistrum latus inclinatum esse, & quando in tali obliquato utero infans jacet resupinus, & sic occipite suo in pelvim descendit, hæc positura non multum commodior habenda est quam præcedens; in quâ uterus rectâ antrorsum in abdomen delapsus est, & difficultas liberandi mulierem, ut & mortis periculum, non excluso prius foetu, fere idem est, imo sæpe majus, ob causas in præcedenti positurâ recitatas.

Obstetrices hanc posituram tactu explorare nesciunt, & a naturali situ distinguere non norunt, infantis caput adeò obliquè in pelvim descendens benè versum tamen dicitur, ex illarum sententiâ, tantum deficiunt urgentes labo-

bores, medicamenta petunt hos incitantia, medicus dat talia acquiescens iudicio & precibus obstetricis, magno tamen parturientis damno, nam vel acerrimi labores in hac positurâ frustranei sunt, non enim possunt urgere caput infantis, ut fieri deberet, quia foetus suo capite, cervice, & humeris inter & contra ossa pelvis appressus validè hæret, & hæc positura æque periculosa & æquè lethalis est quam præcedens, nisi ars tempestivè naturæ succurrat, vel, si nimis tardaverint, foetus tractetur ut in præcedenti.

Infantes, qui in hac positurâ uteri proni in ventrem decumbunt, facilius educuntur, tamen me docuit experientia, talem proni infantis posituram sæpè, æque esse incommodam, quam si resupinus jaceret, & hoc fit, quando foetus ventri incumbens loco quod verticis anteriora porrigat, posteriorem capitis partem parum in latus reclinatam offerat, & loco, quod mentum pectori appressum habeat & faciem inferiora spectantem, jam facies ad latus reclinata pro maximâ parte superiora spectet, in quo casu vel peritissimus in arte magister errare posset, nam iudicans ex positurâ capitis, certò certius putabit foetum dorso incumbere: sed capite protracto videbit infantem sequi pectore & abdomine inferiora spectantibus, unde necessariò sequitur infantis caput & collum fuisse intorta, & sic in pelvim descendisse ut obstetricans in tali positurâ non minori indigeat labore, ad talem foetum protrahendum, quam si resupinus dorso incumberet, ad hanc ergo rem eadem debet adhibere media.

Ratio, quare infantes ex reclinatis in latus alterutrum uteris æquè difficulter extrahantur quam ex illis, qui rectâ antrorsum in abdomen descenderunt, est, quia humeri

meri infantis tunc plerumque pelvim transversum quasi decussant, unde undique ossibus pelvis appressi immobiles hærent, & non nisi summâ vi in pelvim possunt protrahi, & nisi humeri in pelvim delabantur, non potest extrahi caput, & difficillimè aliquis invenietur teneras adeo manus & brachia habens, ut illas inducere posset juxta caput ad humeros usque, & illos sic dirigat ut in pelvim descendere possint, vel illos recta pelvi imminere faciat, ut protracto infantis capite possint delabi, & nisi humeri sequantur, ut dictum est, non potest liberari mulier. Sed rogaret forsan quis, utrum in tali positura uteri & infantis mulier non possit vel debeat alio modo liberari? respondeo, si occiput jam in pelvim delapsum est, quantum scio, nulla alia methodo fieri potest, sed si talis positura tempestive & in initio cognoscatur, tunc longè alia methodo procedendum est, nempe, non debemus permittere, ut occiput in pelvim delabatur, sed statim debent perrumpi membranæ, si nondum ruptæ sunt, & tunc statim infantis capite ad latus remoto manu immissa infantis pedes debemus quærere, & hos inventos attrahere, & inversum infantem pedibus protrahere, & tunc adhuc spes superest servandi matrem & infantem, quæ spes penitus evanescit, simulac effluerint aquæ, & occiput in pelvim delapsum sit.

Sed, uti antea monuimus, hæc positura obstetricibus ignota est, & ab illis dignosci nequit, unde raro hujus artis magister advocatur, nisi quando jam tempus effluxit, quo servari possit infans, imò sæpè serius, quam ut a morte liberari possit mater, nimis enim debilitata moritur protracto jam foetu, quare non sine causa in initio diximus, hos situs plerumque lethales esse matribus & infantibus.

Deum oro, ut tandem oculos aperiat amplissimis nostræ reipublicæ Rectoribus, ut de talibus efficacibus deliberent mediis, quibus præcaveatur a negligenti illa perditione matrum & infantum facta, per crassam obstetricum ignorantiam, & simul tollatur abusus intempestive propinandi medicamenta, labores incitantia, volentibus stupidis adeò obstetricibus.

Non dubito, quin quivis discendi cupidus desideret novisse, qua via & methodo in initio infantes tam pravè positi & perversè prodeuntes manibus possint extrahi cum spe servandi matrem & fœtum.

Ut candidè huic quæsito respondeamus, dicere teneor, nobis, ut talem parturientem mulierem sapienter & religiosè possimus juvare, prius constare debere, quomodo uterus & infans sint positi, an in laterali, an in prominula abdominis parte.

Si uterus & infans in latere alterutro sint positi, omnium optimè fieri potest, matre in lecto decumbente in illud latus, in quo uterus & infans siti sunt, genibus versus abdomen elevatis, & parte superiori corporis posita in situ magis declivi quam est pars inferior, ut totum pondus uteri & infantis retrorsum delabatur versus diaphragma.

Si infans & uterus in abdomine sint locati, mulier in lecto genibus incumbere debet, parte superiori corporis admodum declivi, abdomine libero penitus, ut uterus & infans suo pondere in prominulum abdomen possint descendere.

Sic locata muliere debet magister manum inductam leniter juxta caput producere ad humeros usque infantis, & tunc infantem debet retroprimere, ut fiat locus, tunc debet caput parum versus alterutrum latus reclinare, men-

mentum pectori apprimere, & tunc juxta caput supra pectus infantis adducta manu debet pergere ad pedes, alterutrum arreptum laqueo firmare debet, ne iterum se subducatur, tunc & alterum pedem arripere conabitur, & utrumque leniter intra os uteri protrahere, ibi adductos pedes una manu firmare debet, & altera superiorem corporis partem retroprimere, & sic infantem sensim pedibus educere. Sed tria hic sunt observanda: primo, antequam ulterius protrahatur infans, mulier debet alio modo locari, nempe debet resupina poni superiore parte corporis parum elevata, qualis est situs mulieris naturaliter parturientis. & præterea antequam ulterius protrahatur foetus debet abdomen mulieris idonea manu sursum duci, rectè locari & firmari, quod tunc facile fieri potest & magnum adfert commodum. tertio interea dum protrahimus pedes, sensim invertendus est infans, ut venter, thorax & facies inferiora spectent, ne mentum ossibus pubis occurrat & apprimatur.

Dum occupamur leniter educendo infantem, parturiens mulier etiam suum faciat officium, nempe, debet, quantum potest, sive labores urgeant, sive non, infantem exprimere, hoc enim multum juvat, & imprimis si adhuc vivit infans, nam ipsi minus nocent matris labores, quam tractio magistri, infante sic in lucem edito, porro secundinæ extrahendæ sunt, & uterus purgandus, ut in aliis capitulis docuimus, quæ repetere foret inutile.

CAPUT II.

*De partu difficili ex eo, quod infans
transversim pelvi incumbat.*

INter omnes perversas infantum posituras nulla peior est hæc, quando infans transversim pelvi incumbit, & imprimis quando sic positus infans resupinus jacet, sive tergum ejus inferiora spectet.

Hæc positura semper difficilem partum creat, sive uterus directè sive obliquè positus sit: & si talis positura difficilem facit partum, utero directè posito, multò magis faciet, utero obliquè locato, & omnium difficilimum in muliere cujus pelvis exigua est & plana, & cujus uteri fundus in abdomine profundè descendit.

Infans potest transversim pelvi incumbere imprimis duplici modo. primus modus est, quando caput & pars superior corporis in alterutro abdominis latere ponuntur, pedes verò crura & nates in opposito latere hærent, & hæc positura adhuc melior est sequenti ob causas statim assignandas. Alter modus, qui multò peior adhuc est, quando crura & pars corporis inferior infantis in abdomine mulieris ponuntur, caput vero & pars superior corporis lumbis mulieris accumbant.

Omni caret dubio, quod infans, alterutram ex his duabus posituram habens, tali modo non possit prodire. sed quod mulieri unà cum retento foetu sit moriendum, nisi arrificiofa manu liberetur, quod immediatè post ruptas membranas facilius, citius, & minori dolore & periculo fieri potest, quam postea, & sæpe penitus impossibile, nimias moras neſtendo, fit.

Quando

Quando infans primo modo transversim incumbit pelvi, parte superiore in uno, parte inferiori corporis in altero latere posita, & abdomen inferiora spectat, sive prominet funis umbilicalis sive non, tantum non est periculum, quam si dorso incumbit infans, quia molle infantis abdomen non multum resistere potest manui introducendæ, ut pedes quærantur; nam infans sic positus necessario debet inverti, & pedibus arreptis extrahi, ut docui *Cap. 42. Pag. 184.* & demonstravi *Figura 28. Pag. 186.*

Verum, si infans resupinus ponitur, idest, ejus dorsum inferiora spectat, tunc difficile est talem infantem invertere, & pedibus extrahere, imò multò difficilius & operosius, quia dorsum latum est & durum, nec facile cedit introductæ magistri manui, vel se sursum protrudi patitur, præterea sic impeditur via, quò minus pedes prehendi possint, ut factu satis sit difficile, imprimis si jam dudum defluerint aquæ, tamen nulla propior via est, nulla melior methodus, infantem invertendi & pedibus protrahendi, ea, quam docui *Cap. 23.* & demonstravi *Figura 29.*

Si difficile sit, infantem invertere, qui prædicto modo transversim pelvi incumbit, duplò vel triplò difficilius est, si secundo modo transversim pelvi incumbat; nempe parte inferiori corporis in prominula abdominis parte posita, parte verò superiori & capite accumbentibus vertebis lumborum, imprimis si mulier cavos admodum habeat lumbos, & uterum valdè demissum gerat, si infans sic positus pronus ventri incumbat, inversio multò facilius, vel potiùs minori labore & dolore fieri potest, nec tantum est periculum moriendi, non enixo foetu, quam si resupinus jaceret, & in initio, jam jam

defluxis, vel adhuc fluentibus aquis, nullo modo tam difficile est factu, quam aquis penitus evacuatis: quo enim diutius expectetur, eò majori difficultate fieri potest, & tandem penitus peragi nequit, nec manibus, imo nullis instrumentis.

Forſan quis cogitabit, me hanc poſituram nimis difficilem proponere, non capiens, quare talis poſitura omnium difficillima ſit, ſed ſi conſideret ſemel veram rationem difficilis inverſionis talis infantis, mecum fateri debet, aſſertum hoc omnimodè verum eſſe: & ut hoc benè percipiatur, primò requiritur juſta idea pelvis, cujus oſſa ita ſunt connexa & ordinata, ut manus & brachium per ejus hiatum introducta recta linea pergant verſus umbilicum ventris, & rectè locatus uterus eundem fermè ſitum habet, & ideò facili negotio manum & brachium in illo poſſumus movere & operari, & brachium nunquam fortiter oſſibus apprimitur; ſed ſi uterus hinc ſuo fundo deſcendat, vel deorſum prematur in propendulum abdomen, tunc manus nunquam ad fundum uteri pervenire poteſt, quia nimis brevis eſt manus, & rigidum brachium, quia nulla eſt junctura media inter manum & cubiti flexuram: quantumcumque conatus ſum talem poſituram veſtro exhibere conſpectui, tamen hætenus mihi non potui ſatiſfacere.

Ut tamen lectori aliqualis ſaltem hujus rei idea exhibeatur, ambas has, licet ſatis rudes, figuras intueri ſis, quarum una uterum rectè, altera hoc modo oblique locatum exhibet.

Prima Figura exhibet uterum ſuo apice pelvi directè imminentem, AA deſignat pelvim, BB uterum, C manum & brachium recta linea verſus uteri fundum porrectum, unusquiſque facilè percipiet, quod manus & brachium
ſic

fic utero immiffa fatis fpatii habeant, ut quaquavorfum verfus omnem uteri partem poffint flecti & rotari, ad infantem licet refupinum dorfo injacentem invertendum. verum quidem eft, hanc pofituram viam quammaximè impedire, & difficillimum ad pedes investigandos aditum facere; verumtamen fieri poteft, licet non fine moleftia obftetricantis, & dolore patientis.

Sed longè aliter fe habet res in *Secunda Figura*, quæ nobis longè aliter pofitum uterum exhibet: nempe uterum, recta antrorfum deorfum in propendulo abdomine locatum. AA designat pelvim BB uterum & C brachium.

Animadvertete Lector, quod primo hujus figuræ intuitu ftatim cogitabis, uterum fuo fundo in dextro abdominis latere locatum effe, non potui melius oculis hunc fitum exhibere, & ideò debes mente concipere uteri fundum in propendulo abdomine fitum: alias non benè hujus pofituræ difcrimen percipere poteris. Nam quando uterus folummodo in alterutro latere ponitur, licet adeò obliquè ac hîc exhibetur, duplò tamen minus difcrimen eft. quam fi recta antrorfum in propendulo abdomine ponatur: quia pelvis ad latera maximam habet amplitudinem, quare brachium verfus utrumque latus ad maximam diftantiam poteft moveri, fed recta antrorfum inter eminentiam offis facri, & offa pubis, nullo modo tantum datur fpatium, imò fæpè adeò angufta eft via, ut brachium ftatim undique compreffum hæreat, nec diu remanere poffit, quin admodum ftupescat & doleat; imo femel mihi contigit invenire tam parvam diftantiam inter eminentiam offis facri & offa pubis in quadam muliere, ut ne manus quidem poffet transire, multò minus caput infantis, proinde manus & brachium non poterant introduci

duci, nisi ad latera eminentis curvaturæ ultimarum vertebrarum lumborum & ossis sacri.

Sed si feliciori casu pelvis satis lata sit, per quam manus & brachium faciliè transire possint, ut in *Figura secunda* exhibetur, quæritur, qua via vel methodo manus fundum uteri attingere poterit? ibi enim locantur infantis pedes, & his non prehensis, penitus impossibile est, infantem invertere & extrahere.

Supposuimus, infantem dorso incumbere, & consequenter pedes recta fursum porriguntur, vel retrorsum flexi natibus infantis accumbunt: si recta fursum porrecti sunt, fundo uteri adjacent, & ibi investigari debent. Repeto igitur: quomodo manus vel brachium huc pervenire possunt? impossibile est, nam brachium in sui medio junctura caret, nec inflecti potest, parùm quidem potest moveri vel rotari, sed nullo modo uteri fundum attingere potest, ut ibi loci pedes infantis posset prehendere, nam firmiter undiquè appressum hæret brachium, imò ne quidem dimidiam potest perficere viam.

Forfan dices, brachium non debet ad illam altitudinem introduci, sed manu inferius juxta dorsi longitudinem illapsa pedes investigandi sunt; qui forsan natibus accumbent. Detur pedes ibi locatos esse, iterum rogo, quomodò huc pervenimus? æquè impossibile hoc est quam præcedenti modo, si enim inferius secundum infantis dorsum immissa manu coneris attingere nates vel pedes infantis, tunc adhuc majora dantur obstacula, non enim plus purgere possumus, quam patitur manus longitudo, quæ licet duplò major foret, non sufficeret attingere nates & pedes, & brachium manum immissam sequi non potest, nam ibi loci flecti nequit, nec spatium datur, ut obliquo situi inserviens manum sequatur.

Præ-

Prætereà alia adhuc superest difficultas, de qua statim non cogitatur, nempe, quando conamur manum secundum dorsum infantis immittere, debet illa versus corpus magistri inflecti, nempe inter ossa pubis & dorsum infantis, & dum hoc fit, perversè illabitur manus, nempe condyli digitorum secundum dorsum infantis feruntur, & consequenter nec digiti nec pollex ullam partem infantis arripere, prehendere, nec firmiter retinere possunt, si vero volam manus secundum dorso longitudinem immitas, statim pressa fixa sedet manus, tunc enim retrorsum flecti debet, & sic ne quidem tertiam vel quartam partem longitudinis perficere potest, quæ requiritur, ut pedes attingeret. imò verbo dicam, res manet impossibilis, & mulier liberari nullo modo potest.

Quæret quis forsan; an ergo talis mulier desperata sit relinquenda, & certæ morti tradenda? an vero aliquid adhuc tentari posset, ut servetur mulier? respondeo, si mulier jam aliquot diebus parturierit, si penitus defluerint aquæ, & valida febri laboret mulier, & labascant vires, in tali casu consulerem, ut quietæ traderetur morti; sed si utcumque adhuc constant vires, in tali casu suaderem rem hac via tentari: nempe petita & impetrata venia infantem tractandi ut mortuum, spe servandi matrem, hæc proxima & unica via est, quantum hætenus videre potui, nempe manu inferius immissa tam altè, quam fieri potest, ut secunda figura exhibet, infantis caput investigari debet, pollex vel digiti ori immitti debent, sic mento prehendi, & caput sic versus inferiora debet protrahi, quantum fieri potest, hoc facto, potest fortis uncus capiti infigi, & hoc modo caput fixum retineri: capite unco affixo sic una manu firmato, & leniter deorsum tracto, debemus altera manu dorso impa-

Et infantem versus oppositum latus sursum protrudere, ut spatium fiat capiti deorsum trahendo, simul partem superiorem corporis infantis sensim invertendo, donec tandem caput inferiora spectet, & sic uteri orificio imponatur: hoc facto possumus partem superiorem corporis mulieris in situm admodum declivem ponere, & curare ut abdomen a duobus robustis hominibus linteo sursum trahatur, sive elevetur, & tunc conemur infantem protrahere, & magna spes est, hoc modo mulierem liberandi & servandi. In omnibus aliis casibus obliquè positi uteri consului, & adhuc consulo, ut pedes investigentur, & infans pedibus prehensus invertatur & extrahatur; sed quoniam in hac obliqua uteri positura impossibile est pedes attingere, nil aliud superest, nisi ut caput dicta methodo deorsum ducatur, & sic extrahatur, quantum fieri potest, commodissimè, quæ sanè operatio ardua & difficilis admodum est, nec nisi dexterrima manu perfici potest: tamen ut mulier servetur, extrema tentanda sunt, & in hac operatione peritus magister cavere sibi debet, ne mulierem lædat, vel aliquid damni inferat.

Hujusmodi summoperè obliquæ posituræ uteri & infantis nondum mihi penitus innotuerant, quando prima vice editus fuit hic liber, & ideo non satis firmus de his differere potuissem; sed postea mense decembri anni 1700. vocatus fui Hagam Comitum in vico vulgo dicta *het Speuy*, ubi parturiebat mulier quædam: manu immissa sentiebam, infantis resupinè transversim pelvi incumbentis manum dextram extra uteri orificium pendulam, & totam posteriorem corporis partem positam in fundo uteri, qui antrosum in propendulo abdomine locabatur, caput infantis accumbebat vertebis lumborum mulieris, mento validè pectori appresso, sinistra manus capiti incumbebat, sic
omnis

omnis aditus intercludebatur. Conabar tam magnum parare spatium, quantum requirebatur, ut pedes attingere possem, sed hoc impossibile esse experiebar ob causas antea dictas: magno molimine tandem eò usque perveni, ut caput attingerem, pollicem immittebam ori, & sentiebam, quod infans morderet illum, & consequenter adhuc viveret, quare impium reputabam vivum infantem periculo mortis exponere, quoniam mulieri omninò adhuc constabant vires, & adhuc aliquale inveniens spatium, sperabam hac vel illa methodo infantem servare.

Verum parturiens mulier minori animi religione se ipsam curans & infantem, quam ego, dicebat apertis verbis, se nihil amplius tolerare velle, ut liberaretur, sed malle mori, quoniam jam quinque annis mortem optaverat: hoc exterrebat me, & omnes mulieres præsentcs, quæ hoc propositum ipsius animo excutere conabantur, sed incassum, mulieres ob desperatum adeò propositum indignatæ omnes recesserunt, & me solum cum illa reliquerunt: illa surgebat, & sedile arripiens foco assedit, quod & ego feci, cupidus audiendi causam desperati adeò consilii: narrabat mihi, sibi maritum esse, qui illam multis implicaverat ærumnis, & quod sæpius mortem optasset, ut ab illo libera esset, &, quum nunc hæc ad mortem pateret via, mallet unà cum foetu mori, quam aliquid perpeti, ut liberaretur, &, licet illam monitis ab hoc proposito deducere conarer, tamen immota mansit, & paucis post diebus moriebatur, recluso manente foetu.

CAPUT III.

*Exemplum infantis alio modo transversim
pelvi incumbentis in utero obliquè
posito.*

Die vigesima Octobris 1713. vocatus fui Roterodamum ad mulierem, quintum jam parturiendo agentem diem, & valida febris & deliriis admodum debilitatam; ubi etiam offendebam similem obliquam posituram resupini infantis, & uterum suo fundo locatum in propendulo abdomine: attamen magis vergentem in dextrum latus, infans quidem dorso incumbebat, sed parum inversus, ita ut humerus sinister proximè adjaceret uteri orificio.

iAntequam tactu explorabam hanc mulierem, rogabam obstetricem, quæ jam aliquot diebus mulieri adfuerat, quomodo positus esset infans, & quæ partes prodirent: respondebat infantem natibus prodire, & semper sic immotum mansisse; hoc audito, statim bonam subitæ liberationis spem esse affirmabam, dicens, si infans natibus prodeat, nulla erit difficultas liberandi mulierem; sed opus aggrediens subitò mirabar, me statim sentire sinistrum humerum prodire, & immediate postea dorsum & etiam dextrum humerum posse attingere, ita ut infans resupinus sinistro humero magis declivi, dextro verò humero magis elato jaceret, & dextram immittebat secundum dorsum infantis recta sursum, attingebam ejus cervicem & collum, manum adhuc altius immittebam usque ad caput infantis, quod parum inversum facie dextrum latus spectabat, mento validè pectori appresso.

Ul-

Ulterius pertentabam, an in parte uteri sinistra, nempe an in utero versus sinistrum abdominis latus, aliquid spatii superesset: sed experiebar, me non nisi magno labore posse immittere manum inter humerum, cervicem, & caput infantis, & uterum, qui validè his infantis partibus appressus erat, ita ut in hoc latere nil spatii amplius superesset, & nil ibi tentari posset, ut mutaretur perversus infantis situs.

Hunc locum igitur relinquens, necessarium duxi accuratè investigare perversam uteri posituram, & hunc in finem, immittebam sinistram manum, quam porrigebam transversim infra dorsum infantis, & postea sursum, ibi loci manus & digitos versus me ipsum inflectens poteram caput & pectus satis pertentare, sed nullo fructu poteram operari, quoniam ne minimum vacuum spatium ibi invenire poteram, caput enim una cum mento firmiter apprimebatur pectori, & uterus ambobus his tam valida pressione circumstringebatur, ut non nisi maximo nixu, imò ne quidem sine dolore vel unum digitum possem erigere, vel erectum digitum ibi possem contrahere sive inflectere.

Omnes tamen intendebam vires, ut altius manu pervenirem, sed frustra, quoniam uteri parti laterali manum impingebam; dico me attigisse uteri partem lateralem, quæ, loco, quod poneretur in sinistro abdominis latere, tunc directè superiora spectabat, quare firmiter poteram concludere, quod uterus suo fundo in dextro abdominis latere deberet poni.

Ut hac de re certior fierem, manu sinistra abdomen exterius pertentabam, & simul dextram manum utero immissam, quantum poteram, versus dextrum abdominis latus porrigebam; & sic penitus certa apparebat rara

hæc & admodum obliqua uteri positura, cujus fundus penitus descenderat in prominulum abdomen, nempe in dextrum abdominis latus, in quo dextro prominuli abdominis latere infans tota posteriori corporis parte, hoc est, suis natibus & cruribus delapsus & compressus hærebat, unde duæ maximæ fluebant impossibilitates.

Prima impossibilitas erat, quod in hac rara & perversa uteri & infantis positura nulli labores, quantumvis validi forent, vel jam fuissent, prodesse possent, ut infans exprimeretur per uteri orificium, quoniam solummodò infantem validius in propendulum abdomen deprimerent, nil aliud exprimentes nisi humores, qui necessariò hic remanere debebant, sicque plus damni quam emolumenti afferentes.

Altera impossibilitas, quæ necessariò inde sequebatur, erat, quod, diuturnis laboribus, & validissima depressione fundi uteri, & deflexu omnis requisiti humoris, absolutè impossibile esset, manum vel brachium tam profundè in uteri fundum introducere, ut partes posteriores infantis, nempe nates, crura vel pedes possint attingi, quod nisi fiat, in tali casu infans inverti non potest, & consequenter nec prodire, nec extrahi, quod in initio laborum fieri adhuc potuisset, quamdiu aquæ uterum dilatatum & expansum retinebant, & dum fundus uteri una cum partibus posterioribus infantis nondum tam profundè descenderant in lateralem abdominis partem, nec adeò comprimebantur, & consequenter, quum adhuc majus esset spatium, ut eò pertingere posses, & necessaria adhibere manus auxilia.

Quam maximè mihi cordi erat, miseram hanc mulierem servare, & quoniam infans non tantum mortuus erat, sed jam summoperè putrescebat, illius nullam tenebar

bar habere curam, & sentiens brachia infantis mihi viam admodum impeditam facere, illa circumtorquendo abrupti, sed licet sic paulò majus spatium acquirerem, tamen minimè sufficiebat, ut ad partes inferiores infantis pertinere potuissem; nihil ergo tunc supererat, nisi ut tentarem, an caput deorsum duci posset methodo ante dicta, sed valida oborta convulsio adeò firmiter stringebat os uteri, & omnes partes adeò contrahebat, ut coactus fu-
rim ab opere desistere, illa sic agonizans remansit, donec postridie circa meridiem animam efflaret.

Ex animo sanè desiderabam, aperto cadavere hujus mulieris Domino *W: Vinck* Medicinæ Doctori & præ-
lectoris, qui operationi adfuerat, demonstrare raram hanc & perversam posituram uteri & infantis, ut aliis pro-
desset, sed, quantumvis obnixè hoc peteretur, maritus nolebat concedere.

Bini hi casus sunt omnium difficillimi, qui mihi unquam in praxi occurrerunt, licet artem obstetricandi jam quadraginta annis exercuerim.

Nescio, an post evidentes adeò demonstrationes, aliquis, nisi summopere pertinax, antiquam adhuc velit tueri sententiam, vel in dubium revocare ejusmodi uteri posituras perversas, & difficiles partus inde sequentes, quos per totum meum librum inde deduxi. Quis etiam non videt, quod illi, qui nesciverunt, uterum tam multipliciter loco variari posse, nunquam rectè concipere potuerint tales difficiles partus, ergo neque benè describere noverint, & in liberandis mulieribus incerta planè & vaga methodo fuerint usi.

Antequam dorso incumbentes foetus dimittam, necessarium duxi aliquid adhuc addere de infante, qui resupinus vertice suo ossa pubis tangit, imo sæpè super hæc
ossa

ossa delabitur, quæ de hac re dicenda sunt, imprimis ad obstetrices pertinent, quæ sua ignorantia sæpe occidunt infantes, imò sæpè matrem una cum foetu, quamobrem rogo, ut sequentia attento ponderare animo & religiosè exequi velint. Quando fundus uteri satis planus accumbit dorso mulieris, & præsertim in illis, quibus cavi admodum sunt lumbi, tunc caput infantis resupini nullo ferè negotio supra ossa pubis delabitur, nisi obstetrix tempestivè hoc impediat, caput versùs oppositam partem vertendo, & quantocyus uteri orificio imponendo, quod facere debet integris adhuc membranis, vel immediatè post illarum rupturam.

Integris adhuc membranis potest quidem (si perita sit & sedulo operam navet) sentire, an vertex, an vero occiput uteri orificio accumbat, vertex enim rotundam acuminatam parum figuram habet, occiput vero oblongum magis & planius est, vertex habet apertam plagam, tactui cedentem, occiput verò durum est & osseum. quando jam sentit, non verticem, sed occiput uteri orificio accumbere, non debet quiescere, sed continuò vigilare & operari: nempe debet exterius & interius laborare: exterius debet una manu supra ossa pubis in singulis spasmodis caput infantis retinere & deorsum premere, & interius debet cessante jam spasmo caput ab ossibus pubis abducere, & sic locum facere vertici, & in hoc opere debet persistere, donec vertex recta immineat uteri orificio, & huc usque non debet suadere mulieri, ut labores validè urgeat, nam quo fortius deprimit, eò citius caput supra ossa pubis delabitur, quod cum semel huc delapsum est, tunc extra ejus potestatem est, verticem uteri orificio imponere, & dum hoc non potest facere, actum est de matre & infante, hoc enim modo mu-

mulier liberari nequit, membranæ quidem rumpentur & aquæ defluent, sed caput fixum ibi hæret transversim pelvi incumbens.

Si prima occasio neglecta sit, nempe si vertex infantis nondum ruptis membranis supra ossa pubis delapsus sit, & rumpantur membranæ, statim indefesso labore debet inniti, ut caput retroducatur, & verticem uteri orificio imponat, ut sic descendere possit, quod necessarium fieri debet, aliter enim unâ cum foetu perit mater, vel artificiosa periti magistri manus infantem vivum vel mortuum inde extrahere debet, dico vivum, vel mortuum, quo citius eo melius, præstat enim, dum aliter fieri nequit, infantem mori, & matrem servari, quam ut mater unâ cum foetu certæ tradatur morti, quæ, nisi tempestivè succurratur, certò sequetur.

Non possum satis mirari crassam ignorantiam plurimarum obstetricum, quæ pluribus diebus quietè assident tali mulieri, si roget maritus, consanguinei, vel medicus, quomodo prodit infans? quænam pars se offert? respondent optimè, caput orificio uteri imminet, sed ibi remanet, desunt labores, vel nil promovent, patienter expectare debemus, donec Deo placeat finem imponere, quandò labores fortius urgebunt! O inexcusabilis ignorantia! O stupida imprudentia! in tali positura, quam manu & digitis possumus explorare, & quam quadrante horæ & citius cognoscere possumus, quam tamen ignara, & erroribus admodum inveterata obstetrix tota sua vita ignorat: petit urgentia, sive labores incitantia remedia, ut sic infans exprimatur, non considerans, an profint an verò noceant labores; quid enim boni præstare possunt, quamdiu caput infantis sic fixum hæret? sic magis & magis apprimunt, & neque illa, neque medicus, percipiunt,

piunt, se unita opera imo totis viribus mulierem perdere, dum illam perversa tentant liberare methodo; loco quod prudentioris auxilium invocarent, qui mulierem artificiosa manu expedire posset: consanguinei & vicinæ medico & obstetrici confidunt: Medicus præscribit ex narratis obstetricis; obstetrix vero vel ignara est, vel superba: ignara, dum nescit utrum infans sic positus prodire posset, an verò non; in hoc verò superba est, quod suam tegat ignorantiam, & sic unà cum foetu perit mater, vel imperitia vel superbia obstetricis.

Consanguinei quidem deplorant jacturam, quis vero cogitat matrem & foetum negligentia periisse? quis inquit veram hujus cladis causam? quis studet hoc præcavere, quis resistere conatur lethali adeò malo, sic successivis hæc res procedit annis, nullus hanc rem curat, nec crimen videtur tolerare, ut moriantur homines, qui servari possent; quia jam mos invaluit sic faciendi, & hæc videndi, ne minimus quidem scrupulus incidit, an non aliter fieri potuisset.

Quod vulgus hominum in hac ignorantia & cæcitate hæreat, excusari potest, sed literatores homines, nempe doctores, magistratus &c. hæc non curare, omnem superat captum: jam ab anno 1701. liber hic lucem vidit, in quo veteres errores adeò manifestè demonstravi, uti & imperitiam ferè omnium obstetricum, quibus revera imputari possunt tot honestarum matronarum clades, quis verò credidit? quis rei veritatem indagavit? res mansit hætenus in pristino statu.

Hæc calamitas æquè divites premit ac pauperes matronas, quæ enim imperitæ sunt apud has, sunt & tales apud illas, & sanè divites æquè negliguntur, quam pauperes: quomodo ergo non aperiuntur oculi, saltem
ut

ut res examinetur ? nonne satis clarè & manifestè descripsi , ut quivis intelligere posset ? In commune bonum offero me ipsum omnibus magistratibus , qui hanc rem publicæ utilitatis amore cupiunt examinare , offero me ipsum , inquam , ut in præsentia clarissimi magistratus coram tot Medicinæ Doctoribus , quot ipsi placebit advocare , evidentes adeò & manifestas faciam hujus rei demonstrationes , & quidem adeò dilucidas , ut amplissimus magistratus ipse facilè percipere poterit.

Concedite mihi , illustrissimi patriæ & urbium rectores , ut a vobis illa , qua par est , reverentia petere mihi liceat , cur jubeatis inspicere cadavera defunctorum , quando justa incidit suspicio , illos violenta morte periisse ? verosimiliter respondebitur , quod hoc fiat , ut rei punirentur ; fateor , laude dignum esse institutum. Verum si singulis annis , in omnibus populosis urbibus , multò plures pereant mulieres negligentia vel ignorantia obstetricum , quam scelerata manu trucidantur , an non meritò hujus rei examen & inspectio institui debet ? primò ut sciatur , an obstetrix non occiderit infantem , secundo , an mulier unà cum foetu non perierit obstetricis incuria ? ut talis infantis clades vel negligentia puniri posset , saltem tales obstetrices pro tempore vel semper munere abdicando , dum interim magis peritæ illarum locum supplerent.

Si roget quis , an semper possibile sit , ut ex inspectione cadaveris mulieris defunctæ scire possimus , an mulier cum infante incuria obstetricis perierit ? respondeo , omninò , semper hoc possibile esse talibus , qui clarè percipiunt artem liberandi mulieres , & his æquè facilè & certum esse de hac re judicare , quam discernere , an vulnus inflictum lethale sit , an non : & certus sum , quod

tali examine instituto comperiremus, quod, si non omnes, saltem pleræque mulieres, quæ in partu non enixæ foetu sunt mortuæ, rudi obstetricis manu vel incuria perierint: nonne igitur triste est, imò dolendum, nefariæ tali infantum cladi non invigilari, & fidelia monita contemni.

Forſan quidam medici dicent, hac inſpectione non accuratè poſſe hîc judicari, an infans ab obſtetrice ſit occiſus, an vero mulier culpata obſtetricis ignorantia perierit non excluſo foetu; ſe non ſatis idoneos reputantes, qui firmi de hac re judicare poſſent, & forſan magiſtratu, quem ad hanc rem inſtigare debebant, hanc inſpectionem diſſuadebunt. contrarium aſſerimus, & factis probare paratus ſum, & tam evidentè demonſtrare, ut quivis ex magiſtratibus, imò vel faber lignarius, hoc capere poſſit.

Multi adhuc ſunt medici, qui perversis his uteri poſituris in quibuſdam mulieribus fidem non habent, quia primus illas deſcripſi, ſed ſi cadavera inſpiciendo hanc rem examinarem, fide non indigerent, propriis enim intueri oculis & manibus palpare poſſent, & qui convinci de hac re cupiunt, adſint mihi mulierem liberanti, & faciam, ut manu exterius corpori impoſita perversam hanc poſituram ſentiant, ut non amplius eſſent increduli, & certi forent, me vera ſcripſiſſe: & ſi hanc rem æquè certò ſciam, ac novi diem eſſe, quando ſolem video ſplendentem, ergo tales medici hanc rem ignorant, quam tamen callere debebant; & ſi obſtetrices hanc rem neſciant, etiam ſui muneris ſunt ignaræ: quid ergo agitis, medici, quando ex narratis imperitarum adeò obſetricum præſcribitis medicamenta? iterum rogo, quid agitis conſiſi dictis ſtupidarum adeò mulierum, navem
vado

vado impingitis, & matrem unà cum foetu perditis, cum, si benè cognosceretis verum rerum statum, sola animi religio vos a talibus abhorre faceret: his dictis nemini notam inurere volo, sed ex amore & fide, quam debeo omnibus & reipublicæ, loquor, veluti sperarem & alios mihi locuturos, ut me meliora docerent, nihil enim humani a me alienum puto, nec ætas meliora discere prohibet: & puto, fidelia hæc monita recipi debere, quoniam neminem nisi jure meritò arguo. Si suspecta essent obstetricum facta, & examinarentur, quanti detegerentur errores, & quomodo obstupesceremus videntes nefandas adeò matrum & foetuum torturas: hæc vivi infantis arrepta brachia tanta vi protrahit, ut pollicem intra humerum & brachium facile immitteres, sic gangræna infantem, & illo depasto, matrem corripit: illa vivi infantis caput perterebrat; & cerebrum eximit, ut sic extraheret infantem, hoc facto, absque petita venia mulieris vel mariti, sanguine diffluentem mulierem, & infantem in utero putrescentem relinquit, unde factor oritur intolerabilis, qui uterum inflammat, & matrem necat; & quid miri, illas tali modo agere? omnia licent, nullus facti rationem expetit, nemo facta examinat; omnia clanculum fiunt, & recta manent. Custodes enim dormiunt, & medicus putat se præscribendo satis fecisse, nec magistratus in hæc ulterius inquit, mortua oblivioni traditur, & hoc sufficit, sed tristis marite!; & deplorandi liberi! quorum hic uxorem, illi matrem perdunt, sic una alteram sequitur per tot annos, sic exponitur charissimorum pignorum vita nullo pretio redimenda: an oportet igitur talia crimina excusare, quia clanculum fiunt? vivos infantes tam malè mulctare & occidere, & sic unà matrem cum foetu perdere, an non hæc

nefanda sunt? num quid hæc inspectionem expostulant? nonne talia crimina poenam merentur?

Non ita dudum in pago, vulgo dicto *Wilsveen*, rusticam mulierem, vix semihorulæ spatio, liberavi ab infante jam mortuo, qui testantibus parturiente & omnibus adstantibus, pridie adhuc vixerat, & qui, dum nullo instrumento usus manibus extrahebam, horrendum putridi cadaveris spirabat foetorem: vera hujus rei ratio erat, quod quædam obstetrix, ut mihi narrabatur, laqueum brachio infantis affixum a duabus robustis mulieribus protrahi jusserit, donec brachium de corpore lacerum tenui tantum pelliculæ adhæresceret, & sic mulierem reliquit, ut pote nullo modo liberandam: quinam errores nunc ulterius in hac tortura commissi fuerint, certus dicere nescio, ut pote hîc tantum narrata proferens: sed hoc novi, quod, cum tactu explorarem parturientem mulierem, invenerim bina brachia extra uterum pendula, & quod unum infantis brachium tenui tantum pelliculæ adhæresceret ad distantiam circiter sex pollicum ab humero, unde omnibus vasis sanguineis & nervis laceris & disruptis, non potuit fieri, quin totus infans debuerit gangræna affici, uti expertus sum, infans enim inversus & nulla vi pedibus extractus a capite usque ad calcem horrenda gangræna correptus erat, quin imo gangræna eò usque jam penetraverat, ut non modo funis umbilicalis, sed & totæ secundinæ gangræna, vel potius sphacelo jam contabuissent, quibus jam cadaverosus & plumbeus color erat, unde concludebam uterum ipsum jam gangræna affici, & mulierem in mortis discrimine versari, quæ paucis postea diebus fuit mortua.

Et si talia, quantumvis punienda, crimina inulta tolerantur, patiemini, spero, me hæc fideliter detegere & de-

demonstrare, non hac intentione, ut aliquem incusem, sed si forsan alicui bono posset inservire, si forsan quidam, quorum munus & ordo expostulat, evigilarent, & in hac re unita opera communi utilitati incumberent, & hæc consilia auscultarent: si hoc fiat, Deo gratias reddam: si non, innocens ero coram Deo, non enim tacui, sed pericula detexi & demonstravi, & animum hoc onere levavi, reliqua Deo commendo, qui scrutatur corda, & cui unusquisque rationem factorum & neglectorum reddet.

Forsan desiderabitis novisse, quomodo inspecto cadavere videri poterit, an parturiens mulier foetu retento mortua, naturali occubuerit morte, an verò perierit obstetricis incuria. Ut pateat ergo, non sine fundamento hæc dicta fuisse, quoniam forsan primus sum, qui talia propono, quæ primo intuitu admodum paradoxa apparebunt: lubens hinc desiderio satisfaciam, sed antequam eò perveniam, prius integrè absolvam, quæ adhuc supersunt dicenda de partibus difficilibus, tunc accedam ad lapidem lydium & clypeum obstetricum, & simul ibi loci clarissimorum medicorum uti & mei ipsius officium commemorabo, tandem dicam de inspectione, & demonstrabo, quomodo sciri possit, an mulier retento foetu morte naturali perierit, an non.

MIRABILIS CASUS.

Vigesimo septimo capite pag. 112. docui, quænam sint timenda incommoda, quando pelvis muliebris nimis ampla est, & quid agere debeat obstetrix, ut in tali casu imminetia mala, & infaustos inde forsan orituros eventus, præcaveat: illis, quæ in hoc capite dicta sunt, nihil addendum habeo, sed ad hanc rem confirmandam

tan-

tantum enarrabo casum admodum singularem, qualis huc usque nunquam mihi contigerat.

Vocabar aliquando parum extra Hagam-Comitum in via, quæ ducit ad molam, *fatuam* vulgo dictam, ibi parturiebat mulier, ubi triste vidi spectaculum, caput infantis ad humeros usque extra pudenda matris eminebat, & tamen solus vertex nudus prominebat, tribus circiter quartis capitis partibus in utero adhuc latentibus, ita ut uterus una cum infantis capite ad humeros usque extra pudenda propenderet, obstetrix, non sine causa, admodum angebatur, nec ullo expedire poterat modo. liberabam mulierem, & fateor, me plus difficultatis invenisse, quam in initio credideram, quoniam infantem non audebam protrahere, quin timerem, ne uterum totum unâ cum foetu extraherem.

Ex hoc exemplo obstetrices videre possunt, quam necessarium sit ipsis, ut observent doctrinam meam 27. capite propositam, ne hoc modo improvisæ obruantur cum infantis & matris damno, quando non firmant & retinent uteri orificium, uti docui in capite antea citato.

CAPUT IV.

*De partu difficili orto ex defectu laborum,
vel vitio laborum tergiversantium
sive spuriorum.*

Pertractatis partibus difficilibus, coronidis loco, quædam dicam de laboribus spuriiis, qui vocantur labores vagi vel tergiversantes.

Notum est, labores partui necessarios esse, naturales enim illi doloros, sive spasmi quibusdam dicti, infantem propellere debent: per dolores naturales sive debitos labores intelligimus *tales spontaneos motus, quibus abdominis muscoli, & viscera abdominalia se contrahendo, validâ aded pressione urgent & deprimunt uterum, quasi totus ex corpore foret exprimendus.* Et horum laborum ope, uteri orificium aquis dilatatur, foetus ostio impellitur & expellitur, & hoc modo feliciter liberatur mulier, si nil intercurrat, quod partum impediat vel retardet.

Quandò verò accidit, ut penitus deficient naturales hi labores (qui simillimi sunt illis, quos unusquisque experitur alvum deponendo, hoc tamen discrimine, hos magis urgere intestinum rectum, illos verò uterum) vel non sint satis validi, vel perversi, illis impeditur vel retardatur partus.

Veluti est irritus alvum deponendi conatus sive *tenesmus*; sic etiam, *spurii* sunt labores parturientium, qui vocantur *vagi* vel *tergiversantes labores*: mulieres tergiversantes hos labores habentes videntur certis periodis

dis validis laborare pressiōibus, sed antequam ille teneamus, siue debita illa depressio fiat, cessant hi motus, & in spasmodicum dolorem mutantur, quo correpta mulier laborare nequit: remedium tergiversantes hos labores in genuinos mutans descripsi *Capite XVIII.*

His addam, in laboribus tergiversantibus non danda esse medicamenta urgentia, his enim tantum augentur dolores, sed e contra danda sunt emollientia & anodyna, & tunc apparebit, dolores naturā instigante satis ingeminari. hoc consilium quidam medici riserunt, sapientes verò & periti grato receperunt animo: sic sanè in omnibus fit, juxta proverbium: *laudatur ab his culpatur ab illis*, & acquiesco his dictis experientia 30 & amplius annorum confirmatis.

Aliquando autem accidit, ut labores, qui in initio satis efficaces videbantur futuri, tamen postea multum minuantur, vel etiam penitus evanescant, & hoc plerumque, si non semper, fit necessarii auxilii penuriā. Sæpè fit, quia infans suo capite vel humeris vel aliis partibus hæret immobilis, nec propellitur, unde natura quæsi tædiosa languet, uti alibi diximus, idèòque hic loci illud non ulterius extendemus.

Si tamen, ut fieri potest, *dolores minuantur & cessent*, infante benè verso in utero rectè locato, confuolo, ut quieta relinquatur mulier, donec sponte redeant labores, sed si jam nimis promineat infans, quam ut sic remaneret, tentari potest, an clystere injecto, ut antea docui, *labores possint incitari*, si hoc nil juvat, debemus periti medici auxilium implorare, verum obstetrix prius accuratè debet perpendere, an manus auxilio nihil fieri possit vel debeat, ad levandum partum, & promovendum infantem, plerumque enim perita obstetrix
vel

vel dexter magister plus exercitatis manibus valent ad promovendum partum, quam vel sapiens medicus efficacissimis potest præstare medicamentis.

Probè novi, efficacibus remediis partum admodum facilem reddi posse, sed continua observatione expertus fui, vehementer stimulantia data mulieribus in hoc statu sæpè summoperè obfuisse: imo in hac sum sententia, quod multæ mulieres servatæ fuissent, si modo prudenter manibus fuisset laboratum, non propinatis labores urgentibus medicamentis, quæ usu vel potius abusu horum remedium & simul debilitatibus suis perierunt.

Deo gratias ago, quod ab hoc abusu multa internè dandi liber sum, expertus, idoneæ manus auxilio-ferè omnes mulieres cito & tutò posse liberari, modo vires sufficiant, ut per breve tempus tolerant molestias necessariò adhibendas, ut liberentur: audacter provoco omnes foeminas, quas liberavi 28 vel 30 annorum spatio, reliquo tempore computato inter annos ignorantiae meæ, juxta tritam methodum, & candidè dico, me nescire, quod toto hoc tempore pluribus, quam 2 vel 3 mulieribus adfuerim, apud quas incassum laboravi, reliquas omnes liberavi feliciter minimo intervallo, & quidem sine urgentibus vel labores incitantibus medicamentis datis, & plerumque etiam nullis adhibitis instrumentis, illis non utens, nisi, quum infantes in obliquatis uteris capite fortissimè ossibus pelvis essent appressi, & matres nimis diuturnis laboribus fractæ essent, unde coactus fui hoc modo illarum finire tormenta, & subitò liberare, quem in finem etiam aliquando, rarissimè tamen unum vel utrumque brachium circumtorquendo abrui, quod tamen triginta annorum spatio, quantum dictat memoria, tantum bis vel ter feci, & quia ex eventu didici,

quam parum commodi hinc acceperim, non puto, me unquam hoc iterum facturum esse, ideoque consulo omnibus obstetricantibus, ut hoc omittant, quamvis enim non noceat mortuo infanti, nec mulieri dolorem creet, tamen res horrenda videtur adstantibus, qui ut factum crudelissimum proclamant. etiam nescio, me unquam lacerasse vel læsisse alio modo mulierem, ita ut aliquid incommodi inde retinuerit, excepta unica, de qua postea dicam, & memini, me tantum semel vel bis sensitivisse, pudenda nimis rigida & minus distractilia lacerata fuisse a capite infantis transeunte: imo, me conscio, nulla ex illis involuntariò urinæ stillicidio laboravit, nulla laboravit uteri procidentia, vel alio notabili incommodo, quamobrem iteratas Deo ago gratias.

Ideò consulo omnibus obstetricibus, ut quantum fieri possit, perita manu præcaveant, vel tollant omne id, quod partum retardare posset, ut sic subitam promoveant liberationem, & experientur, sibi etiam Deo gratias agendi superesse causas, & se minori animi perturbatione efficaciora posse conferre foeminis auxilia, nec tam citò rem in angustiis poni, quam antè, dum nimis confidebant medicamentis labores urgentibus, nec perito satis artificio debitam præstabant mulieribus opem: quæ apprecans omnibus, quæ hæc a Deo expetunt, his finem imponam dicendis de partibus difficilibus transiturus *ad lapidem lydium & clypeum obstetricum*, & his pertractatis *ad inspectionem*.

CAPUT V.

Lapis Lydius & clypeus obstetricum.

Lapis Lydius adhibetur, ut aurum & argentum ab aliis distinguantur metallis: uti etiam, ut appareat, an aurum & argentum pura sint, an verò aliis metallis mista; sic etiam sequentia interrogata & responsa inservire poterunt, ut benè distinguamus, an obstetrix muneris sui & artis gnara sit, & observans, ut maritus & consanguinei mulieris vel ipsi, vel medicus, quo ad hanc rem utuntur, tutò confidere possint factis obstetricis, quam in auxilium advocarunt.

Sicut nunc hic lapis lydius quæsitis & responsis datis inservire potest securitati medici & amicorum parturientis mulieris, ita etiam veritati innixum responsum & fidelis enarratio obstetricis, clypei munere fungi poterit, quo se defendat, & arceat omnes perversas & malignas accusationes, quibus imperiti & malevoli homines partus difficilis culpam in obstetricem conjicere conantur, quamvis minimè in causa sit.

Æquitas postulat, ut ex æquo cum omnibus agatur, & nemo adeò prudenter & feliciter agit, quin malevorum hominum contumeliis sit expositus, ideòque æquum & justum est, ut, quantum fieri possit, firma veritatis fundamenta ponantur, quibus benè agentes distinguantur a male agentibus, ut judicium, non ex amore vel odio, sed ex re ipsa feratur.

Nemo sanæ mentis negabit, *sinceritatem & ingenuitatem*, quibus quis factorum rationem reddere paratus est, signum *candoris* esse: supponatis enim, obstetricem non

esse præditam necessaria scientia & dexteritate, quæ requiruntur ad liberandam mulierem, si tamen candida est, voluntariè reddet factorum rationem, quando hæc ab ipsa expetitur. Si ergò ipsi desit peritia, talis tamen sua ingenuitate demonstrat, bonam voluntatem sibi non deesse, & ad meliora discenda paratam esse, ut postea melius agat, vel opus, si suam superet industriam, peritiori tradat.

Sed quando medicus, vel ipsa parturiens, aut aliquis consanguineorum ab obstetrice quærit parturientis mulieris conditionem, nempe, quomodo formentur aquæ, quis sit uteri situs, an infans ritè vel perversè ostio immineat, quodnam membrum se offerat &c. & obstetrix respondere respuit, vel æquivoco te conatur pacare responso, deest ipsi candor, & ignorantiam suam tegere conatur, nec ulla tibi suadet ratio, ut confidas ejus dexteritati vel fidei; si enim satis perita est, ut tactu partes oblatas satis dignoscere possit, & si illas bene cognoverit, quare veram rerum conditionem tegere conatur? quid damni indè ipsi eveniet, si rem, uti se habet, exponat, sed *latet anguis in herba*, novit se rerum conditionem non satis cognovisse, & ideò pudet ipsam ignorantia, nec audet dicere, *nescio*, illa enim, quæ cuperet haberi omnium gnara, se nesciam fateri non audet, & satis novit, quod, si dicat, infans capite prodit, pudore suffundetur, si postea inveniatur non esse caput, sed humerum, vel cubitum: vel genu infantis. novit, quod, si dicat, infans natibus prodit, & postea appareat, illam non potuisse distinguere humerum a natibus infantis, rubore perfundetur, & ut hoc evitet, tacet, vel æquivocum dat responsum, & mendaciis se tegere conatur, vel aliquando ferox quærenti dat responsum,
&

& irascitur; nunc cuique judicandum præbeo, quid de talis obstetricis factis sperandum sit? qui se hujusmodi obstetrici volunt committere, faciant, per me licet, ego tamen meam uxorem, si haberem, nec filias huic periculo exponerem.

E X A M E N I.

Ut ergo rem aggrediamur, dico, primum, quod medicus, parturiens ipsa, vel consanguinei obstetricem rogare deberent, esse, quomodo formentur, vel jam formatæ sint aquæ, an oblongæ & graciles, an breves & latæ, an breves & planæ formentur? quomodo se tactui offerant? si dicat obstetrix, aquas graciles & oblongas tactui apparere, & instar tenuis intestini prominere, si hoc verum sit, confidere potes certò, difficilem partum instare, caput enim infantis non rectè imminet ostio, vel uterus obliquè ponitur, si enim caput ritè ostio incumberet, & si uteri orificium directè immineret pelvi; aquæ breves & latæ, vel breves & planæ forent, non verò tenues & oblongæ: quod facile concipi potest, caput enim infantis recta imminens ostio & pelvis cavo, vertice suo uteri orificium perfectè occludit, veluti rotunda pila clauderet dolii orificium, & quidem in toto ambitu, quando tunc labores uterum urgent, tunc aquas deprimunt, & in ambitu capitis perpluere faciunt, unde aquæ hæ duplici munere funguntur, primò pressione suâ os uteri dilatant, secundo membranas secundinarum extendunt & attenuant, unde necesse duo alia sequuntur, primò caput sensim profundius descendere, secundo aquas continuo latiores & majores fieri, semper ad tactum rotundas referre orbicularem aperturæ uteri figuram,

ram, hoc singulis laboribus eò usque contingit, donec membranæ adeò sint attenuatæ, ut tandem ulteriorem extensionem non patientes rumpantur, & inclusæ defluant aquæ, & tunc dicimus, *membranæ sunt ruptæ.*

Si verò aquæ instar tenuis intestini deorsum, imo extra corpus promineant, evidens signum est, planè alio modo prodire infantem, vel uterum obliquè positum esse, dum enim vertex infantis non occludit totum ambitum orificii uteri, aquæ membranas premunt, & in quodam loco ad latus, alterutrum versus inferiora protrudunt, sic aquæ paulatim magis & magis per angustam hanc aperturam descendunt graciles adeò & longæ, ut farci-
men instar intestini extra corpus promineat; unde necessariò hæc duo sequuntur, primò, aquas sic descendentes non satis ampliare uteri orificium; secundò infantem non descendere, sed in eodem situ permanere. si obstetrix dicat, aquas in brevem latam & orbicularem expandi figuram, & infantem vertice suo directè ostio imminere, & felicem partum sperare jubeat, tibi vera dixit, vel si dixerit, aquas graciles & tenues prominare, & te monuerit, difficilem expectandum esse partum, munere perfuncta est, & si periculum cognovit; tenetur tibi dicere, non melius ac tutius prospici posse infanti & matri, quam si statim post ruptas membranas liberetur mulier, sive adsint labores, sive non, non enim hoc curare debemus in tali casu, sed artificiosâ manu infans debet extrahi. si te non moneat, munere suo non perfungitur, & matrem & foetum periculo exponit, vel ignorantia vel pudore.

Si obstetrix tibi periculum indicaverit, & necessitatem subitæ liberationis proposuerit, animum exoneravit, & tibi videndum incumbit, an ipsi hoc opus committere velis,

velis, illi verò, an suscipere audeat, si velit, fiat, si non, magis exercitatum advoca, periculum enim in mora est: si confidas obstetrici, concedas ipsi horam unam, vel ad summum duas, si hoc tempore facere non possit, operis ignara est, talis enim liberatio tantum temporis non exigit, & frustra torquetur mulier, unde subito aliam advoca, & mulierem in lecto quiescere facias, ne vires frustra amittat, & refocilla illam cibo & potu, ut ab alia eò melius juvari possit, nec facias, ut solent plurimi, qui per unum, duos, tres, imo quatuor vel quinque dies expectant, matre & foetu interim periclitantibus, si vero & matrem & foetum servare optas, ne horulam quidem negligas, qui aliter suadent, errant, si-ve hoc fiat ex deliberato consilio si-ve ex ignorantia.

Si vero obstetrix veritatem dixerit, & veram rerum conditionem tibi indicaverit, illam in primo hoc examine repperisti peritam, & licet ipsi omni jure nil metuenti, ut se defendat, clypeo veritatis uti, & dicere, enarravi verum statum, periculum indicavi, & rectè consului, si neglexerint, in illos, non in me culpa redundat.

Si vero tibi roganti periculum non indicaverit, sed te vana spe lactaverit, & si hinc mulier serius liberata fuit, vel retento foetu mortua, rea est cladis, vel ignorantia vel perfidia, nec digna tam gravi munere fungi, vel inter prudentes & fideles obstetrices numerari.

E X A M E N II.

Alterum, quod jure merito ab obstetrice rogari potest, est, *quomodo & quo loco ponatur uteri orificium?* & consequenter, an uterus rectè an vero obliquè sit positus? quem locum occupet ejus fundus? an uteri aper-

turam possit attingere, an verò non? an totam aperturam, an verò tantum ejus partem attingere possit, an hæc ponatur ad alterutrum pelvis latus, an accumbat vel incumbat ossibus pubis? an vero versus posteriora propè os sacrum reclinetur? an vero directè pelvis cavo immineat? an sursum retracta sit, vel deorsum promineat? & quomodo formentur aquæ.

Forfan cogitabit quis vel dicet, tam multa unico quæsito comprehendis; respondeo: hic tantum unicum petitur, quod tempestivè cognitum necessariò requiritur, nec propriè loquendo aliud hic quæritur, quam ubi & quomodò positum sit uteri orificium, & quomodò formentur aquæ? & si obstetrix hæc non cognoscat, qualem ergò habebit agendorum normam? similis erit nauclero carenti acu nautica, & quomodò medicus vel confanguinei scire poterunt, an facilis, an vero difficilis expectandus sit partus?

Forfan ad hæc respondebit obstetrix, facile est talia quærere, sed quænam obstetrix ad hæc rectè respondere poterit? cum nobis tantum uno vel duobus digitis uti liceat, ut tactu exploremus mulierem, quomodo ergo uteri posituram cognoscere possimus, & quid se in ejus apertura offerat?

Respondeo, unum vel duos digitos sufficere, ut aperturæ uteri positura cognoscatur, & sciatur, quomodo formentur aquæ, nempe quando infans vertice suo ostio imminet, & in pelvim descendit; si vero e contrà os uteri adhuc supra pelvim hæret, ad latera, vel posteriora versus ossi sacro accumbit, tunc uno vel duobus digitis attingere nequis, & qui in tali casu tibi concedere nolunt, ut manum tam profundè immittas, quam requiritur, illi tollunt medium, quo verum uteri orificii situm

fitum cognoscere posses, & consequenter illum indicare non potes, nec imminens denunciare periculum, & illud præcavere, sicque inculcata manes: si aliquis talem regulam vel legem præscripserit obstetricibus, ille per-versa edoctus est, vel deceptus ab hominibus in hoc opere sanè parum exercitatis; si enim ipsi hanc rem tentassent, meliora fuissent edocti, nec aliis nocivas adeò præscripsissent regulas. quæ verò tali lege non obstringitur, illam curare non debet, sed facere, quod requiritur, ut vera uteri orificii positura innotescat, ut hanc medico vel amicis indicare possit, si expetitur; vel licet non expetatur, ut sibi ipsi satisfaciatur, & re malè succedente, audacter dicere possit: culpa careo, periculum enim detexi, & amicos monui, hic est illius clypeus, quo calumnias avertat.

Si ergo perita obstetrix huic quæsito respondeat, & verè tibi dicat uteri orificium directè pelvi incumbit, vertex capitis ostio ritè imminet, jamque in pelvis cavum descendit, aquæ breves & planæ vel latæ formantur, vel jam ruptæ sunt, & bona pars capitis prominet: acquiescere poteris, facilis expectandus est partus, & mediocris ingenii obstetrix, quæ agenda sunt, facile perficiet, nec festinandum est, sed præcipuum naturæ relinquendum est: si verò uteri apertura directè pelvi immineat, & vertex infantis satis promineat, tamen adhuc superius hæret, signum est denotans vel magnum caput, vel angustam pelvim esse, exiguum enim caput in magna pelvi facile descendit, & faciliorem partum præbet, tamen & magnum caput quidem transire potest, nisi, plana nimis existente pelvi, in medio ossium pubis immobile maneret, & in tali casu obstetrix versus illud latus deprimere debet, ubi pelvis maximam amplitudinem

habet, & tunc patienter tempori indulgendum est, donec magnum illud caput paulatim in longitudinem exporrigatur, uti antea docui.

Hæc dico, si pelvis satis ampla est, ut infans possit transire; sunt enim mulieres, quibus angusta adeò & plana est pelvis, ut perfectus foetus nullo modo transire possit, & consequenter in tali casu Cæsarea incisio deberet institui, quia sine illa nulla unquam liberandi spes superest, licet vero mihi nusquam pelvis adeò angusta obvenerit, non dubito tamen, quin tales reperiantur, Anglicanus medicus mihi affirmavit, fetalem pelvim Londini in sceletro vidisse, in quo tota pelvis adeò erat complanata, ut duos digitos amplitudine non caperet, per quem sanè nullo modo transire poterat infans.

Si verò obstetrix dicat, uteri orificium admodum altè reconditur, in parte laterali imponitur ossi ischion, vel supra ossa pubis ponitur, vel ipsis incumbit, vel circa posteriora accumbit ossi sacro vel lumborum vertebri, & quod tantum ejus exiguam particulam semilunulæ instar sentire possit, nec judicare, quodnam se offerat membrum, nec possit procurare, ut uteri orificium in pelvim descendat, & quod ex hac aperturæ uteri positura sequatur, fundum uteri hic vel illic obliquè positum esse, rebus ita compositis, ut narrat obstetrix, novisti difficilem partum esse expectandum, & matrem cum foetu periclitari.

Si obstetrix tibi imminens periculum indicaverit, prudenter & fideliter munere suo perfuncta est, si verò non fecerit, tunc imperitia, vel metu, vel pudore officio defuit: quidquid sit, tempus hic minimè debet negligi, si matrem & infantem vel alterutrum servare cupias, nec vilipendas hæc monita, decuplo enim majus imminet peri-

periculum, si liberationem a natura expectes, quam si mulierem statim sine mora artificiosa manu liberes, hæc plenè convictus loquor, & si in his fidelia mea observarentur monita, paucae admodum mulieres in partu morerentur, & multi fervarentur infantes, qui nimis diu expectando perire debent, dum enim nectuntur moræ, aquæ defluunt, uteri capacitas continuò minuitur, via fit angustior, infans siccitate & morte rigidior, uterus per abdominis viscera fortius comprimitur, & profundius deprimitur, si in laterali vel prominula abdominis parte ponatur, vires mulieris frustra laboribus exhauriuntur, & mulier sensim magis & magis debilitatur, tandem non imploratur auxilium, nisi quando infans jam mortuus est, mater verò semianimis decumbit, & licet mulier tunc adhuc perita manu liberetur satis subitò, & extrahatur infans mortuus, qui sæpe jam cadaver olet, & uterum infecit, tunc tamen mater perit, & tunc mors mulieris necessario imputatur artificiosæ huic liberationi, sed sane æquè absurdè, quam si mors hominis adscriberetur funi, quo ille jam semimortuus aquis extraheretur.

Igitur iterum repeto, non liberatio, sed dilatio tempestivæ liberationis matrem cum foetu perdit. Sufficit mihi veritati præbuisse testimonium, qui credere negat, proprio damno sit incredulus, qui vero hæc consilia secuti sunt, veritatis testimonium reddere poterunt, & postea, me adhuc vivente, vel jam satis functo, hæc praxis emerget, & tunc docebit experientia, me in hisce commune bonum spectasse, & optima consilia dedisse.

E X A M E N I I I.

Si vero obstetrix tibi dicat: uteri orificium recta quidem

pelvi imminere, sed verticem capitis non occurrere ibi loci, sed e contra infantem laterali capitis parte vel facie prodire, vel una cum capite etiam funem umbilicalem, vel manum, vel & pedem attingi, caveas tibi, & scias obstetricem in tali casu statim debere succurrere mulieri, licet membranæ adhuc sint integræ, si dicat, se nihil hic agendum scire, operis sui ignara est, non enim quiescere debet, antequam solum verticem ostio introduxerit, reliquis ad latus remotis.

Si tamen accidat, verticem capitis ostio introduci non posse, facie fortiter appressa & immobili hærente in uteri orificio, non licet ipsi vim inferre, ut repellat faciem, & sic caput invertat, sed debet sic prodeuntem expectare infantem: si ergo obstetrix tibi dixerit, se simul prodiens membrum, pedem, manum, vel funem umbilicalem ad latera, vel versus posteriora capitis reposuisse, & caput jam solum vel facie vel vertice prodiens immobile inhærere ostio, ritè perfuncta est suo munere, si verò his diu immoretur, nec possit oblatum retroducere membrum, & hoc simul delabi sinat, signum est illam non satis peritam esse.

Fieri tamen potest, ut labores brevibus adeò interval-
lis & tam validè urgeant, ut obstetrix, antequam rum-
pantur membranæ, non possit retroducere simul cum
capite oblatum membrum, & tunc immediate post mem-
branarum rupturam hoc fieri debet, vel artem ignorat.

E X A M E N IV.

Si dicat obstetrix, uteri orificium quidem medio pelvi imminere, sed nil hic prodire nisi simplicem aquam, & si inde novit prædicere, difficilem timendum esse par-
tum,

tum, ingeniosam se præbet, mater enim & foetus periclitantur, & optimum remedium est, mulierem immediate post ruptas membranas liberare, infans enim transversim dorso vel ventri incumbit, tutissimum est infantem invertere, & pedibus extrahere: si verò nesciat obstetrix, talem posituram periculosam esse, non ritè artem suam intelligit, & periculosa plenum opus aleæ est, ipsius consilia sequi.

E X A M E N V.

Hic igitur de utero rectè locato, qui pelvi quidem directè imminet, ubi tamen non prodit caput, sed aliud quoddam infantis membrum.

Quando igitur obstetrix tibi dicit, uteri orificium quidem recta pelvi imminere, sed loco capitis aliud quoddam membrum prodire, vel aliquando solum funem umbilicalem, novisti difficilem futurum partum, & mulierem artificiosa manu debere liberari statim potest ruptas membranas, ut mater, & foetus si adhuc vivat, simul ferventur.

Dico, immediate post ruptas membranas, tutò fieri potest, nec horæ spatio indigemus, sed plerumque semihorulæ spatio fieri potest a viro exercitato; si obstetrix hoc perficere possit, & illi confidere possis faciat, si non, quiescat mulier, nec illam debiles laboribus frustraneis, sed dexteriores obstetricem, vel peritum magistrum advoca, qui illam tutò & subito liberet.

Si solus funiculus umbilicalis prodit, credibile est, infantem transversim prono ventre prodire, debet retroduci funis umbilicalis, infans debet inverti & pedibus extrahi.

Si funiculo umbilicali jungatur manus, pes, cubitus,
vel

vel & utraque foetus manus, debent hæc reponi, infans inverti & pedibus extrahi.

Si se offerat genu, vel unus vel uterque pes, genu re-
troducendum, uterque vero pes ostio imponendus
& infans sic extrahendus est, sed semper digitis pe-
dum inferiora, calce verò superiora spectantibus, sic enim
facillima fit liberatio.

Si infans natibus prodeat, sic quidem exire potest,
sed multò melius & tutius est, nates retroducere, & pe-
des uteri orificio imponere, & extrahere, sed caveas,
ne vim faciendo, vel perversa tractatione infantis femo-
ra luxes & claudicare facias infantem.

Si ambo pedes simul prodeant, obstetrix tantum dela-
bi sinat, & leniter protrahat, si digiti pedis inferiora,
calcanea verò superiora spectent, res ex voto cedit, si
non, debet, binis pedibus simul arreptis, infantem in
descensu sensim invertere, sicque ejus exitum pro-
movere.

In omnibus his casibus, uti dictum est, debet subita
liberatio fieri, omnium autem tutissima facillima & mi-
nimè periculosa methodo fit immediatè post ruptas
membranas, & talis liberatio artificiosa manu intra horæ
spatium peragi potest, imo plerumque intra semiho-
ram; quis ergò non videt dolendos & imprudentes erro-
res rudium obstetricum? quæ post ruptas membranas to-
ta die, imò sæpè pluribus diebus mulieri assident, nec
tamen illam liberant, sicque & matrem & infantem in-
curia sua occidunt; nonne hoc horrendum est? nonne
hæc est culpanda negligentia? quis ejusmodi incuriam pro-
bare audet? quis non condemnabit?

Si obstetrix periculum indicaverit, & monuerit, se non
fatis idoneam esse, ad mulierem subitò liberandam, non
pec-

peccavit, si non, deliquit & negligentiae poenas luere meretur.

Vos vero medici, sodales mei & Collegæ, qui a parturiente foemina vel a consanguineis aliquando vocamini, ut assistatis obsterici, ut vos, si minus prudenter & peritè agat, illam meliora doceretis, vel saltem consanguineos de ejus imperitia certiores faceretis; concedite mihi, si placeat ut vos rogare liceat, an non sæpe, horrenda hæc spectacula coram videatis, an non sæpe, petentibus rudibus adeo & artisignaris obstetricibus, urgentia præscribatis remedia, & foeminam cum morte luctari faciatis? absque eo tamen quod liberetis, sicque matrem unà cum foetu perdatis, cum ambo, vel saltem alteruter horulæ spatio ex hoc discrimine artificiosæ manus auxilio eripi potuissent: hæc dicta nolo in alicujus opprobrium, nec ut vos rubore perfundam, minimè, sed ut vos candidè moneam; revertimini quæso ad vos, & sedulo ponderate hæc proposita, tuncque religiosè judicate, quid agere debeatis.

Perpendite quæso attento animo coram Deo: si verum sit, quod omnes malè versi infantes in rectè locatis uteris statim post membranarum rupturas possint inverti & extrahi, & parturiens mulier sic possit liberari foetu & secundinis, nullis propinatis medicamentis, nullisque laboribus ad hoc requisitis. nonne ergo pessimè agitur, salutarem adeo operationem differendo, imminente periculo, ne mater & foetus simul pereant ignavis adeo & imperitis obstetricum manibus, quæ post ruptas aquas statim illam expedire nequeunt.

Dices forsàn: si vera sint hæc effata: nimium foret discrimen, quo minus hanc methodum alteri præferamus, quis autem vera esse probavit.

Me conscio non libenter vel infanti imponerem, multò minus proximum in re tanti momenti deciperem, affirmo tibi vera esse hæc dicta, fatis conscius, me Deo omnia scienti rationem redditurum, & si credere detrectas, fidem adhibeas illis, qui me tempestivè vocarunt, & uno ore omnes dicti veritatem confirmabunt.

Memini non ita dudum me septem foeminas successivè Hagæ comitum liberasse, & omnes non tantum citò expeditivisse, sed & omnes perfectè incolumes postea vixisse, licet tamen non satis tempestivè fuisset vocatus, octava verò jam animam agebat, quum accederem; quare marito seorsim vocato dixi, me desperare ferè de servanda vita, quoniam jam mortis quasi imaginem præ se ferebat, si tamen cuperet illam liberari, me omnes intenturum nervos ut expedirem: nocte præterita jam validè fuerat convulsa, intensa febre laborabat, respiratio erat difficilis & anhelosa, facies admodum contracta erat & cadaverosa quasi, sic tamen volente marito mulierem semihorulæ spatio liberabam, extractis tamen infante & secundinis moriebatur mulier, antequam lecto imponeretur ubi adhuc notandum restat, me octo has mulieres a totidem foetibus jam defunctis liberasse, quorum plurimi tamen vivi potuissent extrahi, si me satis tempestivè vocassent, sed sane ignorantia hominibus persuadet, non decere mulierem liberari a viro, nisi infantes jam mortui fuerint, qui error adeò noxius multis infantibus & honestis matronis vitam eripit.

Concedite mihi iterum, ut vos rogem: si quivis malè versi infantes in uteris rectè locatis horulæ unius spatio possint inverti & extrahi, numquid igitur medici & obstetrices tenentur hæc foeminis, maritis & consanguineis indicare, & optimam servandæ matris methodum
pro-

proponere? an vero e contra non sunt negligentiae accusandi, si hæc omittunt, & sic matrem una cum foetu perire sinunt non præmonitis consanguineis. spero nunc meliora edoctos & veritatis conscios amplius non erraturos esse, sed proximo fideliter inservituros sepositis quibuscumque privatis commodis & emolumentis. teneor etiam, ut bene volentes medicos excusam & defendam, monere, illos sæpe ad parturientem mulierem advocatos in summis angustiis poni; primò, quia salutare illorum subitæ liberationis consilium tam parum placet hominibus, & præterea, quia adeò difficile est idoneum ad hoc opus magistrum invenire, & adeò molestum, e diffitis longè locis magno temporis & pecuniæ dispendio advocare, nam ut plurimum in quavis urbe licet satis magnâ & populosâ non invenitur talis magister. ita ut in hac re non omnes sint culpandi, dum enim, quæ sint facienda, monuerunt, suo functi sunt munere.

Si ergo obstetrix conscia est periculi, quod comitatur prædictas infantum posituras, nec tamen citò liberet mulierem, quia requisitâ ad hanc rem caret peritiâ; & si mulierem, maritum, nec consanguineos moneat, sed vana spe lactatos expectare faciat, & sic una cum foetu mater pereat, nonne ergo talis obstetrix deliquit, nonne legibus punienda? numquid solliciti magistratus hæc curare deberent, ut lethales adeò errores examinerent? ut illos corrigerent, & severiores poenas hujus negligentiae in publicam utilitatem statuerent.

De hac re multo plura dicenda haberem, si singulas hujus rei varietates attingere vellem, sed intelligentibus hæc sufficere puto, nec malevolis sanè reliqua placerent, proinde his finem imponam, & transibo ad *Inspectio-*
nem.

CAPUT III.

Quomodo per inspectionem cadaveris dignosci potest, an mulier retento foetu mortua naturali morte occubuerit, an verò perierit negligentia vel imperitia obstetricis.

Ne statim me immisceam quibusdam hypothefibus, quæ in dubium possent revocari, primò tantum dicam de mulieribus, quæ retento foetu moriuntur, benè tamen verso infante in utero rectè locato: talis mulier potest quidem per morbum & virium defectum in talem debilitatem incidere, ut infantem producere nequeat, vel quoddam vitium in partibus genitalibus hærere poterit: & in tali casu debilitatis, vel malæ conformationis partium genitalium obstetrix non est accusanda: tamen in hac sum sententia, hæc quam rarissimè fieri, dum enim & uterus & infans simul in recta linea pelvi incumbunt, debent vel nulli, vel debiles admodum esse labores; aliter enim talis infans facillimè, & quasi sine molestia prodire potest.

Si verò inspecto cadavere mulieris in partu defunctæ appareat rectè locatus uterus, & in illo infans sic positus, ut non prodeat capite, sed manu alterutra, brachio, genu, cubito, uno vel utroque pede, fune umbilicali, humero, natibus, abdomine, pectore, uno verbo dicam, qualicumque demum corporis membro, & si mulieri adhuc constiterint vires, dum parturiebat; & membranæ rumpebantur, & si, statim post humorum defluxum,

xum, liberatio (quæ horæ spatio fieri potuisset, non fuerit peracta, sed naturæ fuerit commissa, nec obstetrix periculum indicaverit, nec subitam liberationem consuluerit, signum est, matrem una cum foetu incuria periisse, & obstetricem hujus negligentiae ream esse, igitur & puniendam, si enim monuisset, mulier potuisset horulæ spatio liberari, & magna spes fuisset matrem & foetum, vel saltem alterutrum servandi.

Certè talis casus cadaveris inspectione clarè determinari potest, nullus enim medicus, Anatomes professor, vel quivis alius, cui partium genitalium muliebrium structura innotuit, negare potest, quod aperto cadavere mulieris in partu defunctæ manifestè & evidenter videre possimus duo sequentia & sentire, primo an orificium uteri directè pelvis aperturæ incumbat, an non: secundo satis explorari posse, quodnam infantis membrum in ostio se offerat, vel uteri orificio accumbat, si igitur hæc duo distinctè adèd & manifestè possint sentiri & explorari, possumus etiam ex inspectione certò & firmiter judicare, an foemina perierit neglectu, an non.

Si verò comperiatur, mulierem neglectu periisse, quaeritur, an obstetrix perversum infantis in utero situm cognoverit, an non? si nesciverit, artis suæ ignara est, si periculum cognoverit, nec tamen monuerit, nec tempestivè subsidium imploraverit, rea est cladis & matris & foetus: Si hoc sanè falsum sit, tunc duo & duo non sunt quatuor, nec tria & duo sunt quinque; si autem hoc verum sit, non minus certum est, per inspectionem cadaveris indubitato posse determinari & distingui, an mulier neglectu obstetricis perierit, an non. & si per inspectionem de hac re certiores fieri possimus, deliberandum relinquo; an medium adèd certum non de-

beret adhiberi, ut publicæ consuleretur utilitati.

G R A D U S I I.

Si verò inspecto cadavere appareat, utrum perversè locari in corpore, & uteri orificium incumbere vel accumbere alterutro pelvis lateri, vel ossi ischion vel ossi ileo, vel versus anteriora imponi vel apponi ossibus pubis, vel versus posteriora corporis reclinatum incumbere lumborum vertebri, vel eminentiæ ossis sacri, parum altius, vel demissius, nil refert, nec caput, sed aliud quoddam membrum ostio imponi vel accumbere; quæritur, an obstetrix perversam hanc posituram cognoverit an non? si non cognoverit, rudis in arte est; si noverit, ulterius quæritur, an discrimen hujus posituræ agnoverit, si non, artis suæ ignara est; si verò periculum viderit, nec tamen indicaverit mulieri vel consanguineis, nec fideliter monuerit, & suaserit, ut tempestivè mulier, defluentibus humoribus, vel paulo post subitò liberetur, ut unà cum foetu servetur mater, suo defuit officio, & pœnam meretur; defluentibus enim aquis, vel immediatè post, verosimiliter & mater & foetus simul potuissent servari, mulier enim exercitata manu horæ spatium circiter potuisset liberari; licet enim utero sic posito majus discrimen maneat infantem, & major labor, peritia & dexteritas requiratur, ut talis mulier liberetur, quam si ritè locatus fuisset uterus, tamen illud perita manu horæ spatium perfici potest, aliquando minori paulo vel majori intervallo, omnibus tamen collatis patebit, talem liberationem intra horæ spatium facillè fieri posse; post diuturnas verò moras longè alia res est: his igitur sic positis, evidens est, ex inspectione certò deter-

terminari posse an mulier perierit retento foetu per obstetricis incuriam.

G R A D U S III.

Quando cadavere inspecto apparet, uterum perversè locatum esse, & infantis caput vertice vel alio modo pelvi imponi, & simul cuidam pelvis ossi appressum hære, nec in pelvim delapsum esse; iterum quæritur, an obstetrix perversam hanc uteri & infantis posituram cognoverit, an non? si nesciverit, quæritur, an cognoverit magnum hujus posituræ discrimen? si non, artem ignorat; si noverit, admodum perfidè egit, si non indicaverit, nec foeminæ & consanguineis suaserit, ut sine mora aliquem advocarent, qui defluentibus aquis, vel statim post illarum defluxum mulierem liberare posset, non sine spe servandi matrem & foetum: licet enim hæc positura difficultatem majorem pariat magistro, quam præcedens, tamen potest etiam horæ spatio liberari mulier, in hac tamen positura magis periclitatur infans, quam in præcedenti. si obstetrix hujus posituræ discrimen non indicaverit, nec auxilium imploraverit, rea est cladis matris & infantis, & meritò punienda, & quoniam hæc positura manifestè inspecto cadavere cognosci potest, hinc ergo etiam patet, per inspectionem in hoc casu certiores nos reddi, matrem & foetum non occubuisse morte naturali, sed periisse obstetricis incuria.

Et quia per cadaveris inspectionem noxia hæc & detestanda negligentia posset detegi, & certò cognosci, deliberandum relinquo omnibus magistratibus, quibus animi religio cordi est, an non, in salutem tot foeminarum
&

& infantum, adhiberi mereatur? æquali sanè si non potiori jure, quam inspicitur cadaver aquis submersi, gladio peremti, aut veneno occisi hominis, quoniam plures foeminae & infantes obstetricum incuria pereunt, quam quidem moriuntur aliis illis modis, quorum cadavera inspiciuntur.

G R A D U S IV.

Quando inspecto cadavere apparet, unum vel utrumque brachium infantis extra uteri orificium prominere, & mulier sic retento foetu mortua sit, quod ex inspectione clarè innotescit, quæritur, an obstetrix, quam primum hanc infantis posituram exploraverit, illius discrimen cognoverit? si nesciverit, rudis in arte est, si cognoverit, quæritur, an hujus positurae periculum mulieri & consanguineis indicaverit, & auxilium invocaverit ad liberandam mulierem, quod horulae spatio potuisset perfici, cum magna spe servandi matrem & foetum. si monuerit, culpæ expers est, si non, poenas luere meretur: & quidem duplici ex causa, si vivi infantis brachium arreptum protraxerit, ut duplicatum infantem sic extraheret: abominandum factum, quod, licet satis commune nostris obstetricibus, tamen severa animadversione dignum est, imo supplicio legibus statuto puniri deberet, illa enim infantem trucidavit, & causa fuit, quantum potuit, ut mulier retento foetu moreretur, & nemo artis peritus negare potest, per inspectionem in tali casu certò dignosci posse, an obstetrix causa fuerit cladis utriusque.

Quæreret forsan quis.

I. An

1. An nunquam liceret obstetrici, infantem brachio protrahere, quamdiu vivit infans, ut sic duplicatum extraheret, & matrem hoc modo liberaret.

2. An non liceat medico obstetrici perperam sic agentem opem ferre, propinatis parturienti mulieri in tali casu medicamentis stimulantibus sive labores incitantibus?

Quibus quæsitis respondeo animo plenariè convicto & edocto veram rerum constitutionem in tali casu. dico igitur: abominandum, imò non satis severè poniendum crimen committi, quando vivi infantis brachium protrahitur; ut sic duplicatus transiret, dum enim hoc faciunt, infantem occidunt, & matrem mortis periculo exponunt. & cum non liceat voluntariè infantem occidere, sanè æquè parum licet, infantem duplicatum protrahere, mors enim præsentissima sequitur; & sicut non licet alicui opem ferre in perpetrando homicidio, æquè parum licet medico obstetricem adjuvare tam horrenda meditantem propinatis mulieri labores stimulantibus medicamentis.

Expertus novi, quod infans brachio prodiens & sollicitè in utero retentus, non protracto vel intorto brachio, possit per duos & amplius dies vivere, imò adhuc vivus exire in lucem sine tumore vel paralyfi brachii, si infans a perito magistro invertatur, & pedibus extrahatur: e contra, si obstetrix brachium infantis protraxerit, paucarum horarum spatio moritur infans, quia crassius factum brachium tumet & riget, & nisi infans subito extrahatur, brachium corripitur gangræna, quæ primum in brachio orta se dispergit per collum, pectus, & caput infantis, per funem umbilicalem, hinc in secundinas, ex his in uterum, sic cum foetore intolerabili putrescit

trescit infans, & tunc & mater certissimè perit, sicque obstetrix utriusque hujus cladis causa est.

Cum hæc sic se habeant, per inspectionem indubitata fide possumus cognoscere, an mater & foetus naturali morte occubuerint, an vero incuria vel crudeli obstetricis manu malè mulctati perierint.

Respondebunt forsan obstetrices, ut se excusent, quod, licet brachium protrahendo infantem occidant, tamen non mereantur pœnas, quia, nisi arrepto brachio, infantem duplicatum extrahere nequeunt, & consequenter se culpa carere, quia semper præstat infantem occidere, ut servetur mater, quam ut ambo auxilio destituti pereant, & quod experimentis constet, infantes aliquando duplicatos transivisse, matre tamen adhuc superstite.

Non negaverim, illas sæpè sic infantes duplicatos extrahere, muliere tamen, licet perversa methodo liberata, superstite, sed quoties contrarium planè accadat, & quot mulieribus exitiosa fuerit hæc methodus, quot foeminæ post irritos hos labores retento foetu perierint, non enumerabo, hoc tradens illis, qui talibus casibus adfuerunt: Hic tantummodo dicam, primò, quando nam perversa hæc liberandi methodus institui possit, secundò, quandonam incassum tentetur.

Infans duplicatus extrahi potest, si capacitas pelvis ejus molem excedat, si foeminæ adhuc constent vires, validi adsint labores; in hoc enim casu infans hoc modo exprimi potest; semper tamen perit infans, & mater summum vitæ periculum incurrit.

Si verò e contra capacitas pelvis minor sit infantis mole, labores sint rari & debiles, & vires deficient, omnia incassum tentantur, & foemina retento foetu mori debet.

Qui-

Quivis vel mediocri ingenio præditus inde satis clare videt, obstetricum facta a solo casu pendere, cum nesciant, an necessaria requisita ad talem partum adsint, an non, ergò etiam bonus vel malus perversi hujus laboris eventus ipsas omninò latet, & in ambiguo ponitur.

Quæritur nunc, an cum prudentia perversa adeò operatio possit institui & liceat infantem occidere dubio tantoperè eventu; imprimis, si liberatio mulieris tentari posset magna cum fiducia & matrem & foetum servandi, & totum hoc opus horæ spatio perficiendi, si nempe tempestivè hoc tentetur.

Non nego, si aliter fieri non posset melius fore, ut occidatur infans, quam ut unà cum illo pereat & mater: verum de hac re hic loci non agitur, cum tutior methodus sit liberandi mulierem non sine fiducia & matrem & foetum servandi. Mulier quidem potest statim intra horæ spatium vivum infantem eniti, modo perita manu invertatur infans & pedibus extrahatur: huic rei verò plerumque se opponunt obstetrices, putantes, infantem non esse invertendum, quamdiu vivat, quin imò potius occidunt infantem, dum illum duplicatum extrahere sperant, & matrem simul periculo exponunt, ne videantur illi liberandæ fuisse impares, cum autem neque hoc facere possint, tunc putant satis adhuc tempestivè peritiorē advocari posse, non attendentes, defecisse jam vires mulieris, quæ tunc plerumque enixo foetu moritur, nec cogitantes sic matrem una cum foetu occidi partim neglectu, partim crudelibus adeò torturis. Faxit Deus, amplissimis magistratibus, quibus incumbit communi bono invigilare, aperiri oculos tandem, ut detestandam hanc foeminas liberandi methodum prohiberent, & hujus criminis reas severè punirent; inspecto enim cadavere certo certius

scire possunt, an mater & foetus perierint neglectu vel errore obstetricis. Imo vel sine cadaveris inspectione hoc determinari potest, modò medici velint adesse, dum tales infantes educo, tunc post liberationem mecum mortuum infantem & secundinas scrutentur, & clarè demonstrabo, hos infantes naturali non occubuisse morte, sed periisse gangræna, quæ ortum duxit ex brachio lacurato; atque inde patebit, quam necessaria foret inspectio; Hic autem veritati testimonium reddere debeo & dicere, maximum longè numerum infantum brachio prodeuntium, quos postea invertendo protraxi, gangræna periisse; quod non sine animi ægritudine videns sæpe ingemui, nullum videns remedium, quo hanc infantum cladem impedirem, unde tandem in animum induxi, inspectionem cadaveris proponere, ut abominanda hæc praxis publica legum auctoritate inhiberi posset.

Si vero fidelia hæc monita nondum moveant magistratus, ut hanc infantum stragem præcaveant: consulere omnibus maritis, quorum uxores parturiunt, ut obstetrici, qua utuntur, sedulò inculcent, ut statim moveant, quam primum sentit, infantem brachio prodire. Præterea consulo illis, ne permittant obstetrici infantem duplicatum extrahere, sed foeminam quietam lecto imponant, & nulla interjecta mora peritiorem advocent, qui infantem invertere & pedibus extrahere potest, sic magna spes affulget utrumque fervandi; & nullo modo tam malè mulctabitur mulier, nec vires adeò deficient, quam in præcedenti casu, potest enim horulæ spatium liberari.

Antequam dimittam hanc infantum stragem ortam ex laceratione brachii nimis ruditer protracti, paucis verbis attingam infantum clades factas ab obstetricibus capita infan-

fantum lædentibus, hinc gangræna corripit caput, & moritur infans: hoc autem etiam inspecto cadavere posset detegi.

G R A D U S V.

Nemo negare potest per inspectionem cadaveris satis posse videri, aut caput infantis læsum sit, nempe an contusum, compressum & hinc ossa se invicem transcenderint, an cutis capitis dilacerata sit vel discissa, an verò meninges sint perforatæ, & cerebrum vel totum vel pro parte sit extractum, & consequenter infantem pessimis modis mulctatum esse; similes enim calus proh dolor! nimis sæpè inveni, si autem hæc solummodo acciderent infantibus jam mortuis, aliqualem veniam mererentur, licet putem talia nulli obstetrici unquam permittenda esse. quis autem sine horrore audit, quasdam obstetrices etiam vivos infantes tam crudeliter dilaniare?

Respondebitur forsan, non esse dubium, quin inspecto cadavere possimus videre, an caput infantis læsum sit; sed omninò dubium videri, an certò determinare possimus, vivum infantem ab obstetrice tam malè mulctatum esse; ideòque rogabitur, undenam certo videre possimus, infantem obstetricis manu periisse.

Huic quæsito respondeo non adeò facilè primo intuitu apparere, an vivus infans tam malè mulctatus sit ab obstetrice, & majori hic animi attentione opus esse, quam si infans perierit brachio magna vi protracto, tamen plerumque, si non semper, hoc satis distingui posse: vivi enim infantes ab obstetricibus ruditer attrectati gangræna pereunt, quæ semper incipit a parte læsa & ipso læsionis loco: si læsum fuerit brachium, gangræna in brachio in-

cipit, si caput fuerit contusum vel alio modo læsum, inde gangræna incipit, & quidem in illo loco, quem malè mulctavit obstetrix. si autem aliud quoddam corporis membrum læsum sit, inde gangræna trahit originem, & hoc manifestè apparet, illa enim signa non reperiuntur in infante, qui naturali morte periit, multò minus, si paulò ante adhuc vixerit: cum ergo omnia prædicta cadavere inspecto certò possint demonstrari, concludo, Inspectionem necessariam esse, & summoperè profuturam. si adhibetur, & sequentia inde expectanda forent comoda.

I.

Delicta obstetricum inde innotescerent, & puniri possent, tuncque poenarum metus ipsas satis absterret, quo minus committerent detestanda adeò crimina in detrimentum matrum & infantum, quæ nunc defectu inspectionis teguntur, occultantur, & impunita manent.

2.

Per inspectionem pateret evidenter, quænam obstetrices opus sibi demandatum ritè peragerent, quænam verò illud negligerent.

3.

Culpata perditio tot honestarum matronarum, & non satis detestanda clades tot innocentium infantum per inspectionem innotesceret, & puniri posset, & inserviret exemplo negligentium, illasque instigaret ad munus suum sedulò observandum,

4.

4

Temerariæ & artis ignaræ obstetrices sic cognitæ vitari possent, prudentes verò & religiosæ advocarentur.

5.

Multæ imperitæ obstetrices, quæ nunc tales manent, poenarum metu meliora discerent, bonos auctores evolverent, & omnia adhiberent remedia, ut peritiores evaderent, cum nunc ignavam penitus & inertem vitam agant, quia illarum errores & crimina recta manent & impunita, non adhibita inspectione.

6.

Poenarum metu obstetrices cogerentur parturientem mulierem & amicos tempestivè monere periculi imminentis, implorarent tempestivè auxilia ad servandam matrem & infantem.

7.

Majori cura omnia perpenderent, & magis anxie tactu explorarent veram uteri & infantis posituram, illamque fideliter indicarent mulieri & consanguineis, nec fallerent medicum, ut stimulantia ab ipso acciperent medicamenta; medicus ipse prudentius ageret in his præscribendis, metuens, ne inspectio doceret, talia remedia intempestivè fuisse adhibita.

8.

8.

Medici majori animi securitate dictis obstetricis possent acquiescere, & tutò medicamenta præscribere, vel, si opus esset, sedulò suadere subitam liberationem perita manu peragendam.

9.

Illi medici, qui præjudicio quodam adhuc laborantes has perversas uteri posituras credere nolunt, propriis intueri oculis & manibus palpare possent, sicque convincerentur, simulque intelligerent omnes malos successus, qui ex his perversis uteri posituris oriuntur, uti in hoc libro demonstravi.

10.

Medici, clarè perspectis perversis his uteri & infantis posituris, evidenter perciperent utilitatem, imò summam necessitatem subitò liberandi has mulieres, & simul viderent, quanta afferat damna salutaris hujus remedii procrastinatio.

11.

Evidens notitia perversæ uteri & infantis posituræ medicis ostenderet, quam necessarium sit, ut obstetrices melius instituuntur, & severius examen subeant, antequam ad exercendam artem magni adedò momenti admittantur.

12.

12.

Subita liberatio parturientium mulierum defluentibus humoribus aut immediatè post sine dubio in omnibus perversis uteri & infantum posituris bono cum successu adhiberetur, sic enim singulis annis multæ matres & infantes fervarentur, qui nunc hac neglecta male mulctati pereunt.

13.

Per inspectionem pateret, quam necessarium sit, ut in quavis populosa urbe peritus habitaret hujus artis magister, ut statim adesse posset, ne præterlaberetur idoneum subitæ liberationi tempus, dum ex loco aliquot milliaribus dissito advocari debet.

14.

Salutaris hæc ars citò liberandi mulieres ideò majori in pretio haberetur, & multi huic sedulò navarent operam, sicque in nostra patria singulis annis magnus infantum & foeminarum numerus fervaretur, quæ nunc defectu subitanei auxilii pereunt.

Si ergo tanta commoda ex inspectione sint expectanda, de quibus nullus dubitare potest, amplissimis magistratibus omni, qua par est, reverentia deliberandum trado, an non, in publicam utilitatem, subditorum emolumentum, veræ scientiæ promotionem, charissimorum pignorum, uxorum nempe & liberorum conservationem, talis inspectio adhibenda foret.

Scio plurimas posse objici difficultates: sed etiam no-

vi, quod omnibus his ritè perspectis & severæ rationis
balance ponderatis, satis patebit, has difficultates mini-
mè posse æquare utilitates & commoda ex hac inspectio-
ne secutura, inprimis fieret sine impensis subditorum.
quam ob rem adhiberi possent Clarissimi Professores,
Prælectores, Poliatri, & obstetriciæ artis magistri, si
adessent, vel alii quilibet idonei viri, quos amplissimi
magistratus huic rei præponerent, & qui laudabile adeo
munus artis & publicæ utilitatis amore libenter in se su-
sciperent, & vestro judicio trado, an talis inspectio non
deberet fieri coram aliquot obstetricibus, inprimis co-
ram illa, quæ parturienti ad mortem usque adstitit?
numquid inspectio cadaveris ipsis summopere prodeffet,
imo optima hæc foret methodus, ut ipsarum animis ve-
ra idea structuræ partium genitalium muliebrium impri-
meretur, quæ, sine cadaveris inspectione, sola lectura
nunquam tam benè acquiritur, & hinc majori fiducia
artem exercerent.

Coronidis loco hic tantum adjungam, quod sperem,
ut omnibus aperiuntur oculi, & videant non sufficere
hic conqueri, quod fere in omnibus urbibus & pagis
tot imperitiæ obstetrices reperiantur, tot matres & in-
fantes illarum incuria pereant; si huic rei habeatur fides,
omninò enim verum est, & dolendum, imò sæpe de-
ploratur a miseris infantibus matribus suis orbatis, & a
maritis, quibus uxores sic eripiuntur incuria & erroribus
imperitarum adeò & rudium obstetricum. dico igitur
querelas hic non sufficere, sed maturo consilio tu-
tissimam inquirendam esse viam, primò: ut lethale hoc
malum prohibeatur, secundò, ut corrigatur: primum
ad hanc rem remedium præstaret inspectio, qua non
adhibita omnia alia remedia nullius usus futura timeo.

Præ-

Præter inspectionem adhuc alia quædam necessaria adhiberi possent, de his autem hic loci non agam: nunc enim animum exoneravi, & veritati testimonium reddidi: si mihi non habeatur fides, & fidelia hæc monita contemnantur, coram Deo tamen fidelis ero in eo, quod acceptum talentum fœnori exposuerim, &, qua potui, fide demonstraverim non solum lethale hoc malum, quod per totum orbem nunc adeò commune est, sed præterea docuerim magnum illud & certum hujus mali remedium, hujus executionem relinquens illis, quos Deus patriæ patres & publicæ utilitatis procuratores posuit, me subscribens, illa, qua par est, reverentia & submissione, illorum subditum, & ad quævis paratum servum

H. V. DEVENTER,
M. D.

I N D E X.

P. S. denotat Partem Secundam.

A pertura quando & quare deficiat.	Pag. 261
A quæ fugitivæ quare difficilem partum denotent. P. S.	4
A quæ si sint oblongæ graciles, breves & latæ, quid inde sequatur.	
P. S.	39, 40
A quarum ruptura quid sit & quomodo fiat. P. S.	39, 40
A rs obstetricandi firmo nititur fundamento.	5
A uctoris diuturnum dubium de perversis quibusdam uteri posituris	
P. S.	1
B rachia infantis Capiti contigua sunt relinquenda nunquam primo	
detrahenda.	230
C apitis infantis fallax oblatio. P. S.	8
C lades matris & infantis undenam cognoscatur, P. S.	53, 54, 55
C lyster quid sit, & quomodo injiciatur.	84
C onstrictio venæ umbilicalis.	124
C orrector opii.	97
D esperata impatientia parturientis mulieris. P. S.	19
D olores genuini & spurii.	61
E xemplum desperatæ impatientiæ. P. S.	19
F œminæ provecioris ætatis arti obstetricandi inhabiles.	2
F igura 1. exhibet pelvim antèrius visam.	16
— 2. exhibet pelvim a latere visam.	20
— 3. exhibet uterum non imprægnatum.	23
— 4. exhibet uterum imprægnatum.	28
— 5. exhibet Secundinas.	51
— 6. exhibet infantem rite locatum.	75
— 7. exhibet infantem perversè locatum.	76
— 8. exhibet infantem rectè prodeuntem.	76, 77
— 9. exhibet infantem bene versum.	77
— 10. 11, 12. exhibent instrumenta ad clysterem injiciendum	
necessaria.	85
— 13, 14. exhibent sellam parturientium perforatam.	91
— 15. exhibet annulos, quibus præcavetur uteri procidentia.	133
— 16. exhibet infantem facie sursum versa prodeuntem.	152
— 17. exhibet infantem facie prodeuntem in utero rectè locato.	160
— 18.	

INDEX.

— 18. exhibet infantem facie prodeuntem in utero oblique posito.	161
— 19. exhibet infantem prævia vena umbilicali prodeuntem in utero recte locato.	168
— 20. exhibet infantem prævia vena umbilicali prodeuntem in utero oblique posito.	169
— 21, 22. exhibent infantes manu vel cubito prodeuntes in uteris oblique locatis.	170
— 23. exhibet infantem manu prodeuntem in utero recte locato.	171
— 24, 25. exhibent infantes manibus & pedibus combinatis prodeuntes.	178, 179
— 26, 27. exhibent infantes natibus prodeuntes.	182, 183
— 28. exhibet infantem ventrem in ostio una cum vena umbilicali offerentem.	187
— 29. exhibet infantem tergum una cum vena umbilicali in ostio offerentem.	189
— 30. exhibet geminos prave versos.	195
— 31, 32. exhibet agrippas sive infantes pedibus prodeuntes.	200, 201
— 33. exhibet uterum nimis propendulum.	202
— 34. exhibet infantem bene versum in utero oblique posito & spinæ dorsi nimis appresso.	230
— 35, 36. exhibent eandem posituram a latere.	231, 232
— 37, 38. exhibent uterum in dextrum latus nimis obliquatum.	250, 251
— 39, 40. exhibent uterum recte & oblique locatum. P. S.	14
Figuræ perversæ Domini Du Pieu refutatae.	161
Funiculus umbilicalis circumvolutus.	161

Gangræna incipit in lacerato infantis membro P. S. 61, 62

Hæmorrhagia ob separatam placentam ab utero subitam liberationem expostulat. 144

Impossibilitas investigandi pedes infantis quandonam adfit. P. S. 22

seqq.
Infans resupinus transversim pelvi incumbens difficulter inverti potest. P. S. 13

— quare. P. S. 14

Infans resupinus in utero oblique posito. P. S. 20

Infans duobus modis transversim pelvi incumbere potest. 188

I N D E X.

<i>Infantes possunt vivi inverti & extrahi. P. S.</i>	57
<i>Infantes quomodo invertantur, & quid circa hanc rem notandum. P. S.</i>	10. & 11
<i>Infantes brachiis protracti trucidantur. P. S.</i>	55, 56
<i>Infantes vivi ab obstetricibus male mulctati. P. S.</i>	57
<i>Infantes bene versi quali positura gaudeant.</i>	75
<i>Infantes male versi statim pedibus extrahendi & quare. 220, 221</i>	
<i>Infantum talis protractio abominanda pœnas meretur. P. S.</i>	56
<i>Infantum capita aperta cui usui.</i>	112
<i>Inspectio docet, an mater cum fœtu neglectu perierit. P. S.</i>	27
<i>Inspectio cadaverum mulierum mortuarum non enixo fœtu quare necessaria. P. S.</i>	52
<i>Inspectio certum remedium ad præcavendam infantum stragem. P. S.</i>	62
<i>Inspectio quare coram una vel pluribus obstetricibus instituenda. P. S.</i>	66
<i>Juniores natu utpote virgines & novas nuptas ab hoc munere excludimus.</i>	2
<i>Justinae perversa methodus protrahendi pedes.</i>	174
L abores fortissimi quando nam sint frustranei vel noxii. P. S.	8
L abores spurii & tergiversantes quales sint. P. S.	33
<i>Labores spurii anodynus medicamentis immutandi. P. S.</i>	34
<i>Lapis Lydius & Clypeus Obstetricum. P. S.</i>	37
<i>— Examen 1. P. S.</i>	39
<i>— Examen 2. P. S.</i>	41
<i>— Examen 3. P. S.</i>	45
<i>— Examen 4. P. S.</i>	46
<i>— Examen 5. P. S.</i>	47
<i>Liberatio potest fieri unius horæ spatio. P. S.</i>	54
<i>Liberationem differre nocet, & quare. P. S.</i>	55, 65
<i>Ligamenta extendi & ossa dearticulâri possunt.</i>	17, 18
M agistratus deberent majori studio curare ut obstetrices instruerentur.	3
<i>Mauriceau refutatus de crassitie uteri.</i>	29
<i>Medicamenta labores incitantia sæpe quam maxime nocent.</i>	237
<i>Medicamentum anodynum præsens esse debet.</i>	97
<i>Mensium suppressio non est certum imprægnationis signum.</i>	54
<i>Mirabilis casus. P. S.</i>	31
<i>Monitum omnibus maritis in salutem uxorum & liberorum. P. S.</i>	60
<i>Mulieres debiles ad hoc opus inhabiles sunt.</i>	5

INDEX.

<i>Mulieres nimis densæ & corpulentæ huic operi non inserviunt.</i>	6
<i>Mulieres inertes & quasi manus non habentes huic operi impares.</i>	7
N <i>egligentia medicorum & magistratum omnem captum superat.</i>	
<i>P. S.</i>	26
<i>Noxia perversæ uteri posituræ ignorantia. P. S.</i>	28
<i>Noxius error non liberandi mulierem nisi infante prius mortuo.</i>	
<i>P. S.</i>	50
O <i>bstetricantes non debent laborare inexplibili avaritia.</i>	12
<i>Obstetrices quomodo deberent instrui.</i>	3
<i>Obstetrices decet esse graves.</i>	7
<i>Obstetrices non debent esse mutilæ.</i>	6
<i>Obstetrices debent esse beneficæ, hospitales & misericordes.</i>	8
<i>Obstetrices sint benignæ comes atque mites.</i>	9
<i>Obstetrices temperatæ sint & sobriæ.</i>	11
<i>Obstetrices debent habere generalem cognitionem partium genitalium.</i>	13, P. S. 66
<i>Obstetrices quomodo matrem cum fœtu perdant. P. S.</i>	25
<i>Obstetrices occidunt infantes, illos brachiis protrahendo. P. S.</i>	57
<i>Obstetrices sæpe prius sentiunt dolores irruentes quam parturiens ipsa.</i>	210
<i>Obstetricis prudentis operam nullus justo exæquat pretio.</i>	3
<i>Obstetricis utensilia.</i>	83
<i>Obstetricum crassa ignorantia. P. S.</i>	25
<i>Obstetricum candidarum signa. P. S.</i>	38
<i>Obstetricum error dum vivos infantes non educunt. P. S.</i>	57
<i>Obstetricum ungues decurtati sint & læves.</i>	81
<i>Obstetricum incuria vel ignorantia.</i>	252
<i>Occiput infantis in pelvim delapsum. P. S.</i>	1
<i>Occiput infantis supra ossa pubis delapsum lethale est. P. S.</i>	24
<i>Os Coccygis in partu retroagendum est & quomodo.</i>	116, 215
<i>Os Coccygis semper debet esse liberum ut possit retrocedere.</i>	118
<i>Os ilium solvi potest & moveri instar scapulæ, hujus rei exempla.</i>	18, 19
P <i>artus difficilis ex morbis generalibus aut specialibus.</i>	82
<i>Partus difficilis ex vitio uteri ortus.</i>	130
<i>Partus difficilis ex vitiis uteri vesicæ intestini recti, &c.</i>	133
<i>Partus difficilis ob firmas nimis membranas, vel placentam ad exclusionem præviā.</i>	135
<i>Par-</i>	

INDEX.

<i>Partus difficilis ex amotuis infantibus.</i>	139
<i>Partus difficilis ex præmatura fœtus exclusione, unde fiat.</i>	143
<i>Partus difficilis ex nimia infantis magnitudine.</i>	146
<i>Partus difficilis ex infantibus prævè versis in genere.</i>	147
<i>Partus difficilis ab infante facie supina prodeunte.</i>	149
<i>Partus difficilis infantibus facie in ostium prodeuntibus.</i>	154
<i>Partus difficilis ab infante prævia vena umbilicali prodeunte.</i>	161
<i>Partus difficilis infantibus manu, cubito aut humero prodeuntibus.</i>	168
<i>Partus difficilis infantibus transversim positis.</i>	175
<i>Partus difficilis infantibus manibus & pedibus prodeuntibus.</i>	179
<i>Partus difficilis infantibus natibus prodeuntibus.</i>	180
<i>Partus difficilis, infante ventrem in ostio cum vena umbilicali offerente.</i>	184
<i>Partus difficilis infante tergo prodeunte.</i>	187
<i>Partus difficilis a geminis prævè versis.</i>	189
<i>Partus difficilis ab agrippis seu infantibus pedibus præviis prodeuntibus.</i>	195
<i>Partus difficilis ex prævè sito utero.</i>	201
<i>— prava hæc positura undenam innotescat.</i>	205
<i>Partus difficilis ex utero spinæ dorsi nimis appresso.</i>	221
<i>Partus difficilis ex utero nimium propendulo.</i>	201
<i>Partus difficilis ex utero in alterutrum latus nimis obliquo.</i>	242
<i>— perversa hæc positura undenam innotescat.</i>	243
<i>— quid agendum.</i>	245
<i>Partus difficilis infante occipite suo in pelvim delapso. P. S.</i>	1
<i>Partus difficilis utero in alterutrum latus reclinato. P. S.</i>	7
<i>Partus difficilis ex defectu laborum vel vitio dolorum tergiversantium. P. S.</i>	33
<i>Partus naturalis vel facillimus.</i>	73
<i>Partus præternaturalis seu difficilis in genere.</i>	81
<i>Pedes digitis eorum deorsum versis sunt protrahendi.</i>	229
<i>Pelvis & ejus ossa.</i>	14
<i>Pelvis quid sit, & quomodo construatur.</i>	14
<i>Pelvis ossa difficulter representari possunt.</i>	15
<i>Pelvis figura prima.</i>	16
<i>Pelvis in ipsis mulieribus forma & quantitate differt.</i>	17
<i>Pelvis maris & fœminæ quomodo distinguatur.</i>	15
<i>Pel-</i>	

INDEX.

<i>Pelvis quanta sit.</i>	22
<i>Pelvis nimis magna, nimis parva vel & nimis plana partum impedit.</i>	111
<i>Pelvis ossium ulterior explicatio.</i>	20
<i>Pelvis nimis plana cur causa partus difficilis. P. S.</i>	16
<i>Pelvis nimis ampla, & infausi inde orti successus. P. S.</i>	32
<i>Perversus veterum metus de infantibus pedibus extrahendis.</i>	173
<i>Pessarii contra uteri procidentiam.</i>	132
<i>Petauristæ quare inversi prodeant.</i>	203
<i>Pilulæ purgantes quomodo adhiberi debeant.</i>	110
<i>Pilularum sudoriferarum vires & usus.</i>	104. & seqq.
<i>Placenta exhibetur fig. 5.</i>	51
<i>Placenta ubinam utero affigatur.</i>	37, 49
<i>Placenta quare sic dicta.</i>	48
<i>Placenta aliquando unica, quandoque plures.</i>	50
<i>Præparatio herbarum per panem secalitium.</i>	99
<i>Procrastinatio liberationis quandonam noxia & periculosa. P. S.</i>	57
Q <i>ua ratione tactu cognoscatur, quid sit agendum.</i>	70
Q <i>uenam perversa positura infantis inversionem prohibeat. P. S.</i>	14
<i>Qualitates necessariæ futuris obstetricibus.</i>	I
<i>Quandonam infantes duplicati possunt transire, quandonam non. P. S.</i>	75
<i>Quandonam impossibile sit in fundum uteri pervenire. P. S.</i>	14
<i>Quare infantium nascentium capita sunt aperta.</i>	112
<i>Quatuordecim utilitates ex inspectione expectandæ. P. S.</i>	62. seq.
<i>Quo casu debemus impedire, ne caput infantis descendat. P. S.</i>	9
S <i>ecundinæ exclusæ foetu statim extrahendæ.</i>	216, 217
<i>Secundinarum extractio quomodo optimè fiat & quare.</i>	124
<i>Sedes parturientium perforata.</i>	91
<i>Seria obstetricum admonitio.</i>	24
<i>Signa Imprægnationis.</i>	53. &c.
<i>Signa Puerperii instantis.</i>	55. &c.
<i>Signa doloris genuini.</i>	57. &c.
<i>Signa partus facilis vel difficilis.</i>	62. &c.
<i>Signa partus ante consuetum tempus promovendi.</i>	71. &c.
<i>Signa emortuorum infantum an certa sint.</i>	140
<i>Signa quibus pes sinister a dextro distinguitur & vicissim.</i>	229
K	Stu-

INDEX.

<i>Stupida & obtusa ingenia huic arti inepta.</i>	7
T actus quid doceat.	52
Tactus quo tempore commodissime fiat.	69
Tactus praegnantium magni momenti est.	68
Tactus praegnantium quid sit & quomodo fiat.	52, 64
Tactus fallere potest & quando.	237
Theoria obstetricibus necessaria.	13
V agina uteri ubi locetur, quomodo & in quem usum.	25
Vertebrae loco moveri possunt, & paralyfim inducere.	19
U ndenam appareat infantem male mulctatum esse. P. S.	57, 58
Unica tantum datur perversa positura, in qua pedes prehendi non possunt. P. S.	14
Unicus casus, in quo pedes infantis apprehendi nequeunt. P. S.	17
Uteri ligamenta in quem usum.	24
Uteri crassitudo in praegnantibus, ejus extensio sine attenuatione.	29
Uteri extensio, mutatio localis & contractio.	36
Uteri ligamenta extendi & longiora fieri possunt.	39, 40
Uteri fundus octava decima sexta vel vicesima parte extensionem partis acuminatae superat.	39
Uteri extensio unde fiat.	40
Uteri mutatio localis ubi & quomodo fiat.	42
Uteri bene locati in gravidis vel parturientibus mulieribus.	45
Uteri quadruplici modo male locati.	46
Uteri purgatio post partum quare & quomodo.	216, 217
Uteri obliquae positurae tactu optime explorantur.	256
Uterus quid sit.	22
Uterus quomodo locetur.	22
Uterus quibus constet, ubi uniatur vesicae & intestino recto.	23, 24, 26
Uterus ubi & quomodo positus est.	26
Uterus fecundatus multum differt a non fecundato.	28
Uterus vario modo obliquatus.	254
Uterus cum vagina saepe facit angulum rectum. P. S.	2
Uterus cum vagina talem anfractum faciens mortem plerumque adfert matri & infanti. P. S.	2
Uterus cum infantis capite extra corpus prominens. P. S.	32
Uterus inversus.	127
Utrumque pedem simul detrahere optimum est.	228

FINIS.

